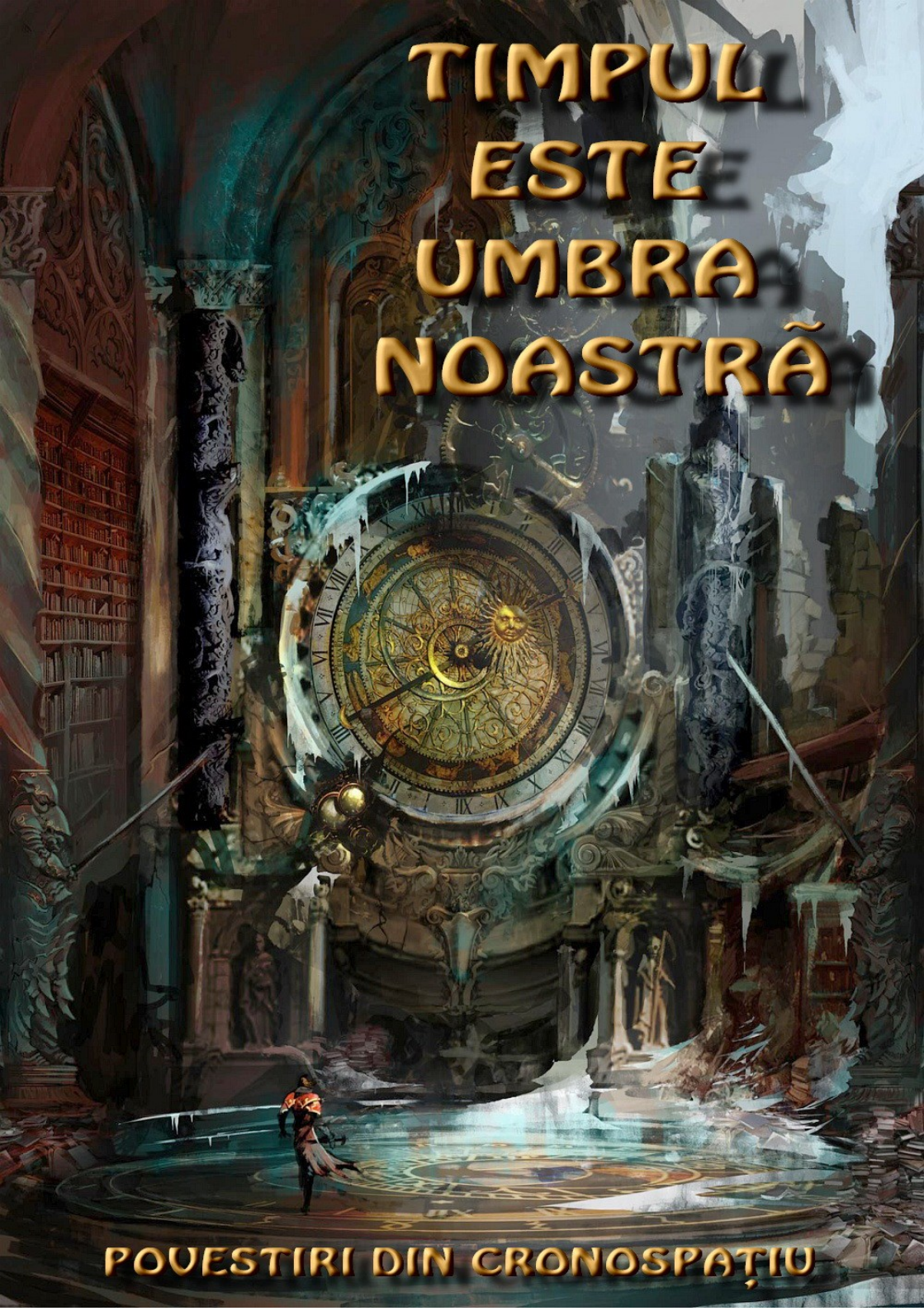

TIMPUL ESTE UMBRA NOASTRĂ

POVESTIRI DIN CRONOSPAȚIU

TIMPUL ESTE UMBRA NOASTRĂ

POVESTIRI DIN CRONOSPAȚIU

COLECȚIE TTP 2012

CUPRINS

CAROLINE PROJECT	5
FRAZBILE & GRANCHIOASE	18
ÎNTOARCEREA ACASĂ	62
UN ARTICOL DE LEGE	91
ZECE SECUNDE	94
MONTAGNE RUSSE	100
ACASĂ, PRIN NORI	103
TIMPUL ȘI BULEVARDUL TREI	114
TIMPUL ESTE UMBRA NOASTRA	126
UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAȚIU	153
BALAUURUL	182
DETUNĂTURA	187
O FALIE ÎN TIMP	206
NOAPTEA PRAGURILOR	237
VOI, ZOMBILOR	291
SĂ N-O SĂRUȚI PE ISABEL	311
OVIRAPTORUL	319
LACUL PĂSĂRII WANDOO	340
ZEUL PE CARE-L ADUCE VÂNTUL	353
CRÂMPEIE DIN VIAȚA UNUI TIMPONAUT	379

MARCEL LUCA

CAROLINE PROJECT

Și iată încă una din multele întâmplări ciudate din categoria celor descrise până acum. Ea a fost consemnată cu multă concizie, dar mai ales cu neșovăitoarea convingere a martorului ocular de către călugărul Pedro Callego în raportul său informativ adresat curiei papale, în timpul pontificatului lui Paul al III-lea Farnese. În principal, el descrie peripețiile expediției lui Hernando de Soto, continuată după moartea acestuia de către Luis Moscoso de Alvarado, o expediție care, desfășurată fiind între 1539 și 1543, constituie prima explorare cuprinzătoare a zonei meridionale a actualelor State Unite.

După întoarcerea în „Noua Spanie”, din care pleacă apoi spre Cuba, unde stă mai bine de un an, părintele Callego relatează cum îmbarcându-se la sfârșitul lunii martie 1545 pe galionul „Santa Maria del Pilar” cu destinația Europa, o violentă furtună, iscată din senin la numai două zile de la plecare, a purtat vasul câteva sute de leghe nord-vest de insula Española.

În seara zilei de 29 martie, la câteva ceasuri după ce furia vântului se domolise, aproape imediat după ce luaseră noul curs pentru corectarea derivei, marinarul de veghe pe gabia arborelui principal vesti apariția unei lumini galbene, pâlpâitoare, undeva în prova navei. Urcat degrabă pe punte, căpitanul don Miguel de Vallejo hotărî în cele din urmă continuarea drumului, în pofida nemulțumirii evidente a echipajului, reacție firească pentru vremurile acelea când în mințile

oamenilor apele nesfârșite ale oceanului erau populate de animale fabuloase, înfricoșătoare. Ajunși la locul cu pricina, au pescuit din apele încă frământate de hulă o ciudată făptură omenească, agățată de o geamandură prevăzută cu un felinar uimitor, în interiorul căruia se rotea fără zăbavă un ochi luminos.

Omul cules dintre valuri trăia, dar părea să fie pe moarte. Îmbrăcămintea sa trezi nespusă uimire în rândul marinarilor: era albă-strălucitoare și nu părea să fie o țesătură obișnuită, căci cu toată moliciunea sa avea ceva din luciul și rezistența unei folii metalice. Apoi, era croită dintr-o singură bucată ce se despica doar între gât și pântec între două rânduri de dinți de argint. Pe brațe, necunoscutul purta brățări ce susțineau boluri luminoase de sticlă în care felurite semne verzui apăreau și dispăreau în fiecă clipă.

Căpitanul porunci să fie transportat în cabina sa, unde zile în șir, împreună cu călugărul Callego, au încercat să-l aducă în simțiri pentru a rosti măcar câteva cuvinte, care poate i-ar face să înțeleagă cine este, de unde vine, din ce seminție se trage...

Toate străduințele au fost zadarnice, căci omul muri în cele din urmă. A fost dezbrăcat și cusut într-un sac de cânepă, iar după o scurtă rugăciune alunecă, după obiceiul marinăresc, pe o scândură înclinată, înspre adâncurile Atlanticului.

Peste trei săptămâni, „Santa Maria del Pilar” ancora la Sanlucar de Barrameda. Veșmintele necunoscutului pescuit în ocean, precum și uimitorul felinar luminos care continua să-și rotească spotul gălbui fără odihnă, închise într-o ladă ferecată în fier, plutiră în sus pe Guadalquivir spre Sevilla, unde poposiră în beciurile Sfântului Oficiu. Acolo au și fost îngropate în cele din urmă, din ordinul Marelui Inchizitor, după ce cercetarea

împrejurărilor în care fuseseră găsite a luat sfârșit, iar căpitanul don Miguel de Vallejo, cu mare greutate, a reușit să se disculpe pentru faptul că organizase o „înmormântare” creștinească unei ființe care, dacă nu era un demon azvârlit din ceruri, era cu certitudine un păgân, un eretic din adâncurile ținuturilor ce „in Anno Domini” 1545 erau încă nesupuse Maiestății Sale Prea Catolice...

James Barrett sfârși de citit textul atât de cunoscut, o dată ce el însuși îl rezumase, uimit, însă din caleafară să-l regăsească xerografiat pe o hârtie purtând în colțul din stânga sus sintagma *Strict confidențial*, deasupra antetului unuia din serviciile cele mai discrete ale Departamentului Apărării.

— Mărturisesc, domnule Stimson, că nu înțeleg...

— E firesc să fiți contrariat, interveni repede bărbatul lung și slab, aflat în fotoliul din dreapta măsuței joase, rotunde, pe care se aflau paharele cu benedictină. Vedeți, dumneavoastră sunteți un scriitor și un om de știință cunoscut... S-ar fi convenit, desigur, să vă fi solicitat o întrevvedere conform uzanțelor noastre, hmm... mondene, stabilind telefonic o întâlnire pentru un dejun de afaceri la unul din restaurantele din oraș...

Barrett zîmbi:

— Dar cum afacerile dumneavoastră sunt, ăăă... confidențiale...

— Exact! Confidențiale și foarte, foarte urgente...

Stimson își pipăi ochelarii cu rame de aur, subțiri, rotunzi, apăsându-i la rădăcina nasului voluminos și puternic și continuă alegându-și cu grijă cuvintele:

— În baza informațiilor culese despre dumneavoastră - ce să-i faci! este o practică necesară

într-o activitate ca a noastră... - s-a ajuns la concluzia că sunteți un cetățean loial, un bun american, fapt care ne-a determinat...

— O clipă! James Barrett zâmbi larg și în ochii săi albaștri undui o sclipire malițioasă. Sunt fără îndoială un bun cetățean american, doar în măsura în care nu înțelegeți loialitatea așa cum a trâmbițat-o Mac Carthy... Dacă tot mi-ați scotocit prin existență, știți, desigur, care a fost atitudinea mea față de hecatomba din Vietnam și că astăzi nu-mi economisesc muniția când e vorba de a critica Administrația pentru lipsa de sinceritate în problemele dezarmării nucleare...

Stimson îl privea de după lentilele ochelarilor săi cu atenție politicoasă, curtenitoare chiar, dar o anume nervozitate i se putea ghici după felul în care stinse țigara abia începută, întrerupându-l:

— Noi ne preocupăm de asigurarea apărării naționale a Statelor Unite, pe care o privim ca o misiune permanentă, neconjuncturală, deci și criteriile noastre referitoare la conținutul noțiunii de loialitate nu pot coincide cu cele ale unor politicieni ce apar și dispar meteoric pe firmamentul vieții noastre politice.

Pe fața smeadă, frumoasă, a celui alt se accentuă grimasa de scepticism pe care înaltul funcționar o ignoră cu diplomație:

— Încă un pahar?... Ei, bine, vă solicităm colaborarea, domnule Barrett, într-o problemă despre al cărui caracter ultrasecret vă veți da seama de îndată. Pentru început, aș dori să-mi spuneți dacă ați putut citi cu ochii dumneavoastră raportul original al acestui călugăr Pedro Callego ...

— Da, l-am văzut în timpul călătoriei de documentare efectuate acum trei ani, la Biblioteca Vaticanului.

Pe nesimțite, vocea lui Stimson căpătase accente metalice, iar scriitorul avea senzația tot mai neplăcută că e supus unui interogatoriu:

— Ați știut de existența lui din vreo sursă oarecare? A mai fost citat sau rezumat de altcineva până acum?

— ...Nu! În mod sigur, nu! Documentarea am făcut-o ca trimis al universității Princeton, în vederea realizării unui studiu privind anvergura penetrării spaniole la nord de Rio Grande... Manuscrisul l-am găsit întâmplător, era sigilat, de unde deduc că nu fusese citit de nimeni până la mine.

Stimson se întoarse într-o parte și luă în mână o filă albăstruie de pe biroul aflat în spatele său, căută din ochi un pasaj, apoi întreabă:

— E vorba de manuscrisul MW-846.283?

— Nu mai țin minte, s-ar putea... Am acasă însă un fișier, unde e notat cu siguranță, așa că am să vă pot comunica dacă aceasta e cota de evidență.

— Nu! Nu e necesar, știm că e exactă!

Funcționarul umplu încă dată paharele prelungi de cristal, sorbi cu precauție și continuă:

— Domnule Barrett, conduc de un număr de ani activitatea de protejare a celui mai mare proiect în domeniul apărării din câte au existat până acum: Caroline Project! Nu există nici o altă tentativă umană similară. Realizarea lui va însemna asigurarea unei securități naționale ab-so-lu-te! Posibilitatea de a fi atacați cu arme convenționale, chimice, bacteriologice, geofizice sau nucleare va fi, practic, imposibilă! Din momentul în care proiectul Caroline va fi finalizat, vom fi primii care vom cere dezarmarea generală și totală, fără nici un fel de reticențe...

James Barrett își încrucișă picioarele și-și aprinse o țigară, vădit neimpresionat, îngăduindu-și chiar un

zâmbet aproape batjocoritor:

— Cred, o dată ce acoperiți proiectul ăsta cu atâta grijă, că e vorba de o super-supra-armă, care va elimina în mod firesc tot ce cunoaștem până acum, așa cum arma de foc a eliminat măciuca. Sunteți probabil pe cale să născociți o măciucă superlativă, capabilă să strivească nu numai țeasta umanității, cum e posibil în prezent, ci întreg universul...

— Ei, nu-i chiar așa! Poate nu m-ați înțeles, poate nu trebuia să vă fac, totuși, cunoscută importanța problemei în discuție.

— Mă socotiți, acum, mai puțin loial?

— O, nu! Dealtfel, loial-neloial, sunteți vârat în această afacere. Dacă nu colaborați, vă mărturisesc, iată, cu toată sinceritatea, că veți dispărea pur și simplu. Nu putem îngădui ca miliarde de dolari să se ducă pe apa sâmbetei sau ca o prioritate strategică fantastică să fie anulată de dragul frământărilor axiologice ale unui individ! Mă înțelegeți?

— Perfect, domnule Stimson.

— O.K.! Există, premise ca secretul atât de bine păstrat până acum să fie deconspirat sau, la fel de grav, să fie intuit. Manuscrisul de care v-ați folosit rezumându-l este o cheie și atunci când analiștii serviciilor noastre au aflat de el citindu-vă cartea...

Celălalt îl întrerupse mirat:

— E adevărat, așadar, că citiți toți munții ăștia de cărți de anticipație, de science-fiction?!

— Evident! Cum eram pe cale să vă spun, manuscrisul a dispărut! Agentului nostru trimis imediat să-l sustragă i-a fost imposibil să-l găsească.

— S-ar fi putut rățăci! Într-o bibliotecă așa cum e cea de la Vatican e imposibil să mai fie regăsit un manuscris rățăcit, altfel decât cu totul întâmplător.

— Mda... să admitem! Dar dacă a fost sustras? Sau, de e ră tăcit doar, dacă va fi regăsit în următorii doi-trei ani de exact cine nu trebuie să-l cunoască? În fine... Vă informez că aproape imediat după apariție cartea dumneavoastră a început să fie vânată sistematic de oamenii noștri, în încercarea de a recupera toată ediția. Va trebui să ne predați chiar și volumele pe care le mai aveți pe acasă, fișele de documentare, manuscrisul, într-un cuvânt, totul!

— Ia te uită! Și editorul meu care mă felicita mai zilele trecute pentru epuizarea integrală a ediției și-mi făgăduia chiar o nouă...

Stimson zâmbi:

— Vor apărea câte ediții doriți, cu o mică omisiune: paginile 411-412! Dar să revenim la oile noastre, de fapt la principala dumneavoastră misiune.

James Barrett se foi enervat în fotoliul său:

— Observ că m-ați înrolat deja, fără a-mi cere consimțământul. Nu m-ar mira să am și vreun indicativ, așa... ca în filmele cu tizul meu, James Bond, de pildă... X-007!

Stimson tuși politicos în palma făcută căuș.

— De nevoie, domnule Barrett, de nevoie! Și trebuie să luați lucrurile așa cum sunt... Mâine, chiar, veți lua avionul spre Madrid, de unde vă veți deplasa la Sevilla.

— Dumnezeule! Sper că nu-mi cereți să asasinez pe cineva acolo, în buna tradiție a... modului de viață american.

— Nu vă neliniștiți. Pentru astfel de acțiuni avem, hmm... specialiști de înaltă calificare! Fiind acoperit de titlul dumneavoastră universitar, veți conduce, sub pretextul unor cercetări academice, o echipă însărcinată să găsească acea ladă în care sunt ferecate obiectele vestimentare ale celui pescuit din valuri de

galionul Santa Maria del Pilar.

Scriitorul își aprinse o nouă țigară, și cu ochii la scrumul alb ce masca incandescența jarului, întrebă cu vocea parcă răgușită:

— Deci, aveți motive temeinice să credeți în existența acelei ființe misterioase?!...

— Acest fapt trebuie să fie neesențial pentru dumneavoastră. Ceea ce trebuie să vă rețină atenția e faptul că noi știm cu precizie acum că lada există și pentru nimic în lume conținutul ei nu trebuie să fie văzut de cineva. Aveți o misiune de acoperire. Autoritățile spaniole nu trebuie să afle ce căutăm de fapt. O dată găsită, lada va fi transportată în Statele Unite în cel mai strict secret și, rețineți vă rog, fără să fie deschisă! Vă mai ofer un pahar de benedictină?

Clădirea, la vederea căreia, în urmă cu mai bine de patru sute de ani, trecătorii, Sevillei grăbeau pasul cu inima sugrumată de teamă și curiozitate totodată, se înălța sumbră, dar lipsită de măreție, în centrul orașului vechi, pe Victoria Real.

De peste o săptămână, cei unsprezece *los americanos* desfășurau o activitate atât de laborioasă și de susținută, încât părintele canonic Juan Egas, suprintendentul așezământului, nu mai prididea în încercarea lui de a face față solicitărilor. Ochii, în care sclipeau luminile unei inteligențe superioare, nasul coroiat, fruntea înaltă, zbârcită și pătată, încununată cu părul argintiu și rar al tunsurii, ca și trupul firav de ascet ce i se ghicea sub rasa cenușie, trimiteau gândul în mod bizar nu la imaginea clasică a călugărului catolic, ci la cea a unui înțelept izraelit din vremurile de demult, dinaintea alungării evreilor din Spania.

Bătrânul era mai tot timpul în preajma lui James Barrett dintr-o solidaritate a erudiției, ghicindu-l cel

mai aproape de înțelegerea spiritului textelor latinești îngălbenite și colbăite din austeră bibliotecă a fostei mănăstiri de călugărițe cu hramul sfintei Engracia și doar mai apoi, după aproape două sute de ani, temuta reședință a Sfântului Oficiu din Sevilla.

La început, părintele Juan crezuse, în baza, autorizațiilor prezentate de străini, că aceștia vor face o cercetare exclusiv arhivistică, dar înțelese apoi că se înșelase. Vânzoleala ce o stârnea echipa prin trecerile ei repetate prin chiliile albe, atenția ce o acordau lespezilor trapezăriei, a arhondaricului, a refectoriului și mai ales încăperilor din subsolul construcției îl îndemneau tot mai mult să le iasă în cale prin surprindere, pentru a înțelege ce căutau de fapt...

Într-una din zile, pe când urmărea cu privirea de la o fereastră a Bibliotecii foiala din jurul microbuzului introdus în mijlocul patio-ului, întrebă cu o voce lipsită de mirare, în pofida formulării interrogative:

— Oare, mister James, la ce folosesc instrumentele acelea ciudate pe care colegii dumneavoastră le plimbă deasupra pardoselilor?

Americanul, cățarat pe o scară mobilă, răspunse fără nici o reticență în spaniola sa fluentă:

— Detectoare de metal, padre.

— Așa gândeam și eu, cu toate că cei care le folosesc mi-au declarat că sunt aparate pentru determinarea unor caracteristici constructive ale clădirii... De fapt, mister James, ce caută colegii dumneavoastră?

— Nu-mi sunt colegi, padre!

— Așa gândeam și eu... Concetățenii dumneavoastră!

— O ladă ferecată, din vremurile conquistei...

Bătrânul părăsi fereastra venind la picioarele scării

metalice și, privind în sus, oaspetele său avu impresia că îi caută cu obstinație nu ochii, ci sufletul, pentru a i-l scruta cu de-amănuntul.

— E vorba de cea sosită în Spania la bordul Santei Maria del Pilar?

Scriitorul rămase mut de uimire câteva clipe, apoi, așezându-se pe coama scării, întrebă șovăitor:

— De unde știți, padre, de toate acestea?

— O, mister James, doar sunt suprintendentul acestui așezământ de peste patru decenii... În investigațiile mele am dat nu o dată peste documentele procesului intentat împotriva căpitanului navei, don Miguel de Vallejo. O bună parte dintre acestea au fost însă furate de un compatriot al dumneavoastră, în urmă cu trei luni... Faptul acesta m-a pus pe gânduri și m-a determinat să fac cercetări suplimentare. Acum știu chiar locul precis unde trebuie să fie această... antichitate ce tulbură liniștea sufletească a atâtor yankei... Dar, oare e atât de important s-o găsească?

— Nu. Cu o singură condiție: să existe certitudinea că absolut nimeni nu poate da de ea. Însă, în lumea noastră plină de întâmplări neprevăzute, cine ar avea curajul să afirme așa ceva?

Călugărul își mângâie gânditor bărbuța albă, firavă și continuă dialogul în care amândoi erau interesați mai ales de cele nerostite:

— Îmi sugerați vreo soluție, mister James?

— Cred că v-ați gândit deja la una, padre! Când doi știu un lucru, acela nu mai e un secret, spune o zicală, iar secretele, mai ales cele de mari dimensiuni, în zilele noastre sunt generatoare de dezastre...

— Amen!

Fără știrea americanilor care hălăduiau prin subteranele clădirii, douăzeci și șase de ziariști erau prezenți în sala capitulară a fostei mănăstiri și după ce ascultară o mică informare a canonicului Juan Egas, privitoare la călătoria navei Santa Maria del Pilar, fură informați că vor participa la scoaterea la lumină a lăzii și-i vor putea cunoaște conținutul. Se vedea bine că invitații călugărului erau de-a dreptul entuziasmați de vestea participării la o astfel de experiență. „Vom vedea moda extraterestră de acum patru secole!”, glumi o tânără reporteră de la Radio Nacional.

Întregul grup se îndreptă spre biserica aflată în partea din spate a uriașului patrulator al mănăstirii, cu intrarea aflată de mult timp în exterior, pe strada San Jeronimo.

Pășiră cu toții în interiorul rece și auster, îndrumați de bătrânul suprintendent spre latura din stânga. Acolo, la apariția lor, doi oameni vânjoși începură să disloce cu răngi lespezile din fața unei minunate capele construite din alabastru de Saragosa, în care se afla mormântul unui vrednic Magistru al ordinului de Alcantara, pierit în secolul al XII-lea în luptă cu maurii invadatori...

Ziariștii se foiau nerăbdători în jurul celor doi, glumind și colportând can-can-uri specifice breslei, în tăcănitul sau bâzâitul frecvent al aparatelor de fotografiat și de filmat care înregistrau progresele săpăturii.

După mai puțin de un ceas, cazmalele loviră în metal și scurt timp după aceea la suprafață fu scoasă, în emoția generală, destul de anevoios, o voluminoasă ladă ferecată în fier. Nu fără dificultate, două uriașe

lacăte ruginite fură tăiate și într-o liniște nefirească greoiul capac se deschise lateral.

Așezați cu toții conform dorinței canonicului Juan Egas, în semicerc, nu mai aproape de trei pași, primul obiect pe care îl văzură era chiar cel pe care James Barrett îl echivalase cu o baliză marină. O structură biconică de culoare roșie, lungă de circa 1,80 m, cu diametrul maxim, la mijloc, de aproximativ 0,8 m. La una din extremități, un girofar își rotea spotul gălbui, slab, abia vizibil.

— Extraordinar! exclamă copleșit un fotoreporter de la U.P.I. Dacă stă de peste patru sute de ani aici, vă dați seama că nu folosește ceea ce se cheamă o sursă de energie tradițională...

Cu grijă și cu evidentă teamă, cei doi muncitori ridicară obiectul din ladă și-l depuseră alături.

Bătrânul suprintendent se aplecă și privi mai bine de un minut interiorul.

— Mister James, spuse el, veniți mai aproape!

Scriitorul se apropie cu inima strânsă, ca în coșmarurile sale din copilărie, când deschidea în somn uși în spatele cărora știa că îl vor asalta plăsmuiri terifiante.

Ziariștii stăteau încă neobișnuit de disciplinați, lungindu-și doar gâturile pentru a înțelege la ce se pot uita cu atâta consternare cei doi.

În cele din urmă, călugărul îi invită să treacă pe rând prin fața lăzii deschise. La fundul ei se afla întinsă o salopetă similară celor folosite în activitățile spațiale. Într-o extremitate se aflau câteva instrumente asemănătoare ceasurilor electronice, vizibil în funcțiune. Însă ceea ce îi copleșea pe toți, amuțindu-i și transportându-i într-o stare de perplexitate totală, era vizibilul ecuson din stânga pieptului salopetei, pe

care era înscris cu majuscule:

UNITED STATES OF AMERICA
CAROLINE PROJECT
J.C. DOUGLAS

SFÂRȘIT

LEWIS PADGETT

**FRAZBILE
&
GRANCHIOASE**

MIMSY WERE THE BOROGOVES

Traducere
MIHAI DAN PAVELESCU

Nu are rost să încercam să-i descriem nici pe Unthahorsten nici locurile sale, deoarece, unu la mână, trecuseră multe milioane de ani de la Anno Domini 1942 și, doi la mână, Unthahorsten nu se afla pe Pământ. Făcea ceva ce s-ar putea numi stat jos, într-un loc ce s-ar putea numi laborator. Se pregătea să-și încerce mașina timpului.

Conectând sursa de energie, Unthahorsten își dădu seama că Cutia era goală. Uitase lucrul cel mai important. Aparatul avea nevoie de un subiect, de un solid tridimensional care să reacționeze la condițiile altor timpuri. Altfel, la întoarcerea mașinii, Unthahorsten n-ar fi putut spune în ce perioadă temporală fusese aceasta. Un corp solid aflat în Cutie ar fi suportat însă entropia și bombardamentul razelor cosmice din altă epocă, iar Unthahorsten ar fi putut măsura, la înapoierea mașinii, schimbările calitative și cantitative intervenite. După aceea, puteau intra în acțiune calculatoarele, spunându-i imediat lui Unthahorsten dacă Cutia fusese în A.D. 1.000.000, A.D. 1.000 sau A.D. 1.

De fapt, lucrul acesta era important numai pentru Unthahorsten. Individul era destul de copilăros în mai multe privințe.

Nu avea vreme de pierdut. Cutia începuse să strălucească și să tremure. Unthahorsten privi disperat în jur. Alergă în primul glossatch și căută într-o ladă. Găsi acolo o grămadă de lucruri ciudate. Mda. Jucăriile băiatului său, Snowen, pe care acesta le adusese de pe Pământ după ce-și însușise tehnicile

respective. Eh, oricum, Snowen nu mai avea nevoie de ele. De acum era educat și trebuia să lase deoparte copilăriile. În plus, deși soția lui Unthahorsten păstra jucăriile din motive sentimentale, experimentul era cu mult mai important.

Unthahorsten părăsi glossatchul și trânti maldărul de jucării în Cutie, închizând capacul cu o clipă înainte de aprinderea semnalului de avertizare. Cutia dispăru. Dispariția ei ustură ochii lui Unthahorsten.

Așteptă.

Și așteptă.

În cele din urmă, renunță să mai aștepte și construi o altă mașină a timpului. Nici Snowen, nici mama sa nu fuseseră afectați de dispariția jucăriilor așa încât Unthahorsten goli lada în Cutia celei de-a doua mașini.

Conform calculelor sale, Cutia aceasta trebuia să apară pe Pământ, spre sfârșitul secolului nouăsprezece, A.D. Dacă într-adevăr așa se întâmplase, mașina rămăsese acolo, deoarece nici ea nu mai reveni.

Dezgustat, Unthahorsten hotărî să nu mai construiască nicio altă mașină a timpului. Însă răul fusese deja făcut. Existau două mașini, iar prima...

Scott Paradine o găsi pe când chiulea de la școală. Trebuia să dea extemporal la geografie, iar Scott nu vedea niciun sens în memorarea unor denumiri – teorie destul de revoluționară pentru anul 1942. În plus, era o zi calduță de primăvară, cu un vânticel răcoros, care îmbia orice băiat să se întindă pe iarbă și să privească norișorii până adormea. La geografie să se ducă proștii! Scott ațipi.

Pe la amiază, i se făcu foame și picioarele lui grăsuțe îl purtară până la prăvălia cea mai apropiată. Acolo își investi puțina agoniseală cu o grijă sărăcăcioasă și un

dispreț sublim față de sucurile gastrice. Se duse în lunca râului, ca să mănânce.

Terminând brânza, ciocolata și bomboanele, și golind până la ultima picătură sticla de suc, Scott prinse mormoloci și-i examinează cu un interes aproape științific. Nu apucă totuși să observe prea multe. Ceva se rostogoli pe mal și căzu în mărul de lângă apă, așa încât, după ce privi atent în jur, se grăbi să cerceteze locul.

Era o Cutie. De fapt, era Cutia. Anexele ei reprezentau prea puțin pentru Scott, deși se întrebă de ce era atât de topită și arsă. Medită puțin. Apăsă și încercă cu briceagul, scoțând vârful limbii prin colțul gurii... Hm-mm. Nu se zărea nimeni în preajmă. De unde apăruse Cutia? Cineva o lăsase aici și solul, mâncat de apă, se surpase sub ea.

— Asta este o spirală, decise Scott în mod greșit. Aspectul era spiralat, dar nu era o spirală din cauza deformării temporale pe care o implica. Dacă obiectul ar fi fost un aeromodel, indiferent cât de complicat, ar fi avut prea puține de ascuns în fața lui Scott. Cutia aceasta ridică însă probleme. Ceva îi spunea lui Scott că era cu mult mai complicată decât motorul cu arc pe care îl demontase cu atâta îndemânare cu o săptămână în urmă.

Totuși niciun băiat nu lasă o cutie nedeschisă, doar dacă este îndepărtat prin forță. Scott apăsă mai tare. Unghiurile obiectului erau ciudate. Scurtcircuitate, probabil. De asta... uf! Briceagul alunecase. Scott își supse degetul și rosti câteva cuvinte pe care nu le pomenea față de adulți.

Poate că era o cutie muzicală.

Scott nu ar fi trebuit să fie decepționat. Aparatul i-ar fi dat bătăi de cap lui Einstein și l-ar fi înnebunit pe

Steinmetz. Bineînțeles, necazul venea din faptul că cutia nu intrase complet în continuumul spațio-temporal unde exista Scott și deci nu putea fi deschisă. Cel puțin până atunci când Scott a folosit o piatră, ciocănind și deplasând non-spirala spiralată.

De fapt, a ciocănit-o în punctul de contact cu cea de-a patra dimensiune, eliberând torsiunea spațio-temporală pe care o menținea. Se auzi un pocnet sec. Cutia tremură ușor și rămase nemișcată, intrând acum în domeniul de existență al lui Scott. Băiatul o deschise cu ușurință.

Primul lucru pe care l-a văzut a fost casca moale, din țesătură, dar a ignorat-o. Era o șapcă oarecare. A ridicat după aceea un cub de cristal, transparent, mic de încăpea în palmă – mult prea mic pentru a conține labirintul de mașinării care se zăreau înăuntru. Într-o clipă, Scott a rezolvat problema. Cristalul era un fel de lupă ce mărea foarte mult lucrurile aflate în cub. Se întrevedeau acolo niște chestii foarte ciudate. De exemplu, omuleți minusculi...

Omuleții se mișcau. Aidoma figurinelor unui ceas, deși mult mai lin. Parcă ar fi fost la teatru. Pe Scott îl interesa cum erau îmbrăcați, dar era pur și simplu fascinat de mișcările lor. Omuleții construiau o casă. Scott ar fi vrut să ia foc casa, pentru a vedea ce aveau să facă.

Pe clădirea neterminată apărură limbi de foc.

Omuleții stinseră incendiul, folosind multe instrumente ciudate.

Lui Scott nu-i trebui mult timp ca să înțeleagă. Era totuși puțin îngrijorat. Omuleții îi puteau îndeplini gândurile. Când își dădu seama de acest lucru, se sperie și aruncă cubul.

După ce se îndepărtase câțiva metri, se gândi mai bine și se întoarse. Cubul de cristal strălucea în soare, pe jumătate afundat în apă. Era doar o jucărie. Scott pricepu, cu instinctul perfect al copilului. Nu-l ridică însă imediat. Mai întâi, reveni la cutie și examinează restul obiectelor.

Găsi câteva de-a dreptul remarcabile. Amiaza trecu mult prea repede. În cele din urmă, Scott puse jucăriile înapoi în cutie și o cără acasă, gâfâind și icnind. Era roșu la față când ajunsese la ușa bucătăriei. Ascunse cutia în fundul unui dulap din camera lui, aflată la etajul casei. Cubul de cristal îl strecură în buzunarul pantalonilor, umflat deja cu sfoară, o sârmă bobinată, două monezi, un ghemotoc de staniol, un timbru și o bucată de mică. Emma, surioara de doi ani a lui Scott, apăru legănându-se pe coridor și îi spuse „bună”.

— Bună, mototol, dădu Scott din cap, de la înălțimea celor șapte ani și câteva luni ale sale. O trata pe Emma cu superioritate, dar ea nu-și dădea seama de asta. Mică, durdulie, și cu ochii mari și rotunzi, căzu pe covor, privindu-și resemnată pantofii.

— Leagă, Scotty, te log.

— Mototol, îi spuse Scott cu blândețe, legându-i și-returned. Masa e gata?

Emma încuviință din cap.

— la să-ți văd mâinile!

Surprinzător, erau remarcabil de curate, deși probabil nu și antiseptice. Scott își privi gânditor palmele și, strâmbându-se, intră în baie, unde se spală atent. Mormolocii lăsaseră urme.

La parterul casei, în sufragerie, Dennis Paradine și soția lui, Jane, își sorbeau cocteilurile dinaintea mesei. Dennis era un bărbat mai degrabă tânăr, cu părul ușor

înspicat, fața îngustă și gura mică; preda filozofia la universitate. Jane era micuță, slăbuță, brunetă și foarte frumoasă.

— Pantofi noi, rosti ea sorbind din pahar. Îți plac?

— Să bem pentru crimă, murmură absent Paradine. Ce? Pantofi? Nu acum. Lasă-mă să termin paharul. Am avut o zi grea.

— Examene?

— Îhî. Tineri înflăcărați aspirând spre bărbăție. Sper să moară cu toții. În chinuri groaznice. Insh'Allah!

— Vreau măslina, ceru Jane.

— Știu, oftă resemnat Paradine. Au trecut ani de zile de când n-am mai gustat și eu una. Într-un Martini, vreau să zic. Chiar dacă-ți pun șase în pahar, tot nu ești mulțumită.

— O vreau pe a ta. Frăția de sânge... Simbolism. Țasta-i motivul.

Paradine o privi amenințător și își încrucișă picioarele lungi.

— Vorbești ca una dintre studentele mele.

— Ca frumușica de Betty Dawson, poate? Își arătă Jane ghearele. Îți mai vorbește în stilul acela ofensiv?

— Mda. Copila e o problemă, psihologic vorbind. Bine că nu sunt taică-su. Dacă aș fi fost... Paradine încuviință semnificativ: conștiința sexului și prea multe filme. Cred că are încă impresia că poate promova anul, arătându-mi genunchii. Care sunt, de fapt, cam osoși.

Jane își potrivi fusta cu o mândrie neascunsă. Paradine se ridică și turnă alte Martini.

— Pur și simplu, nu văd ce rost are să-i învăț filozofia pe maimuțoi ăia. N-au vârsta potrivită. Obiceiurile lor, felul de-a gândi sunt deja formate. Sunt oribil de conservatori, deși nu recunosc asta. Singurele

persoane care pot înțelege filozofia sunt adulții maturi și copiii de vârsta Emmei și a lui Scotty.

— Oricum, nu-l înscrie pe Scotty la cursul tău, făcu Jane. Încă nu este gata să devină Doctor în Filozofie. Nu sunt de acord cu grăbirea genilor precoci, mai ales când este vorba de copiii mei.

— Scotty ar fi probabil mai bun decât Betty Dawson, mormăi Paradine.

— „Muri bătrân și obosit la vârsta de cinci ani”, cită visătoare Jane. Vreau măslina.

— Ia-o. Apropo, îmi plac pantofii.

— Mulțumesc. Uite-o și pe Rosalie. Masa?

— Este gata, doamnă Paradine, răspunse Rosalie. Să-i chem pe domnișoara Emma și pe domnișorul Scotty.

— Îi chem eu. Paradine scoase capul pe ușă și răcni: Copii! La masă!

Pe scară tropăiră piciorușe. Scott apăru primul, spălat și pieptănat, dar cu un smoc rebel ridicat în vârful capului. Emma îl urmă, coborând grijulie fiecare treaptă. La jumătatea drumului, renunță să mai coboare cu fața și se întoarse, terminând parcursul în patru labe, fundulețul ei părând a se descurca de minune în această misiune complicată. Paradine o urmări, fascinat de spectacol, până ce recepționează în plin izbitura fiului său.

— Bună, tati! țipă Scott.

Paradine se reculese și-l privi cu demnitate.

— Bună. Ajută-mă până la masă. Cred că mi-ai dislocat soldul.

Scott năvălise deja în cealaltă încăpere, unde se sui pe pantofii Janei într-un acces de afecțiune. Bolborosi câteva scuze și fugi să-și ocupe locul la masă. Urmându-l, Paradine încruntă o sprânceană. Degetul

lui arătător se găsea în strânsoarea disperată a mânuței Emmei.

— Mă întreb ce-i cu drăcușorul?

— Nimic bun, probabil, suspină Jane. Bună, scum-pule, ia să-ți văd urechile.

— Sunt curate. Le-a lins Mickey.

— Mda, limba unui Airedale e mult mai curată decât urechile tale, hotărî Jane după o inspecție rapidă. Totuși, atât timp cât poți auzi, murdăria este numai superficială.

— Fisială?

— Adică doar un pic. Jane își ridică fetița și-o așează pe un scaun înalt. Abia în ultima vreme, Emma dobândise demnitatea de-a servi masa împreună cu restul familiei și era, după cum remarcase Paradine, copleșită de mândrie. I se spusese că numai copilașii varsă mâncare. Drept urmare, ducea lingura la gură cu o încetineală atât de grijulie, încât lui Paradine îi dădeau lacrimile când o vedea.

— O bandă rulantă ar fi ideală pentru Emma, re-marcă el trăgându-i Janei scaunul. Porții mici de spanac, sosindu-i la guriță la intervale regulate.

Masa se desfășură normal, până când Paradine zări farfuria lui Scott.

— Hei! Ești bolnav? Te-ai îndopat prea mult la prânz? Scott examina gânditor mâncarea dinaintea lui.

— M-am săturat, tăticule, răspunse el.

— De obicei, mănânci cât poți și încă ceva pe dea-supra, comentă Paradine. Știu că băieții aflați în creștere bagă în ei, zilnic, tone de mâncare, dar tu ești sub normă în seara asta. Nu te simți bine?

— Ba da. Zău, nu mai mi-e foame.

— Nu mai vrei nimic?

— Nu. Am mâncat altfel.

— Ceva ce te-au învățat la școală? Întrebă Jane. Scott clătină solemn din cap.

— Nu m-a învățat nimeni. Am descoperit singur. Folosesc scuipatul.

— Ia mai încearcă, îi sugeră Paradine. Folosește cuvântul care se cuvine.

— Ăăă... s-salivă. Da?

— Mda. Mai multe pepsine? Jane, în secreția salivară există pepsine? Am uitat.

— În a mea există otravă, constată Jane. Rosalie a lăsat iarăși coji în piure.

Paradine era însă interesat.

— Vrei să spui că obții tot ce ai nevoie din hrană – că nu irosești nimic, și mănânci și mai puțin?

— Așa cred, răspunse Scott după o clipă de gândire. Nu e numai scu... saliva. Măsor, cumva, cât de mult să iau în gură și ce alimente să combin. Nu știu... Așa fac eu.

— Hmm, pufni Paradine, hotărându-se să verifice mai târziu. Este o idee destul de revoluționară.

Adeseori, puștii au idei ciudate, dar aceea putea să conțină ceva interesant. Își umezi buzele:

— Presupun că, în cele din urmă, oamenii vor mânca cu totul altfel, atât prin modul de-a consuma, cât și prin tipul alimentelor. Vreau să zic că vor mânca alte alimente. Jane, fiul nostru dă semne de genialitate.

— Da?

— A făcut o constatare importantă pentru dieteticieni. Singur ai ajuns la concluzia asta, Scotty?

— Bineînțeles, răspunse băiatul crezând și el în vorbele sale.

— De unde ți-a venit ideea?

— Ah... ăăă, se foi Scott. Nu știu. Cred că nu-i important.

Paradine era inexplicabil de dezamăgit.

— Cu siguranță însă că...

— S-s-scuipat! țipă Emma, cuprinsă brusc de un acces de rea purtare. Scuipat! Încercă ea să repete, reușind numai să-și scuipe în poală.

Cu un aer resemnat, Jane o ridică de la masă și o schimbă, în vreme ce Paradine îl privea pe Scott cu un interes ușor derutat. Abia după cină, în salon, se mai petrecu ceva interesant.

— Ai de făcut lecții pentru acasă?

— N-n-nu, roși vinovat Scott.

Ca să-și ascundă stânjeneala, scoase din buzunar o jucărie găsită în cutie și începu s-o deplieze. Rezultatul semăna cu un abac presărat cu biluțe. Paradine nu-l zări de la început, dar Emma îl văzu. Dori să se joace și ea.

— Nu, se răsti Scott. Stai cuminte, mototol. Se chinui cu bilele, scoțând mici sunete de interes. Emma întinse un deget grasuț și țipă.

— Scotty, îl avertiză Paradine.

— Nu i-am făcut nimic.

— M-a ciupit, boci Emma. Paradine ridică ochii. Se încruntă și privi atent.

Ce...

— Acela este un abac? Întrebă el. Dă-mi-l, te rog.

Fără tragere de inimă, Scott aduse jucăria tatălui său. Paradine clipi de mai multe ori. Depliat, „abacul” avea vreo sută de centimetri pătrați și era compus din sârme subțiri, rigide care se intersectau din loc în loc. Pe sârmulițe se găseau bile colorate. Acestea se puteau deplasa înainte și înapoi, precum și de pe o sârmă pe alta, chiar și prin punctele de intersecție. Dar... o bilă fixată pe o sârmă nu poate traversa intersecția a două sârme...

Așadar, se părea că nu erau fixate pe sârmă. Paradine privi mai de aproape. Fiecare biluță avea un canal ce o înconjura după un diametru, așa încât putea să translateze și, simultan, să se rostogolească pe sârmă. Paradine încercă să scoată o biluță. Părea menținută magnetic. Oțel? Semăna mai degrabă cu plasticul.

Rama însăși... Paradine nu era matematician. Totuși, unghiurile făcute de sârme erau cam ciudate prin lipsa lor de logică euclidiană. Alcătuiau un labirint. Poate că asta era jucăria... un labirint.

— De unde ai asta?

— Mi-a dat-o unchiul Harry, răspunse Scott cu o inspirație de moment. Duminica trecută, când a venit.

Unchiul Harry era plecat din oraș, lucru cunoscut de Scott. La vârsta de șapte ani, un băiat își dă seama iute că adulții au remușcărilor lor și se interesează de la cine provin cadourile. În plus, unchiul Harry avea să lipsească vreo două săptămâni, o perioadă de timp inimaginabilă pentru Scott, iar faptul că, în cele din urmă, minciuna sa avea să fie descoperită, însemna pentru el mai puțin decât avantajul de a păstra jucăria.

Paradine constată că, pe măsură ce încerca să manipuleze jucăria, era tot mai derutat. Unghiurile erau oarecum lipsite de logică. Era un joc ciudat. Bila aceasta roșie, dacă aluneca pe sârma *asta* până la nodul *ace/a*, trebuia să ajungă *aco/o*... dar nu ajungea. Un labirint straniu, însă fără îndoială instructiv. Paradine simți ca n-o să mai aibă răbdare cu obiectul.

Totuși Scott avea, retrăgându-se într-un colț și mișcând bilele, acompaniindu-se cu mormăieli și exclamații. Bilele înțepau atunci când Scott le alegea pe cele greșite sau încerca să le deplaseze în direcții care nu erau corecte. În cele din urmă, exclamă fericit:

— Gata, tati!

— He? Ce? Ia să văd.

Pentru Paradine, obiectul arăta exact la fel, dar Scott îi indică radiind mulțumit.

— Am făcut-o să dispară.

— Ce anume?

— Bila albastră. Nu mai este.

Paradine nu putea crede așa ceva și pufni. Scott se chinui iarăși cu jucăria. Experimentă. De data aceasta, nu mai recepționează înțepături, nici măcar ușoare. Abacul îi arătase metoda corectă. Acum trebuia să facă totul singur. Unghiurile ciudate ale sârmelor păreau mai puțin derutante. Era o jucărie foarte instructivă... Funcționa, se gândi Scott, ca și cubul de cristal. Amintindu-și de cub, îl scoase din buzunar și dădu abacul Emmei, care era copleșită de fericire. Se apucă imediat de treabă, deplasând bilele, fără să mai protesteze acum în fața înțepăturilor – care, într-adevăr, erau foarte slabe – și, fiind atentă, reuși să facă o bilă să dispară aproape la fel de repede ca și Scott. Bila albastră reapăru – dar Scott nu observă. Se retrăsese într-un colț, după canapea, și se distra cu cubul.

Înăuntrul obiectului se aflau omuleți, manechine mititele, mărite de proprietățile amplificatoare ale cristalului iar aceștia se mișcau. Construiau o casă. Clădirea luă foc, cu niște flăcări foarte realiste, iar omuleții se opriră.

— Stingeti focul! pufni Scott. Nu se întâmplă însă nimic. Unde era tumba aceea ciudată cu brațe rotative care apăruse mai înainte? Uite-o. Apăru și se opri. Scott o grăbi.

Asta era amuzant. Semăna cu regia unei piese, numai că era mult mai reală. Omuleții făceau ceea ce le

spunea Scott în mintea sa. Dacă greșea, ei se opreau până când el găsea rezolvarea corectă. Îi puneau chiar și unele probleme...

Cubul era și el o jucărie foarte instructivă. Îl învăța pe Scott, cu o iuțeală alarmantă – și-l învăța în mod plăcut. Nu-i dădea însă nicio informație nouă. Băiatul nu era încă pregătit. Mai târziu... mai târziu...

Emma se plictisi de abac și porni în căutarea lui Scott. Nu-l găsi în camera lui dar, ajunsă acolo, deveni interesată de conținutul dulapului. Descoperi cutia. Conținea o comoară – o păpușă remarcată deja de Scott, însă abandonată cu dispreț. Chicotind Emma coborî cu păpușa în salon, se așează în mijlocul podelei și începu să o desfacă.

— Iubito! Ce-i asta?

— Usulețul!

Evident, nu era ursulețul, orb și fără urechi, dar plăcut în rotunjimile sale moi. Pentru Emma însă, toate păpușile erau „ursulețul”.

Jane Paradine ezită.

— O ai de la fetița cealaltă?

— Nu. Al meu.

Scott ieși din colțul lui, ascunzând cubul în buzunar.

— Ăăă... este de la unchiul Harry.

— Unchiul Harry ți-a dat-o, Emma?

— Mi-a dat-o mie pentru Emma, se grăbi Scott, adăugând altă piatră la temelia minciunii sale. Dumini-ta trecută, completă el.

— O s-o rupi, scumpo.

Emma arată păpușa mamei sale.

— Desface. Vezi?

— Da? Este... uh! Jane își trase răsuflarea. Paradine o privi.

— Ce s-a întâmplat?

Ea îi aduse păpușa, ezită, apoi intră în sufragerie, aruncându-i o privire semnificativă. Paradine o urmă, închizând ușa. Jane așează păpușa pe masă.

— Nu-i prea drăguță, așa-i Denny? Hmm.

La prima vedere era destul de neplăcută. Locul unui manechin anatomic era mai degrabă într-un liceu sanitar, decât printre jucăriile unor copii.

Jucăria se desfăcea în secțiuni: piele, mușchi, organe miniaturale, dar perfecte din câte își dădea seama Paradine. Deveni interesat.

— Nu știu. Pentru un copil, asemenea lucruri n-au același înțeles.

— Uită-te la ficat. Este ficat, nu?

— Sigur. Auzi, eu... ce ciudat!

— Ce anume?

— Nu-i chiar atât de perfect din punct de vedere anatomic. Paradine își trase un scaun și urmă: Traiectul digestiv este prea scurt. Nu are intestinul gros și nici apendicele.

— Putem s-o dăm Emmei?

— Mi-ar plăcea și mie una. De unde Dumnezeu o are Harry? Nu, nu-i poate strica. Adulții sunt condiționați să reacționeze cu neplăcere înaintea organelor interne. Copiii, nu. Ei cred că în interior sunt ca un cartof. Emma poate căpăta noțiuni corecte de fiziologie de la păpușa asta.

— Dar aceia ce sunt? Nervi?

— Nu, ăștia sunt nervii. Arterele aici; venele... astea. Ciudată aortă... Paradine privi surprins. Asta... Care este termenul latinesc pentru rețea? Oricum, ăă? Rita? Rata?

— Ral, sugeră Jane la întâmplare.

— Asta este o respirație, o corectă nemilos Paradine. Nu-mi dau seama ce poate fi rețeaua asta luminoasă. Acoperă întregul corp, ca și nervii.

— Sânge.

— Nu. Nu-i circulator, nu-i neural... curios! Pare să fie în legătură cu plămânii.

Deveniră preocupați, studiind păpușa cea stranie. Era realizată cu o deosebită perfecțiune a detaliilor, iar lucrul acesta era ciudat, considerând abaterile fiziologice descoperite.

— Stai să-l aduc pe Gould, spuse Paradine și începu să compare păpușa cu planșele anatomice. Nu găsi nimic nou, doar mirarea îi spori și mai mult. Oricum, era mai distractiv decât un labirint. Între timp, în camera alăturată, Emma deplasa înaintea și înapoi bilele abacului. Acum, mișcările nu mai erau atât de stranii. Chiar când bilele dispăreau. Aproape că putea urmări direcția aceea nouă... aproape...

Scott oftă, privind în cubul de cristal și comandând mental, cu multe începuturi greșite, construcția unei clădiri ceva mai complicate decât cea distrusă de foc. Și el învăța... fiind condiționat...

Din punct de vedere antropomorf, greșeala lui Paradine fusese că nu scăpase imediat de jucării. Nu-și dăduse seama de semnificația lor și, atunci când înțelese, circumstanțele progresaseră binișor. Unchiul Harry nu revenise în oraș, așa încât Paradine nu putea lua legătura cu el. În plus, se apropiau examenele de sfârșit de semestru, ceea ce însemna eforturi mentale deosebite și epuizare totală în timpul nopții; iar de o săptămână, Jane era ușor răcită. Emma și Scott domneau liberi asupra jucăriilor.

— Tăticule, întrebă Scott într-o seară, ce este o plastă?

— Plasmă?

Scott ezită.

— Nu... nu cred. Nu este corect plastă?

— Pare a fi termenul scoțian pentru plasă. Așa merge?

— Nu văd cum, mormăi Scott și se îndepărtă, pufnind, să se joace cu abacul. Îl mânuia acum cu destulă abilitate. Dar, cu instinctul copiilor de a evita întreruperile, atât el cât și Emma se jucau de obicei pitiți pe undeva. Nu întotdeauna, desigur - însă experiențele mai complicate nu se desfășurau niciodată sub ochii unui adult.

Scott învăța repede. Ceea ce vedea acum în cubul de cristal avea puține legături cu problemele simple de la început. Erau fascinant de tehnice. Dacă Scott și-ar fi dat seama că educația lui era dirijată și supravegheată - deși numai mecanic - probabil că și-ar fi pierdut interesul. Pe când așa, inițiativele sale nu erau niciodată respinse.

Abacul, cubul, păpușa... și alte jucării pe care copiii le găsiseră în cutie...

Nici Paradine, nici Jane nu bănuiau ce efect avea conținutul mașinii timpului asupra copiilor. Cum ar fi putut? Copiii dramatizează instinctiv, în scopul auto-apărării. Ei nu sunt încă adaptați exigențelor - parțial inexplicabile pentru ei - unei societăți mature. Mai mult, viața lor este complicată de variabile umane. Cineva le spune că au voie să se joace în grădină, dar fără să rupă flori sau pomișori. Altcineva le interzice cu desăvârșire jucatul în grădină. Regulile nu sunt bătute în cuie; ele variază și copiii depind, neajutorați, de capriciile celor care îi nasc, îi hrănesc și-i îmbracă. Și îi

tiranizează. Puiul nu înfruntă această tiranie, deoarece face parte integrală din natura sa. Totuși, el are o personalitate și își menține integritatea printr-o luptă subtilă, deși pasivă.

El se schimbă sub ochii adultului. Atunci când își amintește, se străduiește să placă și să atragă atenția asupra lui, aidoma unui actor pe scenă. Asemenea încercări nu sunt străine adulților. Aceștia exagerează însă mai puțin – față de alți adulți.

Este greu de admis că subtilitatea lipsește copiilor. Ei se deosebesc de maturi prin faptul că gândesc în mod diferit. Putem distruge, cu mai multă sau mai puțină ușurință, pretențiile lor – dar aceeași situație este valabilă și pentru ei. Nemilos, un copil poate fărâma pretențiile unui adult. Iconoclasmul este prerogativul lor.

De pildă, scliviseala. Zorzoanele relațiilor sociale, exagerate până aproape de absurd. Un gigolo...

— Ce „savoir faire”! Ce curtoazie rafinată! Văduvele și prostituțele blonde sunt adeseori impresionate. Bărbații fac comentarii mai puțin plăcute. Copilul însă merge direct la rădăcină.

— Ce **prostie!**

Cum să priceapă o ființă umană nedezvoltată sistemul complicat al relațiilor sociale? Nu poate. Pentru ea, exagerarea politeții naturale este o prostie. Structura funcțională a rutinelor vieții este barocă. Copilul este un animal mic și egocentric, care nu se poate imagina în postura altuia – cu siguranță nu în postura unui adult. Fiind o unitate autonomă, aproape perfectă din punct de vedere natural, cu toate necesitățile suplinite de alții, copilul este asemănător unei creaturi unicelulare, plutind într-un fluid vital, căreia i se aduce

hrana, și de la care se îndepărtează materiile evacuate...

Din punctul de vedere al logicii, un copil este aproape teribil de perfect. Un prunc ar putea fi chiar mai perfect, dar este atât de străin unui adult încât nu i se pot aplica decât standarde de comparație superficiale. Procesele de gândire ale unui bebeluș sunt de-a dreptul inimaginabile. Cu toate acestea, pruncii gândesc, chiar și înainte de naștere. În pântecul matern, ei se mișcă și dorm, nu numai în mod instinctiv. Noi suntem condiționați să reacționăm destul de neobișnuit la ideea că un embrion uman poate gândi. Suntem surprinși, eventual râdem ca să ne mascăm șocul. Nimic omenesc nu ne poate fi străin.

Un prunc însă nu este ceva omenesc. Un embrion... și mai puțin.

Din această cauză, pesemne, Emma învăța de la jucării mai multe lucruri decât Scott. Desigur, băiatul își putea comunica gândurile în mod explicit; Emma nu putea, decât în fragmente criptice. De pildă, chestiunea mâzgălelilor...

Dați hârtie și creion unui copil și va desena ceva, care pentru el înseamnă cu totul altceva decât pentru un adult. Mâzgălelile absurde seamănă prea puțin cu o mașină, totuși pentru copil ele *sunt* o mașină. Poate chiar tridimensională. Copiii gândesc și văd altfel lucrurile.

Toate acestea îi treceau prin minte lui Paradine, într-o seară, când, cu ziarul deschis în față, îi privea pe Emma și Scott comunicând. Scott o întreba ceva pe surioara lui. Uneori, făcea acest lucru vorbind normal. Adeseori însă recurgea la bolboroseli și semne. Emma încerca să răspundă, dar handicapul era prea mare.

În cele din urmă, Scott recurse la hârtie și creion. Emma fu încântată. Apăsând cu vârful limbii în obraz, scrise ceva chinându-se. Scott luă hârtia, o examinează și se strâmbă.

— Nu-i bine, Emma, remarcă el.

Emma încuviință furioasă din cap. Apucă din nou creionul și mai mâzgăli ceva. Scott medită puțin, apoi zâmbi șovăitor și se ridică. Dispăru pe coridor. Emma reveni la abac.

Paradine se ridică de pe scaun și privi hârtia, cu ideea nebună că Emma învățase, cine știe cum, să scrie. Nu era așa. Foaia era acoperită de mâzgăleli lipsite de sens, familiare oricărui părinte. Paradine își mușcă ușor buza.

Putea fi un grafic reprezentând variațiile mintale ale unui gândac melancolic, dar probabil că nu era. Totuși, fără îndoială, pentru Emma mâzgălelile însemnau ceva. Poate era chiar portretul „usulețului”.

Scott se întoarse, privind mulțumit. Întâlni căutătura Emmei și încuviință. Paradine se simți împuns de curiozitate.

— Secrete?

— Nu. Emma... ăăă... m-a rugat să fac ceva pentru ea.

— Aha.

Amintindu-și de pruncii care bolborosiseră în limbi necunoscute, uluind lingviștii, Paradine își propuse să ia hârtia după ce copiii aveau să termine cu ea. A doua zi, la universitate, arătă foaia lui Elkins. Individul avea o experiență bogată în domeniile obscure ale lingvisticii, dar chicoti la ideea transpunerii mâzgălelilor Emmei în cuvinte.

— Uite o traducere liberă, Dennis. Citez: Nu știu nici eu ce înseamnă asta, dar o să-l păcălim al naibii pe tăticu'. Încheiat citatul.

Cei doi bărbați izbucniră în râs și plecară să-și țină cursurile. Mai târziu, Paradine avea să-și reamintească episodul. Mai ales după întâlnirea cu Holloway. Dar până atunci aveau să mai treacă niște luni de zile, iar lucrurile avansară și mai mult spre deznodământ.

Poate că Paradine și Jane dovediseră un interes prea mare față de jucării. Emma și Scott începură să le ascundă, jucându-se cu ele numai atunci când erau singuri. N-o mai făceau cu nepăsare, ci cu o anumită prudență. Cu toate acestea, Jane era neliniștită.

Într-o seară, îi vorbi lui Paradine despre ceea ce simțea.

— Știi păpușa pe care i-a dăruit-o Harry, Emmei?

— Da.

— Astăzi am fost în oraș și am încercat să aflu de unde provine. Nicio indicație.

— Poate că Harry a cumpărat-o din New York.

Jane nu era convinsă.

— I-am întrebat și în legătură cu celelalte lucruri. Mi-au arătat toate jucăriile - și Johnson's este un magazin mare, știi doar. Nu există nimic asemănător abacului Emmei.

— Hm... Paradine nu era prea interesat. În seara aceea aveau bilete la un spectacol și se făcuse târziu. Așa încât subiectul a fost abandonat.

Reveni în actualitate atunci când o vecină îi telefonă Janei.

— Scotty n-a fost niciodată așa, Denny. Doamna Burns a spus că l-a speriat rău de tot pe Francis al ei.

— Francis? Derbedeul ăla mic și gras, nu-i așa? Seamănă cu taică-su. O dată, pe când eram în anul doi de liceu, i-am spart nasul lui Burns.

— Termină cu lăudăroșeniile și ascultă-mă, făcu Jane amestecând un cocteil. Scott i-a arătat lui Francis ceva care l-a speriat pe puști. N-ar fi mai bine să vezi...

— Așa se pare.

Paradine ciuli urechea. Zgomotele din camera alăturată îi spuseră unde se află fiul său.

— Scotty!

— Bang! exclamă Scott și apăru zâmbind. I-am omorât pe toți pirații spațiali! Ai treabă cu mine, tati?

— Da. Dacă poți să-i lași pe pirați neîngropați câteva minute. Ce i-ai făcut lui Francis Burns?

Ochii albaștri ai lui Scott exprimau o candoare uriașă.

— Cum?

— Mai încearcă. Sunt convins că-ți poți aminti.

— Ăăă. Ah, aia... Nu i-am făcut nimic. Pe cuvânt. L-am lăsat să se uite la televizorul meu și l-a... l-a speriat.

— Televizorul?

Scott arăta cubul de cristal.

— Nu e chiar televizor. Vezi?

Paradine privi jucăria, surprins de sistemul de amplificare al imaginilor. Cu toate acestea nu vedea decât un labirint de linii colorate, lipsite de sens.

— Unchiul Harry...

Paradine întinse mâna spre telefon. Scott înghiți un nod.

— Unchiul... unchiul Harry s-a întors în oraș?

— Da.

— Bine, eu mă duc să fac baie.

Scott se îndreptă spre ușă. Paradine întâlnește privirea Janei și încuviință semnificativ.

Harry era acasă și nega orice amestec în legătură cu jucăriile cele ciudate. Destul de supărat, Paradine îi ceru lui Scott să i le aducă pe toate. În cele din urmă, jucăriile au fost așezate în șir pe masă: cubul, abacul, păpușa, casca-șapcă și alte câteva obiecte misterioase. Scott a fost interogat. Un timp, minți cu încăpățănare dar, în cele din urmă, cedă și mărturisi sughițând.

— Adu cutia în care au fost lucrurile astea, ordonă Paradine și apoi te duci la culcare.

— O să... hâc!... mă pedepsești, tăticule?

— Da, pentru minciuni. Cunoști regula. Două săptămâni, niciun film și nici bani pentru prăjituri.

Scott înghiți un nod.

— O să-mi iei jucăriile?

— Nu știu încă.

— Bine... 'pte bună, tati, 'pte bună, mami.

După ce băiețelul dispăru pe scări, Paradine se așeză pe un scaun și studie atent cutia. Atinse gânditor mecanismele de deschidere topite. Jane îl privea.

— Ce este, Denny?

— Nu știu. Cine să fi lăsat o cutie cu jucării lângă râu?

— S-ar putea să fi căzut dintr-o mașină.

— Nu în locul acela. Dincolo de calea ferată, drumul nu trece pe lângă râu. Este un teren viran... nimic altceva. Paradine își aprinse o țigară: bem ceva, iubito?

— Pregătesc eu.

Jane se apucă de treabă, dar privirea îi era tot îngrijorată. Îi aduse un pahar lui Paradine și rămase înapoia lui, ciufulindu-i părul cu degetele.

— Ceva în neregulă?

— Nu, absolut nimic. Doar... de unde au apărut jucăriile astea?

— La Johnson's nu le cunoștea nimeni, iar ei își comandă marfa de la New York.

— Am verificat și eu, recunosc Paradine. Păpușa aia, o arătă el, mă pune pe gânduri. Este adevărat, apar fel de fel de lucruri, dar aș vrea să știu cine le-a făcut pe astea.

— Un psiholog? Abacul... cu astfel de obiecte nu se fac teste de laborator?

— Ai dreptate, pocni din degete Paradine. Și fii atentă! Săptămâna viitoare, la universitate, trebuie să țină o conferință un tip pe nume Holloway, psiholog de copii. Are reputație, este un nume celebru. Poate știe ceva despre chestiile astea.

— Holloway? Nu...

— Rex Holloway. E... hm-mm! Stă pe aici, pe aproape. Crezi că el a construit jucăriile astea?

Jane examinează abacul. Se strâmbă și ridică din umeri.

— Dacă el le-a făcut, atunci tipul nu-mi place. Totuși, Denny, vezi dacă poți afla ceva.

— O să încerc, încuviință Paradine.

Bău cocteilul încruntându-se. Era vag neliniștit. Dar nu era speriat... nu încă.

Rex Holloway era un bărbat grasuț, chel și cu niște ochelari groși, deasupra cărora sprâncenele sale negre și stufoase stăteau ca niște omizi zbârlite. După o săptămână, Paradine îl invită la masă. Aparent, Holloway nu era atent la copii, dar nu-i scăpa nimic din ce făceau sau spuneau aceștia. Ochii lui cenușii, ageri și șireți, vedeau totul.

Jucăriile îl fascinară. În sufragerie, cei trei adulți se strânseseră în jurul mesei pe care se afla cutia. Holloway le studie atent, în vreme ce-i asculta pe Jane și Paradine. În cele din urmă, vorbi și el:

— Mă bucur că am venit aici în seara asta. Nu pe deplin, însă.. Știți, totul este foarte tulburător.

— Hă? Paradine se zgâi la el, iar pe chipul Janei se întipări consternarea. Următoarele cuvinte ale lui Holloway nu avură darul să-i liniștească.

— Avem de-a face cu nebunie.

Zâmbi, văzând privirile șocate ale celor doi soți.

— Din punctul de vedere al adulților, toți copiii sunt nebuni. Ați citit cumva cartea lui Hughes: „Vânt de înălțime în Jamaica”?

— O avem.

Paradine scoase cărticica din raft. Holloway întinse mâna, luă cartea și o frunzări până găsi pasajul dorit. Citi cu glas tare:

— „Desigur, pruncii nu sunt umani - sunt mai degrabă animale și au o cultură străveche și ramificată, aidoma pisicilor, peștilor și chiar șerpilor; asemănătoare cu ale acestora, dar mult mai complicată și mai plină de viață deoarece, la urma urmei, pruncii sunt una dintre cele mai dezvoltate specii ale vertebratelor inferioare. Pe scurt, ei au creiere care lucrează cu termeni și categorii proprii, ce nu pot fi traduse prin termeni și categorii aparținând minții omenești.”

Jane încercă să fie calmă, dar nu reuși.

— Nu vreți să spuneți că Emma...

— Ați putea gândi ca fiica dumneavoastră? întrebă Holloway. Ascultați: „Un adult nu poate gândi ca un prunc, așa cum nu poate gândi ca o albină.”

Amestecând cocteilurile, Paradine rosti peste umăr:

— Astea sunt pure speculații, nu-i așa? Din câte înțeleg, afirmați că bebelușii au o cultură a lor, ba chiar un standard înalt de inteligență.

— Nu neapărat. Să știți că nu există o ștachetă. Eu spun doar atât: copiii gândesc altfel decât noi. Nu neapărat mai bine - asta este o chestiune de valoare relativă. Însă fac conexiuni diferite. Se încruntă, căutându-și cuvintele.

— Povești, mormăi Paradine oarecum grosolan dar, de fapt, îngrijorat în privința Emmei. Bebelușii nu au alte simțuri decât noi.

— Cine a spus așa ceva? întrebă Holloway. Ei își folosesc mintea în mod diferit, atât și nimic mai mult. Este, totuși, suficient!

— Încerc să înțeleg, rosti încet Jane. Mă gândesc la mixerul meu. Amestecă maioneza și piureul, dar poate stoarce și portocale.

— Cam așa ceva. Creierul este un coloid, o mașinărie foarte complicată. Nu știm multe despre posibilitățile sale. Nu știm nici măcar cât poate cuprinde, însă se știe că mintea devine condiționată odată cu maturizarea individului. Ea urmează anumite trasee familiare și majoritatea gândirii ulterioare este structurată pe niște direcții considerate ca atare. De exemplu, această jucărie. Holloway atinse abacul. Ați încercat-o?

— Puțin, răspunse Paradine.

— Dar nu prea mult, așa este?

— Mda...

— De ce?

— Este lipsită de sens, se plânse Paradine. Orice problemă trebuie să aibă o logică. Însă unghiurile alea aiurea...

— Minteă v-a fost condiționată de Euclid. Asta-i cauza pentru care... obiectul acesta ne plictisește și pare lipsit de sens. Dar un copil nu știe nimic despre Euclid. O geometrie diferită de a noastră nu-l șochează ca fiind lipsită de logică. El crede ceea ce vede.

— Nu cumva vreți să spuneți că jucăria asta are o extensie într-o a patra dimensiune? Întrebă Paradine.

— Vizual nu, oricum, negă Holloway. Eu spun doar că mințile noastre, condiționate de Euclid, nu văd în acest obiect decât o încâlceală illogică de sârme. Dar un copil – și în special un prunc – ar putea să vadă mai multe. Nu din primul moment. Ar fi o problemă, desigur. Numai că un copil n-ar fi handicapat de prea multe prejudecăți.

— Scleroza arterelor gândirii, interveni Jane.

Paradine nu era convins.

— Atunci, un copil ar putea calcula mai bine decât Einstein? Nu, nu voiam să spun asta... Înțeleg cam ce vreți să afirmați. Atât doar că...

— Bine, fiți atent. Să presupunem că există două feluri de geometrie – mă limitez tocmai pentru a fi mai clar. Geometria noastră, euclidiană, și o alta căreia o să-i spunem X. X nu prea are multe legături cu Euclid. Ea se bazează pe teoreme diferite. Doi și cu doi nu fac neapărat patru; pot face y^8 , sau un număr irațional. Minteă unui prunc nu este încă condiționată, decât prin intermediul unor factori, oarecum nesiguri, ce țin de ereditate și de mediul de viață. Învățați un copil geometria euclidiană...

— Sărmanul copil, făcu Jane.

Holloway îi aruncă o privire iute.

— Noțiunile de bază... Blocurile alfabetice... Matematica, geometria, algebra – acestea vin mai târziu. Suita aceasta de materii, de cunoștințe, ne este fami-

liară. Pe de altă parte, învățați-l pe copil principiile de bază ale logicii X.

— Blocuri? Ce fel?

Holloway privi abacul.

— Pentru noi este lipsit de sens. Dar noi am fost condiționați de Euclid.

Paradine își turnă un whisky sec.

— Destul de neplăcut. Nu vă limitați la matematică.

— Exact! Nu limitez nimic. Cum aș putea? Nu sunt condiționat logicii X.

— Țsta este răspunsul, făcu Jane oarecum ușurată. Cine a făcut-o? Trebuie să fie o persoană destul de remarcabilă pentru a realiza ceea ce nouă ne par drept jucării.

Holloway încuviință, clipind din ochi înapoia lentilelor groase.

— S-ar putea să existe asemenea persoane.

— Unde?

— S-ar putea să prefere anonimatul.

— Superoameni?

— Aș fi și eu curios să aflu. Vedeți, apare din nou chestiunea ștachetei. După standardele noastre, persoanele acestea par uluitoare, din anumite puncte de vedere. Din alte puncte de vedere, pot părea destul de limitate. Nu este o diferență cantitativă, ci una calitativă. Ele gândesc *altfel*. Și sunt sigur că noi putem face lucruri pe care ele nu pot să le facă.

— Poate că nu vor, interveni Jane.

Paradine ciocăni mecanismul topit de pe cutie.

— Dar asta? Implică...

— Un scop, desigur.

— Transport?

— Este primul lucru la care ne putem gândi. Dacă este așa, cutia putea veni de oriunde.

— Unde – lucrurile – sunt – diferite? Întrebă apăsător Paradine.

— Exact. Din spațiu, sau chiar din timp. Nu știu; sunt doar psiholog. Din nefericire și eu sunt condiționat de Euclid.

— Locul acela trebuie să fie tare ciudat, spuse Jane. Denny, jucăriile astea să dispară.

— Asta și intenționez.

Holloway ridică cubul de cristal.

— I-ați chestionat amănunțit pe copii?

— Da, răspunse Paradine. Scott spunea că atunci când a privit cubul pentru prima oară, înăuntru se aflau omuleți. L-am întrebat ce se găsește acum înăuntru.

— Ce-a răspuns? se aplecă înainte psihologul.

— Că se construiește un loc. Exact cuvintele astea mi le-a spus. L-am întrebat cine îl construiește – omuleții? Nu mi-a putut explica.

— Nu, era de așteptat, murmură Holloway. Trebuie să fie ceva progresiv. De cât timp au copiii jucăriile?

— Cred că de vreo trei luni.

— Timp suficient. Vedeți, o jucărie perfectă este atât educativă cât și mecanică. Trebuie să facă un lucru care îl poate interesa pe copil și, în același timp, să-l educe, preferabil în mod inconștient. La început, probleme simple. Mai târziu...

— Logica X, șopti Jane albă la față.

Paradine înjură încetitor.

— Emma și Scott sunt perfect normali!

— Știți cum le lucrează mințile... acum? Holloway nu urmă ideea. Învârtea în mâini păpușa.

— Ar fi interesant de cunoscut condițiile locului de proveniență al acestor obiecte. Inducția nu ajută însă prea mult. Lipsesc mulți factori. Nu putem vizualiza o societate bazată pe factorul X... un mediu adaptat

minților care gândesc conform structurilor X. De pildă, rețeaua aceasta luminoasă din păpuși. Ar putea fi absolut orice. Ar putea exista în interiorul nostru, dar n-am descoperit-o încă. Atunci când vom găsi calea cea bună... Înălță din umeri.

— Ce părere aveți de asta?

Era un glob purpuriu, cu diametrul de cinci centimetri, cu o protuberanță pe suprafață.

— Cine ar putea face ceva cu el?

— Scott? Emma?

— Nu l-am văzut până acum vreo trei săptămâni. Apoi Emma a început să se joace cu el. Paradine își mușcă buza. După aceea și Scott a devenit interesat.

— Cam ce făceau?

— Îl țineau în fața lor și-l mișcau înainte și înapoi. Nicio mișcare mai aparte.

— Nicio mișcare euclidiană, îl corectă Holloway. La început, nu puteau pricepe scopul jucăriei. Trebuiau să se învețe cu ea.

— Ce oribil, făcu Jane.

— Nu și pentru ei. Probabil că Emma înțelege mai repede decât Scott factorul X, deoarece mintea ei nu este condiționată încă acestui mediu.

— Îmi amintesc multe lucruri pe care le făceam pe când eram copil, rosti Paradine. Chiar pe când eram mic de tot.

— Și?

— Eram... nebun?

— Lucrurile pe care nu vi le amintiți reprezintă criteriile nebuniei, răspunse Holloway. Utilizez cuvântul „nebunie” doar ca un simbol convenabil, desemnând abaterea de la norma umană cunoscută. Standardul arbitrar al integrității mintale.

Jane lăsă paharul din mână.

— Domnule Holloway, ați spus că inducția este dificilă. Mie mi se pare însă că faceți caz de ea din prea puține indicii. La urma urmei, aceste jucării...

— Sunt psiholog și m-am specializat în copii. Nu sunt judecător. Aceste jucării înseamnă atât de mult pentru mine tocmai pentru că înseamnă atât de puțin.

— S-ar putea să greșiți.

— Ar fi mai bine. Aș dori să examinez copiii.

Jane se ridică brusc:

— Cum?

După ce Holloway îi explică, ea încuviință, deși cu o ușoară ezitare.

— Bine. Nu sunt însă cobai.

Psihologul își agită mâinile grăsuțe.

— Doamnă dragă! Nu sunt un Frankenstein. Pentru mine, factorul primordial este individul - lucru firesc, deoarece mă ocup de creier. Dacă este ceva în neregulă cu puștii, vreau să-i vindec.

Paradine lăasă țigara și privi fumul albăstrui ce se unduia în sus.

— Puteți pune un diagnostic?

— O să încerc. Asta este tot ce pot spune. Dacă mințile lor, încă nedezvoltate, au fost cuplate pe canalul X, este necesar să le readucem înapoi. Nu spun că ar fi măsura cea mai inteligentă, dar este impusă de standardele noastre. La urma urmei, Emma și Scott vor trăi în această societate.

— Mda. Mda. Nu cred că s-a întâmplat cine știe ce... Par absolut normali.

— Aparent, se poate. N-au niciun motiv să se comporte anormal, nu? Și cum puteți spune dacă... gândesc diferit?

— O să-i chem, rosti Paradine.

— Fiți cât mai natural, da? Nu vreau să se auto-cenzureze.

Jane arătă cu bărbia spre jucării.

— Lăsați-le acolo, încuviință Holloway.

După ce Emma și Scott sosiră, psihologul nu-i întrebă nimic direct. Izbuti să-l atragă pe Scott, pe nesimțite, în conversație, aruncând ici-colo cuvinte cheie. Nimic evident, ca un test de cuvinte asociate; pentru așa ceva este necesară cooperarea subiectului.

Cel mai interesant lucru se petrecu atunci când Holloway luă abacul:

— Vrei să-mi arăți și mie cum funcționează?

Scott ezită.

— Da, domnule... Așa...

Mișcă cu abilitate o bilă prin labirint, într-o linie încâlcită, atât de iute, încât nimeni nu a fost sigur dacă, în cele din urmă, bila dispăruse sau nu. S-ar putea să fi fost numai iuțeală de mână. Apoi iarăși...

Încercă și Holloway. Scott îl privi, strâmbând din nas.

— Așa este bine?

— Nțț... Trebuie să ajungă *acolo*...

— Aici? De ce?

— Păi, numai așa poate fi făcut să meargă.

Holloway era însă condiționat de Euclid. Nu exista niciun motiv pentru ca bila să alunece de pe o anumită sârmă pe alta. Părea un factor aleator. De asemenea, Holloway își dădu brusc seama; înainte, când îi arătase Scott, bila nu avusese aceeași traiectorie. Cel puțin, așa i se părea lui.

— Vrei să-mi arăți încă o dată?

Scott mai arătă o dată și încă o dată. Holloway clipi înapoia ochelarilor. Aleator, da, și variabil: de fiecare dată, Scott deplasase bila pe un alt traseu.

Cu toate acestea, niciunul dintre adulți nu putea spune dacă bila dispărea sau nu. Dacă s-ar fi așteptat să o vadă dispărând, reacțiile lor ar fi fost diferite.

În cele din urmă, nu se rezolvă nimic. Pe când își luă rămas-bun, Holloway păru stânjenit.

— Pot să mai revin?

— Aș dori, răspunse Jane. Oricând. Credeți încă...

Bărbatul încuviință.

— Mințile lor nu reacționează normal. Sunt inteligenți, dar am impresia incredibilă că ei ajung la soluții într-un mod pe care noi nu-l înțelegem. Parcă ar folosi algebra, pe când noi utilizăm geometria. Concluziile sunt aceleași, dar diferă căile de ajungere la ele.

— Ce-i cu jucăriile? întrebă Paradine.

— Ascundeți-le. Aș dori să le împrumut, dacă se poate...

În noaptea aceea, Paradine nu dormi prea bine. Paralela făcută de Holloway fusese prost aleasă. Ducea la teorii care te puneau pe gânduri. Factorul X... Copiii utilizau echivalentul unei gândiri algebrice, în timp ce adulții aveau o gândire geometrică.

Corect. Numai că...

Algebra îți oferă soluții pe care geometria nu le poate da, deoarece există termeni și simboluri ce nu pot fi exprimate geometric. Dacă logica X ducea la concluzii de neacceptat pentru mintea unui adult?

— La dracu'! șopti Paradine.

Jane se foi lângă el.

— Iubitule? Nici tu nu poți să adormi?

— Nu.

Se ridică și trecu alături. Emma dormea liniștită, ca un îngerăș, cu brațul în jurul ursulețului. Prin ușa deschisă, Paradine zărea, pe pernă, capul lui Scott.

Jane veni în prag, lângă el. O cuprinse cu brațul.

— Sărăcuții, murmură ea. Și Holloway îi numea nebuni. Cred ca noi suntem cei nebuni, Dennis.

— Da. Avem vedenii.

Scott se foi în somn. Fără să se trezească, bolborosi ceva asemănător unei întrebări, deși nu părea să fie într-o limbă cunoscută. Emma gemu și ea, încetișor, ca un mieunat de pisică.

Niciunul nu se trezise. Continuau să doarmă.

Paradine se gândi însă – și o durere îl săgetă prin trup – că Scott o întrebase ceva pe Emma și fetița îi răspunsese.

Mințile lor se schimbaseră într-atât de mult încât și... somnul le era diferit?

Își alungă gândul.

— O să răcești. Hai înapoi în pat. Vrei să bei ceva?

— Așa cred, răspunse Jane, privind-o pe Emma. Mâna i se întinse orbește spre fetiță; o retrase și adăugă: Haide, să nu-i trezim.

Băură puțin coniac, în tăcere. După ce adormi, Jane plânse în somn.

Scott nu era treaz, dar creierul lui lucra încet și atent. Astfel:

„Vor lua jucăriile. Bărbatul cel gras... poate listava periculos. Însă direcția Ghorică nu iese... evankrus dun nu le are. Intransdecție... strălucitor și luminos... Emma...Acum este mai khopranika decât... tot nu văd cum să... thavarar lixerydistan...”

O părticică din gândurile lui Scott puteau fi înțelese. Emma însă se condiționase mult mai repede factorului X.

Și ea gândea.

Nu ca un adult, sau un copil. Nici măcar ca o ființă umană. Poate doar ca o ființă umană de un tip șocant de nefamiliar pentru „genus homo”.

Uneori, până și lui Scott îi venea greu să-i urmărească logica.

Dacă n-ar fi fost Holloway, viața ar fi intrat într-o rutină aproape normală. Jucăriile nu mai erau pomenite. Emma continua să fie fericită cu păpușile și formele pentru nisip. Scott se preocupa de baseball și de trusa chimică. Făceau tot ceea ce făceau și alți copii, arătând puține, chiar deloc, străfulgerări ciudate. Holloway părea să fi fost un alarmist.

Încercase jucăriile și obținuse rezultate stupide. Trasase nenumărate grafice și diagrame, corespundase cu matematicieni, ingineri și alți psihologi și aproape că înnebunise, căutând să găsească scopul construcției obiectelor. Cutia însăși, cu mecanismul ei enigmatic, nu spunea nimic. O mare parte a mecanismului era topit. Dar jucăriile...

Orice cercetare era dată peste cap de factorul aleator. Deși denumirea era pur semantică, Holloway era convins că nu era tocmai aleator. Nu avea însă suficiente date. De exemplu, nici un adult nu putea lucra cu abacul. Și, prevăzător, Holloway nu lăsase niciun copil să se joace cu obiectul. Cubul de cristal era tot atât de criptic. Arăta o sumedenie de culori tipătoare, care uneori se deplasau. Prin asta, aducea cu un caleidoscop, deși, învârtindu-l și sucindu-l, nu intervenea nicio modificare. Din nou, factorul aleator.

Sau, mai degrabă, necunoscutul. Structura X. În cele din urmă, Paradine și Jane reveniră la un soi de indiferență, cu senzația că copiii se vindecaseră, acum

când cauza fusese îndepărtată. Siguri de acțiunile Emmei și ale lui Scott, părăsiseră orice griji.

Copiilor le plăcea să înoate, să se plimbe cu bicicleta, să meargă la filme și să se joace cu jucăriile normale la vârsta lor. Este adevărat că nu stăpâneau unele jucării mecanice, care implicau o anumită logică. De pildă, un glob tridimensional, care trebuia construit din elementele componente desfăcute, jucărie pe care, ce-i drept, abia o înțelesese Paradine.

Din când în când, mai existau însă scăpări. Într-o sâmbătă după-amiază, Scott se plimba cu bicicleta împreună cu tatăl său și se opriseră pe vârful unui deal. Sub ei se întindea o vale superbă.

— Drăguță, nu-i așa? remarcase Paradine.

Scott privise cu gravitate peisajul.

— E complet greșit.

— Ce-e-e?

— Nu știu.

— Ce este greșit?

— Tii... Scott căzu într-o tăcere uluită. Nu știu...

Copiilor le lipsiră jucăriile, dar nu mult timp. Emma se readapta cel mai ușor, deși Scott mai strâmba din nas. Ducea discuții de neînțeles cu sora lui și studia hârtiile mâzgălite de ea. Parcă o consulta, atunci când apăreau probleme dificile, care îl depășeau.

Dacă Emma înțelegea mai mult, Scott avea o inteligență mai practică și, în plus, dovedea abilitate manuală. Construi un mecanism cu trusa lui, Mecano, însă rămase dezamăgit. Cauza nemulțumirii sale era tocmai ceea ce îl făcuse pe Paradine să răsufla ușurat atunci când văzuse construcția. Era exact ceea ce ar fi făcut orice băiat de vârsta lui Scott: ceva vag asemănător unei nave cubiste.

Era chiar prea normală pentru a-l mulțumi pe Scott. O întrebă pe Emma mai multe lucruri, dar numai între patru ochi. Ea se gândi un timp, apoi făcu alte mâzgăleli, cu un creion ținut cu stângăcie.

— Poți citi lucrurile astea? își întrebă Jane fiul într-o dimineață.

— Nu le citesc. Înțeleg ceea ce vrea ea. Nu întotdeauna, dar de cele mai multe ori.

— Este o scriere?

— N-nu. Nu este ceea ce *pare*.

— Symbolism, sugeră Paradine peste ceașca de cafea. Jane îl privi cu ochii lărgiți:

— Denny...

El clipi și scutură din cap. Mai târziu, pe când erau singuri, îi spuse:

— Nu te lăsa influențată de Holloway. Nu sugeram faptul că puștii se înțeleg într-un grai necunoscut nouă. Dacă Emma desenează un pătrat și spune că este o floare, asta nu este decât o regulă arbitrară. Scott o ține minte. Data viitoare, când ea face același pătrat, sau încearcă să-l facă... asta este!

— Mda, pufni Jane. Ai observat că în ultima vreme Scotty citește foarte mult?

— Am văzut. Totuși, nimic deosebit. Nici Kant, nici Spinoza.

— Răsfoiește cărțile, doar atât.

— Așa făceam și eu la vârsta lui, răspunse Paradine și plecă să-și țină cursurile de dimineață.

Prânzi cu Holloway, lucru care devenise o obișnuință zilnică și îi povesti de încercările literare ale Emmei.

— Aveam dreptate cu symbolismul, Rex?

Psihologul încuviință.

— Da. Limbajul nostru nu este, de altfel, decât un simbolism arbitrar. Cel puțin în aplicațiile lui. Uită-te aici. Desenă pe șervețel o elipsă îngustă. Ce-i asta?

— Adică... ce reprezintă?

— Da. Ce îți sugerează? Poate fi o reprezentare aproximativă a... ce anume?

— Multe, răspunse Paradine. Un pahar din hârtie văzut de sus... Un ou prăjit... O felie de franzelă... O țigară de foi...

Holloway adăugă desenului un triunghi cu vârful într-unul dintre capetele elipsei. Ridică privirea spre Paradine.

— Un pește, răspunse bărbatul imediat.

— Simbolul, familiar pentru noi, al unui pește. Chiar fără aripioare, ochi sau gură îl putem recunoaște, deoarece am fost condiționați să identificăm această formă particulară cu imaginea noastră mentală a unui pește. Baza unui rebus... Un simbol care pentru noi înseamnă mai mult decât vedem pe hârtie. Ce-ți trece prin minte, atunci când privești desenul acesta?

— Păi... cum... un pește!

— Continuă... Ceea ce vizualizezi - totul!

— Aripioare, rosti încet Paradine, privind în gol. Apă... Spumă... Ochiul unui pește... Solzi... Culori.

— Așadar, simbolul reprezintă mai mult decât ideea abstractă de „pește”. Observă că simbolul este un substantiv, nu un verb. Știi, este mai greu să simbolizezi acțiunile. Oricum... să o luăm invers. Să presupunem că dorești să simbolizezi un substantiv, să zicem „pasăre”. Desenează-l.

Paradine desenă două arce unite, cu concavitățile în jos.

— Simbolul cel mai comun, încuviință Holloway. Tendința obișnuită este de a simplifica. Mai ales atunci

când un copil vede ceva pentru prima dată și are puțini termeni de comparație. El încearcă să identifice lucrul cel nou cu ceea ce îi este deja familiar. Ai văzut vreodată cum desenează un copil oceanul?

Nu așteptă un răspuns, ci continuă.

— O serie de unghiuri. Asemănătoare liniei frânte trasate de un seismograf. Când am văzut Pacificul pentru prima oară, aveam vreo trei ani. Îmi amintesc destul de bine. Părea... ascuțit. O câmpie plană, înclinată cu un anumit unghi, valurile erau triunghiuri regulate, cu vârfurile în sus. De fapt, nu le vedeam stilizate așa, dar mai târziu, amintindu-mi, a trebuit să găsesc un termen de comparație familiar. Acesta este singurul mod de a conceptualiza un lucru inedit. Copilul obișnuit încearcă să deseneze triunghiurile acelea regulate, dar coordonarea lui este încă defec-tuoasă. El obține o linie de tipul seismogramei.

— Și, ce vrei să spui cu asta?

— Un copil vede oceanul. Îl stilizează. Schițează un desen care, în concepția lui, simbolizează oceanul. Mâzgălelele Emmei ar putea fi tot simboluri. Nu vreau să spun că în ochii ei lumea arată altfel – poate mai luminoasă, mai clară, mai directă și ceva mai complicată decât o percepe ea. Vreau să spun că procesele ei de gândire sunt diferite. Că ea traduce ceea ce vede în simboluri neobișnuite.

— Crezi încă...

— Da. Mintea i-a fost condiționată într-un alt mod. S-ar putea ca ea să descompună ceea ce vede în elemente simple, evidente, dând acestor elemente o semnificație pe care noi n-o putem înțelege. Ca și abacul. A văzut o logică în el, deși pentru noi era ceva complet aleator.

Paradine se hotărî brusc să renunțe la prânzurile cu Holloway. Tipul era un alarmist. Teoriile lui erau mai fantastice ca oricând și utiliza orice, potrivit sau nu, care le putea susține. Rosti, oarecum, sardonice:

— Vrei să spui că Emma comunică cu Scott într-un limbaj necunoscut?

— În simboluri pentru care ea n-are cuvinte. Sunt convins că Scott înțelege multe dintre aceste... mângăleli. Pentru el, un triunghi isoscel poate reprezenta orice, chiar și un substantiv comun. Cineva care nu știe nimic de chimie sau fizică ar înțelege ce înseamnă H_2O ? Și-ar da el seama că simbolul poate evoca imaginea unui ocean?

Paradine nu răspunse. Îi povesti însă lui Holloway despre remarca surprinzătoare a lui Scott în fața văii privite de pe culme. După o clipă, regretă impulsul, deoarece psihologul se porni iarăși:

— Structura gândirii lui Scott determină un total care nu-l egalează pe cel al acestei lumi. Poate că, în mod inconștient, el așteaptă să vadă lumea din care au sosit jucăriile acelea.

Paradine nu-l mai ascultă; era sătul. Copiii se dezvoltau normal și singurul factor sâcâitor era Holloway însuși. În aceeași seară, Scott manifestă însă un interes deosebit – abia mai târziu semnificativ – pentru țițari.

Istoria naturală nu putea prezenta niciun rău. Paradine explică răbdător tot ce cunoștea despre țițari.

— Dar unde își depun icrele? Sau nu le depun?

— Asta continuă să reprezinte un mister. Locul lor de împerechere și naștere este necunoscut. Poate în Marea Sargaselor sau în adâncuri, unde presiunea îi poate ajuta la ejectarea din pânțe.

— Curios, rosti Scott, gândindu-se profund.

— Somonii fac cam același lucru. Merg în susul râurilor ca să-și depună icrele. Paradine continua cu detalii. Scott era fascinat.

— Dar e bine, tăticule. S-au născut în râu, iar când învață să înoate, coboară în ocean. Apoi se întorc și depun icrele, nu?

— Exact.

— Numai că ei nu se întorc, medită Scott. Și-au trimis doar icrele...

— Ar trebui un ovipozitor foarte lung, spuse Paradine și adăugă câteva detalii referitoare la oviparitate.

Băiatul nu era pe deplin satisfăcut.

— Florile, replică el, își trimit semințele la mare distanță.

— Da, dar nu le pot dirija. Nu toate găsesc pământ fertil.

— Însă ele nu au creier. Tăticule, de ce oamenii trăiesc aici?

— În Glendale?

— Nu... *aici*. Peste tot. Cred că mai sunt și alte locuri.

— Te referi la celelalte planete?

Scott ezită.

— Toate sunt numai... părți ale... locului cel mare. Seamănă cu râul în care merg somonii. De ce oamenii nu coboară la ocean, atunci când cresc?

Paradine își dădu seama că Scott vorbea figurativ. Simți un fior scurt. Oceanul...?

Puii speciilor nu sunt condiționați să trăiască în lumea părinților lor. Ei intră în lumea respectivă după ce s-au dezvoltat îndeajuns. Mai târziu, se împerechează. Ouăle fecundate sunt îngropate în nisip, în susul râului, unde, mai târziu, produc.

Și ei învață. Instinctul, singur, este fatal de lent. Mai cu seamă în cazul unei anumite rase, incapabilă să se

descurce în lumea aceasta, incapabilă să se hrănească, să bea sau să supraviețuiască, dacă altcineva, prevăzător, n-a intuit toate astea.

Copiii, hrăniți și îngrijiți, vor supraviețui. Vor exista incubatoare și roboți. Vor supraviețui, dar nu vor ști cum să înoate în josul curentului, spre lumea mult mai vastă a oceanului.

De aceea, trebuie învățați. Trebuie educați și condiționați în multe feluri.

Subtil, fără dureri, fără senzația obligației. Copiilor le plac jucăriile care fac lucruri... iar dacă jucăriile acelea te și învață în același timp...

Paradine îl abandonase pe Holloway. Jane îl detesta, natural de altfel, pentru că ea dorea numai să-și potolească temerile. Acum, de când Scott și Emma se comportau normal, Jane se simțea mulțumită. Era o mulțumire căreia Paradine nu i se putea asocia cu totul.

Scott continua să-i prezinte Emmei diferite construcții spre aprobare. De obicei, ea clătina din cap. Uneori, privea neîncrezătoare. Foarte rar, încuviința. Urma apoi o oră laborioasă de mâzgăleli aiurea pe bucățele de hârtie și Scott, după ce studia notațiile, aranja și rearanja pietrele, piesele mecanice, mucerile de lumânări și celelalte gunoaie. În fiecare zi, servanta le arunca, făcând curățenie, și în fiecare zi Scott o lua de la început.

Binevoi să-i explice câte ceva tatălui său uluit, care nu înțelegea principiul și rostul jocului.

- Dar de ce stă pietricica asta tocmai aici?
- Este tare și rotundă, tăticule. Aici trebuie să stea.
- Dar și asta este tare și rotundă...

— Asta are vâșlină pe ea. Când ajungi așă departe, nu vezi *doar* un obiect tare și rotund.

— După aceea ce vine? Lumânarea?

Scott privi dezgustat.

— Aia vine la sfârșit. Acum vine inelul de fier.

Paradine se gândi că totul semăna cu drumul unui cercetaș prin pădure, cu marcajele unui labirint. Există însă, iarăși, o variabilă aleatoare. Logica se oprea – logica obișnuită – înaintea motivațiilor lui Scott de aranjare a pieselor așă cum o făcea el.

Paradine plecă. Peste umăr, îl văzu pe Scott scoțând din buzunar un ghemotoc de hârtie și un creion și îndreptându-se spre Emma, care stătea ghemuită într-un colț, gândindu-se.

Mda...

Jane prânzea cu unchiul Harry, iar în după-amiaza aceea fierbinte de duminică nu prea aveai ce să faci, decât să citești ziarele. Paradine luă un „Collins”, se aciui în locul cel mai răcoros pe care îl putu găsi și se cufundă în lectură.

După vreo oră, îl trezi din moțăială un tropăit de pași la etaj. Glasul lui Scott striga triumfător:

— Asta este, mototol! Haide...

Paradine se ridică repede, încruntându-se. Când ieși în hol, telefonul începu să țârâie. Jane promisese să sune...

Puse mâna pe receptor și auzi glasul Emmei chicotind agitat. Se încruntă. Ce naiba se întâmpla la etaj?

— Uite! țipă Scott. Asta-i calea!

Cu nervii inexplicabil de încordați, Paradine uită de telefon și urcă scările în goană. Ușa camerei lui Scott era deschisă.

Copiii dispăreau.

Se topeau în fragmente, ca fumul în vânt, sau ca mișcarea într-o oglindă deformată. Dispăreau, mână în mână, într-o direcție pe care Paradine n-o putea înțelege și, până ce clipi, ei nu mai erau.

— Emma! făcu el cu gâtlejul uscat. Scotty!

Pe covor se zărea o construcție din hârtii, pietricele, un inel de fier... gunoaie. O structură aleatoare.

Un ghemotoc de hârtie zbură spre Paradine. Îl prinse în mod reflex.

— Copii! Unde sunteți? Nu vă ascundeți... Emma! SCOTTY!

La parter, telefonul își opri țârâitul ascuțit, monoton. Paradine privi ghemotocul de hârtie.

Era o pagină ruptă dintr-o carte. Textul era subliniat și adnotat pe margini de mâzgălelile lipsite de sens ale Emmei. O strofă de patru versuri fusese într-atât de subliniată și mâzgălită încât era aproape de necitit, dar Paradine cunoștea bine „Peripețiile Alicei în lumea oglinzii”. Memoria îi completă versurile.

„Strămină și pietrele murcoase

Se învârtesc și pivotează-n plastă,

Frazbile toate, și granchioase,

Iar clipele te trec prin poarta vastă.”

Este o prostie, se gândi el. A spus-o Coco Cocou din „Alice”. O plastă este cercul de iarbă din jurul unui ceas solar. Ceas... Timp... Ceva în legătură cu timpul... Cu multă vreme în urmă, Scotty îl întrebase ce este o plastă. Simbolism...

„Strămină...”

O formulă matematică perfectă, care oferea toate condițiile într-un limbaj simbolic înțeles în cele din urmă de copii. Gunoaiele de pe podea... Pietrele trebuiau să fie murdare și lunecoase – vaselina? – și

plasate într-o anumită poziție, încât să se rotească și balanseze.

Nebunie!

Pentru Emma și Scott nu fusese însă nebunie. Ei gândiseră altfel. Folosind logica X. Notele făcute de Emma pe pagină... reprezentau traducerea versurilor lui Carroll în simboluri care puteau fi înțelese atât de ea cât și de Scott.

Variabila aleatoare fusese descoperită de copii. În-depliniseră condițiile ecuației spațio-temporale. „Iar clipele te trec prin poarta vastă...”

Paradine emise un scâncet slab, adânc, în fundul gâtului. Privi structura lipsită de sens de pe covor. Dacă ar fi putut s-o urmeze, așa cum făcuseră copiii... Dar nu putea... Construcția nu avea niciun înțeles. Variabila aleatoare îl depășea. Era condiționat de Euclid.

Chiar dacă înnebunea, tot n-ar fi reușit. Ar fi fost tipul greșit de „nebunie”...

Creierul i se oprise de-a mai gândi. Faza de oroare uluită avea să treacă... după câteva clipe. Boți hârtia între degete.

— Emma, Scotty, rosti el cu o voce stinsă care nu aștepta niciun răspuns.

Lumina soarelui se strecura prin ferestrele deschise, strălucind pe blana aurie a ursulețului. La parter, telefonul reîncepu să țârâie.

SFÂRȘIT

JAMES TIPTREE Jr.

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Traducere
ȘTEFAN GHIDOVEANU

G REȘEALĂ! Teroare! Și el, înghesuit și pierdut acolo – împins în imposibilitate, abandonat, fără a se ști niciodată cum, un om nepotrivit în cel mai aiurea dintre toate locurile aiurea din acest inimaginabil colaps al unui mecanism imposibil de a mai fi imaginat vreodată – eșuase, distrus, ruinat, cu posibilitățile de salvare spulberate, el, care în acea nanosecundă își dădu seama că n-o să mai poată îndura, că rezistența îl părăsește, îndepărtându-se pe cea mai lungă cale spre viața care se retrage pâlpâind, dispărând, pentru vecie, dincolo de icnetul lui de spaimă care-l proiectează în vârtejul ultim dincolo de care se află căminul său, viața sa, chiar și posibilitatea lui de a ființa; văzându-l cum îl absoarbe înapoi, în cel mai adânc stomac, dizolvându-l, părăsindu-l, singur și uitat, pe ce fel de țărni necunoscut? Al totalei erori? Al frumuseții ascunse în spatele bucuriei, poate? Al groazei? Al lipsei de însemnătate? Sau doar al profunde deosebiri? Dar, orice ar fi fost acel loc în care nimerise din greșeală, cu siguranță că n-ar fi suportat să-și ducă acolo viața, aberație violentă și siluitoare; și el, feroce, curajos, țicnit... încleștat într-un protest total, ca o lovitură de pumn ivită dintr-o totală repudiare a lui însuși, acolo, în acel loc uitat, ce avea să facă?... Respins, exilat, tânjind după casă mai disperat decât o fiară rătăcită, hoinărind către un culcuș inaccesibil, culcușul lui, CĂMINUL lui... și nici un

drum, nici o posibilitate de transport, fără vehicule, instrumente, mașini, fără nici o forță în afara hotărârii sale neclintite năzuind către casă de-a lungul acestui vector de fugă, ultima și singura salvare. Ce să facă?

Mergea.

Acasă.

Se poate spune că ceea ce a dat peste cap activitatea celei mai importante concesiuni a Centrului de Accelerare a Particulelor din Bonneville, Idaho, nu a fost niciodată cunoscut prea exact. Altfel spus, toți cei care ar fi fost capabili să detecteze eroarea de funcționare inițială au fost ei înșiși victime imediate, în marea catastrofă care a urmat.

Natura acestui cataclism fulgerător nu a fost nici ea înțeleasă de la început. Tot ce s-a știut vreodată în mod absolut sigur a fost faptul că la orele 11:53, în ziua de 2 mai 1989, Stil Vechi, laboratoarele Bonneville și tot personalul au fost transformate într-o formă a materiei dislocată până la cele mai intime nivele, ceva asemănător cu o plasmă de înaltă energie și care se răspândește rapid prin aer, însoțită de manifestări seismice și evenimente atmosferice.

Din nefericire, zona atinsă de respectiva anomalie includea și un sistem operațional de urmărire a armelor nucleare, de tip „MirvWatchdogBomb”.

În coșmarul următoarelor ore, populația Pământului fusese în mare parte nimicită, biosfera – alterată și Pământul însuși primise marca unui mare număr de cratere „convenționale”. Timp de mai mulți ani după aceea, supraviețuitorii au fost preocupați numai de găsirea unei căi de existență, așa încât scobitura nisipoasă, cu contur caracteristic, de la Bonneville, a fost lăsată pradă vremii, singură în schimbătorul ciclu

al anotimpurilor.

Nu era un crater larg; avea doar cu ceva peste un kilometru în diametru și-i lipseau obișnuiții pereți laterali supraînălțați. Suprafața lui era acoperită cu o substanță fin divizată, care se întărise, transformându-se în pulbere. Înaintea începerii sezonului ploios semănase cu o câmpie tipică și doar din anumite unghiuri, dacă cineva ar fi inspectat craterul, s-ar fi putut detecta prezența unei mici zone netede, exact în apropierea centrului.

La două decenii de la dezastru, un grup de oameni scunzi și oacheși apăru dinspre sud, mânând o turmă de animale semănând vag cu niște oi. În acea vreme, craterul se înfățișa ca un bazin larg, de mică adâncime, în care iarba nu creștea decât cu greu, fără îndoială datorită lipsei aproape complete a microorganismelor din sol. Cu toate acestea, nici plantele firave din interiorul craterului, nici iarba crescută exploziv în împrejurimile acestuia nu păreau periculoase pentru animale. Câteva colibe din bușteni negeluiți se înălțară lângă marginea de sud a clădirii și o cărăruie slabă, abia observabilă, începu să-și croiască drum de-a curmezișul craterului, trecând chiar prin pata pustie din centru.

Într-o dimineață de primăvară, doi copii care-și duseseră oile pe poteca marcată se întoarseră înapoi în tabără, urlând cât îi țineau puterile. Un monstru răsărise ca din pământ în fața lor, un animal uriaș și neted, scoțând un urlet înspăimântător. Dispăruse apoi cât ai clipi din ochi, zguduind solul și lăsând în urmă-i un miros groaznic. Oile fugiseră care încotro.

Din moment ce ultima afirmație era în mod vizibil adevărată, câțiva adulți porniră în cercetare. Negăsind însă nici un semn despre monstru și nici locul unde s-ar

fi putut ascunde, puseră ordine în lucruri ciomăgindu-i serios pe cei mici care, la nivelul lor, rezolvară și ei problema, făcând de atunci un ocol larg în jurul petei; și astfel, nimic nu se mai întâmplă o bucată de vreme.

În primăvara următoare, episodul se repetase. De data aceasta, între martori se afla și o adolescentă, dar tot ce putuse ea să adauge la spusele celorlalți era că monstrul părea să se ivească stând întins peste pământ, fără să facă nici o mișcare. Exista acolo și o porțiune de teren nivelată în noroiul din jur. Din nou nu s-a găsit nimic; un idol păzitor de rele, confecționat dintr-un par despicat în două, fu amplasat în cuprinsul petei.

Când lucrurile se repetară a doua oară, pentru a treia oară, un an mai târziu, zona de ocolire fu lărgită și se plantară în plus și câteva nuiele vrăjite. Dar, cum din zonă nu părea să amenințe nici un pericol direct și cum oamenii cei oacheși văzuseră locuri unde treburile mergeau și mai rău, creșterea vitelor își urmă cursul, netulburată. Odată cu scurgerea timpului, alte câteva apariții, mai mult sau mai puțin instantanee, ale monstrului, fură observate, și de fiecare dată ele aveau loc numai primăvara.

La sfârșitul celui de-al treilea deceniu al noii ere, un bătrân înalt coborî schiopătând colinele dinspre sud, împingând înaintea-i, la vale, un balot așezat pe o roată de bicicletă. Își ridică tabăra în partea exterioară a craterului și curând găsi locul de unde apărea de obicei monstrul. Se simțea ispitit să-i iscodească pe localnici cu întrebări, dar cum nimeni nu l-ar fi înțeles, renunță, mulțumindu-se să schimbe cu ei un cuțit pentru ceva de-ale gurii. Deși era în mod evident un ins lipsit de apărare, un lucru anume din înfățișarea sa îi opri pe ceilalți din intenția lor de a-l ucide, ideea dovedită mai

târziu plină de înțelepciune, căci străinul ajută femeile grupului la vindecarea câtorva copii bolnavi.

Își petrecu apoi mult timp în preajma locului de unde se ivea monstrul și se afla pe aproape când avu loc următoarea apariție. Asta-l întărește la culme, făcându-l să îndeplinească mai multe lucruri aparent nepericuloase, dar oricum inexplicabile, între care și mutarea, târâș-grăpiș, a taberei, în interiorul craterului. Rămase acolo un an împlinit, studiind locurile, și se poate spune că, aflându-se atât de aproape, ar fi fost imposibil să-i scape vreo nouă apariție a monstrului. După care își pierdu câteva zile cioplinind o piatră magică, destinată aceluia loc; în cele din urmă plecă spre nord, șchiopătând, așa cum venise.

Alte câteva zeci de ani se scurseră. Craterul se eroda treptat și un torent ivit în urma acțiunii ploilor dăduse naștere, implicit, unui stăvilar mobil așezat de-a lungul uneia dintre marginile bazinului. Păstorii cei arși de soare și oile lor fură atacați de o ceată de oameni cu părul cărunt, după care supraviețuitorii părăsiră locurile, îndreptându-se spre est. Iernile grele, caracteristice altădată pentru Idaho, deveniseră acum foarte blânde; plopî tremurători și eucalipti încolțiră în câmpia umedă. Cu toate acestea, craterul era în continuare lipsit de copaci, vizibil doar ca o groapă aplatizată, mustind de iarbă, în centrul căreia o anumită porțiune rămânea în continuare aridă. Văzduhul se mai limpezi oarecum.

După încă treizeci de ani, o hoardă numeroasă de negri apăru în niște harabale trase de boi și rămase locului pentru un timp, dar își luă tălpășița de îndată ce i se înfățișă și ei monstrul cu uruit de tunet. Și ca întotdeauna câțiva vagabonzi rămaseră pe loc, despărțindu-se de grup.

Cinci decenii mai târziu, o mică așezare permanentă crescuse întinzându-se până la șirul de coline cel mai apropiat, de pe care oameni călărind pe niște căluți cu spinările vârstate în culori întunecate mânau un soi de vite gheboase, până în imediata apropiere a craterului. Lângă zăgazul care oprea ploile, un păstor își construise o colibă devenită cu timpul locuință pentru o familie numeroasă, ai cărei membri aveau pielea de culoarea măslinii și părul roșu ca focul. La timpul cuvenit, unul dintre ei fu martorul țâșnirii monstrului, dar cu toate acestea grupul nu plecă. Rămase să țină companie pietrei lăsată de bătrânul cel înalt și șchiop și care încă se mai afla la locul ei, fără ca nimic să-i tulbure pacea.

Gospodăriei de pe coama craterului i se mai adăugară în timp și altele, și tot cam pe-atunci urma potecii care traversa zona deveni un drum de căruțe, cu un pod de bușteni aruncat peste albia torentului. În centrul craterului devenit pe alocuri abia discernibil, drumul făcea o cotitură, ocolind o porțiune acoperită cu ierburi, în care se găseau un metru pătrat de pământ gol, bătătorit într-un mod curios, și o rocă de gresie cu încrustații adânci.

Apariția monstrului era cunoscută acum ca având loc cu regularitate în acel punct, într-o anumită zi din primăvară, iar copiii comunității, căpătând cu timpul curaj, se apropiau tot mai des de pata aceea ciudată, îndemnându-se unii pe alții. Începu să se facă tot mai des referire la monstru cu o frază traductibilă aproximativ prin expresia „Bătrânul Dragon”. Aparițiile Bătrânului Dragon erau întotdeauna aceleași: o scurtă și violentă bubuitură de tunet, care începea și se termina la fel de brusc și în mijlocul căreia creatura asemănătoare dragonului era văzută agitându-se,

aparent furioasă, deși în realitate ea nu se mișca din loc niciodată. După care urma un miros neplăcut și pământul fumega. Oamenii care văzuseră totul mai îndeaproape vorbeau și de o senzație stranie, care le dădea fiori.

La începutul celui de al doilea secol, doi tineri intrară călare în oraș, venind dinspre nord. Căluții lor erau mai mițoși decât cei din rasa locală, iar echipamentul pe care-l purtau includea și două obiecte asemănătoare unor cutii, pe care tinerii le dădură jos în locul apariției monstrului. Rămaseră în zonă un an întreg, observând două materializări ale Bătrânului Dragon și furnizând localnicilor vești și hărți ale drumurilor și orașelor comerciale aflate în regiunile mai reci din nord. Construiră apoi o moară de vânt, care fu acceptată de comunitate, și se oferiră să construiască și o mașină care să dea lumină, dar fură refuzați. Atunci tinerii plecară, luând cu ei cutiile, după ce în zadar încercaseră să convingă un băiat de prin partea locului să învețe să le folosească.

În cursul următoarelor decenii, alți călători se opriră, minunându-se de aparițiile monstrului, iar în munții din sud avură loc lupte sporadice. Una dintre bandele înarmate făcu o incursiune în interiorul craterului, cu intenția de a pune mâna pe vitele sătucului aflat acolo. Incursiunea fu respinsă, dar călăreții aduseră cu ei o boală care păta pielea și care ucise pe mulți dintre localnici. În tot acest timp, locul arid din centrul craterului continua să existe și monstrul să-și facă apariția acolo cu regularitate, fie că era observat sau nu.

Orașul de pe coline se mări și-și schimbă înfățișarea, în timp ce cătunul din crater crescuse și el, până ajunsese la dimensiunile unui oraș. Drumurile se lărgiră,

înlănțuindu-se într-o rețea. Acum pe coline creșteau conifere de culoare gri-verzui, care se răspândiră pe câmpie; în coroanele lor trăiau șopârle scoțând niște zgomote asemănătoare ciripitului.

Către sfârșitul secolului, o ceată de zdrențăroși înveșmântați altădată în piei, se năpusti dinspre vest asupra orașului, mânând niște vaci de lapte pipernicite. În cele din urmă fură uciși sau alungați, dar nu mai înainte ca toate cirezile locale să contracteze un parazit vicios. Au fost aduși de urgență veterinari din orașul comercial situat la nord, dar nu s-a putut face mare lucru. Familiile din vecinătatea craterului plecară spre alte meleaguri și timp de câteva zeci de ani regiunea rămase ca și pustie până când vitele unui nou neam reapărură în câmpie și sătucul din interiorul craterului fu repopulat. În tot acest timp, în porțiunea aridă din centru continua să apară în fiecare an monstrul, devenit acum un fenomen acceptat de toată lumea din ținut. Mai mult de-atât, în câteva rânduri sosiră, cu misiunea de observare a lui, chiar și niște patrule ale îndepărtatei Autorități Nordice.

Așezarea din cuprinsul craterului înflori continuu, extinzându-se apoi și pe câmpurile unde mergeau vitele la păscut. După o vreme, o parte a vechiului crater fu transformată în parc al orașului și o industrie turistică sezonieră, aflată încă în fază incipientă, începu să se dezvolte vertiginos, bazându-se pe atracția exercitată de aparițiile anuale ale monstrului. Orașenii închiriau camere în perioadele respective și prin tavernele de la fața locului începuseră să apară deja diverse relicve ale monstrului, toate absolut „autentice”!

Mai multe curențe religioase, toate bazate pe existența monstrului, au fost fondate în această

perioadă. Unele susțineau că ar fi vorba de un diavol sau un suflet condamnat să apară mereu pe Pământ pentru ispășirea catastrofei ce avusese loc în urmă cu două secole. Altele credeau că lucrul sau ființa aceea, ce-o fi fost ea, era un soi de mesager al cărui urlet prevestea fie Judecata de Apoi, fie ajutorul acordat credincioșilor. O sectă foarte zgomotoasă în manifestări susținea învățătura conform căreia apariția exprima conduita morală a locuitorilor orașului în anul precedent. Aceeași sectă cerceta minuțios în cadrul fiecărei apariții anuale schimbările care ar fi putut fi interpretate drept semne bune sau rele. Era considerată norocoasă sau periculoasă, după caz, atingerea vreunei persoane de către pulberea înălțată odată cu ivirea monstrului. În fiecare generație, cel puțin câte un băiat încerca să izbească monstrul cu un par, alegându-se de obicei doar cu brațul rupt sau cu rolul principal într-o poveste palpitantă, care cucerea pentru o vreme tavernele. A bombarda monstrul cu pietre sau cu alte obiecte devenise un sport foarte popular, chiar dacă pe de altă parte, timp de câțiva ani buni, oamenii înălțau rugăciuni fierbinți monstrului și-i aduceau în mod sistematic flori. Odată, un grup oarecare încercă chiar să-l prindă într-o plasă, dar fu dat peste cap de vaporii emanați în momentul apariției colosului, bineînțeles, cu tot cu plasă. Zona însăși fusese mult timp ținută la distanță, în mijlocul parcului.

În ciuda tuturor acestor lucruri, monstrul își continua în fiecare an șirul aparițiilor violente și enigmatice, răcnind inaccesibil, cu trupul rășchirându-se furios, dar totuși nemișcat.

La apropierea celui de-al patrulea secol al noii ere deveni evident că monstrul se transforma încetul cu încetul. Când apărea la suprafață nu mai era acum

întins la pământ, ci avea un braț și unul dintre picioare îndreptate în sus, într-un gest năvălaș și nestăpânit, ca și cum ar fi biciuit pe cineva. Pe măsură ce anii se scurgeau, începu să se schimbe tot mai repede, iar la sfârșitul secolului se înălțase deja într-o atitudine chircită, contorsionată, cu brațele zvârlite în afară, ca și cum l-ar fi surprins înghețul în timpul unei mișcări de întoarcere. Răcnetul său, de asemenea, părea oarecum diferit ca tonalitate, iar solul, în urmă-i, fumega tot mai intens.

Toți simțiră atunci deosebit de clar că omul-monstru era pe cale să înfăptuiască ceva deosebit, o manifestare oarecum definitivă și, drept urmare, o serie de dezastre naturale și de miracole oferiră suport unei credințe viguroase, promulgând tocmai această doctrină. Mai mulți conducători religioși călătoriră spre oraș pentru a fi martorii aparițiilor.

Cu toate acestea, deceniile trecură și omul-monstru nu făcu nimic altceva decât să se răsucească ușor pe loc, astfel că acum apărea aidoma cuiva pe cale să alunece, în vreme ce se trage înapoi, clătinându-se din cauza vijeliei care-l izbește din față. Desigur însă că nu se simțea nici urmă de vânt și, de fapt, atunci, climatul general era liniștit și nimic nu avea cum să-l modifice.

Pe la începutul celui de-al cincilea secol, socotind după Noul Calendar, trei patrule de cercetare ale Autorității Centralei din Nord sosiră în regiune cu scopul mărturisit de a observa și studia monstrul. Un mecanism permanent de înregistrare fu înălțat în locul magic, după ce – bineînțeles – locuitorii orașului primiră asigurarea că nici o știință cumplită nu era implicată în aceasta. Un tânăr de prin partea locului fu învățat să opereze mecanismul pe care-l abandonă însă, când prietena lui o șterse cu altul. Un voluntar se

oferi să-l înlocuiască. În acea perioadă, aproape toată lumea era convinsă că arătarea e un om sau, cel puțin, fantoma unui om. Băiatul care mânuia înregistratorul și încă vreo câțiva inși, incluzând aici și pe profesorul școlii de mecanici-înregistratori, o menționară cu denumirea generică de „Omul John”. În zecile de ani care urmară, starea drumurilor se amelioră simțitor; se dezvoltară toate formele de turism și se vorbea despre construcția unui canal prin care să fie adusă apă din Râul Șerpilor.

Și iată că într-o dimineață de mai de la sfârșitul celui de-al cincilea secol o tânără familie cocoțată într-o trăsurică cu două roți, verde și rapidă, la care era înhămat un măgăruș, sosi hurducându-se pe drumul înalt ce ducea de la Sandreas Rift Range către sud-vest. Fata avea pielea aurie și sporovăia într-un grai neobișnuit, în care nu se auzise niciodată vorbindu-se despre Omul John, de la apariția lui încoace. Cu toate acestea, cuvintele ei răsunaseră probabil la fel de-a lungul întregii istorii, indiferent de timpul, locul și limba în care fuseseră rostite.

— Oh, Serli, sunt atât de bucuroasă că facem excursia asta acum! Vara viitoare voi fi atât de ocupată cu copilul!

La care Serli replica așa cum fac adesea tinerii soți și astfel, tot vorbind, ajunseră, în tropăitul lin al măgărușului, la hanul din oraș. Acolo își lăsară brișca și bagajele și porniră în căutarea unchiului fetei, care-i aștepta în oraș. A doua zi era data apariției anuale a Omului John și unchiul Laban venise din partea Muzeului de Istorie MacKenzie pentru a face anumite observații științifice și a încheia anumite înțelegeri.

Îl găsiră stând de vorbă cu instructorul școlii de mecanici, care se ocupa de asemenea și cu înregistrări

la locul apariției monstrului. Unchiul Laban îi cără pe toți cu el la primăria orașului, unde urmau să se întâlnească cu câteva căpetenii ale credincioșilor din oraș. Primarul nu fu surprins de calitatea vizitatorilor, ba chiar îi luă partea unchiului Laban în încercarea acestuia de a obține acordul – din partea sectanților inflexibili – pentru o interpretare laică a monstrului, susținută de altfel și de Muzeul MacKenzie. Lucru devenit cu atât mai ușor cu cât înfocații credincioși nu se puteau suferi unii pe alții. Apoi, văzând cât de drăguțică era nepoata, primarul îi luă la el acasă pentru dejun.

Când se întoarseră la han, pentru a înnopta, clădirea era înțesată cu turiști.

— Ei, poftim! zise unchiul Laban. Tocmai îmi ziceam că e vorba de ceva neînsemnat, nepoată. Și când colo, uite ce greutate atribuie femeiușca asta de Morsha unei prostii sfinte! Serli, flăcăul meu, reveni el, știu că ai de pus o groază de întrebări. Așa încât lasă-mă să-ți înmânez această carte; este ghidul pe care l-am dat să-l vândă. Măine dimineață voi răspunde tuturor întrebărilor în legătură cu el. Și dispăru în taverna arhiplină.

Serli și mireasa lui luară cu ei sus broșura, intenționând să o citească în pat, dar bineînțeles că doar a doua zi dimineața, la micul dejun, avură timp s-o facă așa cum trebuia.

„Tot ceea ce se cunoaște în legătură cu John Delgano, citi Serli cu gura plină, provine din două documente donate de fratele său, Carl Delgano, arhivelor Muzeului MacKenzie, în primii ani de după holocaust.” Pune-mi și niște miere pe prăjitura asta, Mira, porumbița mea. Urmează transcrierea cuvânt cu cuvânt a documentelor; relatează Carl Delgano:

Nu sunt inginer sau astronaut, ca John. Țineam un magazin de repere electronice în Salt Lake City, în timp ce John fusese antrenat să devină pilotul unei nave spațiale; nu călcase însă niciodată în spațiu, criza economică îndepărtând toate astea din actualitate. Așa încât intrase în legătură cu acel grup comercial care închiriasse o parte din instalațiile de la Bonneville. Tipii își doreau un om pentru un anume fel de teste dificile în vid absolut; asta-i tot ce știu despre ocupația lui de-atunci. John și nevastă-sa s-au mutat la Bonneville, dar continuam totuși să ne întâlnim de mai multe ori pe an; nevestele noastre erau ca niște surori. John avea doi copii: Clara și Paul.

Apoi, în iarna care a urmat, John și ai lui au venit la noi de Crăciun și el mi-a spus că obținuseră ceva nou. O deplasare temporară, așa o numea el; un soi de efect-timp. Era într-adevăr surescitat. Spunea că șeful lui ajunsese un tip de genul savantului ȋicnit. Idei mari. De fiecare dată când cineva părăsea un proiect îl prelua el, adăugându-i noi și noi unghiuri de vedere. La fel se întâmpla și cu echipamentele: le închiria el. Nu, nu știu care era compania-mamă - poate vreun consorțiu de asigurări, doar avea numai bani peșin, nu-i așa? Bănuiesc că-și cheltuiau gologanii plătind ca să arunce o privire în viitor; pare plauzibil. Oricum, John a plecat; dus a fost, da, da, dispărut fără urmă, iar Katherine era speriată de-a binelea! Normal! își crease despre el o imagine falsă, știți, cam în genul lui H.G. Wells - o plimbare nestingherită prin cine știe ce viitor aiurea. John, de fapt, îi spusese că nu este deloc așa. Tot ce sperau să obțină era aidoma unei pâlpâiri, timp de o secundă sau două. Dar ce de complicații!

Da, da, Mira, purcelușul meu mîncăcios, dă-mi și mie ceva fierbinte de băut. Cititul este o muncă după care ți se face sete... Așa...

Îmi amintesc că l-am întrebat: și cu mișcarea Pământului cum rămâne? Vreau să spun că ai putea să te întorci într-un alt loc, nu-i așa? Mi-a răspuns că ei prevăzuseră totul. O traiectorie spațială... Katherine era atât de speriată că el s-ar putea pierde, căzând cine știe unde!... John însă i-a spus: nu-ți fie teamă, am să mă întorc acasă. Dar nu s-a mai întors. Nu că asta ar mai fi schimbat cu ceva situația, desigur. Oricum, totul fusese ras de pe fața pământului. Inclusiv Salt Lake City. Dacă mă mai aflu acum, aici, este pentru simplul motiv că pe 29 aprilie am plecat la Calgary, să-mi văd mama. Iar pe 2 mai, lumea s-a năruit. Pe voi, cei de la MacKenzie, v-am găsit abia prin iulie. Sigur, aș putea la fel de bine să rămân aici, dar... Cam asta-i tot ce știu despre John. Asta și faptul că era un băiat antâia. Iar dacă de la accidentul acela a pornit totul, el în nici un caz nu e de vină.

Al doilea document... Pentru numele iubirii, mămico, chiar trebuie să citesc toate astea? Ei bine, atunci am s-o fac; dar mai întâi vreau un pupic, doamnă! Și de ce trebuie să ai aerul acesta de nepătruns?... Al doilea document. Datat anul 18, Stil Nou, scris de Carl... vezi străvechiul scris de mână, porumbița mea bucălată? Ei, gata, gata, am înțeles...

Scris în craterul de la Bonneville. L-am văzut pe fratele meu, John Delgano. Când am știut că am boala radioactivă am venit aici pentru a arunca o ultimă privire asupra locurilor de odinioară. La Salt Lake City

totul e încă fierbinte. Așa încât am călătorit încoace, spre Bonneville. Puteți vedea craterul aflat acum pe locul unde altădată se întindeau laboratoarele; deasupra, a crescut iarba. Aici lucrurile stau cu totul altfel, nu există radioactivitate, ca atare filmele fotografice mi-au rămas neatinse. În mijlocul găurii există o pată circulară, aridă. Niște indieni mi-au spus că un monstru se ivește de acolo în fiecare primăvară. L-am zărit eu însumi, la câteva zile după ce sosisem acolo, dar era prea departe ca să disting ceva ca lumea, cu excepția faptului că era vorba despre un om, am fost sigur de asta. Era îmbrăcat în costumul de vid. Am fost surprins de zgomote și praf. Totul s-a petrecut cât ai clipi, îmi imaginez că e foarte aproape, ca distantă în timp, ziua de 2 mai, bineînțeles după vechiul calendar.

Așa că am rămas acolo încă un an, până când ieri a apărut din nou. Mă instalasem pe partea unde-i apărea de obicei fața și i-am putut zări chipul prin viziera căștii. E într-adevăr John. Cu excepția unei răni ușoare, în rest pare teafăr. Totuși, am văzut că avea sânge pe buze și costumul sfâșiat într-un loc. Stătea întins la pământ. Nu s-a mișcat de loc în timp ce-l priveam, apoi s-a înălțat un praf învărtej, ca atunci când un om cade cu spatele de țărână, fără să poată schița o mișcare. Ținea ochii deschiși, ca și cum ar fi privit undeva, în depărtare. Nu înțeleg cum vine chestia asta absolut deloc, dar oricum e John în carne și oase, nu o fantomă. A fost exact în aceeași poziție de fiecare dată și tot de fiecare dată s-a auzit un plesnet amplu ca de tunet și imediat după asta un sunet asemănător unei sirene. Și mirosea a ozon și a fum. Am simțit cum mă trece un fior.

Știu că e vorba de John și cred că mai trăiește încă.

Acum trebuie să plec să duc înapoi acest document, cât încă mai pot umbla. Bănuiesc că se va găsi cineva care să vină aici și să vadă totul. Și poate că-l veți ajuta cumva și pe John. Semnat, Carl Delgano.

Aceste documente au fost păstrate de grupul MacKenzie pentru o perioadă de câțiva ani – etcetera, prima tipărire – etcetera, numărul arhivelor, numele analiștilor – etcetera, etcetera...” Foarte bine! Acum a venit timpul să ne întâlnim cu unchiul tău, bucățica mea, drept pentru care vom coborî scările la iuteală!

— Nu, Serli, eu am să te aștept jos, în hol, spuse Mira, prudentă.

*

Când pătrunseră în parcul orașului, unchiul Laban tocmai dirija instalarea, în fața gardului ce împrejmuia locul apariției Omului John, a unei mari plăci comemorative, confecționată din durit. Placa fusese acoperită cu o pânză, în așteptarea clipei în care avea să aibă loc dezvelirea oficială. Până atunci însă locuitorii orașului, turiștii și copiii înțesaseră aleile parcului și un cor bisericesc cânta sub cupola chioșcului de vară. Dimineața deveni rapid fierbinte. Vândători ambulanți făceau comerț cu înghețată, cu jucărioara din paie, reprezentând monstrul, cu flori și confetti purtătoare de noroc, ce urmau să-i fie aruncate în momentul apariției. În apropiere, stătea un grup religios înveșmântat în robe negre; membrii lui aparțineau bisericii pocăite aflate în spatele parcului. Pastorul grupului îndrepta priviri sumbre către mulțime și în special spre unchiul Mirei.

Trei străini cu înfățișare scorțoasă, care fuseseră

văzuți și la han, sosiră la fața locului, prezentându-se unchiului Laban drept observatori din partea Autorității Centrale din Alberta. Intrară apoi în cortul care fusese înălțat deasupra împrejuririi, purtând cu ei mai multe instrumente, la care locuitorii orașului se uitară chiorâș.

Profesorul de mecanică termină cu organizarea unui cordon de studenți, care aveau să protejeze placa comemorativă de inaugurare înainte de vreme și Mira, Serli și Laban pătrunseră, la rândul lor, în cort. Era mult mai cald înăuntru. În jurul unei alte îngrădituri, de vreo douăzeci de picioare diametru, se găseau așezate în cerc mai multe bănci. În interiorul țarcului, pământul era golaș și părea de curând răscolit. Mai multe buchete de flori și ramuri înflorite de pinciana fuseseră rezemate de gardul împrejuritor. Dincolo de acesta, se afla doar un singur lucru; o bucată de gresie neșlefuită, având gravate pe ea o serie de semne ciudate.

Nici nu intraseră bine, că o fetiță se repezi spre deschizătura gardului, dar fu alungată de acolo cu țipete și vorbe răstite. La rândul lor, „oficialii” din Alberta moșmondeau ceva pe una din părțile laterale ale împrejuririi, unde fusese montată o cutie de captat imagini.

— Oh, asta nu! mormăi unchiul Mirei, în vreme ce unul dintre „oficiali” sări peste gard și se apucă să ridice un trepied chiar în acel loc. Îi ajustă înălțimea și un imens mănunchi de filamente subțiri și ramificate, asemenea unui pământuf, înflori dintr-o dată, zbârlindu-se, în centrul zonei.

— Oh, nu! spuse din nou unchiul Laban. De ce nu-l lasă oare în pace?

— Încearcă să adune pulbere de pe costumul lui, nu-

i așa? Întrebă Serli.

— Așa e, au înnebunit. Spune-mi, ai avut timp să citești ce ți-am dat aseară?

— Desigur, răspunse grăbit Serii.

— Aăă... oarecum, adăugă, la rândul ei, Mira.

— Atunci știți ce s-a întâmplat. Știți că a căzut încercând să-și controleze propria - hai să-i spunem așa - viteza. Încercând să încetinească. Trebuie că l-a cuprins somnul sau a făcut un pas greșit. Noi toți eram foarte aproape de el când și-a pierdut punctul de sprijin și a început să cadă. Dar ce anume a provocat acea cădere? Să se fi împiedicat de vreunul dintre noi? Laban privi la Mira și apoi la Serli, cu o expresie extrem de serioasă. Cum v-ar place să știți că voi sunteți aceia care l-au făcut să cadă pe John Delgano?

— Ooh, zise Mira, neîncrezătoare. Și repetă: Oh!

— Vrei să spui, spuse Serli, că acela care l-a făcut să cadă a cauzat toată această... această...

— Posibil, zise Laban.

— Stai puțin, se încruntă Serli. Bine, el a căzut. Ori altcineva l-a determinat s-o facă - vreau să spun că a fost silit să se împiedice sau așa ceva. Dacăînsă el n-ar fi căzut, trecutul ar fi fost cu totul altul, nu-i așa? N-ar fi existat nici catastrofa, nici...

— Posibil, repetă Laban. Dumnezeu știe!... Tot ceea ce eu știu, este că John Delgano și spațiul care-l înconjoară constituie cea mai lipsită de stabilitate, mai greu de controlat și mai puternic încărcată energetic zonă de pe întregul Pământ și să mă ia dracu' dacă sunt în stare să cred, chiar și pentru un singur minutel, că se va găsi cineva în stare să-l străpungă cu un băț.

— Hei, Laban, acum poți să vii!

Unul dintre oamenii din Alberta se apropie de ei, zâmbind.

— Colectorul nostru de praf n-ar putea să pună piedică nici măcar unui țânțar. E vorba doar de niște microfilamente sticloase.

— Praf din viitor, bodogăni Laban. Ce-o să vă spună el? Că viitorul conține și praf?

— Dacă am putea obține măcar o urmă a lucrului pe care-l tine în mână...

— Un lucru pe care-l tine în mână?! Întrebă Mira. Serli începu să frunzărească grăbit paginile broșurii.

— Am fost nevoiți să îndreptăm spre el un analizator de înregistrări. Albertanul își coborî vocea, privind grijuliu în toate părțile, apoi continuă: Un spectroscop. Știm că are ceva în mână. Sau, în tot cazul, a avut. Dar niciodată până acum n-am obținut o interpretare corectă, aparatul a fost stricat în mai multe rânduri.

— Toți oamenii ăștia lovindu-l, încercând să pună mâna pe el, murmură Laban. Și voi...

— Zece minute! răcni un individ într-un megafon. Prieteni și voi, străini, ocupați-vă locurile!

Credincioșii cei pocăiți se înșiruiră toți de aceeași parte, intonând o străveche incantație: „*misericordia, ora pro nobis*“.

Atmosfera se încărcă dintr-o dată de tensiune. În marele cort totul devenise acum prea strâmt; pe deasupra, mai era și zăpușeală. Un funcționar de la primărie se strecură prin mulțime, făcându-le semn, lui Laban și însoțitorilor săi, să-l urmeze și să-și ocupe locurile de onoare, de la nivelul al doilea al tribunei „din față“. Drept înaintea lor, lângă împrejmuire, unul dintre fruntașii pocăiți se ciorovăia cu un oficial albertan asupra dreptului celui din urmă de a ocupa spațiul pe care se afla înregistratorul, știut fiind faptul că singuri pocăiții aveau dreptul și datoria să privească în ochii Omului John.

— Chiar poate să ne vadă? Își întrebă Mira unchiul,

— Încearcă să clipești din ochi, îi spuse Laban. O nouă scenă, odată cu fiecă nouă închidere a pleoapelor, asta e ceea ce vede el. Fantasmagorie! Clipit, clipit, clipit – și tot așa, Dumnezeu știe până când!

— *Mi-sere-re, pec-cavi*, cântau pocăiții. O voce de soprană necheza: Și fă să nu se oprească asupra noaaastră, roșul păcaaatului!

— Țștia cred că tuburile lui de oxigen devin roșii din cauza sufletelor lor, chicoti Laban. Oricum, vor trebui să se mulțumească cu păcatul încă multă vreme: John Delgano are o rezervă de oxigen suficientă pentru cinci secole, dacă nu chiar și mai mult, timp după care ar fi trebuit să se întoarcă. La o jumătate de secundă din timpul său de acolo corespund în timpul nostru cincisprezece minute. Știm, din urmele audibile pe care le lasă, că respiră încă, mai mult sau mai puțin normal, și mai știm că rezerva lui de aer a fost inițial de douăzeci de minute. Așa încât indivizii ăia de colo nu și-ar găsi „salvarea” decât în jurul anului șapte sute. Dacă, bineînțeles, vor trăi până atunci.

— Cinci minute! Ocupați-vă locurile, oameni buni! Vă rugăm luați loc, pentru ca toată lumea să poată vedea. Luați loc, fraților!

— Se zvonește că-i vom auzi vocea prin difuzorul costumului, șopti Serli. Știi ce spune?

— Ai auzit de urletul care bubuie de douăzeci de ani încoace, șopti la rându-i Laban. Înregistratoarele au reconstituit un grup de sunete, un fel de '**ate**', probabil o parte a unui cuvânt din vechime. Dă secolele înapoi și-ți va fi ușor să traduci totul.

— Ar putea fi un mesaj?

— Cine știe? Ar putea fi, de exemplu, cu cuvânt ca

'dreptate' sau 'greutate'. Ori poate că spune 'eternitate'. Cine știe?!... Poate fi orice.

Cortul se cufundase acum în tăcere. Un puști gras de lângă îngrăditură începu să plângă. Fu tras înapoi și așezat pe o pătură. Imediat, în semn de iertare, murmuratul unor rugăciuni se înalță în aerul încins. Frațiunea religioasă numită Bucuria Sfântă, așezată în partea cea mai îndepărtată a cortului, își agită foșnind încetișor buchetele de flori.

— De ce nu ne potrivim ceasurile după el?

— N-avem cum. El se conduce după timpul sideral.

— Încă un minut!!

În mijlocul tăcerii, vocile credincioșilor se înalțau abia perceptibile. De afară, răsună cotcodăcitul unei găini. În centrul cortului, zona apariției arăta absolut normal, doar filamentele argintate ale înregistratorului fremătau cu delicatețe, deasupra ei, în ritmul sacadat al respirației câtorva sute de plămâni. Un al doilea înregistrator, neobservat, putea fi auzit cum ticăie slab.

Timp de zeci de secunde aproape interminabile, nimic nu se întâmplă.

Apoi, în aer păru să se înfiripe un bâzâit metalic, în același moment, Mira percepu urma unei mișcări fugare în stânga sa.

Zumzăitul crescă, transformându-se curând într-o pulsație sonoră, sfârșită brusc printr-o ciudată tăcere. După care totul se petrecu pe neașteptate.

Sunetul explodează pur și simplu deasupra celor prezenți, acoperind dintr-un singur șoc întreaga scară audibilă. Aerul fu sfâșiat de parcă ceva s-ar fi rostogolit, năruindu-se prin spațiu. Fu apoi scrâșnetul, un muget tânguitor și...

Iată-l acolo!!!

Solid, enorm - un om enorm într-un costum monstruos, capul îi era un glob de bronz mat, cu o parte transparentă acoperind o față umană. O pată întunecată i se zărea pe gura deschisă. Avea o poziția imposibilă, cu picioarele încordate dinainte spre înapoi, ca pentru a-și susține spatele, cu brațele parcă înghețate într-o răsucire asemănătoare unei trombe. Și cu toate că ai fi zis că execută o mișcare frenetică spre înainte, nimic nu se mișca. Doar un picior i se curbase ușor, atârând în gol...

...Și după aceea dispăruse, pur și simplu se volatilizase, într-un plesnet asurzitor, lăsând doar o imagine incredibilă care se încăpățâna să persiste în sutele de perechi de ochi holbați a mirare. Aerul trosni, cutremurându-se, pulberea se ridică și se amestecă de-a valma cu fumul.

„Oh, oh, Doamne!” bolborosi Mira, aproape neauzit, cu mâinile încheștate de brațul lui Serli. Ici-colo, voci sugrumate începură să se vaite. „M-a văzut, m-a văzut!” țipa altundeva, cu glas strident, o femeie. Câțiva inși năuciți își zvârliră punguțele cu confetti spre norul de praf în care nu se mai afla nimic; cei mai mulți uitară însă cu totul de confetti. Copiii se puseră la rândul lor pe zbierat. „M-a văzut!” continua să răcnească isteric femeia, „m-a văzut!” „Roșu, oh, Doamne, mulțumescu-ți ție!” intona o voce joasă de bărbat.

Mira îl auzi pe unchiul Laban înjurând furios și privi din nou spre arena îngrădită. Prin praful care se așeza, putea vedea trepiedul aparatului de înregistrat, căzut chiar în centru. Un dâmb prăfos se formase deasupra - erau flori acoperite de țărână. Cea mai mare parte a picioarelor trepiedului dispăruse sau fusese topită. În capăt, pe filamente, nu se zărea nimic

deosebit.

— Vreun idiot blestemat a aruncat cu flori în el. Haideți, să ieșim afară.

— Erau sub el, s-a împiedicat de ele? Întrebă Mira, înghesuindu-se în mulțime.

— Chestia aia pentru oxigen încă mai era roșie, spuse și Serli, peste capul ei. Nu ți-a folosit la nimic excursia asta, nu-i așa, Laban?

— Ssst! Mira surprinse privirea întunecată a pastorului pocăiților. Se înghiontiră să iasă pe poarta împrejmuirii exterioare, trezindu-se în parcul luminat de soare, plin de voci exclamânde, pălăvrăgind zgomotos, în același timp din cauza excitării și a ușurării.

— A fost teribil, suspină Mira. Nu m-am gândit niciodată că e vorba de un om viu. Fiindcă asta este, nu? – cel puțin **acolo**. Dar de ce nu-l putem ajuta? Și oare să-i fi pus noi piedică?

— Nu știu, nu cred totuși s-o fi făcut noi, murmură unchiul ei. Stăteau acum lângă monument, așezați pe iarbă, făcându-și vânt. Pânza ce acoperea placa comemorativă era încă la locul ei.

— Am schimbat cumva trecutul? râse încetișor Serli, privind-o cu ochi de îndrăgostit pe nevastă-sa. Era deosebită și el se întrebă deodată de ce poartă asemenea cercei nepotriviți. Apoi își aminti că tot el i-i dăduse, în satul acela indian prin care trecuseră.

— Dar nu e vorba de oamenii din Alberta, zise Mira. Părea obsedată de o idee. Mă refeream realmente la flori. Își șterse fruntea cu palma.

— Mecanică sau superstiție? chicoti Serli. Cine este vinovată – iubirea sau știința?

— Ssst! Mira aruncă o privire nervoasă în jur. Florile însemnau dragoste, bănuiesc... Mă simt atât de ciudat.

Și mai e și cald... Oh, mulțumesc! Unchiul Laban reușise să atragă atenția unui vânzător de înghețată.

Oamenii vorbeau acum cu voce normală și corul își schimbă registrul, intonând acum un cântec vesel, în vreme ce de cealaltă parte a parcului un șir de vizitatori își aștepta rândul pentru a-și înscrie numele în cartea de onoare. La intrarea în parc, apăru primarul, conducând un grup în susul aleii străjuite de bougainvillieri, la ceremonia dezvelirii monumentului.

— Ce scrie pe piatra aceea de la picioarele lui? întrebă Mira. Serli îi arată ghidul cu fotografia stâncii lui Carl și cu inscripția de pe ea, tradusă dedesubt:

BUN VENIT ACASĂ, JOHN.

— Mă întreb dacă o poate vedea.

Primarul, în picioare, era pe punctul de a-și începe discursul.

... Mult mai târziu, când mulțimea se împrăștiase care încotro, monumentul rămase părăsit pradă întunericii, etalându-și în lumina lunii inscripția de pe el, scrisă în limba aceluia timp și aceluia loc:

„ÎN ACEST LOC APARE ÎN FIECARE AN SILUETA MAIORULUI JOHN DELGANO, PRIMUL ȘI SINGURUL DINTRE OAMENI CARE A CĂLĂTORIT VREODATĂ PRIN TIMP.

MAIORUL DELGANO A FOST TRIMIS ÎN VIITOR CU CÂTEVA ORE ÎNAINTEA HOLOCAUSTULUI DIN ZIUA '0'. TOATE CUNOȘTINȚELE ASUPRA MIJLOACELOR PRIN CARE S-A FĂCUT ACEASTĂ TRIMITERE S-AU PIERDUT, PROBABIL PENTRU TOTDEAUNA. SE CREDE CĂ A AVUT LOC UN ACCIDENT, CARE L-A PROIECTAT ÎN TIMP MULT MAI DEPARTE DECÂT SE INTENȚIONA. UNII ANALIȘTI SE

HAZARDEAZĂ CHIAȚ ÎN A AFIRMA CĂ E POSIBIL CA EL SĂ MEARGĂ ÎN TIMP PÂNĂ LA CAPĂȚUL UNUI INTERVAL DE CINCIZECI DE MII DE ANI.

AJUNGÂND LA ACEA DESTINAȚIE NECUNOSCUȚĂ, SE PARE CĂ MAIORUL DELGANO A FOST RECHEMAT SAU S-A ÎNCERCAT SĂ FIE RECHEMAT, PE ACEEAȘI DIRECȚIE A SPAȚIULUI ȘI A TIMPULUI PE CARE FUSESE TRIMIS. TRAIECTORIA SA A FOST CONCEPUȚĂ CA PLECIND DIN PUNCTUL PE CARE-L VA OCUPA SISTEMUL NOSTRU SOLAR ÎNTR-UN MOMENT DIN VIITOR ȘI ESTE TANGENTĂ LA ARCUL ELICOID COMPLEX PE CARE-L DESCRIE PĂMÂNTUL ÎN JURUL SOARELUI.

MR. DELGANO APARE ÎN ACEST LOC ÎN MOMENTUL PRECIS DIN CURSUL UNUI AN ÎN CARE TRAIECTORIA SA INTERSECȚEAZĂ ORBITA PLANETEI NOASTRE ȘI SE PARE CĂ ÎN APARENȚĂ EL AR FI CAPABIL SĂ ATINGĂ PĂMÎNTUL ÎN ACESTE CLIPE. DIN MOMENT CE NICI O URMĂ A TRECERII SALE PRIN VIITOR NU S-A MANIFESTAT PÎNĂ ACUM, SE CREDE CĂ SE ÎNTOARCE PE CĂI DIFERITE DECÂȚ CELE PRIN CARE A FOST TRIMIS. EL TRĂIEȘTE ÎN PREZENTUL NOSTRU. TRECUTUL NOSTRU ESTE VIITORUL LUI, IAR VIITORUL NOSTRU NU ESTE PENTRU EL DECÂȚ TRECUTUL. TIMPUL APARIȚIILOR SALE ESTE COMUTAT GRADAT ÎN TIMPUL SOLAR, ASTFEL ÎNCÂȚ SA CONVEARGĂ ÎN MOMENTUL ACELUI 11.53,6 DIN 2 MAI 1989, STIL VECHI, SAU, ALTFEL ZIS, ORA ZERO.

EXPLOZIA CARE ACOMPANIAZĂ ÎNTOARCEREA ÎN PROPRIUL SĂU TIMP ȘI LOC POATE FI CAUZATĂ DE UNELE ELEMENTE ALE TRAIECTORIEI SALE ÎN TRECUT, ADUSE CU EL ÎN PROPRIA LOR EXISTENȚĂ ANTERIOARĂ. SE ȘTIE ÎN MOD SIGUR CĂ ACEASTĂ EXPLOZIE A GRĂBIT HOLOCAUSTUL MONDIAL CARE A PUS CAPĂȚ PENTRU TOTDEAUNA EREI ȘȚIINȚELOR

Cădea, pierzându-și și controlul, eșuând în lupta împotriva teribilului impuls pe care-l primise, luptându-se cu picioarele sale umane care i se zguduiau în rigiditatea neomenească a costumului ca o armură, cu tălpile frigându-l, acum instabile și lipsite de forța de frânare, lupta, deschizându-și drum pe măsură ce apăreau fulgerările, alternanța aspră, insuportabilă, a luminii cu întunericul, care-l însoțise pe tot parcursul drumului, pocnetul aerului îngroșându-se și subțindu-se de armura costumului, pe măsură ce aluneca, glisa, cădea prin spațiul acela care era timpul, frânând cu disperare ca și cum atingerea pământului i-ar fi izbit picioarele cu o lovitură de ciocan, picioarele, numai ele mai contau acum, numai să încetinească și să rămână pe traiectorie – și zguduitura, semnalul luminos care devenea tot mai slab – pe măsură ce se apropia de casă era zvârlit în afară, cu greu mai putea fi menținut centrat; devenise, presupunea, mai mult probabil, rana pe care o făcuse în timp se vindeca singură. La început totul fusese atât de compact – o singură rază într-un tunel închis – se azvârlise după ea, aidoma unui electrod zburdând spre anod, îndreptându-se sigur pe direcția aceluia extrem de complex, dar unic, vector al posibilității vieții, se azvârlise și fusese azvârlit, ca o proastă dispoziție răzbătând printre niște hohote de râs, în această respingere îndreptată spre nicăieri, prin care el, John Delgano, nu era de presupus că putea să existe, apoi gaura conducând spre casă – mergea de-a lungul timpului, de-a lungul spațiului, pompând din

picioare ca și cum Pământul real, al unui timp ireal, s-ar fi aflat sub el, traseul lui tot atât de sigur ca saltul contorsionat al unui animal spre vizuina lui subterană, el – un șoarece cosmic într-o interstelară, intertemporală cursă către ungherul său, cu greșelile pândind de peste tot justetea acestei unice curse, atomii inimii sale, sângele lui, fiecare casă care plânge cu adevărat – CASĂ! – în timp ce el se conduce pe sine după acea muribundă gaură care parcă respiră, cu fiecare pas mai repede, mai sigur, mai puternic, până când concurează cu invincibilul impuls, urmând tremurul rostogolit al Pământului, de parcă un om ar putea concura cu un buștean prăvălindu-se într-un torent! Doar stelele rămâneau constante în jurul lui între două fulgerări, privea în jos, pe lângă picioarele sale, la milioanele de stropi ai Crucii Sudului, ai Triunghiului; odată, de la înălțimea mersului său, riscase o privire cu un secol mai înainte și văzuse Ursele ieșind parcă, foarte straniu, din Steaua Polară – dar o Stea Polară care nu mai era acum doar simpla sclipire indicatoare de deasupra polului, realizează el, aruncându-și privirea înapoi, la picioarele care-l urmau, și gândind: merg acasă, după Steaua Polară, acasă! Încetase să-și mai amintească unde fuseseră ființele, oameni sau animale, și lucrurile pe care le zărise în imposibilul moment în care existase acolo unde nu putea fi; încetase să mai vadă fulgerările lumii din jurul său, fiecare strălucire diferită, amestecul trupurilor, zidurilor, peisajelor, formelor și culorilor imediat descifrate – unele pierzându-se ca o suflare, altele schimbându-se cu susul în jos, într-o harababură – fețele, membrele, lucrurile căutându-l febril; nopțile prin care călcase apăsător, în întunericul sau lumina unor ciudate lămpi; adăpostit sau neadăpostit; zilele

luminând brusc lumina soarelui, furtunile, colbul, zăpada, interioarele fără număr și din nou noaptea, strop cu strop; era acum în plină lumină într-o încăpere, un hol, sau cam așa ceva; în sfârșit, m-am apropiat, gândi el, simțământul se schimbă – dar el trebuie să încetinească, să oprească brusc; și piatra aceea de lângă picioarele lui, se făcuse de-acum ceva timp de când era acolo, ar fi vrut să riște o privire spre ea, dar nu îndrăznește, era atât de obosit și aluneca, își pierde controlul, luptându-se să ucidă viteza nemiloasă care nu-i permite să încetinească; și rana îl durea, ceva îl rănisese în spate acolo, dăduseră cu ceva, nu știa cu ce, așa cum stătea cu spatele la caleidoscopul de fețe, brațe, instrumente, bârne, secole de creaturi holbându-se la el – și oxigenul care e pe ducă, nici o importanță, oricum se va sfârși, trebuie să se sfârșească, mergea acasă, acasă!

Și uitase tocmai mesajul pe care încercase să-l strige, sperând că va fi captat undeva, lucrul acela important pe care-l tot repetase; iar obiectul pe care-l purtase cu el, acum gata, se dusese, se dusese și camera de luat vederi, ceva i-o smulsese – și ce-i cu asta, sosise acasă! Acasă! Ah, de-ar putea ucide impulsul ăsta, ar putea sta pe traiectorie, pe direcția părăsită, ar putea să alunece, să se cațere, să se strecoare, să plutească într-un fel sau altul în această avalanșă purtându-l acasă! Acasă! – și gâtul îi strigă ACASĂ! – spune KATE! KATE! Și inima îi strigă, iar plămânii aproape i se risipesc acum, iar picioarele luptă, luptă, fără succes, și se cramponează și alunecă și rezistă, și glisează, în timp ce cade cu capul în jos, biciuind eterul, împingând, luptând cu furtuna dată de năvala timpului, de-a lungul spațiului, de-a lungul său însuși, la sfârșitul celui mai lung drum care a existat

vreodată:
drumul lui John Delgano întorcându-se acasă...

SFÂRȘIT

ISAAC ASIMOV

UN ARTICOL DE LEGE

Traducere
Dan BUCUR

Se știa că Montie Stern furase, printr-o fraudă inteligentă, peste 100 000 de dolari. Se știa, de asemenea, că fusese prins la o zi după expirarea termenului de pedeapsă.

Dar felul în care a evitat arestarea în timpul acestui interval a fost ceea ce a determinat epocalul proces al statului New York împotriva lui Montgomery Harlow Stein, cu toate consecințele lui. Proces care a introdus cea de-a patra dimensiune a legii.

Pentru că, vedeți, după ce-a comis fraudă, și și-a însușit cele peste 100 de mii de dolari, Stein a intrat liniștit într-o mașină a timpului, pe care o posedă ilegal, fixându-și controalele pentru șapte ani și o zi în viitor.

Avocatul lui Stein a pus problema simplu. Ascunderea în timp nu e deosebită fundamental de ascunderea în spațiu. Dacă forțele legii nu l-au descoperit pe Stern în intervalul de șapte ani, asta a fost ghinionul lor.

Procurorul districtului a scos în evidență că statutul prescripțiilor nu a fost prevăzut să fie un joc între lege și criminal, ci era o măsură îngăduitoare menită a-l proteja pe inculpat de teama, pe o perioadă indefinită, de a fi arestat. Pentru anumite infracțiuni, o anumită perioadă de anxietate era considerată o ispășire suficientă. Dar Stein, a insistat procurorul districtului, n-a cunoscut nici o perioadă de anxietate.

Avocatul lui Stein a rămas neclintit. Legea nu spunea nimic despre cât trebuie să dureze frica și angoasa inculpatului. Ea stabilea doar o simplă limită de timp.

Procurorul districtual a declarat că Stein era cu șapte ani mai în vârstă decât în momentul crimei și deci a trăit în această perioadă.

Procurorul districtual a contestat depoziția și apărarea a depus certificatul de naștere a lui Stein. Se născuse în 1973. În momentul infracțiunii avea 31 de ani. Acum, în 2011, avea 38.

Procurorul districtual a strigat că nu avea din punct de vedere fiziologic 38 de ani, ci 31. Apărarea a arătat cu răceală că o dată ce individul e declarat în deplinătatea facultăților sale mintale, recunoaște numai vârsta cronologică, ce poate fi obținută prin scăderea datei nașterii din data prezentă. Procurorul districtual, pierzându-și răbdarea, a jurat că dacă Stein va fi achitat, jumătate din legi vor fi inutile.

— Atunci schimbați legile a spus apărarea, pentru a lua în considerație călătoria în timp; dar până când se vor schimba legile, să fie aplicate așa cum sunt scrise.

Judecătorului Neville Preston i-a fost necesară o săptămână de reflecție și apoi și-a prezentat decizia. A fost o cotitură în istoria justiției. E deci păcat în situația asta, că unii l-au suspectat pe Judecătorul Preston de a fi fost influențat în modul său de gândire de impulsul irezistibil de a-și formula decizia în felul în care a făcut-o.

Pentru că verdictul, definitiv, a fost:

„O nișă în timp îl salvează pe Stein”.

SFÂRȘIT

DORIN DAVIDEANU

**ZECE
SECUNDE**

Sosit la destinație, Mesagerul se materializează și se pregătește să-și înceapă misiunea.

Totul îi apare confuz, încețoșat. Destul de repede însă, își dă seama că se află într-o încăpere vastă, unde se găsesc mulți oameni.

Oameni! I-a recunoscut imediat. A fost pregătit pentru asta. Misiunea lui e să îi observe; să observe – de fapt – cât mai multe lucruri.

Privește atent în jur. Încăperea pare să fie locul de desfășurare a unei experiențe științifice. Înseamnă că a nimerit cum nu se poate mai bine. Încearcă să rețină cât mai multe amănunte. Un perete întreg e ocupat de etajere cu flacoane și recipiente etichetate. Ceva mai departe, mai mulți bărbați stau așezați la câteva mese, studiind preocupați niște fișe. Totul în jur îi pare nemișcat.

Sesizează, în schimb, sunetele. Aerul încăperii vibrează, e plin de sunete; sunete prelungi, unele ușor modulate, cele mai multe uniforme. Plutesc persistent, insistent.

Mesagerul își întrerupe firul gândurilor pentru a privi atent o ființă de o frumusețe deosebită, o fată aflată la câțiva pași de el. O vede dintr-o parte, are un profil fin și liniștit, de o nespusă delicatețe. Ochii îi sunt mari, iar genele prelungi.

Iată, frumusețea – gândește Mesagerul – frumusețea e aceeași pretutindeni, dacă eu, venit dintr-o altă lume, o pot percepe și înțelege.

Se concentrează din nou asupra sunetelor ce umplu încăperea. Le analizează atent și curând distinge un

sunet deosebindu-se prin timbru de celelalte și dominându-le prin claritate. Îi urmărește vibrația plină, până când sunetul e înlocuit de un altul, mai ascuțit.

Privește în jur și reușește să descopere sursa acestor sunete deosebite. Provin de la un aparat de dimensiuni medii, aflat în imediata lui apropiere. În fața tabloului de comandă e așezat un bărbat vârstnic, preocupat cu totul de manevrarea aparatului.

Dar și el e nemișcat. În toată încăperea, nimeni nu se mișcă!

De ce?! – se întreabă Mesagerul, îngrijorat. Poate se află într-un muzeu... iar toți oamenii pe care-i vede sunt manechine! Sau statui! Mesagerul privește spre fata cu ochi mari, așteptând parcă de la ea înfirmarea presupunerilor sale.

Fata are acum pleoapele pe jumătate coborâte și această schimbare abia perceptibilă îl asigură pe Mesager că se află în mijlocul unor ființe vii.

Într-unul din colțurile încăperii, pe jumătate cufundat în întuneric, zărește câțiva bărbați plasați în jurul unei mese mari, pe care sunt așezate corpuri sferice, închipuind un sistem stelar sau, poate, o neobișnuită structură moleculară.

Liniștit, Mesagerul observă acum că, de fapt, toți cei prezenți se mișcă, dar cu o deosebită încetineală.

Poate nu vor să-mi atragă atenția într-o direcție greșită – gândește Mesagerul. Dar atunci, încotro trebuie să-și îndrepte atenția? Ce încearcă oamenii aceia să-i spună, iar el nu e în stare să înțeleagă?!

Fata cu genele prelungi are pleoapele cu totul coborâte acum. Poate e obosită.

Sunetele, trebuie să asculte sunetele, să le priceapă mesajul... Privește o clipă spre aparatul care emite în continuare sunete pline, prelungi, și spre bărbatul

așezat în fața acestuia. Urmărește cu mare atenție sunetele. Observă că au durate egale, iar în succesiunea tonurilor de înălțimi deosebite există o anumită ordine. Se prea poate să alcătuiască un limbaj. Timpul pe care îl are la dispoziție este însă mult prea scurt pentru a încerca să-l descifreze. O vor face alții, altădată, mai târziu.

O caută cu privirea pe fata cea frumoasă și aceasta are ochii mari deschiși, luminându-i misterios chipul.

Mesagerul privește apoi spre ceilalți oameni aflați în jurul lui și are impresia că toți îl privesc acum pe el, urmărindu-l concentrați.

Auzul îi este lovit de un zgomot mult mai puternic decât toate celelalte, izbucnit dintr-o dată, prelungindu-se apoi și scăzând treptat în intensitate. Încearcă să identifice sursa acestui zgomot și se miră că abia acum îl observă pe bărbatul puternic, blond, care s-a desprins dintre ceilalți. În mâna dreaptă ține un instrument ciudat, îndreptat spre el și în jurul căruia plutește o ceață ușoară. Un aparat de emisie, poate. Dar Mesagerul nu reușește să înțeleagă nimic.

Privește distrat o insectă mică, de culoare roșiatică, lucind stins în lumina slabă, care zboară în direcția lui. Apoi se uita în treacăt spre fata cu gene lungi și nu se mai miră văzând că are iarăși pleoapele coborâte.

Majoritatea celorlalți, însă, îl privesc nemișcați, insistent, și nu știe cum să considere privirile lor intense.

Timpul pe care îl are la dispoziție e pe sfârșite. Mesagerul se întreabă dacă l-a folosit cum se cuvine. Desigur, totul va fi interpretat; dar e sigur că îi scapă ceva. Există un obstacol care îl împiedică să înțeleagă ce se întâmplă acolo, în fața lui.

Fata s-a întors și ea spre Mesager și îl privește cu

ochii ei mari. I se pare că pe chipul ei citește mirarea, surpriza. Poate se înșală.

Mutându-și privirea, Mesagerul observă din nou mica insectă arămie. Acum e mai aproape și continuă să se apropie, rectiliniu. Brusc, Mesagerul își dă seama că nu e vorba despre o ființă vie. Insecta e un obiect, de formă cilindro-conică, și se apropie de el rotindu-se în jurul axei longitudinale.

Un mesaj! Poate îi trimit un mesaj! Trebuie să analizeze obiectul acela, care acum e foarte aproape.

În acest moment însă, Mesagerul aude chemarea Centrului și părăsește instantaneu încăperea vastă, plină de oameni.

*

În „Saloon“-ul înecat de fum, rumoarea e în creștere. Glasuri încă speriate se întretaie:

— Ați văzut cu toții! O stafie!!!

— Ba bine că nu! A apărut așa, deodată, la doi pași'naintea noastră!

— O fi fost vreun duh rău! Am auzit că în munții ăștia...

— Dar și Tommy!... Asta zic și eu bărbat! Nu s-a temut să scoată Coltul și să tragă!...

— A izgonit-o cât ai clipi!

Cel numit Tommy e un tânăr înalt și spătos, cu plete blonde. În mâna dreaptă strânge Coltul din a cărui țeavă se ridică o șuviță subțire de fum.

— Nu este om în tot ținutul, de care să mă tem! - zice. Credeați că o să mă sperii de-o stafie?!

Învârtește arma pe deget și o vâă la locul ei în tocul de la centură.

Liza, o fată drăguță, îl privește admirativ și, după

obiceiul ei clipește repede, coborând peste ochii mari pleoapele cu gene lungi.

Stăpânul „Saloon”-ului a părăsit locul lui din spatele tejghelei și se pregătește să ceară socoteală tânărului curajos, întrucât glonteale s-a oprit tocmai în rafturile ce acoperă un perete întreg al încăperii, distrugând câteva sticle cu whisky de cea mai bună calitate.

Scena e urmărită de bărbatii de la mese, care au uitat pentru câteva momente de veșnica lor preocupare: jocul de cărți.

Ceva mai departe, cei câțiva pasionați de biliard au întrerupt partida și comentează recentul eveniment. Bilele uitate pe postavul verde par a alcătui o ciudată structură chimică, sau poate macheta unui sistem planetar îndepărtat.

Un singur om a rămas impasibil: bărbatul în vârstă, aflat în mijlocul încăperii. Așezat cu spatele, nu a observat apariția stafiei și, fiind obișnuit cu împușcăturile, continuă să-și plimbe nepăsător degetele pe claviatura vechiului său pian.

SFÂRȘIT

OANA GRIGORIU

MONTAGNE RUSSE

HOMINIDUL se pierdu în urmărirea fiarei prin pădurea ecuatorială. Deodată sulița îi încremeni în mână, schimbându-și aspectul, torsionându-se, căpătând forme dintre cele mai curioase. În scurt timp, din parul lung de peste doi metri nu rămase decât un ciot, sau mai bine-zis nu rămase nimic, căci HOMINIDUL ținea în palmă o minusculă armă alb-albăstruie cu multe butoane colorate și cu un mic trăgaci. Își continuă drumul înfricoșat, ajungând în sfârșit la râu. Se aplecă... Dar, în aceeași secundă, scoase un țipăt de spaimă. Coama de păr lung dispăruse cu desăvârșire, în locul ei făcându-și apariția un cap cu doi ochi mari, limpezi, cu o pieptănătură impecabilă, și cu o frunte înaltă, inteligentă. Dar uimirea nu i se opri aici. Plecându-și privirea, văzu îngrozit cum blana călduroasă de leopard, slujind ca îmbrăcăminte, se dezagrega pur și simplu. Goliciunea îi fu însă pe dată acoperită de un combinezon lejer, croit pe măsură, dotat cu o centură lată și numeroase buzunare. HOMINIDUL observă fără greutate că, pentru fiecare nou lucru ce i se ivea în fața ochilor, găsea sau mai bine-zis, descoperea numele adecvat. Uluitor! Involuntar, în minte îi răsări o întrebare: „De ce m-or fi lăsat aici? Planeta pare pustie. Va trebui în curând să le spun să vină să mă ia!” în zare, apăru fantoma unei rachete interspațiale: „Dar iat-o! A și...” Vocea i se pierdu în gâtleej, uitând ceea ce voia să spună. Nu mai reuși decât să articuleze câteva sunete fără noimă... Mut, privea speriat cum combinezonul, la rândul său, începea să se „evapore”, cum minuscula armă, bazată

pe principiul laserului, se alungea, se alungea, transformându-se, rând pe rând, într-o bâță, apoi într-o ramură de copac și în sfârșit într-un mic mugur verde. HOMINIDUL simți cum fire de păr răzlețe îi acopereau cu repeziciune, la început doar fața și mâinile, apoi întregul trup, cum coloana vertebrală începu să-l apese, ca și cum ar fi purtat pe spate o greutate uriașă, făcându-l să se încovoae, până ajunse să se târască în patru labe. Pierzând capacitatea de a înțelege, cât de cât, ceea ce se petrecea cu el, speriat, alergând în salturi mari, se îndreptă spre cel mai apropiat arbore, în care se cocoță cu mare ușurință, ajutându-se de coada încă în creștere. Cum o imensă nucă de cocos îi stătea la îndemână, se întinse, o culese, o sparse cu îndemânare, și-i sorbi laptele cu nesaț.

HOMINIDUL era de-acum un cimpanzeu perfect.

Timpul se curbase strâmb, ducându-l în viitorul urmașilor și în trecutul strămoșilor săi, pe el - OMUL.

SFÂRȘIT

CONSTANTIN COZMIUC

ACASĂ, PRIN NORI

Nu cred că există bărbat care să fi făcut războiul și să nu fi fost fericit că a scăpat cu viață, măcar de-am socoti numai importanța pe care și-o poate da într-o discuție cu cei mai tineri, care nu se pot lăuda decât cu faptul că au făcut și ei armata. La un pahar, mai ales în prezenta femeilor, subiectul alunecă inevitabil spre fapte de arme, multe din ele limitate la celebrul „i-am arătat eu sergentului”. Știam asta, cine nu o știe, dar nu i-am putut împiedica să discute nici despre fotbal (un subiect îngrozitor de plicticos), nici despre cum au făcut armata, ce i-au spus sergentului și, evident, despre război (subiect enervant când nu poți participa decât ca spectator mut de admirație). Am încercat o alternativă deviind discuția spre doctori, dar pe mutrele lor am citit că e mai bine să-i las în pace. Așa mă enervam numai eu, Deh, spirit de sacrificiu, sunt mai tânăr. Ca să evit măcar preambulul, am pretextat că mă duc să mă las de fumat. N-au râs, știau că asta înseamnă că voi căuta niște „lungi și bune” și asta-i interesa și pe ei.

M-am întors cât mai târziu, tocmai povestea Alex. De fapt, era ziua lui, ieșea la pensie, lăsând în spate ani grei în serviciul aviației civile. Se ține bine, e și normal cu viața ordonată pe care o duce.

— ...am avut multe întâmplări în război, ca pilot de vânătoare, accidente la sol, lupte aeriene, aterizări forțate – am fost doborât de două ori – însă cea mai stranie întâmplare am trăit-o în timp de pace, într-un zbor banal deasupra Caransebeșului.

Pe Fred, cu care am zburat atunci, l-am cunoscut puțin timp înainte de 23 August, pe un aeroport de lângă Ploiești, la popota ofițerilor. Eram cu niște amici, piloți și ei, în culmea veseliei. Venind dintr-o patrulare, am doborât un vânător american care nu știu ce căuta singurel prin partea locului. Mă rog, aveau ei ce aveau cu rafinăria noastră de acolo, dar asta știe toată lumea. Cum eu i-am făcut felul, vă dați seama că eram cel mai în „formă” dintre ei. Știți cum e – și toți îl privesc cu o complicitate nostalgică – toată lumea vine cu paharul în mână: „Bravo, mă. L-ai făcut arșice”. Unul singur m-a tras într-o parte și m-a întrebat șoptit: „Pilotul a scăpat?” „Cred că da, i-am răspuns – l-am văzut parașutându-se”. „Sper să nu-l prindă ăia din Gestapo”, mi-a șoptit. Nu i-am răspuns, nu-l cunoșteam, putea fi un provocator, pe vremea aia era plin de ei.

Scandalul era în toi, lumea ajunsese la halul de veselie în care toți vorbesc și nimeni nu ascultă, când ușa s-a dat în lături și a apărut americanul, încadrat de un locotenent de la noi și de un sergent de la pifani, din paza aeroportului. Toți au amuțit. Era un tip înalt, bine făcut, genul de băiat-bun-care-trage-iute de prin filme.

— Hello, everybody! My name Fred. Not Astaire, but Boyle. May I sit down? I’m very tired! Could? Drink too?

S-a așezat punând mâna pe primul pahar pe care l-a găsit plin. Toți am rămas încremeniți. Din mulțime se auzi o voce tărăgănată:

— Ce zisă mă, acesta?

— Zice că-l cheamă Fred Boyle, nu Fred Astaire, că-i foarte obosit, că vrea să stea jos și să bea ceva cu noi, că ne salută pe toți. Le-am tradus aproape fără să-mi dau seama.

Eram uluit, în aviație nu iei prizonieri, nu-ți vezi inamicul la față, așa că nu știam cum să mă comport. Partea respectivă din regulament a sărit-o, așa că...

— Ignoratio legis non excusat, i-am spus încercând încă o dată să deturnez discuția pe altă pistă.

— Lasă, țâncule, limbile moarte, crezi că nu știu că Opriș, cu care făceai latina, cum te vedea, cum evoca imaginea unui măgar înaripat? Nu te găseam în fiecare săptămână cu coada între picioare la meditații? Uți că-s vecin cu ea?

I-am zâmbit și am tăcut. O asemenea evocare la Alec însemna că ține să arate tuturor că mă știe de copil. Mi-a zâmbit și el, și-a aprins o țigară și a continuat:

— După câteva momente de liniște, zarva a izbucnit din nou. Toți s-au strâns în jurul lui Fred, a trebuit să traduc cele mai țicnite întrebări. Unul voia să știe data exactă când se predau americanii, altul dacă are copii, dacă s-a copt grâul în Texas, ce mai face Billy the Kid (tot mort?), care mai e cursul dolarului, dacă tot Lincoln e președinte, ce mai, un talmeș-balmeș pe care-l traduceam în cadența unei mitraliere. Mă descurcam, eram la faza în care vorbeam bine orice limbă.

Râse și continuă după o scurtă pauză.

— Nicu, îl știți, a murit anul trecut de inimă, și-a amintit și el ceva engleză, s-a apropiat de Fred în viraje largi, l-a bătut pe umăr și i-a spus arătându-mă cu degetul:

— He bum-bum on you! Good boy!

Fred a înțeles de aici că eu l-am bubuit și că, paradoxal, sunt băiat bun. A priceput, probabil, că în mintea lui Nicu nu exista nici o conexiune logică între cele două propoziții, căci mi-a întins mâna zâbind.

— Good shot! You put me out of the war! (Bună lovitură, m-ai scos din război).

— I'm sorry, i-am spus, deși nu-mi plăcea deloc. Din contră, eram mulțumit că l-am lăsat în viață. Nothing personal. War is war. Adică, n-am nimic personal cu el, războiul e război.

— Oh, I know, machines destroy machines! A râs și ne-am dat mâna. Am avut impresia că mi-o strânge la ușă. Apoi hărmălaia a continuat până către dimineață.

Într-un moment de acalmie, lumea se căra sau adormea la fața locului, Fred s-a apropiat de mine și m-a întrebat cu un aer îngrijorat:

— Where am I? (Unde sunt?).

L-am privit surprins. Întrebarea era cel puțin idioată pentru un pilot militar în misiune de luptă. L-am spus uitându-mă la el ca la un copil cretin;

— East Europe, Roumanie. Earth!

— Oh, a făcut surprins, interessting!

Cred că e cazul să nu vă mai reproduc discuția în original, nota specifică e suficientă, mai ales că țâncul ăsta se încoardă de mi-e frică să nu facă un infarct cerebral la fiecare cuvânt.

— Ce să fac dacă am crescut cu bonă franțuzoaică, i-am răspuns ironic.

— În fine, lumea era cam pe ducă, singurul complet treaz era sergentul, copleșit de sarcina de a transporta un prizonier de două ori mai înalt ca el. Oricum, s-a dovedit zdravăn, căci l-a cărat în spate până la comenduire. Cum vă spuneam, cel mai bun inamic al meu, dacă-mi este permis să-l parafralez pe Leonida Neamțu, habar n-avea unde se află. Am început să discutăm, eu fiind atent în jur la eventualii turnători ai Geheimstaatspolitzei-ului, el la sticla de pălincă de pe masă care, fie vorba între noi, era în scădere ca și

apele Dunării într-o vară secetoasă.

— De unde ai decolat?

Mi-a răspuns încurcat:

— Știu că nu mă crezi, dar... West Point, Florida!

Am căscat gura. Era practic imposibil.

— Te-a trombonit, interveni cineva de la masă.

— Ce te bagi? Crezi că Alec nu știe? am intervenit și eu, prins de povestea lui Alec. Am dat și cu palma în masă. Unii s-au uitat cam chiorâș la mine, dar cel puțin s-a făcut liniște, ca atunci când chelnerul face plata și întreabă: „plătiți împreună?” Alec îmi făcu un semn cu ochiul: „Te-a prins povestea, puștiule, nu mergi după țigări?” Am dat din cap și a continuat:

— Mi-a arătat hărțile, le avea la el. Nimic din zona noastră, doar coasta Floridei. Mă gândeam la cine știe ce plan diabolic, auzisem de tot felul de chestii à la Fu Manchu, dar n-am insistat prea mult pe linia asta. Știți cum e, nu spionita e trăsătura noastră caracteristică. L-am lăsat să povestească, iar când a terminat nu mai puteam închide gura. Poate și oboseala.

— Am plecat din West Point la 9 a.m., începu americanul, într-o misiune banală de recunoaștere deasupra oceanului, spre Haiti. Amănunte nu-ți dau, traseul este înscris pe hartă. Eram cinci, pe cinci aparate de vânătoare cu care voi românii aveți ceva de împărțit, fără să vă gândiți cu câtă trudă trecem oceanul...

— Dacă nu le găuriți la fața locului, i-am sugerat candid. Nu s-a supărat, a răs sănătos și a continuat: „lasă, că și noi ne dăm silința”, mă rog, ceva în genul ăsta, apoi mai zicea că i-a plăcut IAR-ul. „Zburam de câteva ore, când am pătruns într-o ceață deasă - continuă americanul - apărută pe neașteptate. Am ieșit din ea, ridicându-mă cu o mie de metri.

Ceilalți dispăruseră, nu răspundeau la apelurile radio. Am crezut că s-au pierdut, că sunt perturbații radio, mai știu eu ce. Aerul avea însă ceva neobișnuit, o strălucire și o claritate uluitoare. Aveam impresia că pot vedea coastele Europei și poate chiar le vedeam. Mi-e greu să-ți spun ce s-a întâmplat, n-o să mă crezi și de altfel amintirile mele sunt destul de confuze. Motoarele s-au oprit în aer! N-aveam deloc chef de baie, mai ales că zona este și plină de rechini.

— Cel mai straniu lucru, continuă Fred, era faptul că stăteam suspendat în aer, cu motorul oprit, pironit ca un fluture în insectar, la cinci mii de metri înălțime. Apoi am auzit un sunet, o notă gravă aproape de limita audibilă și afară a început să se întunece. Dar soarele era la locul lui, doar lumina dispărea treptat, ca la unele teatre înainte de uvertură. M-am pomenit într-un întuneric total, ca în fundul gheenei. Trebuie să precizez – se rupse Alec de povestire – mai ales pentru puștiul ăsta de la elicoptere, că „gheenă” înseamnă „iad”, într-o formă mai veche.

— Uite ce e, după ce mă chinui să bat la mașină tot ce povestiți voi acolo, acumă vă mai apucați și de etimologie! Asta-i prea de tot, până și eu, autorul textului, l-am auzit pe Fred spunând „hell”, adică „iad” pe românește. Înțeleg nea Alecule, să te iei de puștiul ăsta, dar nici chiar așa.

— Mă lăsați să termin sau nu? interveni Fred. Dacă aș fi de față m-aș enerva. Lăsați-mă naibii să povestesc, acuși termin! Deci unde am rămas?... Nu-mi dau seama cât am stat acolo... Wait a minute! În ce dată suntem azi?

— 22 iunie 1985. Cred că m-am grăbit să bat textul, căci iată-l pe Fred aruncându-mi una din privirile acelea care au darul de a amuți.

— Nu cu tine vorbeam, încă nu existi și nu discut cu fantome necunoscute. Am învățat asta în Anglia. Așa că taci și bate la mașină! (Shut up and type!). Alec, spune-mi în ce dată suntem astăzi.

— Alec! What's the date?

— Ah, scuză-mă, nu te-am auzit, îmi bâzâie ceva straniu în cap, parcă aș avea un gând străin în minte.

— Nici o problemă, un tip va scrie ce-ți povestesc și gândurile sale au ajuns până la noi. În ce dată, suntem?

— 22 iulie 1944.

— Uf, a făcut Fred, amintindu-mi de Winnetou, aceeași zi. Bine că n-am ajuns cine știe unde în timp. Cum spuneam, eram convins că-s mort, însă n-am apucat să mă sperii, căci brusc, ca atunci când aprinzi becul noaptea, m-am pomenit zburând deasupra zonei ăsteia.. cum îi spune?

— Ploiești, România.

— Așa că... asta este. Ai apărut tu, am tras, ai tras, m-ai nimerit, nu te-am nimerit Mai dă-mi te rog un pahar din chestia asta, cum îi spune?

— Pălincă.

Bău o înghițitură zdravănă și plescăi încântat. Strong, I like it! După un moment de tăcere, reîncepu:

— Nici măcar nu știam cu cine am de-a face, când am văzut tricolorul deasupra garnizoanei am crezut că-s la italieni...

Către dimineață ne-am despărțit. Ne-am reîntâlnit după război, pe aeroportul din Caransebeș, cu puțin timp înaintea repatrierii lui. Ne-am plimbat prin oraș câteva ore bune, vorbind vrute și nevrute.

Apoi și-a exprimat dorința să facem un mic zbor împreună. Voia să conducă un avion de-al nostru. Comandantul nostru a fost de acord, prea repede

poate, căci a avut necazuri pe chestia asta mai târziu. Ne-am urcat în câte un IAR. N-a avut nici o problemă cu pilotarea, în câteva minute s-a acomodat și a decolat ca un as în fața mea. Am decolat și eu, într-o stare asemănătoare cu o ciorbă sentimentală

Am zburat spre munți, peste lumea paralelă a norilor. Vorbeam prin radio, de fapt mai mult glumeam. Timpul a trecut repede, i-am spus că e momentul să ne întoarcem, consumasem deja jumătate din rezervorul de benzină și riscam o aterizare forțată.

Fred era cam la un kilometru în fața mea. Intrase în cușma unui nor, l-am urmat în tăcere. A început cu un țuit în ureche, continuu, ascuțit. Nu i-am dat atenție. Apoi Fred a început să strige în căști:

— Wow! This is my city! My home in the clouds!

Parcă-i aud încă vocea în urechi, strigându-mi că-și vede casa în nori. E absurd, recunosc, cei din turnul de control l-au auzit însă și ei.

Câteva secunde mai târziu am ieșit și eu din nori. În prima clipă nu m-am mirat de ceea ce am văzut. Eram deasupra unui oraș necunoscut, un oraș înconjurat de munți cu crestele învăluite în nori. La margine era un lac cu ape limpezi. Ei bine, lăsați paharele jos și țineți-vă de scaune. În fundul lacului se putea zări aeroportul din Caransebeș!

— Nea Alecule, asta e prea de tot! am exclamat înecându-mă cu paharul de apă minerală, singura băutură acceptabilă la ora asta.

Victor m-a săgetat cu privirea. Am tăcut. Mai târziu mi-a spus că venea dinspre Timișoara și a văzut și el orașul. De fapt, asta l-a salvat pe Alec la ancheta ce a urmat.

— Americanul a devenit surescitat își conținea Alec povestirea, strigând în căști „home sweet home” și

„yuhuu” de parcă era pe cal la un rodeo. I-am strigat să se îndepărteze și mi-a spus că aterizează. I-am spus că nu-i decât o iluzie, un nor, dar nu-i păsa. Îl înțeleg, voia acasă.

Vă dați seama ce înseamnă să reduci turația la două mii de metri înălțime și să te faci că aterizezi pe un nor. Nu mă băga deloc în seamă, iluzia era perfectă, cred că și uitase de mine. Se îndrepta către o vâlcea de la marginea orașului. M-am repezit după el în picaj. Am traversat o „casă” și o fracțiune de secundă am avut impresia că văd într-adevăr o cameră, o pivniță și apoi senzația că intru în pământ. A fost o clipă sinistă, dilatată enorm și plină de spaima că Fred are dreptate, că mirajul este în lac, nu lacul însuși. Din fericire am ieșit imediat sub nor și am redresat avionul, căutându-l pe Fred. Nu era nicăieri, n-avea unde dispărea, jos era aeroportul, nu avea benzină decât pentru încă maximum câteva minute, ce mai... asta este!

Aici Alec se opri, își șterse fruntea cu batista, apoi spuse cu o voce înecată:

— Două zile mai târziu, comandantul a primit o radiogramă prin care americanii întrebau dacă știm ceva despre un oarecare Fred Boyle și de un IAR. Știam ceva, dar nu ceea ce trebuia.

O lună mai târziu, am primit o vedere de la el, orașul său văzut din avion. În apele lacului nu se reflecta Caransebeșul, ci cerul, dar să mă ia dracu – vorba ateului – dacă nu era identic cu cel din nori. Am recunoscut până și locul în care a aterizat, lângă o casă însemnată cu o cruce. Îmi scria că acolo locuiește, că altădată să aterizez în curte, nu să-i sperii familia și pisica intrând cu IAR-ul în sufragerie, că-i un aparat bun, că are recordul mondial la viteză, dar nu se asortează cu mobila. Încheia însă serios: „...prietene,

crede-mă, habar n-am ce se întâmplă cu lumea asta, cum o fi făcută, dar am găsit cea mai formidabilă scurtătură”.

— Unde-i vederea, l-am întrebat poate prea brutal.

Alee dădu din umeri. Apoi continuă trist.

— Erau vremuri tulburi, puiule. Am avut multe necazuri pe chestia asta, te rog să mă crezi. Dar aviația utilitară e și ea o meserie...

— Ce mai știi de el, nea Alecule?

— A murit anul trecut. Cancer, ca toată lumea. Acum cinci ani m-a vizitat cu familia; avea trei nepoți, drăguți și obraznici ca toți copiii din lume. Nu mi-a spus nimic în plus, nu știa și n-avea de unde să știe altceva decât mine. Am trăit același lucru, el în interior, eu în afară. Doar nevastă-sa s-a uitat ciudat la mine când Fred m-a prezentat, spunându-i:

— Vezi, ăsta-i băiatul care ți-a traversat sufrageria în avion!

Ea a râs și mi-a spus că soțul ei este un glumeț irezistibil. I se păruse, într-adevăr, că vede un avion trecându-i prin sufragerie, l-a înțeles pe Fred că s-a inspirat de la ea în povestea turnată F.B.I.-ului, dar, totuși, sunt atâția ani la mijloc, oricum ar fi ajuns acasă, delictul s-a prescris.

Orice părere ar avea, ăsta e adevărul: a aterizat pe un nor și s-a dus acasă ca și cum așa ar fi normal. Dă-mi voie să-ți spun că dacă aș fi auzit povestea de la altul, n-aș fi crezut-o. Prea trăznită...

Am tăcut amândoi. Deasupra noastră, prin spărturile norilor, sclipeau câteva stele. Păreau luminile unui oraș răsturnat, proiectat pe nori.

ALFRED BESTER

TIMPUL
ȘI
BULEVARDUL TREI

Traducere
Delia Alexandra Poenaru

Lui Macy, tipul nu-i plăcea deloc. Îl deranja ceva la el. Pantofii poate, sau mai degrabă hainele. Traversară împreună localul și ajunseră în salonul particular. Deasupra lor, un afiș îți lua ochii: „Cine se teme să vorbească despre bătălia de la Boyne?”

Necunoscutul era înalt, uscățiv, lăsând impresia de fragilitate. Deși părea tânăr, era aproape chel. În loc de păr și sprâncene, capul îi era acoperit de un puf ușor. Își vârî mâna în buzunarul interior al vestonului și scoase portofelul. Foșnetele se auziră mai tare ca niciodată. Nu erau deci pantofii de vină.

— Perfect, d-le Macy, spuse străinul cu o voce răgușită. Pentru închirierea acestui salon și folosirea sa în exclusivitate timp de un crono...

— Un ce...? întrebă Macy nedumerit.

— Un crono. Nu așa se spune? Ah, da, scuzați-mă. O oră.

— Sunteți străin? întrebă Macy. Cum vă numiți? Pariez că sunteți rus.

— Oh, nu, nu sunt străin, răspunse tipul, inspectând salonul într-o clipă. Numiți-mă Boyne.

— Boyne? făcu Macy, neîncrezător.

— M. Q. Boyne.

D-l Boyne își deschise portofelul asemănător cu un acordeon, răsfoi hârtiile divers colorate și în cele din urmă scoase o bancnotă de o sută de dolari. Cu un gest repezit, i-o întinse lui Macy.

— Luați-o. Închiriat pentru o oră, așa cum ne-am înțeles. O sută de dolari. Și acum, lăsați-mă singur.

Constrâns de privirea lui Boyne, ce nu admitea

replică, Macy luă bancnota și se îndreptă spre bar, clătinându-se. Se întoarse totuși pentru a întreba:

— Beți ceva?

— Să beau? Alcool? Niciodată! răspunse Boyne.

Și imediat se precipită spre cabina telefonică, dezizolă firul ce intra în aparat și îi atașa o mica piesă metalică, apoi ridică receptorul.

— Coordonatele: Vest, 75-58-15, spuse el rapid. Nord, 40-45-20. Canalul Sigma. Hei, sunteți pe o linie greșită... Bine, acum vă aud. Aș dori aprecierile de ultimă oră cu privire la Knight, Oliver Wilson Knight. Aveți probabilitățile din acest moment? 99.9807? M. Q. O clipă, rămâneți la aparat...

Boyne scoase capul din cabina telefonică și privi spre ușa de intrare în local. Așteptă preț de o clipă, fixând ușa cu o concentrare de parcă ar fi fost pietrificat, până în momentul când un tânăr intră, însoțit de o tânără fermecătoare. Reveni la aparat. — Alo! Probabilitate realizată. Luat contactul cu Knight. M. Q. Noroc!

Închise.

În timp ce cuplul își făcea intrarea în salon, Boyne se așezase deja dedesubtul afișului. Tânărul, de înălțime mijlocie, cu tendință de îngrășare, trebuie că avea în jur de douăzeci și cinci de ani. Deși costumele de tweed și părul șaten trădau o oarecare neglijență, expresia chipului era jovială și amabilă. Tânăra avea părul negru, ochii de un albastru blând și un surâs enigmatic. Mergeau braț la braț și, când bănuiau că nu sunt priviți, se înghionteau în joacă. Îl provocară și pe d-l Macy, care se îndreptă grăbit spre ei.

— Sunt dezolat, d-le Knight, îi spuse el tânărului, salonul este închiriat. Va trebui să luați loc alături.

În clipa următoare d-l Boyne interveni, deși tânărul

luase deja expresia unui om înciudat.

— Inutil să vă necăjiți, d-le Macy. Totul e în regulă. D-l Knight și prietena sa sunt invitații mei.

Knight și tânăra se întoarseră spre d-l Boyne, neștiind ce să creadă. Boyne îi pofti, surâzând:

— Luați loc. Vă asigur că este o plăcere pentru mine.

— Suntem într-adevăr dezolați, spuse tânăra, dar este singurul loc unde se găsește adevărata gingerbeer.

— Știu, domnișoară Clinton, știu. D-le Macy, ați auzit? Aduceți gingerbeer, apoi lăsați-ne singuri. Nu mai aștept pe nimeni altcineva.

Knight și tânăra se așezară încet, fără a-l scăpa pe Boyne din priviri. Knight depuse pe masă un pachet de cărți, iar tânăra întrebă pe un ton nesigur:

— Mă cunoașteți, domnule?...

— Boyne, la fel ca Boyne (bătălia de la). Desigur! Sunteți domnișoara Jane Clinton, iar dânsul este d-l Oliver Wilson Knight. Am închiriat acest salon în această după-amiază cu unicul scop de a face cunoștință cu dumneavoastră.

— E o glumă, sper? întrebă Knight, în timp ce simți cum roșeața îi cuprinde obraji.

— Și iată berea dumneavoastră preferată, continuă Boyne curtenitor, în timp ce Macy, după ce aduse paharele și sticlele de bere, se grăbi să plece.

— Dumneavoastră nu aveți de unde să știți că noi vom veni aici, spuse Jane. Nu e nici măcar un sfert de oră de când noi înșine nu știam că vom veni aici...

— Îmi pare rău că trebuie să vă contrazic, domnișoară Clinton, replică Boyne, surâzând. Dar șansele sosirii dumneavoastră pe longitudinea 73-58-15, latitudinea 40-45-20 erau de 99,9807% în urmă cu câteva minute. O astfel de probabilitate nu se poate

rata.

Knight își pierdu răbdarea.

— Ascultați, domnule... nu știm cum, am impresia că mergeți prea...

— Ei, haide, nu vă supărați. Beți liniștit și ascultați propunerea mea. Boyne își puse coatele pe masă și îi privi cu o extraordinară intensitate. Această întâlnire a fost organizată cu prețul unor mari dificultăți și a costat foarte scump. Nu are importanță cine a plătit. Ne-ați pus într-o situație extrem de periculoasă și am fost trimis să găesc o rezolvare.

— O rezolvare la ce? întrebă Knight.

Jane schiță gestul de a se ridica.

— Eu... cred că ar fi mai bine să plecăm...

La un gest imperios al lui Boyne se reaseză, ascultătoare ca un copil. Apoi Boyne se adresa lui Knight:

— Azi, spre prânz, ați intrat în magazinul J. D. Craig & Co., vânzători de mărunțișuri. Ați cumpărat patru cărți. Trei din ele sunt fără importanță, dar a patra... Bătu ușor cu palma peste pachet. A patra constituie motivul întâlnirii noastre.

— Putem ști la ce faceți aluzie? exclamă Knight.

— La un volum legat, conținând statistici și alte lucruri clasate metodic.

— Almanahul?

— Almanahul.

— Și ce-i cu el?

— Dumneavoastră doreați să cumpărați almanahul din 1950.

— Și chiar am cumpărat almanahul din 1950.

— Oh, nu! izbucni Boyne. Ați cumpărat almanahul din 1990.

— Poftim?

— „Almanahul mondial pentru anul 1990“, spuse Boyne apăsând pe fiecare cuvânt. Se află în acest pachet. Nu mă întrebați de ce. Eroarea a fost deja rectificată. Rămân de aplanat anumite consecințe. Iată motivul întâlnirii noastre. M-ați înțeles?

Izbucnind în râs, Knight duse mâna spre pachet, dar Boyne i-o luă înainte.

— Nu, domnule Boyne. Mai luă o înghițitură de bere și repetă surâzând: De acord! Putem ști cum se termină farsa dumneavoastră?

— Îmi trebuie această carte, domnule Knight. Vreau să părăsesc acest local cu această carte sub braț.

— O vreți, hm?

— Categorie.

— Almanahul din 1990?

— Da.

— Dacă un astfel de almanah ar putea exista și dacă ar fi în acest pachet, nici un leu nu ar putea să mi-l smulgă.

— De ce, domnule Knight?

— Nu fiți stupid. O privire asupra viitorului... Fluctuațiile bursei... Cursele... Politica... Aș fi un om bogat.

Boyne aprobă energic cu capul.

— Desigur, și chiar mai mult. Ați fi omnipotent. Un spirit limitat nu s-ar servi de el decât pentru lucruri mărunte. Ar paria pentru rezultatele sportive sau electorale, de exemplu. Dar un intelect atotcuprinzător, ca la dumneavoastră de exemplu, nu s-ar opri la atât.

— Adevărat? spuse Knight, mai surâzător ca oricând.

— Prin deducție, inducție, conchidere, cel mai mărunț fapt v-ar relata istoria sa. Să luăm, de exemplu, imobilele: unde să cumperi, unde să vinzi

teren și când. Recensămintele populațiilor vă vor spune. Apoi, transporturile. Lista naufragiilor și a accidentelor de cale ferată vă vor indica dacă aceste mijloace de transport au fost subminate.

— Este oare cazul? întrebă Knight.

— Bilanțurile companiilor aeriene, continuă Boyne fără a-i răspunde la întrebare, vă vor indica ce acțiuni trebuie cumpărate. Statisticile poștale vă vor spune care vor fi orașele viitorului. Urmărind premiile Nobel, veți ști ce invenții se vor face și ce savanți vor deveni importanți. Detaliile bugetului militar vă vor indica ce uzine și ce industrii să controlați. Prețurile de schimb, cursul burselor, bilanțurile băncilor și indicii asigurărilor pe viață vă vor permite să vă protejați contra tuturor dezastrelor posibile și imaginabile.

— Excelent! spuse Knight. Exact ce-mi trebuie.

— Credeți cu adevărat?

— Sunt sigur. Buzunarele pline de bani! Lumea în propriu-mi buzunar!

— Scuzați-mă, spuse Boyne pe un ton pătrunzător, dar nu faceți altceva decât să retrăiți visuri de copil. Doriți bogăția? Desigur, dar o bogăție câștigată prin propriile dumneavoastră eforturi... prin munca dumneavoastră. Succesul nemeritat nu aduce bucurie, ci vinovăție și tristețe. Știți asta foarte bine.

— Nu sunt de acord, spuse Knight.

— Chiar nu sunteți? De ce lucrați atunci? De ce nu furați, nu prădați, nu înșelați pe alții pentru a lua ceea ce le aparține?

— Dar eu... începu Knight. Nu mai continuă.

— Vedeți? spuse Boyne. Nu, domnule Knight. Sunteți prea matur, prea ambițios și prea întreg la minte pentru a dori să furați reușita dumneavoastră.

— În acest caz, aș dori totuși să știu dacă voi reuși.

— Ah? Ce idee. Vreți deci să răsfoiți paginile în căutarea numelui dumneavoastră, vreți să fiți sigur de reușită. De ce? Sunteți un avocat tânăr, cu un viitor ce promite a fi strălucitor. Știu asta. Face parte din datele pe care le cunosc. D-ra Clinton nu are încredere în dumneavoastră?

— Oh, ba da, spuse Jane cu convingere. Nu e nevoie de nici o carte care să ne asigure.

— Atunci vedeți alt motiv, d-le Knight?

Knight ezită. Lucru curios, intensitatea extraordinară a lui Boyne îl calma.

— Certitudinea, răspunse el în cele din urmă.

— Certitudinea? Nu există. Viața este incertitudine. Singura certitudine este moartea.

— Știți ce vreau să spun, murmură Knight. Merită osteneala să-ți faci proiecte de viitor? Există bomba H...

— Da, într-adevăr, se grăbi să intervină d-l Boyne. E o criză gravă. Dar eu vin de acolo, în definitiv. Lumea va dăinui. Eu sunt dovada...

— Dacă vă cred.

— Și în caz contrar? explodează Boyne. Nu de certitudine aveți nevoie, ci de curaj! Le aruncă o privire disprețuitoare. Și totuși, aveți în această țară o legendă ce vorbește de pionierii de la care ați moștenit curajul, cum ar fi D. Boone, E. Allen, S. Houston, A. Lincoln, G. Washington și alții. Așa-i?

— Da, dar bomba H...

— Este un pericol printre atâtea altele. Ei și? Trișați oare când faceți o pasă?

— Scuzați-mă. Boyne reflectă, pocnind din degete nerăbdător în fața acestui obstacol lingvistic care îi stăvilea elanul. Este un joc pe care-l jucăm singuri, cu cărți a căror poziție este rolul hazardului. Am uitat cum

îi spuneți.

— Oh, chipul lui Jane se luminează. O pasiență!

— Da, asta e, o pasiență. Mulțumesc, d-ră Clinton. Își întoarse spre Knight privirea. Trișați oare când faceți o pasiență?

— Mi se mai întâmplă.

— Și când pasiența reușește pentru că trișați, sunteți mulțumit?

— În general, nu.

— E neplăcut, nu-i așa? Stupid, fără rațiunea de a fi. Regrețați că nu ați câștigat cinsti.

— Presupun că da.

— Același lucru s-ar întâmpla dacă ați citi această carte. De-a lungul unei întregi existențe lipsite de rațiunea de a fi, veți regreta că nu ați jucat cinsti jocul vieții. Da, veți regreta. Cred că vă amintiți afirmația marelui nostru filozof și poet Trynbyll, rezumată în acest vers strălucitor: „Viitorul e amintire”. Nu, d-le Knight, nu trișați. Vă implor să-mi dați almanahul.

— De ce nu mi-l luați dumneavoastră?

— Trebuie să mi-l dăruieți. Nu vă putem fura nimic. Nu vă putem da nimic.

— Nu e adevărat. I-ați plătit lui Macy pentru închirierea acestui salon.

— Macy a fost plătit într-adevăr, dar eu nu i-am dat nimic. Va crede că a fost furat, dar veți avea grijă să-l despăgubiți. Totul se va aranja fără probleme.

— O clipă...

— Totul a fost prevăzut cu cea mai mare grijă. Am pariat pe dumneavoastră, d-le Knight, având în vedere bunul simț al dumneavoastră. Dăruieți-mi almanahul. Voi modifica... reorienta... și nu mă veți revedea niciodată. Nu va rămâne nimic mai mult decât o aventură într-un bar, tocmai bună de povestit

prietenilor. Dați-mi almanahul!

— Ușurel, spuse Knight. E doar o farsă, vă amintiți? Eu...

— Chiar credeți? Credeți asta cu adevărat? Priviți-mă!

Preț de un minut, cei doi tineri fixară chipul palid al străinului cu privire stranie. Zâmbetul dispăru de pe chipul lui Knight, iar Jane nu-și putu reprima un tremur. O atmosferă glacială se așternu în salon.

— Cerule! exclamă Knight, aruncându-i lui Jane o privire deznădăjduită. Nu se poate. Reușește să mă convingă. Și pe tine?

Jane încuviință din cap.

— Ce-i de făcut? Dacă e adevărat ceea ce a zis, putem să refuzăm și să trăim fericiți toată viața.

— Nu, răspunse Jane în șoaptă. În această carte vom găsi fără îndoială banii și succesul, dar poate și divorțul. Și moartea. Dă-i-o.

— Luați-o, spuse Knight murmurând cuvintele.

În aceeași clipă, Boyne se ridică, luă pachetul și se îndreptă spre cabina telefonică. Când reveni, într-o mână avea trei cărți, iar în cealaltă un pachet mai mic cu un ambalaj improvizat. Depuse cărțile pe masă și rămase o clipă privindu-i cu simpatie.

— Vă rog să primiți mulțumirile mele, spusese el. Ați rezolvat o situație teribil de neplăcută. Ar fi drept să primiți o recompensă. Ne este interzis să dezvăluim fapte ce pot devia curenții fenomenelor existente, dar, cu toate acestea, vă pot dăruia o amintire din viitor.

Se retrase câțiva pași, se înclină într-un fel ciudat și spuse:

— Salutările mele cordiale, amândurora.

Și, făcând stânga-mprejur, se îndreptă cu pași mari spre ușă.

— Hei, strigă Knight. Și amintirea?

— Se află la domnul Macy! răspunse Boyne chiar înainte de a ieși.

Tinerii rămaseră un timp nemișcați, ca și cum s-ar fi trezit încetul cu încetul dintr-un somn profund. Apoi revenirea la realitate, se priviră și izbucniră în râs.

— Uf! făcu Jane. M-a speriat rău de tot!

— Să întâlnim astfel de personaje pe Bulevardul Trei! Ce mai recital! Și ce a câștigat?

— Ei bine, ...almanahul.

— Și totuși, nu mai înțeleg nimic, spuse Knight Toată povestea asta, cum că el i-ar fi plătit lui Macy, dar fără să-i dea nimic. Iar eu va trebui să am grijă să rezolv problema. Fără a mai pune la socoteală această misterioasă amintire din viitor...

Ușa localului se deschise brusc. Macy intră și se îndreptă în grabă spre salon. Părea furios.

— Unde-i? țipă Macy. Unde a plecat acel hoț? Acela... Boyne, cum zicea că-l cheamă. Presupun cu adevăratul său nume e Dillinger!

— Dar de ce, d-le Macy? întrebă Jane. Ce s-a întâmplat?

— Unde-i? continuă Macy, izbind ușa de la toaletă. Ieși de acolo, canalie!

— A plecat, spuse Knight. A plecat chiar înainte de a intra dumneavoastră.

— Și dumneavoastră, domnule Knight! insistă Macy, arătând cu un deget tremurător spre tânărul avocat. Sunteți complice la acest furt infam. Să vă fie rușine.

— Explicați-mi mai degrabă ce se întâmplă, îi spuse Knight pe un ton liniștit.

— Mi-a plătit o sută de dolari, chiria pentru acest salon. O sută de dolari, vă dați seama, i-am dat bancnota, lui Bernie, cămătarul - sunt prudent, mă

înțelegeți - și am descoperit că bancnota e falsă!

— Nu se poate, exclamă Jane. Asta întrece orice măsură!

— Priviți! strigă d-l Macy punând cu violență bancnota pe masă.

Knight o examinează îndeaproape. Deodată păli și zâmbetul îi dispăru de pe chip. Scoase carnetul de cecuri și începu să scrie cu o mână tremurătoare.

— Ce faci? întrebă Jane.

— Am grijă ca d-l Macy să nu fie păgubit. Veți avea cei o sută de dolari, nu vă faceți sânge rău.

— Oliver! Ai înnebunit? Arunci o sută de dolari...

— ...Și nu pierd nimic, răspunse Knight. Totul se va aranja fără a se pierde nimic. Sunt diabolici. Diabolici!

— Nu înțeleg.

— Uite. Îi întinse bancnota. Privește-o bine.

Bancnota, excelent gravată, părea strict autentică. Trăsăturile lui Benjamin Franklin exprimau blândețea obișnuită. Dar, în colțul din dreapta jos, se putea citi: Seria 1990-D. Și dedesubt, o semnătură: Oliver Wilson Knight, Secretar al Trezoreriei.

SFÂRȘIT

CONSTANTIN COZMIUC

**TIMPUL
ESTE
UMBRA NOASTRA**

N-aș putea spune cu precizie care este prima mea amintire legată de această rudă îndepărtată, plecată acum, pentru totdeauna, spre meleagurile despre care vorbesc doar miturile. Știu numai că avea talentul să apară când toată lumea se obișnuise cu gândul că a dispărut, și să plece, cu îndeletniciri tainice, în clipa când oamenii se obișnuiseră din nou cu ciudățeniile sale.

Pe oricine ai întreba de el îl vei vedea cum își reține un zâmbet. La fel și-a vestit și știrea morții sale, ca pe o ultimă șotie a acestui copil prea curând acoperit de mantia vremii, cum îi plăcea sa spună despre sine în clipe de reproș. Prietenii lui erau o turmă de zbanghii bătrâni, minte de flăcăi în trupuri deșirate, toți gata să se ia la trântă cu nepoții lor, asta când nu erau prea ocupați cu petiții ce vesteau teorii care mai de care mai ciudate.

Mi-a rămas de la el un dosar albastru cu coperti de carton și trebuie că-l îndrăgise mult, de a făcut tot ce i-a stat în putință sa mă vadă cu el în mână și să-i promit că nu-l voi deschide decât după apropiata sa plecare. Atunci, eram convins că iar se duce prin munți, să hălăduiască lângă ciobani, iscodindu-i să afle povești demult uitate.

A plecat neștiut de nimeni, ca întotdeauna. Vecina care-și făcea pomană cu el, aducându-i pâine – căci el uita mereu să-și cumpere – l-a găsit palid și încremenit într-un zâmbet neînțeles, ca și cum l-ar fi păcălit pe Charon de cuvenitul bănuț. Lăsase în ordine, pe o

măsuță bătrână răsîncleiată, tot ceea ce se cuvenea făcut pentru a-l petrece pe ultimul drum, totul achitat până la ultimul leu, de la tainul clopotarului, la plata strâmtului loc în care-și va petrece veșnicia.

Hainele, sortite acestui drum erau puse la îndemână periate și proaspăt călcate, nu pot să nu zâmbesc amintindu-mi cum spunea „dunga făcută cu plicăzăul electric e strâmbă”, lumânări, chibrituri stăteau gata să-i lumineze taina.

După săvârșirea celor cuvenite, rude neștiute, apărute parcă atrase de izul moștenirii, și-au disputat dezamăgirea, alegându-se fiecare cu câte o mică amintire, pe care o vor lăsa, la rîndul lor, altora. Mie au hotărât să-mi lase cărțile bătrânului, după ce au trecut prin piață și pe la anticariat și, nevînzându-le, au decis că-s simple hârtoage. Le-am mulțumit cu lacrimi în ochi, abia stăpînindu-mi rîsul când i-am văzut cât de satisfăcuți sunt că m-au tras pe sfoară și m-am dus apoi sa citesc dosarul.

Am rupt sigiliul cu sentimentul că desfac un hrisov de taină și i-am dezlegat cu greu nodurile, hotărât să nu le tai, dintr-o pornire superstițioasă, de care mi-a fost pe loc rușine. Înăuntru nu era Harta Comorii, nici planurile vreunei invazii planetare, ci un alt dosar, mai nou, pe care bătrânul caligrafiasse cu litere picturale numele meu și data morții sale, alături de o propoziție ciudată căreia nu-i găseam nici un înțeles: „Timpul este urma (sau umbra) noastră”, scrisă parcă în grabă, căci mijlocul abia se putea citi.

Dosarul fusese, după cum se părea, sustras dintr-o arhiva, căci purta tipărit un antet pompos PREFECTURA POLIȚIEI, urmat de numele orașului și al județului, imprimate cu litere groase sub stemă, iar dedesubt, caligrafiat cu tuș negru: „Cazul Moroșianu”. Scrisul

bătrânului se așternea simetric, în colțul din dreapta jos.

Nu erau prea multe hârtii în dosar, așa ca am început să le citesc imediat. Am reluat lectura de trei ori. Am privit filigranul hârtiei cu lupa, am încercat să-l șterg - în zadar, documentele păreau autentice. Am băut cafea după cafea și m-am mirat ore în șir. I-am replicat soției - către dimineață că în bucătărie am dreptul să citesc cât îmi place.

Prima pagină este o tăietură din „Universul”. Se poate vedea și un „ex libris”, tăiat pe jumătate, lăsând să se înțeleagă faptul că ziarul aparținuse unei colecții particulare:

MISTERIOASA DISPARIȚIE DIN STRADA MUȘCATEI, spune titlul urmat de o descriere destul de seacă, semn că încă nu se ambalaseră spiritele:

Ieri, în strada Mușcatei, la numărul doi, a fost chemată poliția pentru a constata dispariția profesorului Moroșianu. Comisarul Șiclovan, care a condus ancheta, a observat semne de luptă, pete de sânge pe mobilă și a constatat lipsa oricărui indiciu despre locul în care ar fi putut fi ascuns cadavrul profesorului. Urmele de sodă din baie ne îndreptățesc să credem că trupul nefericitului profesor a fost dizolvat și scurs la canal. Comisarul însă neagă această posibilitate, declarând că asasinul nu ar fi avut timp pentru așa ceva și că victima mai degrabă a fugit undeva după lupta ce a alertat vecinii. Vom reveni cu amănunte.

Articolul nu mi-a lăsat nici o impresie. Cel mult un sentiment de mirare nelămurită; nu știam că bătrânul

putea fi atât de pasionat de vechi enigme polițiste. Urma o declarație a unei oarecare Vespina Mândruță, a cărei „caligrafie” ar face deliciul oricărui grafolog amator. Îmi imaginez scena:

O femeie între două vârste, cu trup opulent, fardată șic, răspândește un miros de parfum ieftin în încăperea plină de fum. Îl măsoară galeș pe comisar încercând să-i prindă privirea. Repetă de mai multe ori că profesorul o stima în mod deosebit, că-i spunea cu pălăria-i englezească în mână „Cu adânc respect, stimată doamnă” și că-i plăceau mușcatele din geamul ei. Comisarul insistă să scrie ce a văzut sau auzit, dar ea ar fi vrut să-i dicteze, el însă nu se lasă și atunci palmele ei muncite și bătătorite de câte rufe a stors în viața ei (era spălătoreasă, deși avea o pensie după bărbatul mort în război), se luptă cu tocul prea gingaș pentru degetele-i butucănoase și reușește să mângâiească hârtia pe care o am acum în față:

Io Vespina Mândruță de profesiune liberă declar aici în fața comisarului Șiclovan de bună voie că azi dimineață trecând prin fața casei unde stă profesorul Moroșianu am auzit țipete și zgomote de mobilă trântită, vase sparte apoi o lumină mare care a luminat fereștile și o bubuitură ca de pistol.

Îl cunosc pe profesorul Moroșianu care mă stimează și mă salută cu adânc respect și cumpără pâine de la neputu'mio din colț iar dânsu e foarte amabil și păcat de tinerețile lui da'cu femei sau scandaluri la crâșmă încă nu l-am văzut.

Am bătut în geamul lui, da cum nu mio răspuns nime am crezut că lor bătură hoții și am chemat poliția după care comisarul mio zis să și scriu să rămână la dânsul că profesorul nui.

Cu greu a reușit comisarul să se debaraseze de colaborarea sa, a scăpat doar cu promisiunea că o va mai căuta „pentru lămuriri ulterioare”.

După ieșirea femeii, un subaltern l-a informat că profesorul avusese o idilă platonicească la școala de fete, unde, în ciuda tinereții sale, reușise să se angajeze. Directoarea îl simpatiza, deși era, după expresia ei, „cam excentric și distrat”. Comisarul și-a notat toate aceste lucruri pe un petic de hârtie, rupt dintr-un caiet, pus la dosar după declarația Vespinei.

Apoi a chemat-o pe Maricica Pandelache, o tânără de 23 de ani, îmbujorată mai mult de farduri decât de aerul străzii unde-și practica meseria cu acte în regulă. Mă rog, partea publicitară a ei. A intrat în birou, unduindu-se felin și aruncând priviri profesionale în jur, apoi, văzând că aici clientela nu era dispusă să achite factura, a devenit naturală. Anturajul nu o speria; până la dobândirea statutului legal avusese nu o dată de a face cu brigada moravuri, sesizată de concurență, și „băieții” de acolo i s-au părut destul de simpatici și înțelegători. De fapt, unul din ei, care-i fusese o vreme „aimant du coeur” o și ajutase să intre în legalitate la pensiunea doamnei Mathilda, o firmă cu renumele încă neștirbit în memoria pensionarilor de astăzi, mulți din ei foști clienți statornici.

— Vivi, îi spune comisarul alintând-o cu porecla „de stradă” cu care se alesese după ce fusese vivandieră într-o companie de roșiori. Vivi, spune-mi, l-ai văzut pe cel care a intrat la profesor?

— Monșer, se miorlăi ea, sigur că l-am văzut. Eram chiar vizavi de casa lui, unde, mă rog... l-am văzut. Era un bărbat de circa 70 de ani, cu părul alb, îmbrăcat în haine de oraș, dar neobișnuit cu ele, că se tot uita prin

vitrine și geamuri să vadă cum arată. Am crezut că-i tătâne-su, că tare semănau.

— Da' tu ce făceai pe acolo? Întrebă comisarul după ce-și notase amănunțele pe care le citesc acum.

— Că voi nu știți... făcu ea silindu-se să roșească pudic. Fac și eu ore suplimentare. Strada Mușcatei, între Pisicii și Rozelor, o împart cu Margareta, săraca, o zi eu, o zi ea...

Comisarul nu insistă. Amândouă aveau mulți frați, iar de la Mathilda nu încasau chiar o avere. (Mai erau și „peștii”, săritori la nevoie care-l informau de tot ceea ce se petrecea prin cartiere).

— L-ai recunoaște dacă l-ai vedea? o întrebă ajutorul comisarului, un bărbat mic și fălcos, poreclit „Falconetti” de către colegi ca sancțiune pentru simpatia sa față de Mussolini (pentru cei mai mulți doar un clown, pe care nu s-a găsit cine să-l pună la punct).

— D'apoi cum? Cine-mi trece prin fața ochilor îşi lasă fotografia aici, răspunse ea, bătându-și fruntea cu degetul mare.

— Pe profesor îl știi? Vreau să spun... ți-a fost client? Întrebă comisarul după ce-i făcu semn subalternului să spele putina.

— Îl știu bine de pe stradă.. Client nu mi-a fost, n-a călcat pragul conitei decât o singură dată, când l-or dus niște legionari aproape pe sus. Voiau să-l atragă de partea lor, dar el nu-i suferea, nicidecum, îi era însă frică de ei, l-am văzut cum mă privea, ca pe Maica Precistă, săracul...

L-au îmbătat cu de-a sila și s-or apucat să cânte d'ale lor, cu Căpitanul. Profesorul numa-ngâna așa, după ei, și cum era cam matol, o lua pe lângă, rău de tot a batjocură. „Îngerășii”, c-așa-și spuneau „Îngerii

Domnului Zelea, s-or ofuscată ră și or vrut să-l bată, însă Mathilda a sărit la ei și le-o zis că bătaia la ea-n stabiliment nu-i voie. Atunci ei l-or întrebat dacă știe să cânte frumos, dar vorbeau cu pistolul în mână, ca-n joacă. El s-o sculat în picioare și o zis că nu știe decât nemțește și ei tare s-or bucurat și l-or rugat să le cânte. Atunci el și-o mânjit o mustață ca a lu'ăla al nemților și le-o cântat: „Dighidanchezin frai”, îl știu că l-am găsit scris într-un jurnal. Ei s-or supărat și l-or dat afară, de atunci nu l-am mai văzut... La conia i-o plăcut de el, că era om de cuvânt, c-așa zice ea „Ainmanainaworth”, după ce o plecat le-o zis fetelor „Uite mă, boarfelor, așa țitori să-mi aduceți în casă, mă, știe și limbi străine, mă zurliilor ce sunteți, ca de nu mi-aș face pomană cu voi, v-ar mânca strada, gloabelor!”

Peste declarația ei, Siclovan scrisese (în partea de jos): „de verificat relațiile cu Zgarda de fier”. Probabil a răs în sinea lui, apoi s-a apucat să citească o foaie mototolită, găsită în coșul de gunoi al profesorului, acoperită cu un scris greoi, încă neformat, dar cu înclinații spre caligrafie. Scria:

...dar cel mai important lucru mi s-a părut a fi la Wells ideea că timpul este a patra dimensiune a spațiului. Am mai citit asta la Minton, dar cred că este fundamental greșit... Cum putem atunci explica translația celor trei dimensiuni într-un sens constant printr-a patra dimensiune? Nu!

Mai curând putem vorbi, de o dimensiune eminamente geometrică prin care se mișcă circular spațiul tridimensional. Gravitația este atunci forța centrifugă! Timpul? Viteza de

rotație unghiulară...
Ce spui, iubitele?

„Iubitul” – scrisul era al profesorului, notase cu creionul roșu – răspunsese direct pe bilet:

Absurd! Timpul este ori energie, ori părere!,

dar nu-l trimisese înapoi, dovadă fiind faptul că a fost găsit în coșul sau de gunoi alături de altul, scris de el, după cum ne asigura legistul lui Șiclovan, în colțul din dreapta sus. Scria:

Pentru a ne putea deplasa în timp, în cazul când timpul este o altă dimensiune, pentru ca să ne putem mișca prin el trebuie să avem la dispoziție o forță al cărei vector să cuprindă acea dimensiune și a cărei mărime și sens să le putem schimba după voie. Atunci lumea întreagă ne-ar sta la picioare, am vedea-o ca într-o fotografie care e mișcată și tăieturi una după alta prin ea ne-ar da impresiunea clipei. Speculațiunea asta, vai, nu poate duce însă decât la încrucișarea brațelor, căci natura nu are asemenea forțe, altminteri am fi observat deja fenomenul.

Ce spui iubito, te aștept duminică la locul știut numai de sufletele noastre?

Abia după ce am văzut scrisul de pe spate am înțeles de ce nu trimisese răspunsul. Problema începuse să-l frământa. Scria, cu cerneală violetă de data aceasta:

Și totuși... dacă luăm o sârmă de oțel și o punem pe masă, apoi îi apăsăm capetele, ea se va îndoi de-o parte sau de alta. Numai decît vom putea vedea că ea va veni și în sus, într-o direcție pe care planul nu o are!

Apoi cu creionul:

Da, dar asta din cauză că direcțiunea era în interiorul structurii atomilor, în aranjamentul lor.

Dar noi nu conținem, oare, timpul în lăuntrul nostru??!!

Ca și mine, comisarul va fi fost impresionat de acest schimb de mesaje. Nu l-a interesat cine era juna divă, ci dacă nu cumva cele scrise au vreun temei științifice posibil. L-a întâlnit pentru a se lămuri, pe un vestit profesor universitar al vremii care a binevoit a-și lăsa și în scris mărturia părerilor domniei sale. Îmi imaginez întâlnirea:

— Îmi vorbești despre unul din aiuriții ăia care scriu romanțuri de știință-ficțiune, spune profesorul, ștergându-și fruntea asudată, cu batista. Atunci, dragă, nu mai avem a discuta împreună.

— Nu, domnule profesor, nu-i un biet scriitorăș, aiurit de ultimele cuceriri științificești, ci este profesor și el, un tânăr care...

Brusc interesat, universitarul îl întrerupe pe comisar:

— Unde predă?

— La Școala de fete din oraș. Are însă și lucrări publicate în revistele noastre și în străinătăți.

— Ce reviste?! pufni somitatea ironic. „Foaia științelor și a călătoriilor populare”, sau cum i-o fi

zicând. Fii serios, domnule, astea sunt aiureli bune de sucit capul fâțelor prin parcuri, în serile cu lună plină, când se înfierbântă și motanii... Noi avem treburi serioase... știința, domnule, nu se ocupă cu fleacuri din astea...

— Eu am crezut că... încercă din nou comisarul.

— Poți să crezi ce vrei! Am citit și eu fantasmagoriile socialistului ăla englez, dar asta la tinerețe, acum am lecturi solide, nu marafeturi. Asculta-mă, pe mine, nu te face de râsul lumii serioase; astea-s tâmpenii!

În dosar urma un raport dactilografiat. Iată-l:

Raport:

Întocmit astăzi, 14 curent, de către comisarul Pavel Șiclovan. În urma știrii date de informatorul nostru de pe strada Mușcatei cum că în casa profesorului Moroșianu a pătruns un necunoscut care a rupt sigiliile puse de noi, ne-am deplasat la fața locului însoțiți de subcomisarul Ureche și patru jandarmi, unde am pătruns în imobil și am arestat un infractor care scotocea printre lucrurile lăsate de către dispărut. Cel prins nu a opus rezistență, nu avea acte și a refuzat să declare scopul prezenței sale la fața locului. La comisariat a fost recunoscut de către numita Maricica Pandelache ca fiind persoana care a intrat la profesor înaintea zvonului de ceartă în urma căruia a și fost dat dispărut, corpul său neputând a mai fi găsit. Persoana a refuzat să dea orice declarație, dar când i-am spus că este suspectat de uciderea profesorului Moroșianu a

spus, de față fiind subcomisarul Ureche și ajutorul lui, alt Gârneatză, că „sunteți într-o ureche, eu sunt profesorul Moroșianu”, ceea ce vecinii săi chemați de îndată neagă cu hotărâre.

Semnătură indescifrabilă
și
ștampila prefecturii.
Numărul de înregistrare
Spre știință: Parchet

M-am oprit câteva clipe asupra acestei hârtii, încercând să înțeleg că este un act autentic, care, cu decenii în urmă, a circulat între două instituții fără legături cu psihiatria. Apoi mi-am amintit de scrisul nervos al profesorului, imprimând întrebarea care îl chinuia, astfel ca să ajungă până la mine: „Dar noi nu conținem timpul?”

La noi în oraș sunt puțini aceia care afirmă că au descoperit secretele naturii până la punctul de a construi un perpetuum mobile. Unul din aceștia susține că a rezolvat problema energiei, grație unui asemenea aparat și că este pe cale să lămurească și enigma timpului. Spune:

„Structura celulei, tinere, este strâns legată de alcătuirea intimă a timpului. Prin simpla sa voință omul poate să-și rearanjeze această structură, astfel ca ea să se reorganizeze în altă vreme. Înțelegi?”

Avea peste 60 de ani, fusese tânăr pe timpul lui Moroșianu... La masa cu noi stătea un alt bătrân, ceruse umil voie, ca și mine de altfel, și interveni în discuție, spunând: „Băiete, nu te lua după el. Știi bine că spațiul este cuantificat. Până și o găină și-ar da

seama că timpul este așisderea. Mă înțelegeți? Cuante temporale! Rezonanța timpului, și de aici: amplificarea timpului prin emisie stimulată de crononi”.

Apoi venise unchiul meu, eram student atunci și polul pe care mi-l lăsa echivala cu o avere, așa că mi-am luat tainul și am plecat să-mi întâlnesc colegii la o bere rece la Casa Universitară, unde eram tolerați de Victoraș, în virtutea unei modeste contribuții la bunăstarea sa materială. Desigur, unchiul meu rămăsese să-și expună propria sa teorie și acum aș da orice să fi renunțat atunci la bere: el avea dosarul, mi-l amintesc pe raft, printre alte hârțoage.

Am reînceput să citesc filele din dosar. Rapoarte, confruntări și, cu toiul surprinzător, declararea bătrânului ca iresponsabil, nepericulos, urmată de recomandarea punerii sale în libertate, semnată și parafată în regulă.

Din dosar rezultă însă că încăpățânatul comisar îl urmărise pe bătrân. Sau poate că eliberarea sa fusese doar o manevră, pentru a-l atrage într-o cursă menită să-i dezvăluie identitatea. Raportul lui Șiclovan arăta că după numeroase ocoluri și încercări de a se pierde de urmăritorii pe care probabil că-i simțea în spatele său, bătrânul s-a îndreptat spre periferie, unde a intrat într-o magherniță izolată.

Ajutorul său, subcomisarul Ureche și câțiva agenți au înconjurat locul, așteptând ascunși desfășurarea evenimentelor. După lăsarea întinericului s-au apropiat, intrigati de faptul că cel dinăuntru nu aprinsese nici o lumină. Deodată s-a auzit o detunătură puternică și geamurile au fost fulgerate de o lumină. Agenții au năvălit în interior, dar nu au mai găsit nimic. Bătrânul dispăruse, lăsând drept unică mărturie a trecerii sale prin acel loc și timp un miros persistent de

usturoi, bănuiesc că datorat unei degajări de ozon.

Data raportului lasă să se înțeleagă că cercetările au fost întrerupte de rebeliunea legionarilor, iuțeala de mână a comisarului fiind chemată să facă față altor nevoi, mai belicoase.

Ultima piesă era un extras dintr-un ziar de scandal, cel care decupase articolul nu avusese însă prevederea să-i noteze datele. L-am citit de mai multe ori, râzând cu poftă. Aducea o încheiere neașteptată și explica motivul îngropării cazului Moroșianu; comisarul fusese mutat disciplinar la altă secție, de fapt a fost protejat, iar succesorul său desigur că a avut treburi mai importante de făcut, decât să dezgroape cazurile nelămurite ale șugubățului său antemergător. Succesorul era Ureche.

Evenimentele s-au petrecut în ceasurile imediat următoare înăbușirii rebeliunii, când îngerii arhanghelului Gavril își zbăteau aripile, căutând cu disperare să-și ia zborul. Comisarul, urmărind trei indivizi suspectați de legături strânse cu mișcarea, intră într-o prăvălie și nimerește în plină ședință de dizolvare a unui cuib de cuci. Era un grup restrâns, spre norocul său numai șase, toți căpetenii, obișnuiți mai mult cu vorba decât cu cocoșul armei care le împlinea porunca. Sperau că avionul care-i va duce pe firul Axei nu va întârzia la întâlnire, comisarul cu antenele sale bine întinse aflate ceva, dar nimic sigur și, ascultând din umbră ce vorbeau, văzu că șefii lui erau prea amestecați pentru a mai putea face ceva; i-ar fi făcut scăpați ca să nu se afle de cochetăria lor cu mai marii mișcării. Așa se face că intră neinvitat înăuntru, scoase primul pistoalele și-i invită ferm și politicos să nu miște, dacă țin la darul celui de sus, că el sărman cu duhul cum este, nu pune prea mult la

suflet cele sfinte.

Dacă în încăpere nu s-ar fi aflat patru pisici, cazul Moroșianu și-ar fi găsit probabil altă rezolvare. Numai că unul din frații săi făcuse o boală de plămâni de la un păr de mătă și comisarul dobândise ceea ce în termeni medicali s-ar putea numi „felinofobie”, adică avea boală pe mâțe.

După fraza protocolară („Mâinile sus! Care mișcă, nu mai mișcă!”), desfășurată după tipicul devenit rutină în ultimele zile, privindu-i pe cei care-i avea în față s-a întristat la gândul că șefii vor avea grijă să-i facă scăpați. Unul din ei crezu că cugetă asupra prețului și propuse o sumă frumușică în schimbul zborului netulburat spre Berlin.

— Nu primesc mită, i-o tăie aspru comisarul.

Unduirile pisicilor îl enervară din nou, desigur va fi gândit că n-ar strica să le împuște, însă spiritul lui practic intră în funcțiune, și întrebă pe cel din față lui dacă ale lor sunt animalele. „Nu, erau în casă”, răspunse unul din ei, îmbrăcat în costum țăranesc, pentru a-și dovedi apartenența la idealurile poporului. Nu știu dacă l-a îmbrăcat și pe timpul dictatului de la Viena.

— Dacă nu sunt ale voastre, propuse mios Șiclovan, atunci aflați că sunt de vânzare...

— Le cumpărăm, făcură îngerașii, cât vrei pe ele?

Nu înțelegeau nimic, dar bănuiră că scăparea lor este strâns legată de soarta animalelor. Comisarul le spuse că regretă că nu-i el proprietarul, însă le poate mijloci afacerea, căci îl cunoaște bine pe un evreu, fostul proprietar al casei, care ar putea fi adevăratul lor stăpân; (acesta ajunsese cerșetor prin grija celor din față lui). Dăduseră de bătrân; locuia nu departe, căci nu se îndura să se despartă de casa pentru care

muncise binișor.

— Ale tale-s mâțele? întrebă comisarul, aspru.

— Ale mele, dar eu n-am nici o vină, încercă bătrânul să câștige timp.

— Domnii vor să cumpere pisicile. Ai ceva împotrivă?

— Eu, nu... făcu bătrânul, fără să înțeleagă despre ce este vorba.

— Atunci, mă lași pe mine să mijlocesc afacerea? Îmi dai 5% din preț, bine?

— Dom' comisar, dacă mata vrei...

Legionarii, mulțumiți că le merge din plin, îi întinseră lui Șiclovan o grămadă de bani, aproximativ suma cu care-și propuseră să-l mituiască.

— Nu, pușorilor, făcu acesta, îmi dați tot! Vă las la Berlin, doar cu hainele de pe voi și fără acte...

A doua zi, la prefectură, a declarat candid: „Bătrânul ăsta e un ghișeftar notoriu. N-aș fi crezut că mâțele sunt la așa mare preț în Mișcare. Unii spuneau că italienii...”

Citind această întâmplare mi-am dat seama că-l cunosc pe fostul comisar Pavel Șiclovan. La noi în cartier îi spuneau „nea Pavel, ghișeftarul”. Era agent de asigurări ADAS și avea reputația că cine se asigură la el o duce până la adânci bătrâneți.

*

S-a impus în cartier prin '60 și ceva, când izbucnise o adevărată isterie, provocată de trei malagambiști veniți, zice-se, de peste ocean, să-i închidă gura unui pensionar cheferist, care știa prea multe; dar nu ne-am lămurit în legătură cu ce anume. De la farfurii zburătoare ipotezele s-au stabilit în jurul ideii că

bătrânul, sau vreun neam de-al lui, pusese cu botul pe labe un gangster american, oamenii săi încercând să-l răzbune. Grație lui Pavel, liniștea cartierului a fost restabilită în timp record, ultima răbufnire petrecându-se seara la crâșma cartierului, din cu totul alte motive. Vocea sa de cantor, întonând „Io mi-s Pavel din Banat”; agitase populația canină pe câteva zeci de hectare în jur.

Aveam cinci-șase ani, când l-am cunoscut. Reușisem tocmai să leg o cutie de conservă de coada unei pisici, când nea Pavel mi-a strigat peste gard; „Mă țacă, nu mai chinui animalul, că nu-i mîța voastră. Du-te cu ea la nea Victor și spune-i că am zis eu să-ți dea un pol pe ea!” M-am dus. Mi-a dat banii fără să crâcnească, uitându-se pe sub sprâncene la mine, iar afară nea Pavel mi-a spus: „Vezi mă, nagățule, ce speculații poți face c-o mîță? Să nu le mai chinui”. Când am mai crescut. Victor murise de un cancer la stomac și tata mi-a spus ce ghișeft formidabil făcuse Pavel la viața lui cu pisicile. Dar, cred că nimeni nu-și mai amintea că fusese comisar.

Îmi amintesc aceste lucruri în drum spre casa lui. L-am văzut în grădină, altoia niște pomi, îmbrăcat într-un costum de blugi aproape albit, cu adidași în picioare și un „Carpați” fără filtru în colțul gurii. Nimeni n-ar fi spus că se apropia vertiginos de nouăzeci de ani. Singura diferență față de imaginea pe care o aveam despre el era părul alb și poate o anumită încetineală a mișcărilor. Impusese în cartier un fel de familiaritate între generații, pe care însă era singurul care o profesa, așa că mi-am permis să-l abordez ca pe un vechi amic, în ciuda diferenței dintre noi, mult peste o jumătate de secol:

— Salut nea Pavel, te-ai reprofilat?

S-a întors încet spre mine, fără surprindere, privindu-mă cercetător pe sub sprâncenele stufoase:

— Salut măi, țacă, hai înăuntru. Ce faci, cauți mâțe?

Am râs și am intrat în curte. Și-a șters mâinile de pantaloni și mi-a oferit o palmă lată plină de bătăture. Mi-a fost jenă să icnesc de durere la strângerea sa de mână și m-am declarat adept al suferinței purificatoare.

— Cum de ți-a dat prin cap să mai treci pe aici, continuă el. Îți cauți rădăcinile?

— Nu, i-am răspuns calm. Am citit dosarul... Cel cu profesorul Moroșianu,

În clipa aceea am avut o revelație. Nu s-au deschis cerurile, nici n-au trâmbițat arhanghelii, în schimb o idee confuză până atunci a țâșnit cu forță la suprafață: singurul care putea sustrage în modul cel mai comod actele pe care le citisem era însuși comisarul însărcinat cu ancheta!

— Da? făcu el măsurându-mă cu atenție. Și te pomenești că vrei să discuți cu mine pe tema asta?

— Îhî, am aprobat, încă obsedat de idee.

— Bine, ce zici, mergem la „Favorit”? Acasă mi s-a cam terminat combustibilul. Știi cum e, ramoliții care au rămas pe aici preferă recolta mea, nu le mai place la „Dunărea”, s-au boierit...

L-am aprobat. Preferam o atmosferă gălăgioasă, în care mă puteam concentra în voie, unei întruniri în doi pe care ar fi condus-o el, în calitate de gazdă. În plus, restaurantul nu era departe, circa zece minute de mers pe jos. „Ești invitatul meu”, a mai precizat, așa, ca să nu avem dubii. N-am protestat fals indignat pentru că nu aveam cu cine, nea Pavel sau face cum vrea el sau nu face deloc.

Pe drum discutaserăm numai banalități, l-am pus la curent cu evoluția mea deloc spectaculoasă, după plecarea din cartier – acum doisprezece ani, mai mult pentru a ne crea o bază pentru ceea ce va urma.

Prin cartier se povestea despre nea Pavel că este un om impulsiv, alături de care intri foarte ușor în tot felul de buclucuri, dar tot el te scoate de acolo. Aveam să mă conving de acest lucru imediat după ce ne-am așezat la masă. Orchestra, condusă de un oacheș cu mustață neagră și groasă, atacă un ritm săltăreț, iar solistul începu un „Bage, bage, ce caftoi ți-aș trage”. Ignorând total încântarea publicului, bătrânul sări ca ars și scoase stația de amplificare din priză. Fără să aștepte să fie luat la întrebări, începu să vocifereze cu degetul la tâmplă pentru a-și sublinia opiniile, îl apucă pe toboșar de guler și-l sili să se așeze pe propriu-i instrument. Avea o privire de fiară. În cele din urmă se învoiră, căci formația reveni la sentimente mai bune și bătrânul le făcu hatârul să le pună singur ștecherul la locul convenit. Băieții își începură din nou actul de cultură cu „Petre, Petre ce ți-am zis io ție? Că nu-i bună, viața la socrie!”, la care fostul comisar nu avu nimic de comentat, cu toate că nu păru prea mulțumit.

Se așeză din nou la masă și, fără să-mi arunce vreo privire, făcu un semn chelnerului să se apropie cu curaj. „Băiete”, îi spuse tânărului apatic, „pe aia cu clientul nost', stăpânul nost', o știi?” Băiatul căscă gura să zică ceva dar se răzgândi. „Hai”, continuă nea Pavel, „adă două pahare de apă, dar cu vodcă, mâncare și vin până la loc comanda. Dar sa fie bun, să nu mă faci să-l chem pe șefu'...”

Abia după aceste pregătiri începu să-mi acorde atenție. Nu i-am forțat mâna să o facă mai devreme,

mi-am dat seama că dă o reprezentare în cinstea mea. Ridică paharul cu vodcă, privi nostalgic prin el și ciocni cu mine, după ce vărsă o picătură pe jos. „Odihnească-se în pace“, îmi spuse, clinchetul paharelor trecând neobservat în gălăgia din jur.

— Cine? I-am întrebat nedumerit.

— Cum cine? Unchiul tău, ce, altfel ți-ai mai fi adus tu aminte de mine? Altfel nu citeai dosarul, continuă el, văzând că-l privesc nedumerit. Înseamnă că te-a ales pe tine. Mă rog, dacă n-a găsit pe altul...

După cum mustăcea la ultimele cuvinte, am înțeles că glumea. Discuția a fost întreruptă de mâncarea adusă, uimitor de repede de către același individ apatic, care încerca să arboreze o mină victorioasă. „Poftă bună!“, i-am urat pregătindu-mă să continui, dar el îmi mulțumi și se concentrează cu atâta plăcere asupra farfuriei, că îmi pieri tot cheful.

— Mă, adă vinul! a fost singurul comentariu pe care și-l permise înainte de a termina friptura. Chelnerul păru covârșit de personalitatea bătrânului, căci dispăru fără nici o replică și reveni imediat cu două sticle rubinii. „Mai pregătește patru, tot de acolo!“, comandă mulțumit nea Pavel.

— Ei, binevoi el să-mi spună după ce-mi turnase vin în pahar și mă invitase cu un gest să-l gust, ai citit dosarul și vrei lămuriri. Bun. Ce vrei să afli?

— Dacă Moroșianu avea dreptate!

Mă privi cu o căutătură aspră, făcându-mă să mă simt ca pe vremuri, la armată, când trebuia să dau raportul. Am continuat, ceva mai moale:

— El era bătrânul... cel prins în locuința sa câteva zile mai târziu, nu?

— Băiete, îmi spuse în loc de răspuns, tu îl cunoști pe ăla cu perpetuum mobile? Sau pe ăla cu „țac-pac“?

Parcă te-ai fi consultat cu ei...

— Și totuși, Moroșianu-bătrân a dispărut dintr-o cameră care, deși nu era galbenă, era închisă și păzită pe deasupra, într-un mod cel puțin ciudat...

A rămas pe gânduri, până când s-a terminat sticla. Nu a durat prea mult, căci i-am ținut companie în tăcere. Făcu semn chelnerului să nu lase stocul să se împutineze și se hotărî să vorbească:

— Uite, dacă el a vrut așa, atunci o să-ți spun. Povestea profesorului este simplă, ridicolă și incredibilă în același timp. Un tânăr profesor de fizică la o școală de fete, ajuns acolo prin tot felul de manevre, că alt loc în oraș n-avea, se îndrăgostește lulea de una din elevele sale și ea de el. Asta-i o excepție, căci de obicei fetele se amorezează de profesorul de română, dar, ce să-i faci, altceva mai bun nu era prin partea locului. Ca să-ți faci o idee despre ce înseamnă dragostea pe vremea aceea, ascultă-l pe Zavaidoc... Bilețele, buchețele, poezioare, că de, românul e născut poet, mă rog, tot zarzavatul. Între ei erau vreo douăzeci ani diferență, fata mai avea doi ani de școală, iar tânărul nostru geniu simțea că înnebunește de nerăbdare. Uite, domnule, ce-l poate face pe om să descopere misterul timpului. Era bun tipul, așa am auzit, dar până atunci nu făcuse mare brânză; câteva lucrări fără cine știe ce originalitate. În schimb, dovedise fantezie, destulă ca să-l incite și pe Einstein să-i răspundă la scrisori. Asta până s-a amoretat, că după aia nu i-a mai ars de corespondență. Și știi despre ce-și scriau cei doi? Despre timp! Dacă ar fi să o iau pe urmele celor care caută senzaționalul cu lumânarea, aș stabili o legătură între aceste scrisori și experimentul Philadelphia de prin '45, dar n-am să încerc, nu te neliniști, sunt destui amatori.

Ei bine, ce crezi că face junele nostru? Găsește o modalitate de a se deplasa după voia inimii sale prin timp, și, în loc să ia premiul Nobel sau să-l arunce pe Hitler între dinozauri, unde fie vorba între noi s-ar fi simțit mai în largul lui, băiețelul se duce cu noua ani în viitor sa și găsească iubita devenită între timp nubilă. Ce zici?

Am dat din umeri. Fiecare cu pășărică lui, aici erau cu stolul. Nea Pavel continuă:

Ce sa-i faci, nu întotdeauna marile descoperiri vin unde, când și la cine trebuie, de multe ori are noroc un oarecare. Îți dai seama că a găsit-o gata măritată și cu doi-trei plozi în jur. Ce dramă, domnule, ce ar fi scos Shakespeare din asta! Amicul nostru nu mai putea da înapoi, îți dai seama, cum să te întorci, cum s-o mai privești în ochi și să-i reciți versuri după o asemenea trădare... Bineînțeles, nu-i spusese nimic fetei, care l-a și uitat în prima jumătate a anului. Pe unde a mai bântuit, ce a mai făcut, nu știu...

Știa, sunt sigur de asta, însă dacă nu vrea sa-mi spună, treaba lui. L-am incitat să continue:

— El ți-a povestit toate astea?

— Da, înainte de a înainta dosarul. Avea și un semn particular, o cicatrice pe mână, se tăia se în laborator, a fost o mare zarvă printre cucoanele care aveau cui da un ajutor. Bătrânul mi-a arătat-o, în timp ce plângea ca un copil.

Cred că îți dai seama că situația lui nu a fost dintre cele mai ușoare, în America nu văd care juriu l-ar fi achitat de acuzația de crimă.

E adevărat, e ridicol să fii și victimă și asasin prezumtiv, dar nu este genul de situație pe care ți-aș recomanda să o încerci.

— Dar, de ce s-a întors?

— Omul când îmbătrânește se leagă de lucruri, de amintiri. Venise să-și ia niște notițe, fotografia fetei; a tras o casetă video cu ea, atunci n-am știut ce-i cu aparatul acela ciudat, dar mi-am dat seama că nu-i din lumea noastră și o carte, nu mai știu care, din cele rare, un exemplar unic, spunea...

Tăcu. Chelnerul își afișă figura întrebătoare și nea Pavel îi făcu semn că rămânem pe rezerve. Mai erau două sticle, suficient. Îmi aminteam cum, copil fiind, îmi făcea plăcere să cotrobăiesc prin casă. Un singur loc îmi era inaccesibil, un mic băruleț, devenit ținta unei curiozități nestăpânite. Zile în șir am pândit, până când am depistat locul în care stătea ascunsă cheia, am făcut apoi acrobații ca să ajung la ea și, plin de ardoare, am deschis ușa. Înăuntru, aranjate frumos, stăteau toate lucrurile de care nu voi avea nevoie decât peste un an, când voi merge la școală; caiete învelite cu hârtie albastră și cu etichete, un penar de lemn cu trandafiri pirogravați, radieră, toc rezervor și sticla cu cerneală, creioane. Mi s-a făcut rușine și am închis la loc, fără să suflu o vorba nimănui, când, într-un cadru festiv, a sosit ceasul să mi se facă surpriza, am înțeles că nu este bine să afli prea devreme anumite lucruri.

L-am auzit ca prin vis pe nea Pavel răstindu-se la cineva. Unul din obișnuiții insistenți, dornici să se împărtășească din sticla altuia ne dădea târcoale. Nu-l cunoaștem, dar lămurirea nu întârzie să vină.

— Fiul ei, un băiat de bani gata. Stricat până în măduva oaselor.

Văzând că omul s-a resemnat, se întoarse spre mine și-mi spuse:

— Ce zici de expresia asta „stricat până în măduvă oaselor? Știi că acolo se fabrica anticorpii, n-ai

impresia că se referă la sindromul imunodeficiar dobândit, de care se face atâta caz acum?

Am dat din umeri, indiferent. Nu mă simțeam amenințat de Sida, în schimb mi-am dat seama că nea Pavel considera subiectul epuizat. Ne-am terminat rezerva în timp record, discutând banalități. Comisarul făcu plata, cerând câte o sticla pentru acasă, „s-o avem de amintire”

Ne-am despărțit jos, cu un oarecare regret nemărturisit. Mi-a spus doar: „Avea dreptate unchiul ăsta al tău când spunea că timpul este umbra noastră...”, apoi cuvenitele urari de despărțire.

Am pornit spre casă, alegând mersul pe jos ca alternativă a unei pierderi de vreme prin stații aglomerate. Cerul era senin, primele stele își făceau apariția conform protocolului, în ordinea importanței. Aveam de mers aproape o jumătate de oră. Treptat, monotonia pașilor a început să-mi inspire tot felul de gânduri.

M-am întâlnit odată, pe munte, cu un bătrân, care, văzându-mă dezorientat, mă însoți o bucată de drum. Cred ca nu mai văzuse pe nimeni de multa vreme, căci nu se mai îndura să facă stânga-mprejur, spre căsuța lui din vale. Când l-am întrebat cum va fi vremea a doua zi, a stat puțin încordat, de parcă ar fi căutat sa-și amintească ziua de mâine, sau să prindă semne numai de el știute și mi-a dat un răspuns cât se poate de exact, așa cum am putut constata după ce înnoptasem într-un refugiu.

Atunci însă nu mi-am putut reține o remarcă ironică:

— Ce faci, taicule, citești ce scrie în cartea zilei de mâine?

— De ce n-aș citi, băiete, dacă-i scrisă pentru toată

lumea? mi-a răspuns în doi peri, făcându-mă să simt cum unda nevinovată de batjocură se întoarce asupra-mi.

— Eu credeam că filele ei sunt încă goale, am încercat eu să revin la o neutralitate comodă.

— Da de unde, făcu el râzând amabil. Cartea-i scrisă de mult, numai că n-o știm noi citi toată, asta-i! Ziua de mâine și de răspoimâine și zilele de după ele sunt coapte încă de azi... Asta-i darul nostru.

Câteva zile mai târziu, instalat comod în atmosfera mult mai familiară a unei cafenele, i-am povestit unui prieten cele spuse de bătrân. I-a plăcut și l-a stimulat. A început să-mi povestească cum timpul, de fapt, nici nu exista, că lumea întreagă nu este decât un conglomerat de informații, ca o înregistrare magnetică pe care o citește un fel de cap de redare. Informația receptată astfel este înscrisă în memoria acestui procesor de informare care este creierul și niciodată nu corespunde exact cu ceea ce s-a citit.

Amintindu-mi aceste lucruri, am zâmbit de unul singur pe stradă; nu putem da Universul înapoi sau înainte, așa că, după ei, o călătorie în timp este pur imaginară...

Dar dacă procesorul mental își poate controla perifericele? Dacă își poate alege, ieșind din programul principal al restului lumii, o altă secvență pe care să o citească și să se integreze în ea cu totul?

Să fie oare această problemă atât de simplu de rezolvat încât un biet profesoraș de fizică dintr-un liceu de fete, chiar dacă era membru corespondent la cutia poștală a lui Einstein, unul dintr-o mie ca el, să poată să o rezolve singur, fără cine știe ce tehnică, și mai ales fără bani? Doar prin exaltarea imaginației amorsată de o puștoaică, să răsară nu numai o teorie

nouă, ci și punerea ei în practică?

Și acest Maigret de mahala, Pavel Șiclovan, l-a avut în mână... Deodată, o idee se impuse cu forță, dominând speculațiile sterile eliberate de vinul băut cu câteva zeci de minute în urmă: Pavel Șiclovan nu are mai mult de cincizeci de ani!

Dincolo de aspectul său fizic; se menținea extraordinar, era altceva, psihic era încă tânăr, se agăța cu disperare de ultima răbufnire de vitalitate a unui trup care se vede pornit pe panta fără întoarcere a toboganului timpului. În local făcuse cu ochiul unor puștoaice (iar în căutătura lor puteam ghici un interes...), unde-i acea resemnare filozofică și înțeleaptă a celui care și-a trăit traiul, nu avea nici acreala răutăcioasă și arțăgoasă a celui nemulțumit, nu, știa bine că mai are mult în față.

Toți cei care se asiguraseră la el, pe vremea când făcea pe agentul ADAS, fuseseră parcă feriți de boli necruțătoare, ori de accidente. Cu puțin timp înainte de a se lăsa de îndeletnicire, la curtea lui făcea lumea coadă, lua clienți pe alete și numai după o săptămână două de așteptare, timp în care mai mult nu era pe acasă.

Revenea întotdeauna bine dispus, vesel și răspundea în doi peri celor care încercau să-l iscodească, curioși să vadă pe unde l-au purtat pașii, își alegea clienții sau îi sorta, dintre cei care vor apuca să plătească polița până la capăt? Nimic mai ridicol decât o mașină a timpului în mâna unui mărunț slujbaş devotat firmei, mai curând o făcea în treacăt, în drum spre alte locuri, unde-și petrecea vacanțe nebănuite. Ori, nici asta nu-i exclus, prefera să sară treptele timpului, trăind tot din două în două zile, sau mai mult, cuprinzând astfel cu privirea o întindere de timp cu

totul ieșită din comun. Să vii în prezent ca „acasă”, obosit după o călătorie, sau să-l folosești pentru a te alimenta cu cele de trebuință.

Chiar și înainte de a ieși la pensie era ciudat. Lumea vorbea că nu-i scăpa nici un tâlhar, pe toți îi dovedea într-un timp incredibil de scurt. Era prea bătrân, altminteri ar fi ajuns sus de tot, cel puțin așa vorbeau actele. Se spune chiar că l-au scos cu de-a sila la pensie, depășise cu mult vârsta și era timp să facă loc altora, mai tineri.

Nu mă pot abține să nu mi-l imaginez: o pălărie cu boruri largi, fața aspră. I se anunță un delict în mahalaua ce cu onoare o are în seamă; „data, ora?”, prima întrebare. „Mă gândesc, să nu mă deranjeze nimeni!”, spune șeful, adică el. Apoi dispare în timpul indicat, la locul cu pricina și asistă, cine știe cum, la infracțiune, atent la amănunte, la probele ce le va putea căuta în clipa descinderii. Când va ajunge la locul infracțiunii nu va face altceva decât să reconstituie ceea ce a văzut pe viu, atent la urme. Și ce poate fi mai ușor decât să cauți ceea ce știi unde este ascuns? Oare, i-ar fi putut aresta atunci, în flagrant delict, știrea loviturii venind însă dintr-un viitor cât de cât sigur?

„TIMPUL ESTE FANTOMA NOASTRĂ”, scria pe dosar. Nu, nu era „fantoma”, ci „umbra” și diferența este importantă, căci subliniază interpunerea omului între lume și „ceva” nedefinit care ne dă impresia de curgere constantă.

Am ajuns lângă gară și privind trenurile care veneau și plecau, printr-o asociație de idei, convingerea că nea Pavel știe mult mai mult decât mi-a spus s-a ancorat puternic în gândurile mele. Mă gândeam la urmele

luptei.

Am intrat pe peron, absent la hărmălaia din jur tocmai sosea un accelerat. Și, în scrâșnetul frânelor, am înțeles ce voiau să spună cuvintele de pe copertă.

Am scurtat drumul spre comisar, luând-o de-a dreptul peste linii.

SFÂRȘIT

VICTOR KERNBACH

UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAȚIU

■ nepuizabilul docent venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigei. Soția docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă și berea care-i aștepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuși, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiș la ceas, până când soția observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul știa că numai el e ineputabil, timpul - nu.

— Îmi mai trebuie un document, draga mea! spuse. Sunt nervos.

— Și fără nu se poate? zise ea.

— Nu! zise el, apoi explică mai relaxat: Ba s-ar putea, căci eșafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfârși. El își aduse aminte de ultimul obiect găsit în așezarea de curând săpată. Iată cum a fost: după un număr de obiecte de ceramică în general bine conservate, de sub periuța care curăța cu migală pământul ieși ceva lucios. Mulți arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiți, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceștia zise: „Asta ce naiba o fi?” ca să audă răspunsul sigur al docentului: „Un obiect de cult, dar vom vedea!” Curățat și mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o cheie pentru destupat sticlele de bere. Se săpa o așezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit și asistentului nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din lucrarea magistrului său lipsește descrierea obiectului de cult și

lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-și destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decât un simbol probabil din zorile bronzului și nu din neolitic, fiindcă așezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Și docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret și pe socoteala sa alte așezări. Știa că magistrul s-ar face foc să afle, totuși acest asistent iubea arheologia ca pe o femeie. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie și de fizică, ca să-și surprindă profesorii și părinții înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum este sigur că această știință îl interesa. În arheologie se întâmplă câte o dată și așa: dacă magistrul, care nu mai are mult de trăit, și-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor așezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămâne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiția e clară. Cu toate acestea, asistentului de care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atât de ineputabil și că anumite lucruri trebuiau descoperite și studiate urgent. Fără știrea magistrului, asistentul lucra cu un prieten geolog care l-a și ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice niște fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta niște vestigii certe ale civilizației strămoșești. Dar izbuti să descopere, iarăși fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă un bidon gol din material plastic ori din altceva similar, purtând o inscripție indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne.

Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu geologul cu care era prieten și cu o studentă care îi însoțise la săpături, unul din tinerii localnici angajați la lucru și care i se cam păruse suspect mai demult, atât datorită figurii sale cam hieratice și mâinilor aproape transparente și subțiri, cât mai ales îndemînării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi surâs enigmatic pornind spre niște tufe unde nu mai putu fi găsit după câteva secunde.

Fenomenul era ieșit din comun. După un lung zburcium lăuntric, asistentul își sugrumă dorința de a se mărturisi magistrului său și rămase noapte de noapte cu bidonul în față, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi și noi și de felurite dicționare, până când își dădu seama el însuși de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute și pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în fața magistrului, plus niște mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face față.

Totuși îi fu greu să renunțe. El învățase la o universitate străină. Tocmai când se căznea să uite iritantele întâmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot! Fostul coleg îi trimitea și fotografia șantierului deschis pe care era făcut un cerc alb și fotografia brichetei, informându-l amical și că un coleg italian care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ținutul Assuan descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub șezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfârșitul secolului al XIX-lea de Banca națională a Suediei. Dacă el însuși n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi

considerat că colegul străin glumește. Dar aici nu mai era vorba de o glumă *a colegului*. „Cineva se joacă!...” își zise tânărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale și lucra inepuizabil, iar întâmplarea ciudată nu-l mai ispiti, el disprețuind tot ce nu intra în clasoarele sale și era așadar numai speculație mistagogică. Asistentul însuși era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoțise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dându-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune și cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc și se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfârșitul adolescenței. Era un tânăr zvelt, cu aceeași puritate a privirii ca la toți tinerii de vârsta lui, dar cu o neliniște perpetuă în afecte care la început nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepție posibilă încă în sistemul atât de bine verificat al educației biopsihice a tineretului. Se conchise că viața socială va corecta ceea ce greșise într-o anume fracțiune de secundă un releu defect.

Nici după *fugă*, instalațiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori care de câteva milenii țineau locul străvechilor părinți își ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întâmplat în toamna aurie a anului 9966.

Tânărul Vis 91 077 Indigo 1\2 n¹ ieșise din ultima clinică școlară abia de o zi. Trebuie amintit că în vremea aceea învățătura nu mai era administrată în școli cu profesori nervoși sau blajini, nici măcar cu roboți stabiliizați sau autoperfectibili, ci în clinici speciale unde, la anumite răstimpuri, școlarilor li se făceau ușoare trepanații în stare de narcoză hipnotică și li se injectau, după înclinațiile lor native, științele și artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizați în laboratoare și continuând memoria ramurii de învățământ ce le era destinată; în același mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămânând și o câtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tânărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la științele și artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea cum și pe multe alte voluptăți superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictisește. Era la vârsta când în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-și aleagă din informația globală, dobândită în clinicile școlare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau - cum mai zicem încă - toată bucătăria profesiei o făceau instalațiile autonome, iar adaosul de

¹ Nu vom repeta pentru contemporanii noștri acest nume numai aparent complicat, fiindcă nu am dori să le ostenim memoria. Populația fiind imensă în toamna aceluia an, chiar așa existau opinii că sistemul onomastic e învechit. Am preciza doar că toți tinerii purtau la sfârșitul numelui litera n cu diferite fracții, în raport cu gradul de incertitudine asupra dezvoltării viitoare. Asta, desigur, pînă la maturitate.

informație se transmitea bineînțeles tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizați. Abia după aceea omul era adult și pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gândească și să creeze prin sine însuși.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale școlare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia $1/n!$! Colegii săi aveau aproape toți același n , dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Cei care nu obținuseră parantezele aveau fracții totuși mult mai mici, numai el poseda ca un soi de stigmat această rușinoasă doime. Dar nu-i păsa. Lui îi plăcea să umble hai-hui prin timp. Exista posibilitatea să se specializeze în istorie și atunci școala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau pe rând în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit. Aceasta se făcea însă numai când informația era completă și când organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaștem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea ușor să trăiască de pildă în epoca banilor sau a războaielor. De aceea mulți tineri renunțau la studiul istoriei antice, această disciplină încredințându-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă atât istoria cât plimbarea prin timp. Deplasările cronospațiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca științelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea călătoriile școlare și competițiile sportive se efectuau în tovărășia automatelor și a unor instructori cronospațiali cu veche practică sportivă. La nevoie

instructorul putea acționa telepatic pentru a readuce la loc pe tânărul care ar fi greșit măsura concentrării ori și-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieși să se plimbe pe niște alei vegetale ce îi aminteau un peisaj vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spațiu-timp. Se gândi atent la epoca dorită. Când făcuse o excursie în anul 2000, întâlnise o fată care i se păruse mai atrăgătoare decât fetele din epoca lui, arhispecializate în câte zece științe sau arte. Ținea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvechi țară, așa că încercă să-și regleze impulsul cronospațial direct într-acolo. Trupul său se concentrează într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Știa oricine că această esență își găsește numaidecât, oriunde s-ar opri, materia necesară spre a recompune trupul cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Și astfel Vis dispăru din timpul și spațiul său. Dar tinerețea lui fragilă și lipsită de suficientă experiență îi jucă un renghi, ducându-l într-o epocă necunoscută și după primele aparențe mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puțin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot și privi în jur. Arșița soarelui, atât de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ținut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva niște nori gălbui și străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziția lor nisipoasă. Vânt însă nu se simțea. Călătorul cronospațial așteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl ațâță curiozitatea. După vreo jumătate de oră niște

făpturi metalice așezate pe alte făpturi mai mari și cu patru picioare apărură în raza privirii, făcând larmă și lucind în soare. Puțin mai târziu Vis își dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuși a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, până când înțelese în cele din urmă că semănau cu niște animale simpatice din rezervații despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odinioară ca vehicule și că se numeau cai. Asociativitatea gândirii tânărului Vis funcționa precar, nefiind antrenată până la capăt, așa că el nu pricepu prea ușor de ce pe asemenea căldură oamenii aceia se acoperiseră cu atâta metal și pentru ce purtau în mâini piloni metalici ascuțiți care nu prea păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivit se iviră alții, aproape la fel, doar că făcuseră economie de veșminte metalice și aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se așeză pe nisipul măgurii și așteptă. Caii alergau unii spre alții ridicând praful. Ambele grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum știa Vis că fac uneori maimuțele din rezervații. Abia acum Vis înțelese și rostul pilonilor, amintindu-și de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică: erau prin urmare sulițe sau lănci, greu de știut care din ele. Dar aceste lănci sau sulițe fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbușeau însângerați și probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmășeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră și se retraseră. Cei foarte metalizați rămăseseră încă destul de mulți, și ei și caii lor. Câțiva se urcară pe măgură fără să-l ia

în seamă pe Vis. El nu se feri, știind că în orice clipă poate dispărea în timp.

Un bărbat viguros și cu barbă întrebă răstit din înălțimea calului său:

— În ce lună suntem?

Vis înțelese. Avea puțința să înțeleagă orice conversație istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii, când gîndeau, iar aceștia de aici gîndeau prea puțin ca să-i mai facă și dificultăți.

Altceineva, care descălecaser, își ridică fruntea spre bărbos și spuse:

— În iulie! și adăugă: Constantinopolul va fi la picioarele noastre.

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu știa dacă țară sau oraș; ceea ce nu înțelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca și vor atinge pămîntul Constantinopolului chiar cu picioarele lor?

Ascultă gîndurile celor care vorbeau acum și izbuti să afle că toți acești călăreți metalizați vin de departe, din occident, că au trecut peste niște munți numiți Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormînt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormînt. Înțelese că bărbatul cu barbă se numește Godefroy de Bouillon, dar conversația ciudaților oameni care stăteau imobili deshidratîndu-se la soare sub grelele lor haine metalice deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătălie, apoi se gîndi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, cînd de fapt nu voise decît să-și caute fata din anul 2000! Își și făcuse

planul de a se însoți cu ea, spre a deveni - vai, ce amuzant ar fi fost! - propriul său strămoș. Prost era că uitase nuanțele dozării și se căznea să-și amintească nuanța care-i trebuia, își ridică ochii sub impulsul unei presimțiri și văzu că era prea târziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuși Godefroy de Bouillon îl zări și îndreptă asupra lui un obiect lung și plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căștii Godefroy îl privea cumplit. Întîi Vis întinse brațul spre el, începând să zâmbească, dar deodată înțelese riscul, și el nu era un spirit aventuros, așa că se concentrează la întâmplare și dispăru imediat din fața cruciaților a căror stare sufletească trecu numaidecât de la mînie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arșița începuse să nască vedenii. Alții văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ținut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraș ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întâmplător numele orașului, care nici nu-l interesa, căutându-și un adăpost. Dărdăia de frig și era cam îngrijorat de această trecere bruscă de la arșiță la ger. Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniștită. Dintr-o clădire masivă și cenușie ieșeau foarte mulți tineri veseli cu obiecte pașnice sub braț (călătorul recunoscuse aproape îndată cărțile și caietele de hârtie văzute adesea prin muzeele de antichități culturale), discutând lucruri diverse. Costumul simplu, din bluza și pantaloni, al lui Vis atrase atenția câtorva dintre ei. Dacă cruciații îl luaseră în seamă târziu și îl crezuseră cine-știe-cine, aceștia de aici, mai tineri, mai civilizați și mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violență, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut, încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, așa că se strecură pe după

niște clădiri mici, văzu o ușă deschisă și, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător pomenindu-se deodată față în față cu un bătrân care așeza în stive niște dreptunghiuri de hârtie (căci Vis cunoștea destul de bine hârtia din muzee), ce păreau foarte multe; iar alături de ele bătrânul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri zâmbind, dar omul bătrân își întinse repede brațele peste teancurile și coloanele sale, izbutind să și le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi pe bătrânul caraghios, fără să vrea Vis reuși să-l turbure, căci bătrânul deschise gura încordându-și tendoanele gâtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tânărul călător socoti că aceste hârtii sunt de mare folos de vreme ce bătrânul le apăra cu atâta ardoare, așa că fără să se gândească prea mult luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei și se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăștiaseră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simți o mișcare în spatele său și auzi țipete. Revenindu-și, bătrânul alerga după el răcnind:

— Hoțul! Mi-a furat banii, derbedeul!...

Vis era acum în stradă; reținuse cuvintele fără să le cunoască sensul: hoț, derbedeu, bani - noțiuni fără înțeles. Nu le dăde importanță și merse mai departe. Strada se golise și era parcă și mai frig. Văzu niște haine groase, cam ridicule, ca și cele pe care le purtau tinerii de adineauri, dar își dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una.

Hainele pe care le zărise erau așezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca să-și ia una, căută o ușă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se

stârnise altă larmă. Privi curios și își dete seama că iarăși ceva se încurcase, căci bătrânul alerga însoțit de mai mulți bărbați și cu toții repetau cele trei cuvinte neînțelese, precum și altele câteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse și-l înconjură pe Vis, care se oprise și privea liniștit. Bătrânul gesticula bombănind, apoi sări pe neașteptate spre Vis și îl apucă de bluză, începând să-l zgâlțâie. Tânărul străin încercă să-și facă loc și să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsala rece despre care nu auzise niciodată nimic și unde-l uimea abundența vieții sociale și universitare în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decât numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strânse și înșfăcat de umeri de cineva, zgâlțâit mereu de bătrânul a cărui înfățișare ruinită îi producea dezgust, Vis renunță la planul său turistic și se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-și dozeze impulsul nici măcar atâta cât credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct și în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimânte și îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăși în plină arșiță, dar spre seară: era o seară de culoare violetă, pe un șes albicios de lângă malul unui fluviu larg cu ape roșcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompunea integral și, firește, în același costum cu care plecase și cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuși, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astădată să-și pipăie bluza și pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva gol. Liniștindu-se, aruncă o

privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-și mai crea încurcături, călătorul cronospațial se strecură înaintea celorlalți în clădirea întunecoasă și aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire și coborî agale treptele interioare. Fură cântate niște melodii monotone, apoi cineva - un bărbat smead cu capul ras și îmbrăcat cu o cămașă lungă, albă, strânsă într-o cingătoare de aur - care părea cel mai important din tot convoiul, rosti niște cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra și avea o anumită legătură cu soarele, fiind în același timp fratele și părintele celui din lada de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un pedestal pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpâni să nu ridice puțin capacul: cât îi îngăduia semiobscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu știa dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtaților strămoși s-ar fi putut îngropa oamenii și de vii, Vis se gândi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanșeitatea. Își aduse aminte de cele două hârtii luate de la bătrânul din Uppsala și vru să le îndoiaie ca să le poată vârî sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se mișcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mâna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul și să-și dea seama dacă e viu sau e mort.

— Cine a mișcat capacul? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mână cele două hârtii acolo sub trupul omului și-și retrase mâna din sarcofag; capacul căzu și se închise cu zgomot ușor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn:

— Este Ka, sufletul celui veșnic care își cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieși din clădire. Niște zgomote surde și dispariția treptată a luminii îi sugerară lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în râs, cum nu se obișnuia prea des în mileniul său, și râsul său se ridică și se dezlănțui din ce în ce mai mult. De la o vreme Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoșați silindu-se să zidească intrarea mormântului cu cât mai mare grabă. Izbuti totuși să audă clar prin zid aceeași voce dominantă, care zise:

— Este râsul celui veșnic întors cu bucurie la sânul părintelui său Ra!

Bineînțeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, așa că fără să mai ezite Vis se concentrează și dispăru din mormânt și din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Și cui nu-i place sportul, fie și fără atât de trebuinciosul antrenament! Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informațiile injectate prin acizii nucleici și mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gândirea curentă. Și el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o țintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta. Cunoscuse deci alte câteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a șederilor, oricât de scurte, acumula în cele din urmă câțiva ani de viață, până când adolescentul Vis ajunsese un tânăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire ușor hipnotică și cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă știa să intuiască zonele

sociale prin care trecea și să li se adapteze măcar în aparență. Începuse chiar să aibă preferințe și poftă de activitate.

Tocmai părăsea după câteva săptămâni de plimbare Europa de sud-est, unde într-o mănăstire de lângă orașul sârbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meșterului Giorgio alăturându-se acolo ucenicului Nicola și luându-și numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănuî cine era acest Dobroslav și de altfel pe vremea aceea obârșia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase în sfârșit că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparțineau tuturor oamenilor laolaltă, ci fiecăruia în parte, și că ele se mutau de la o persoană la alta prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai târzii, prin dreptunghiurile de hârtie care se numesc bancnote. Așadar el nu mai fura cum făcuse fără să știe la Uppsala.

Meșterul Giorgio sfârșise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus pe schelă se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneț, de plictiseală Dobroslav se oferi să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio și chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre îngerî, despre zborul lor și despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormântul căruia înfruntase zărilor sub ochii lui Vis însuși viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care starețul mănăstirii îl îndrăgise temându-se puțin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu deslușeau mai nimic; pe tencuială apăruseră două elipse cu câte un îns în fiecare, și ele se deplasau prin spațiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omenești.

Dobroslav se amuză el însuși de această ispravă și când coborî și fură strânse schelele, observă criteriul laudelor primite: de pe dușumeaua bisericii, cele două nave spațiale păreau niște nou-rași zburători. Deci nu în zadar meșterul Giorgio îl bătuse pe umăr glorificându-i sfânta inspirație divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămâne aici în preajma mănăstirii, și pentru că genul de activitate i se păru agasant, însă și fiindcă o încercare de cucerire erotică stârni furia geloasă a câtorva bărbați mustăcioși care alergară după străin agitându-și iataganele. Iată până unde ajunsese cu aventura: știa chiar și numele armelor! Asta se întâmplă pe la 1350.

Cu o sfortare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu știa unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscuse după sutana neagră, și află că e în anul 1460, geografic vorbind puțin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni și priveliști și deodată fu cuprins de uimire și spaimă. Ajunsese într-un orașel numit Târgoviște. Se opri și asista și el în mulțimea încremenită la o scenă stranie: un număr mare de bărbați grași, în haine greoaie și abundente, țipau zvârcolindu-se când erau înșfăcați și înfiți de vii cu spinarea în niște stâlpi ascuțiți care în grai local purtau numele de țepi. Perforați astfel, bărbații aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lângă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpânul țării voia să scape populația de hoți (o! acum el știa ce înseamnă a fi hoț, după ce însuși fusese...), precum și de ucigași sau de alte lifte. Explicația părea și nu părea clară. Văzând un

om cu o privire mai scânteietoare, Vis se apropie de acesta și îl întrebă:

— Dar altfel nu se poate?

— Altfel, cum? Întrebă la rândul său acel ins.

Vis se strădui să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur:

— De pildă printr-un șoc de voință teletransmis...

Insul îl privi lung, își lipi primele trei degete ale mâinii drepte, le puse pe rând pe frunte, pe burtă, pe umărul drept și pe umărul stâng, apoi clătinând din cap se pierdu discret în gloată. Vis cugetă atent, pricepând în fine oarecât necesitatea pedepsei exemplare, dar dorind să găsească pentru acești oameni o modalitate mai civilizată de a muri, dacă rezultatul final trebuia să fie totuși decesul. Vis era nițel în derută. Încredințat că hoția, în rigorile acelei societăți unde alimentele și obiectele uzuale nu se produceau în cantități suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înțelese că acolo unde abundența de bunuri acoperă nevoile, nu se mai poate gândi nimeni să ia mai mult decât îi trebuie. Și totuși ce era de făcut? Oamenii aceștia vii din gloată, mai toți cu ochi negri și priviri iuți, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită și, pe furiș, își pipăi spinarea uitându-se la muribunzii sângerând în țepi. Dacă și-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospațiale, s-ar fi dus îndată la mormântul faraonului de lângă Nil și apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putință așa ceva. Și Vis se posomorî, cunoscând din ce în ce mai acut consecințele plecării sale în spațiu-timp, fără o pregătire completă.

Într-un foișor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulțimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari și negri, de sub sprâncenele arcuite dens, deasupra nasului lung și drept, perpendicular pe mustața dreaptă și neagră. O stea în opt colțuri fixată pe tivul de pietre prețioase al căciulii conice parcă lumina și mai mult privirea ascuțită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie și ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de țepi însângerate îl făcu să-și schimbe dorința. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător așa de aspru, iar când trecu prin mulțime uitându-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mână grea pe umăr și răcnii:

— Iacă iscoada turcească unde-mi fu!

Vis își pierdu o clipa cumpătul, uitând cine e și de unde vine. Apoi își dete seama de primejdie. În fracțiunea de secundă care-i mai rămăsese pentru deliberare se gândi că e totuși destul de trist să vii dintr-o lume atât de evoluată și să nu ai alt mijloc de apărare decât dispariția lașă în spațiul-timp. Putea să se facă nevăzut oricând, fără consecințe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Țepeș. Pricepuse că în astfel de împrejurări țeapa acestui om cu ochi fierbinți nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandasera alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarse zâmbitor spre cel care-l apucase de umăr și poate că privirea sa tânără și curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăsă. Vis făcu câțiva pași prin mulțime către pridvorul palatului.

Țepeș îl zări și-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii trași în țeapă probabil muriseră.

— Ești iscoadă? îl întrebă Țepeș privindu-l tăios, apoi adăugă râzând rece: Nu prea pari.

Vis nu știa ce înseamnă iscoadă; intui numai că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiți. Răspunse cu greutate, creind iluzia că vorbește:

— Nu.

— De unde vii? zise Țepeș.

Se gândi să spună adevărul, dar renunță numaidecât și comunică alt adevăr, mai recent:

— Am zugrăvit biserici sârbești.

Voievodul clătină din cap, cercetându-i îmbrăcămintea nefirească și Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

— Mă gândeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele și fără omor... fără *asta*! și arată o țeapă.

Țepeș ridică din umeri sugerându-i că s-a plictisit și făcu un pas în lături, ca să se miște. Era un temperament stăpânit, deși nervos. Cineva de lângă el, probabil un consilier, zise în locul lui:

— Îndrăzneala ta e primejdioasă, străine!

— Încercați o dată și fără omor, zise Vis. Poate izbutiți...

Țepeș se supără, iar sfetnicul, înțelegând lucrurile în felul său, făcu un semn și doi bărbați se năpustiră asupra tânărului pelerin și-l apucară de brațe.

— Este o țeapă nefolosită, doamne! zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să riște. El știa că, ucis oriunde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său și ar fi murit în timp străin. Se încordă și se topi în mâinile paznicilor uluiți. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se cruciră. Numai Vlad Țepeș zâmbi.

— Al naibii drac! zise voievodul, apoi se gândi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraș cu coloane și statui. Nu-i fu greu să recunoască țara pe care o mai vizitase, deși în alt secol: Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec cu care se întâlnise chiar de la început orașul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine știe cum. Grecul îl privi țință și deodată sări la el și îl cuprinse în brațe, spunându-i că îl cunoaște. Vis își aminti de pe când fusese în insula Creta de unde abia scăpase de furia mulțimii, că după o încercare a sa de hipnoză soldată cu două victime nedorite, mulțimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

— Tu ești vrăjitorul care ucide cu privirea! îi spuse grecul râzând cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorât chiar pe dușmanul meu, așa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta?

— Cum să mă slujești? îl întrebă Vis.

— Simt, zise grecul, că vrei să rămâi la Memphis. Aici e bine de noi: lumea iubește vrăjile și ghicitul. Tu știi multe. Eu am aur și o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăcești vise...

— Cum să tălmăcesc vise? întrebă Vis.

— Nu te prefacă, pe Apollon! Oamenii îți mărturisesc ce li s-a arătat în vis și tu tălmăcești. Tu ești omul ales de zei. Cum te cheamă?

Vis se gândi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo 1\2n, dar renunță numaidecât și surâzând zise într-o doară primul nume auzit în Creta:

— Rhino.

— Foarte bine! strigă grecul, îl luă de mână și-l trase după sine pe niște ulicioare strâmte, printre case de lut

cu pereți orbi, până îl băgă într-una mai înaltă și mai încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav și-i porunci să scrie frumos pe o scândură niște semne ciudate de păsări, șerpi, chei, frânghii și altele asemenea, apoi admiră scândura câteva clipe și i-o dă sclavului s-o atârne deasupra porții. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îi citi plin de satisfacție:

— „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tălmăcesc vise”.

Apoi îi arată un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal în care Vis socoti că recunoaște leopardul, și-l pofti să se așeze. Și astfel viața lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile și săptămâni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încântare și aur, Rhino nu dorea aur și mânca puțin. Dar de la o vreme Rhino se plictisi și redeveni iarăși Vis. Plecă din Memphis și făcu un salt de 28 de secole până în insula cețoasă locuită de un popor numit englez. De astădată se hotărî să-și păstreze autonomia absolută și să se dedice științei, atâta cât l-ar fi ținut răbdarea. Își procură chiar haine de epocă și o locuință. Meditând la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul și se apropie dintre toți de un singur om pe care-l chema Roger Bacon, om învățat și plin de forțe intuitive în care lui Vis i se păru că deslușește un contact poate incidental, poate periodic, cu niște rațiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoși și plăcuți, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simțea că pe altă cale decât generația sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă și nesigură dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învățatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră căci acela vorbea cuiva despre el.

— Nu vi se pare misterios acest Petru? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gândi?...

— Petru, zise Roger Bacon cu admirație, nu se preocupă de cuvântări și bătălii verbale; el se consacră lucrărilor înțelepciunii în care-și găsește liniștea.

„Adevărat, se gândi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat câte am putut să-mi aduc aminte. De pildă magnetismul...”

— Totuși, cine poate fi el? spuse vocea necunoscută. Și de unde vine?!

— De la Maricourt! repetă Roger Bacon ceea ce auzise și el. Dar pentru noi mai însemnată este Scrisoarea despre magnet, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

— Și credeți, sir, că nu ascunde gânduri tainice în învățătura lui sau este într-atâta de învățat cât pare? spuse vocea necunoscutului trecând la un ton mai perfid.

— El, zise Roger Bacon cu glas liniștit, cunoaște din experiment științele naturii, precum și medicamentele și alchimia și toate lucrurile din cer sau de pe pământ...

Vis zâmbi. Anticamera era goală, așa că putea zâmbi în voie. Ce știa el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-și dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie și în secolul dacă nu chiar în anul dorit? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rând vasilisc și ghicitorul Rhino, hoț involuntar la Uppsala și zugrav de biserici sârbești, scrib în legiunea romană XIII Gemina care

cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaților, asistase la înmormântări de faraoni și vorbise cu voievozi dunăreni, trecuse de la asin la elicopter și de la limuzină la quadrigă. Din toate câte puțin, adică mai nimic. Iar acum se sălășluia pe furiș în sufletul său teama că nici nu va mai ști cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Așadar va fi sortit sau să-și sfârșească zilele aici, printre acești medievali pentru care orice fleac este înțelepciune și oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde până la istovire spațiul-timp, mereu la întâmplare și mereu ca un hoinar fără căpătâi și identitate (ah, el care era Indigo, fie și 1\2 n...), până se va consuma substanța cea mai nobilă din existența sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfârșea tot despre el altă frază:

— ...a cercetat magia și ghicitul babelor, farmecele lor și ale tuturor magilor, ca și trucurile și iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis râse în sinea sa de candoarea acestui bătrân prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiția cu știința.) Cum însă onorurile și recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreață, el le disprețuiește! mai zise învățatul englez.

Vis se rușină. Bineînțeles că onorurile erau ridicule și inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înțelept. Dar el nici n-a făcut nimic altceva decât să se plimbe prin vreme, înainte și înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mâna pe ivărul ușii. Dar n-o deschise, părându-i-se absurd să intre tocmai acum la omul care în ciuda obiceiurilor lumii lui medievale, lăuda cu atâta patimă dezinteresată un ins despre care nu știa nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul

rușinea umilă a omului străvechi. Lăsă brațul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, și își aduse iarăși aminte de fata zărită în anul acela care dansa ca o flacăra pe comori. Și îi fu necaz, întâia oară în lunga sa aventură cronospațială, pe doimea necunoscutei atașate numelui său. Sau dacă acest n ar fi fost măcar între niște paranteze...

În clipa aceea Vis renunță la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zărește fata într-o cofetărie: era la fel ca atunci, mânca un amestec rece și semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furiș, plăcându-i alimentul dulce și înghețat. Totuși, când intră în cofetărie acum, văzu altă fată și, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărțeau de ea trei decenii, atât de puțin greșise de astădată! Vru să se așeze la o măsuță, dar două lucruri îl izbiră numaidecât: privirile oamenilor asupra-i și banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine și în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Leși îngândurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în care intrase era prea aproape de anul căutat în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră și își scoase îmbrăcămintea greoaie, rămânând tot în bluza și pantalonii lui de care nu se despărțea, iar hainele lui Petru și banii câștigați în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, până când o idee nouă îl luminează: rămânând aici, îi vor trebui banii vremii. Și după un minut de nehotărâre, cu vechile veșminte pe braț, întrebă un trecător unde e muzeul de antichități. Ducându-se apoi într-acolo, se gândi că învățase până și cum să-și procure bani. Vai, cât de mult decăzuse!

Muzeul îi cumpără și costumul vechi și pumnul de monede medievale fără să-l întrebe nimic. Așa era mai bine. Scârbit, se întoarse în cofetăria știută și mâncă absent înghețata în care-și dete seama ce căuta de fapt. Se uită în jur, ascultă conversații străine, ieși să umble pe străzi, privi cerul și orizontul marelui oraș în care poposise. Orașul era frumos, chiar dacă tot la suprafața pământului, încă în bătaia soarelui și a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuți, afișele anunțau aselenizări de oameni, lumea folosea automatele. Și Vis înțelese că, blestemat să rămână cu acel sinistru 1\2 n, el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămână de umblet în care-și cheltui toți banii căpătați la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse ușor și pătrunse greu, până când, sfâșiat de îndoieli și sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunându-i fățiș adevărul, somitatea zâmbi:

— Dacă sunteți autor de anticipații e mai bine să vizitați o editură literară. Numai dacă doriți sfaturi științifice, vă putem ajuta...

Și vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărât prin niște parcuri, stătu în fața unor havuzuri, șezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată niște reviste uitate de cineva și mirând o bătrână cu viteza lecturii sale până când bătrâna spuse cuiva fără să greșească prea mult: „Ăstuia nu-i prea arde de citit!”, apoi prinse curaj și se duse la o instituție pentru el incertă unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecât cu un vehicul alb la un sanatoriu de neuropatologie.

Așadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Și ca într-o beție intră iarăși în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînțeleș sau ademenit de cine știe ce himeră. Stătea cel mult câte o zi în fiecare secol unde nimerea și pleca turburat, oamenii considerându-l când hoț, când derbedeu, când filozof mistic, fugăr cu vederi neadmise, nebun sau șarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, omul acesta pentru care prezentul murise lăsându-l pribeag între viitor și trecut, nimeri rușinat într-o rezervație zoologică. O vreme se împacă și cu această situație ridiculă, fiindcă avea totuși fericirea să cunoască pe omul viitorului, perfect, el însuși nemaitemându-se că va trezi bănuieli, așa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervației, nu se mai gândi la sentimentul demnității care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea și minunata ființă a viitorului ale cărei fapte umpluseră lumea, încă nu i se arată. Sau nu avea el mijloace s-o vadă? Înțelese că el, cel viitor, a ajuns antichitate. Și o stare necunoscută lumii sale îl năpădi biruindu-i până și voința. Vis se pomeni plângând, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniștindu-se, făcu un efort până la ultima limită și, înspăimântat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă spre mirarea sa chiar în orașul și în anul în care mâncase neuitata înghețată. Nu avea de ales. Își aminti totul și se duse la o editură propunând o carte de călătorii aventuroase prin spațiu-timp. I se ceru cartea, dar el minți că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziție o dactilografă și un contract. Șezu în fotoliul

unei camere străine zece ore pe zi, iubindu-se sau certându-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în niște notițe imagine, povestind de-a dreptul toate așa cum și le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că în fine se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuta și de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri și de sine însuși. Un timp, cartea lui trecu neobservată până când cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Șezând derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gândi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferența de concepții și de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui ce părea stranie îl făcuse simpatic. Pe de altă parte se simți însă plictisit de veșnicele sale travestiuri și eforturi de acomodare. Călătorise prea mult și era în sfârșit sătul de atâta cronospațialitate. Și totuși trebuia să mai încerce odată să-și întâlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească definitiv. Și iarăși începu să guste plăcerea speranței de a deveni propriul său strămoș.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur și răsuflă ușurat: se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, și la un moment dat fu cuprins de silă și dor. Ezită o secundă, apoi se risipi în marea timpului, lăsându-și scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciți unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeași secundă el ședea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, și începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl

săruta râzând cu voioșie de fantezia atât de cutezătoare. Așa gândea ea: o fantezie cutezătoare!

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai când crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lângă el.

În spatele lor era nisipul, în față marea. Ascultând cu întârziere strigătul unui mare poet, clipa se opri în loc.

Dar în fața lor, din mare sau numai de lângă ea, ieșiră doi inși. Vis îi văzu și se cutremură. Auzi clar gândul primului dintre ei:

— Vis 91 077 Indigo, 1\2 n, ai fost lăsat să te joci cât n-ai primejduit cursul istoriei.

— Sunt vinovat, gândi el.

— Ești vinovat! gândiră cei doi inși. Cele câteva obiecte încurcate de tine în timp sunt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum ești gata să produci un fenomen neîngăduit: vrei să fii propriul tău strămoș.

— Și ce s-ar întâmpla, dacă?... gândi Vis.

— Pleci, gândi al doilea dintre cei doi inși, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucând fata de mână.

— Desprinde-te de ea! îi ceru gândul primului dintre cei doi inși.

Cu voința înfrântă, Vis își dascălește mâna de pe mâna fetei. Marea vuia.

*

* *

— Cum ai ajuns aici? îl întrebă alt exilat.

Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieți plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare

învățătura pierdută. Exista puțința activității celei mai complexe, era muzică și algebră, erau sporturi subtile, rezervații științifice de animale și plante, existau instrumente desăvârșite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spațiu- timp erau interzise.

— De ce ești trist, Vis Indigo? îl întreabă prietenul, scurtându-i numele în chip intim.

— Preferam să pierd totul, dar să rămân o săptămână pe țărm cu ea.

— Da! zise prietenul. De aici ai să te întorci cândva pe planeta natală, în timpul tău, însă...

— Nu mă mai interesează! îl întrerupse Vis. Am greșit.

— De ce? întreabă prietenul.

Vis rupse un fir de iarbă. Zise:

— Dacă eram mai serios, mai tenace și mai informat, cu temperamentul meu aș fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria și nici nu știu dacă e bine...

SFÂRȘIT

RAY BRADBURY

BALAUROL

Traducerea: PETRE SOLOMON

Povestire apărută în volumul
R IS FOR ROCKET de Ray Bradbury
1962

Vântul nopții sufla în iarba scurtă a câmpului mlăștinos; nu se auzea nici o mișcare. În uriașul ghioc orb al cerului nu mai zburase de ani de zile măcar o singură pasăre. Cu multă vreme în urmă câteva pietre se fărâmițaseră și se prefăcuseră în pulbere, imitând astfel viața. Acum, doar noaptea se mișca în sufletele celor doi oameni aplecați peste un foc singuratic, în pustietate: întunericul le pulsa încet în vine și le ticăia în tâmples și în încheieturi.

Reflexele focului lunecau în sus și în jos pe fețele lor buimace, umplându-le ochii cu zdrențe portocalii, își ascultau unul altuia răsuflările reci și stinse, și fâsâitul de șopârlă al pleoapelor care clipeau. În cele din urmă, unul dintre ei răscoli focul cu sabia.

— Nu face asta, neghiobule! Ne-ar da în vileag!

— N-are importanță! Balaurul ne poate mirosi, oricum, de la distanță. Dumnezeule, dar frig mai e! Tare-aș vrea să fiu înapoi la castel.

— Nu căutăm somnul, ci moartea...

— De ce? De ce? Balaurul nu pune niciodată piciorul în oraș!

— Liniște, nebunule! Doar știi că-i mănâncă pe cei care drumețesc singuri din orașelul nostru spre cel vecin!

— Să-i mănânce pe toți, și să ne lase pe noi să ne-ntoarcem acasă!

— Stai nițel! Ascultă!
Amândoi înghețaseră.

Așteptară multă vreme, dar nu era decât tremurul nervos al cailor, în a căror piele neagră și catifelată cătărămile de argint ale scărilor loveau ușor ca în niște tamburine.

— Uf! suspină al doilea om. Ce țară de coșmar! Toate nenorocirile se pot întâmpla aici. Cineva suflă în Soare, și se face noapte. Și pe urmă - Dumnezeu! - ascultă! Balaurul ăsta, are, cică, ochi de foc. Răsuflarea lui e un abur alb - îl poți vedea cum arde prin câmpiile negre. Aleargă ca un fulger muiat în pucioasă și dă foc ierbii. Oile se sperie și mor înnebunate. Femeile nasc monștri. Furia balaurului e atât de năprasnică, încât zidurile turnurilor se năruie, prefăcute în pulbere. Victimele lui se văd, risipite pe dealuri, în zorii zilei. Câți cavaleri au pornit în căutarea balaurului și au dat greș, așa cum vom da și noi?

— Destul!

— Prea destul! În pustietatea asta, nu mai știu nici în ce an ne aflăm!

— În anul nouă sute de la Nașterea Mântuitorului.

— Nu, nu! murmură celălalt, cu ochii închiși. În smârcul ăsta nu există Timp, ci numai Veșnicia. Simt că dacă m-aș întoarce, n-aș mai găsi orașul, oamenii nici nu s-ar fi născut încă, totul ar fi schimbat, castelele ar fi niște blocuri de piatră netăiate din stâncă, lemnul ar zace netăiat în păduri. Nu mă întreba cum de știu toate astea: smârcul știe și-mi spune și mie. Iar noi stăm singuri aici, în țara balaurului care scuipă foc! Dumnezeu să ne aibă în pază!

— Dacă ți-e teamă, încinge-te cu armura!

— La ce bun? Balaurul vine de nicăieri, nu-i putem afla bârlogul. Se mistuie în ceață și nu știm încotro se

duce. Cu armura pe noi, o să murim bine îmbrăcați!

Pe jumătate încins cu armura-i de argint, al doilea om își întoarse capul. Peste câmpul întunecat, pătruns de noapte și de nimicnicia smârcului, vântul risipea nisipul strâns în clepsidre. În inima acestui vânt nou ardeau sori negri și milioane de frunze, scuturate din vreun copac de toamnă, dincolo de orizont. Vântul acesta topea priveliștile, lungea oasele de parcă ar fi fost de ceară, învârtoșa sângele, prefăcându-l într-un fel de noroi depus pe creier. Era un vânt făcut parcă din mii de suflete agonizânde, în veșnică mișcare, ca o negură pierdută într-o ceață rătăcită ea însăși în beznă. Nu părea un loc potrivit pentru om; nu exista aici Timpul, cu ani și cu ore, existau doar acești doi inși într-o pustietate înghețată, într-o furtună cu fulgere albe ce înainta înapoia unui geam verde uriaș. Iarba era muiată de ploaie. Cei doi așteptau, într-o pândă încordată, singuri cu căldura lor în acest anotimp rece.

— Uite! șopti primul. *Acolo...*

La o distanță de câteva mile, alerga - cu un urlet de orgă - balaurul.

Cei doi își încătărămară armurile și încălecară în tăcere. Pustietatea miezului de noapte fu sfâșiată de un șuvoi monstruos - balaurul urla din ce în ce mai aproape; fulgerele lui galbene scăpărară deasupra unui deal, apoi silueta lui neagră se mistui într-o vale.

— Repede!

Dădură pinteni cailor, în direcția unei văioage.

— Pe-aici trebuie să treacă!

Își apucară lăncile cu mâinile înmănușate și traseră vizierele peste ochii cailor.

— Dumnezeule!

— Da, să-i invocăm numele!

În clipa aceea balaurul dădu ocol unei coline. Ochiul

lui monstruos ca un gogoloi de ambră făcu să le scapere armurile în reflexe roșii. Cu un urlet teribil, însoțit de un scrâșnet, se năpusti spre ei.

— Îndurare! Îndurare!

Lancea azvârlită sub ochiul galben, lipsit de pleoapă, îl făcu pe om să zboare în văzduh. Balaurul îl izbi, îl trânti la pământ și-l zdrobi sub greutatea lui. Lovindu-l apoi, cu umăru-i negru, pe celălalt călăreț, îl proiectă, cu cal cu tot, într-o stâncă aflată cu vreo sută de pași mai încolo. Balaurul urla, într-un nor de foc – ai fi zis că-i un soare trandafiriu, galben, portocaliu, învăluit de penajul moale, uriaș al unui fum orbitor.

— Ai văzut? exclamă un glas. Întocmai așa cum îți spuneam.

— Întocmai! Un cavaler în armură, Dumnezeuule! L-am lovit!

— Vrei să te-oprești aici?

— M-am oprit odată, dar n-am găsit nimic. Nu-mi place să mă opresc în mlaștina asta, mă apucă năbădăile. Îți dă o senzație...

— Dar am lovit *ceva*!

— Am fluierat destul, dar individul nu voia să se clinească din loc!

Un șuvoi de aburi sfâșie ceața.

— Ajungem la timp la Stokely. Îi mai pui ceva cărbune, Fred?

Un fluierat făcu să se zguduie bolta. Trenul de noapte trecu, furios, printr-o vale, peste un deal, și se mistui spre miazănoapte, lăsând în urmă fuioare de fum negru și de aburi, ce se topeau în văzduhul mut, după dispariția trenului.

SFÂRȘIT

RAY BRADBURY

DETUNĂȚURA

Traducerea: PETRE SOLOMON

Povestire apărută în volumul
R IS FOR ROCKET de Ray Bradbury
1962

Reclama de pe perete părea să vibreze sub un șuvoi subțire de apă caldă. Eckels își simți pleoapele închizându-se peste pupile, și atunci reclama se aprinse în întunericul de o clipă:

SOCIETATEA TIMPEX.
EXPEDIȚII DE VÂNATOARE SPRE ORICE AN DIN
TRECUT.
ALEGEȚI-VĂ SINGURI VÂNATUL.
NOI VĂ DUCEM ACOLO ȘI-L ÎMPUȘCAȚI.

O flegmă caldă se strânse în gâtleejul lui Eckels; o înghiți. Mușchii din jurul gurii i se contractară într-un zâmbet în clipa când își întinse încet mâna, căci în mâna aceea flutura un cec în valoare de zece mii de dolari.

— E garantată și întoarcerea? îl întrebă el pe omul de după tejghea.

— Nu garantăm nimic altceva decât dinozaurii, îi răspunse funcționarul. Apoi se întoarse spre un alt individ și adăugă: Acesta e domnul Travis, ghidul dumneavoastră în Trecut. El o să vă spună ce anume și unde să vânați. Dacă vă spune să nu trageți, nu trageți. Dacă nesocotiți instrucțiunile, riscați să plătiți o amendă de încă zece mii de dolari, plus o posibilă dare în judecată, la întoarcere.

Eckels privi spre încrengătura de sârme și casete de oțel din fundul încăperii uriașe: era ca o auroră pâlپătoare, când portocalie, când argintie, când

albastră. Ai fi zis că un rug gigantic mistuie întreg Timpul, toți anii, toate calendarele de pergament, toate orele, strânse grămadă și puse pe foc.

La o atingere de mână, această vâlvătaie se putea desfășura numaidecât, în sens invers. Eckels își amintea cuvânt cu cuvânt textul anunțurilor publicitare. Din tăciuni și cenușă, din pulbere și cărbune, anii vechi, anii verzi, ar putea sări ca niște salamandre de aur; aerul s-ar putea umple de mireasma trandafirilor, părul alb ar putea deveni negru ca pana corbului, zbârciturile ar dispărea; și totul s-ar întoarce la obârșii, fugind de moarte, pe cerul apusean s-ar ivi sori care ar apune într-un răsărit glorios, lunile s-ar încăleca, scurtându-se, toate cele ar intra unele în altele ca niște cutii chinezești, sau ca iepurii în pălăriile scamatorilor, toate cele s-ar întoarce la moartea dintâi, la moartea verde a semințelor, la vremea de dinaintea începuturilor. Și toate astea, printr-o simplă atingere.

— E de necrezut! oftă Eckels, cu fața subțire luminată de reflexele Mașinii. O Mașină a Timpului adevărată. Te pune pe gânduri. Aș putea să fug de rezultatele alegerilor de ieri, dacă ar fi ieșit prost. Dar, slavă Domnului, Keith a câștigat. O să fie un foarte bun președinte al Statelor Unite.

— Da, spuse și omul de după tejghea. Avem noroc. Dacă ar fi câștigat Deutscher, am fi avut cea mai rea specie de dictatură. Deutscher e un militarist anti-tot ce vrei, anticrist, antiuman, antiintelectual. Am primit telefoane de la mulți oameni, care ne-au spus, în glumă, dar totuși serios, că ar dori să trăiască în anul 1492 dacă Deutscher ar fi ales președinte. Desigur, nu e treaba noastră să organizăm evadări, ci doar expediții de vânătoare. Oricum, Keith a fost ales președinte. Singurul lucru care trebuie să vă preocupe

este...

— Să-mi vânez dinozaurul, îi tăie vorba Eckels.

— Un *Tyrannosaurus Rex*. Șopârla-tiran, cel mai incredibil monstru din istorie. Semnați hârtia asta. Orice vi s-ar întâmplă, noi nu răspundem. Dinozaurii ăia sunt cam flămânzi.

— Încercați să mă băgați în sperieți, spuse Eckels, roșu de mânie.

— Recunosc că da. Nu vrem să plece în Trecut oameni care să intre în panică la prima împușcătură. Acum un an au fost omorâți șase ghizi de-ai noștri și o duzină de vânători. Rostul nostru este să vă oferim cele mai tari emoții pe care le-a visat vreodată un vânător adevărat. Vă transportăm cu șaizeci de milioane de ani în Trecut, ca să doborâți cel mai gigantic vânat din istorie. Cecul dumneavoastră personal e încă aici. Rupeți-l.

Eckels se uită la cec; degetele îi tremurau.

— Noroc, îi spuse omul de după teighea. Domnule Travis, ia-l în primire!

Își luară armele și porniră în tăcere prin încăpere, spre Mașină, spre metalul argintiu și spre lumina sonoră.

Întâi o zi, pe urmă o noapte, apoi o zi și încă o noapte, și încă o zi, o săptămâna, o lună, un an, un deceniu! Anno Domini 2055, Anno Domini 2019. 1999! 1957! Mașina gonea prin Timp.

Își puseră căștile cu oxigen și-și verificară intercomurile. Eckels se legăna pe scaunul capitonat; fața-i era palidă, fălcile încleștate. Simțea că-i tremură brațele; privi în jos și-și văzu mâinile strânse pe pușca nou-nouță. În Mașină mai erau patru oameni: Travis - călăuza de vânătoare - și ajutorul lui, Lesperance,

precum și alți doi vânători, Billings și Kramer. Se uitau unul la altul, în timp ce anii zburau în jurul lor.

— Puștile astea pot oare doborî un dinozaur? se pomeni Eckels spunând.

— Dacă-l nimeriți, da, îi răspunse Travis prin radioul din cască. Unii dinozauri au câte doi creieri, unul în cap, celălalt la marginea de jos a coloanei vertebrale. De ăștia trebuie să ne ferim. N-are rost să ne încercăm norocul cu ei. Dacă puteți, țintiți ochii fiarei, cu primele două gloanțe, ca s-o orbiți, apoi loviți-i creierul.

Mașina urla. Timpul era ca un film rulat invers. Sorii zburau, urmați de milioane de luni.

— Când te gândești că toți vânătorii din istorie ne-ar invidia, dac-ar ști! exclamă Eckels. Expediția noastră face din Africa un fel de Illinois.

Mașina încetini; urletul ei se prefăcu într-un murmur. Apoi se opri. Soarele se opri și el pe cer.

Ceața care învăluisese Mașina se spulberase. Iată-i, așadar, ajunși în vremea veche, într-o vreme foarte veche, trei vânători și două călăuze, cu armele lor de metal albastru peste genunchi.

— Iisus încă nu s-a născut, spuse Travis. Moise încă nu s-a urcat pe munte ca să stea de vorbă cu Dumnezeu. Piramidele încă mai sunt în pământ, așteptând să fie clădite. *Țineți minte* - Alexandru, Cezar, Napoleon, Hitler nu există.

Omul scutură din cap.

— Asta - urmă Travis - e jungla care-a existat cu șaizeci de milioane două mii cincizeci și cinci de ani înainte de președintele Keith.

Și arată spre o cărare metalică ce ducea spre pustietatea verde, peste mlaștini, printre ferigi și palmieri giganți.

— Iar asta, adăugă el, e aleea construită de TIMPEX

pentru dumneavoastră. E cu șase degete deasupra pământului; nu atinge nici măcar un firicel de iarbă, o floare sau un copac. E făcută dintr-un metal antigravitațional. Scopul pentru care a fost construită astfel este de a vă împiedica să atingeți în vreun fel această lume a trecutului. Rămâneți pe alee, nu vă abateți de la ea. Vă repet: nu vă abateți de la ea. Sub nici un motiv! Orice abatere se pedepsește. Și nu împușcați nici un animal fără aprobarea noastră.

— De ce? întrebă Eckels.

Se aflau în pustiul primordial. Vântul aducea țipetele unor păsări depărtate și mirosul sărat al unei mări vechi, amestecat cu mireasma unor ierburi jilave și a unor flori sângerii.

— Noi nu vrem să modificăm Viitorul. Nu facem parte din acest Trecut. Guvernului nu-i place să ne știe aici. Trebuie să plătim șperțuri grase ca să ne menținem privilegiile. O Mașină a Timpului e o treabă delicată. Fără să ne dăm seama, am putea omorî vreun animal important, vreo păsărică, vreun peștișor, sau chiar vreo floare, distrugând astfel o verigă însemnată din lanțul evoluției speciilor.

— Nu e clar, protestă Eckels.

— Bine, spuse Travis, să zicem că omorâm din întâmplare un șoarece de aici. Ar însemna să distrugem întreaga posteritate a acelui șoarece, nu-i așa?

— Așa-i.

— Toate familiile familiilor acelui șoarece! Dintr-o călcătură, poți nimici un șoarece, apoi o duzină, apoi o mie, un milion, un miliard de șoareci posibili.

— Foarte bine, și ce-i cu asta? întrebă Eckels.

— Ce-i cu asta? replică Travis, calm. Păi, ce s-ar întâmplă cu vulpile care au nevoie de șoarecii ăia ca să

supraviețuiescă? Dacă-i lipsesc zece șoareci, vulpea moare. Dacă-i lipsesc zece vulpi, leul moare de foame. Lipsite de un leu, tot felul de insecte, vulturi, miliarde de ființe sunt azvârlite în haos și distrugere. Rezultatul la care se ajunge poate fi descris astfel: cu cincizeci și nouă de milioane de ani mai târziu, un om al cavernelor, unul din cei zece-doisprezece existenți în *întreaga lume*, se duce să vâneze un porc mistreț sau un tigru cu colți de spadă, ca să aibă ce mânca. Dar dumneata, prietene, ai distrus toți tigrii din acea regiune, călcând *un singur* șoarece. Așa că omul cavernelor moare de foame. Iar omul acela nu-i un om oarecare, bagă de seamă! *Nu*, el este o *întreagă națiune viitoare*. Din rărunchii lui ar fi ieșit zece feciori. Iar din rărunchii acestora, ar fi ieșit o *sută* de feciori, și așa mai departe, până la apariția unei civilizații. Dacă-l distrugi pe omul acela, distrugi o seminție, un popor, o întreagă istorie a vieții. E ca și cum ai ucide niște strănepoți ai lui Adam. Călcând în picioare un șoarece poți stârni un cutremur, ale cărui urmări ar putea zgudui din temelii pământul și destinele unui șir întreg de generații. Prin moartea acelui om al cavernelor, un miliard de alți oameni, încă nenăscuți, sunt înăbușiți în pântecul mumelor lor. Roma nu se mai poate înălța pe cele șapte coline. Europa rămâne, poate pe veci, o pădure întunecată, și doar Asia prosperă, plină de vigoare. Calcă în picioare un șoarece, și zdrobești piramidele. Calcă în picioare un șoarece, și-ți lași asupra Veșniciei urma adâncă, aidoma unui Grand Canyon. Regina Elisabeta nu s-ar mai naște niciodată, Washington n-ar mai traversa râul Delaware, Statele Unite n-ar mai exista. Așa că luați seama, rămâneți pe alee, nu vă abateți niciodată!

— Înțeleg, zise Eckels. Așadar, n-are rost să ne-

atingem nici măcar de *iarbă*?

— Exact. Distrugerea anumitor plante ar putea avea consecințe incalculabile. O mică eroare făcută aici ar deveni disproporționat de mare, în decurs de șaizeci de milioane de ani. Firește, s-ar putea ca teoria noastră să fie greșită. Poate că noi *nu suntem în stare* să schimbăm Timpul. Sau poate că acesta ar putea fi schimbat doar într-un fel subtil, aproape imperceptibil. Un șoarece mort aici ar putea provoca un dezechilibru în viața insectelor de mai târziu, sau o anumită disproporție a populației, apoi o recoltă proastă, o criză economică, o foamete și, în cele din urmă, o modificare a temperamentului *socia*l în vreo țară de departe. Ceva mult mai subtil – poate doar o răsuflare, o șoaptă, un fir de păr, sau de polen – o schimbare atât subtilă, încât nici n-ai observa-o dacă n-ai privi cu atenție. Cine știe? Cine poate pretinde să știe cu adevărat? Noi nu știm. Ghicim numai. Dar până nu vom ști cu certitudine dacă fâțâiala noastră prin Timp poate stârni un mare zgomot sau un simplu fâsâit în istorie, suntem prudenți. Mașina asta, alea asta, veșmintele și trupurile voastre au fost sterilizate, după cum știți, înainte de începerea călătoriei. Purtăm aceste căști cu oxigen, ca să nu putem introduce bacteriile noastre într-o atmosferă străveche.

— Cum o să știm în ce animale putem trage?

— Sunt însemnate cu vopsea roșie, răspunse Travis. Astăzi, înainte de începerea excursiei noastre, l-am trimis pe Lesperance cu Mașina exact în era aceasta, pe urmele anumitor animale.

— Ca să le studieze?

— Da, spuse Lesperance. Le urmăresc în toate etapele existenței lor, notând care dintre ele trăiește mai mult. Foarte puține. Notez de asemenea de câte

ori se împerechează. Nu prea des. Viața e scurtă. Când dau peste unul care agonizează, fiind doborât de un copac, sau peste unul care se îneacă într-o groapă cu catran, notez ora exactă, până la ultima secundă. Am niște gloanțe speciale, cu vopsea, care lasă o pată roșie pe pielea sau blana animalului. Nici o confuzie nu e cu putință. După aceea coordonez în așa fel sosirea noastră în Trecut, ca să-l întâlnim pe animal doar cu două minute înainte de a-și da sfârșitul, în orice caz. Astfel, sunt omorâte numai animalele lipsite de viitor, care nu se mai împerechează niciodată. Vedeți ce *precauți* suntem?

— Dar dacă te-ai întors azi dimineață în Timp, cum de nu te-ai ciocnit de noi? exclamă Eckels, curios. Cum va fi expediția noastră de vânătoare? Reușită? Vom fi cu toții în viață la întoarcere?

Travis și Lesperance se uitară unul la altul.

— Ar fi un paradox, zise Lesperance. Timpul nu permite asemenea încurcături - un om să se întâlnească cu sine însuși! Când asemenea situații amenință să se producă, Timpul se dă la o parte. Întocmai ca un avion care nimerește într-o pungă de aer. Ați simțit adineauri cum s-a zguduit Mașina - chiar înainte de a ne fi oprit? Era din cauză că ne întâlneam cu noi înșine la întoarcerea noastră în Viitor. N-am văzut nimic, bineînțeles. N-avem cum să știm dacă expediția asta a fost reușită, dacă am vânat sau nu monstrul, sau dacă am rămas în viață - mă refer la *dumneata*, domnule Eckels.

Eckels avu un surâs galben.

— Lasă asta! zise Travis, pe un ton tăios. Toată lumea în picioare!

Se pregătiră să părăsească Mașina.

Jungla era adâncă și înaltă - era lumea întreagă, în

vecii vecilor. În văzduh se auzea un fel de muzică, și un fâșâit de corpuri zburătoare – erau pterodactilii care zburau cu aripile lor cenușii, cavernoase – niște lilieci giganți, apucați de delir, în noaptea lor veșnică. Ținându-și echilibrul pe cărarea îngustă, Eckels își duse arma la ochi, în joacă.

— Încetează! îl repezi Travis. Nu ținti nici în glumă! Dacă armele voastre s-ar descărca...

Eckels roși.

— Unde-i *Tyrannosaurul* nostru?

Lesperance își privi ceasul-brățară.

— Mai avem timp. Drumurile noastre se vor încrucișa peste șaiszeci de secunde. Fiți atenți la pata de vopsea roșie! Nu trageți până nu vă dăm noi consemnul. Nu vă abateți de pe alee. *Rămâneți pe alee!*

Porniră în vântul dimineții.

— Ciudat, șopti Eckels. De azi în șaiszeci de milioane de ani, alegeri. Keith e ales președinte. Toată lumea îi sărbătorește victoria. Și iată-ne pe noi, aici, pierduți în Timp; pentru noi, ei nici nu există. Lucrurile pentru care ne-am frământat luni de zile, o viață de om, nici măcar nu s-au ivit pe lume, nici măcar n-au fost concepute.

— Puneți-vă cu toții în poziție de tragere! porunci Travis. Dumneata, Eckels, tragi primul. Urmează Billings. Al treilea, Kramer!

— Am vânat tigri, mistreți, bizoni, elefanți, zise Eckels, dar acum e vorba de el, și tremur tot, ca un copil.

— Aha! exclamă Travis.

Se opriră locului.

Travis șopti, ridicând mâna:

— Drept în fața voastră. În ceață. Acolo e. Acolo e

Măria Sa!

Jungla era imensă și plină de foșnete, șoapte și suspine.

Deodată toate conteniră, ca și cum cineva ar fi închis o ușă. Tăcere.

Apoi, un bubuit de tunet.

Din ceață, cu vreo sută de pași mai încolo, ieși *Tyrannosaurus Rex*.

— *El e, el e*, șopti Eckels. Sst!

Venea cu pași mari, precauți, parcă unsuroși. Se înălța cu vreo treizeci de picioare deasupra mai tuturor copacilor - o enormă zeitățe rea, încrucișându-și pe pieptu-i de reptilă ghearele delicate, ca niște ace de ceasornic. Fiecare din labelle lui inferioare era un piston, făcut dintr-o jumătate de tonă de os alb, înfipt în funiile groase ale mușchilor și acoperit de o piele lucioasă și pietroasă, ca platoșa unui războinic teribil. Fiecare coapsă a lui era o tonă de carne, fildeș și sârmă de oțel. Iar din marea cutie toracică din partea de sus a trupului său ieșeau acele brațe gingașe, cu mâini care-ar fi putut apuca un om ca pe o jucărie, pentru a-l cerceta, în vreme ce gâtul i se încolăcea ca un șarpe. Capul - o tonă de piatră sculptată - se înălța cu ușurință spre cer. Botul i se căsca, dezvăluind un gard de dinți ca niște pumnale. Ochii i se rostogoleau, aidoma unor ouă de struț, fără altă expresie decât cea a foamei. Își închise deodată botul, cu un rânjet sinistru. Și începu să alerge, strivind în cale copaci și tufișuri, scormonind țarina jilavă și tăind brazde adânci de câte cinci-șase centimetri, acolo unde se lăsa cu toată greutatea lui. Alerga cu un pas lunecător, de balet, prea echilibrat pentru cele zece tone ale monstrului. Se mișca într-o arenă luminată de soare, cu băgare de seamă, în timp ce frumoasele-i

mâini reptiliene pipăiau aerul.

— Tii! exclamă Eckels, cu buzele tremurând. Păi, ar putea să ajungă la Lună și s-o apuce!

— Sst! îl repezi Travis, mânios. Încă nu ne-a zărit.

— Nu poate fi ucis! spuse Eckels, pe un ton calm, ca și cum nu putea exista nicio îndoială în privința acestui verdict; cântărise în minte situația și ajunsese la această concluzie. Arma din mâinile lui părea o flintă ușoară. Proști am fost c-am venit! E ceva imposibil!

— Gura! șuieră Travis.

— Ce coșmar!

— Întoarce-te, îi șopti Travis. Mergi liniștit spre Mașină. Îți vom restitui jumătate din banii plătiți.

— Nu-mi închipuiam c-ar putea fi atât de *mare*! spuse Eckels. M-am înșelat. Și acum, vreau să ies de-aici.

— Ne-a văzut!

— Uite-i pata roșie, pe piept!

Șopârla uriașă se ridică în picioare. Carnea ei împlătoșată strălucea ca un tezaur de monede verzui. Din crusta de noroi de pe ele ieșeau aburi. În noroiul jilav fojgăiau insecte minuscule, astfel încât întregui trup părea să zvâcnească și să se legene, deși monstrul nu se mișca. Răsufla doar. Duhoarea cărnii crude se răspândea în întreaga junglă.

— Scoateți-mă de-aici! gemu Eckels. De când sunt n-am pățit așa ceva. Totdeauna eram sigur că voi scăpa cu viață. Totdeauna aveam călăuze bune, iar expedițiile se desfășurau în siguranță. De data asta mi-am greșit socoteala. Mi-am găsit nașul - recunosc. Vânatul ăsta e prea mare ca să-l pot doborî.

— Nu alerga! îi spuse Lesperance. Întoarce-te și ascunde-te în Mașină.

— Da, zise Eckels.

Părea siderat. Se uita la picioarele lui, ca și cum ar fi încercat să le facă să se miște. Deodată, scoase un geamăt deznădăjduit:

— Eckels!

Făcu câțiva pași, târându-se parcă, și clipind mereu din ochi.

— Nu în direcția *aceea*!

La prima mișcare a omului, monstrul se repezi spre el, cu un țipăt înspăimântător. În șase secunde, străbătu o sută de iarzi. Puștile se descărcară, scuișcând foc. Un vârtej țâșni din botul animalului, învăluindu-i în duhoarea lui de mâl și de sânge bătrân. Monstrul urla, dezvăluindu-și colții scânteietori în soare.

Fără să privească înapoi, Eckels pășea orbește spre marginea aleii, abia ținându-și arma în mâini; deodată se abătu de pe alee și porni, fără să-și dea seama, prin junglă. Picioarele i se înfundau în mușchiul Verde. Se simțea singur, din ce în ce mai departe de lucrurile ce se petreceau în urma lui.

Armele trosniră din nou. Detunătura lor se pierdu în bubuitul de tunet al monstrului urlător. Enorma pârghie a cozii sale de reptilă se smuci în sus, izbind în stânga și în dreapta. Copacii explodau în nori de frunze și crengi. Monstrul își mișcă mâinile de giuvaergiu înspre oameni, pentru a-i frânge în două, pentru a-i zdrobi ca pe niște boabe, pentru a-i pisa între dinți și a-i vârî în gâtleejul lui urlător. Ochii mari ca niște pietroaie erau ațintiți asupra oamenilor; aceștia își văzură fețele în oglinzile lor. Traseră în pleoapele metalice și în irisul negru și lucios al ochilor monstrului.

Ca un idol de piatră, ca o avalanșă de munte, *Tyrannosaurus Rex* se prăbuși. Tunând, se agăță de copaci și-i trase la pământ odată cu el. Aleea de metal

fu sfâșiată. Oamenii se feriră în lături, se traseră înapoi. Zece tone de carne și piatră rece căzură pe pământ. Armele scuipară foc. Monstrul își agită coada împlătoșată, își încleșta fălcile de balaur și încremeni. Din gâtlej îi țâșni un șuvoi de sânge. Undeva, în măruntaiele lui, plesni un rezervor de fluide. Vânătorii fură potopiți de valuri puturoase. Stăteau, împrășcați de sângele roșu, lucios.

Tunetul se stinse.

Jungla amuți. După avalanșă, o pace verde. După coșmar, dimineața.

Billings și Kramer ședeau pe marginea aleii, resemnați. Travis și Lesperance stăteau cu armele fumegânde în mâini și înjurau de zor.

În Mașina Timpului, trântit cu fața în jos, Eckels tremura. Se întorsese pe alee și se cățăraseră în Mașină.

Travis veni și el și, după ce-i aruncă o privire lui Eckels, scoase o bucată de pânză dintr-o cutie de metal și se întoarse la ceilalți, care ședeau pe alee.

— Curățați-vă!

Înjurând, își șterseră căștile mânjite de sânge. Monstrul zăcea în fața lor - un munte de carne tare. Auzeau murmurul și gemetele dinăuntru lui, pe măsură ce moartea puneă stăpânire pe el, paralizându-i organele, făcându-i lichidele să se reverse din glande în splină și în boase, închizându-i pentru vecie toate cămărilor. Era ca și cum ai fi stat lângă o locomotivă distrusă ori lângă o mașină cu aburi scoasă din uz, ale cărei supape sunt lăsate deschise sau fixate strâns. Oasele pârlăiau; brațele delicate, prinse sub greutatea atâtor tone de carne moartă, erau zdrobite. Masa de carne tremurătoare se așază.

Deodată, alt trosnet. Deasupra, o creangă enormă se rupse din legăturile-i grele și căzu peste cadavrul

monstrului, parcă dinadins.

— Da, spuse Lesperance, uitându-se la ceas. Exact la timp. Acesta e copacul gigantic care fusese planificat să cadă peste monstru și să-l omoare. Doriți o poză cu trofeul? adăugă el întorcându-și privirea spre cei doi vânători.

— Cum?

— Nu putem lua un trofeu înapoi în Viitor. Cadavrul trebuie să rămână aici, în locul unde ar fi murit în orice caz, astfel încât insectele, păsările și bacteriile să-l poată ataca, așa cum fac de obicei. Totul trebuie să fie pus în balanță. Cadavrul rămâne. Dar putem face o poză, cu dumneavoastră lângă trofeu.

Cei doi vânători încercară să se gândească, dar renunțară, scuturând din cap.

Se lăsară conduși pe aleea metalică până la Mașina Timpului, în ale cărei fotolii capitonate se prăbușiră oboșiți. De acolo se mai uitară o dată la monstrul ucis, un munte de carne, pe care și începuseră să tabere niște reptile înaripate și niște gânganii aurii mișunând pe pielea lui aburindă.

Un zgomot stârnit la picioarele lor îi făcu să înghețe. Era Eckels, care ședea acolo tremurând.

— Îmi pare rău, rosti el într-un târziu.

— Ridică-te! îi strigă Travis.

Eckels se ridică.

— Du-te singur pe aleea aceea, îi porunci Travis, ațintindu-și arma spre el. Nu te mai întorci în Mașină. Te lăsăm aici!

Lesperance îl apucă de braț pe Travis:

— Așteaptă...

— Nu te băga! îl repezi Travis, dându-i mâna la o parte. Nebunul ăsta era cât pe-acți să ne omoare. Dar nu *asta* e grav! Uită-te la *ghetele* lui! A ieșit de pe

alee! *Asta* ne va ruina! Vom da faliment! Mii de dolari plătiți pentru asigurări! Noi garantăm că nimeni nu se abate de pe alee, iar dumnealui s-a abătut! Nebunul! Va trebui să fac un raport către autorități – s-ar putea ca guvernul să ne anuleze licența de voiaj. Cine știe ce-o fi făcut individul ăsta, ce vătămări o fi adus Timpului! Și Istoriei?!

— Liniștește-te, n-a făcut altceva decât să disloce puțin noroi.

— De unde putem *ști?* strigă Travis. Nu știm nimic. Totul e un mister! Ieși de-aici, Eckels!

Eckels se scotoci în buzunarele bluzei:

— Plătesc oricât! O sută de mii de dolari!

Travis se zgâi la carnetul de cecuri al lui Eckels și scuipe.

— Ieși afară de-aici! Monstrul se află lângă alee. Vâră-ți în botul lui brațele până la coate. După aceea, te poți întoarce la noi.

— Dar e absurd!

— Monstrul e mort, dobitocule! Gloanțele trebuie scoase – nu pot fi lăsate aici! Nu aparțin Trecutului. Ar putea provoca vreo schimbare. Uite cuțitul meu. Scoate-le cu cuțitul!

Jungla era din nou vie, plină de vechiul ei freamăt și de cârâitul păsărilor. Eckels își întoarse încet privirea spre muntele acela de coșmar, spre movila aceea de gunoi primitivă. După ce șovăi îndelung, porni pe alee, ca un somnambul.

Peste cinci minute se întoarse, tremurând tot, cu brațele înroșite până la cot. Întinse mâinile – fiecare din ele ținea în palmă câteva gloanțe. Apoi se prăbuși și rămase acolo, nemișcat.

— N-ar fi trebuit să-i ceri una ca asta! spuse Lesperance.

— Crezi? E prea devreme ca să putem judeca, răspunse Travis, atingând trupul nemișcat. O să trăiască. Data viitoare n-o să mai vâneze în felul ăsta. În regulă. Dați-i drumul, să pornim spre casă!

Și-și ridică, obosit, degetul gros spre Lesperance.

1492. 1776. 1812.

Își curățară mâinile și fețele. Își schimbă cămășile și pantalonii murdari. Eckels își revenise, dar nu scotea o vorbă. Travis îl privi timp de zece minute.

— Nu te mai uita așa la mine! gemu Eckels. N-am făcut nimic!

— Cine poate ști?

— M-am abătut de pe alee, atâta tot - doar puțin noroi pe tălpi... Ce-ai vrea să fac - să îngenunchez și să mă rog?

— S-ar putea s-avem nevoie de asta. Te previn, Eckels, c-aș putea încă să te ucid. Pușca mi-e pregătită.

— Dar sunt nevinovat, n-am făcut nimic!

1999. 2000. 2066.

Mașina se opri.

— Ieșiți, le spuse Travis.

Încăperea era acolo unde o lăsaseră. Dar nu la fel ca atunci. Același om ședea înapoia aceleiași tejghele. Dar ceva în înfățișarea lui se schimbă.

— Totu-i în ordine aici? îl întreabă Travis, aruncând o privire grăbită în jur.

— Da. Bine-ați venit acasă!

Travis nu se liniști. Părea că cercetează chiar atomii din aer, până și felul cum se revărsa pe fereastra înaltă lumina soarelui.

— În regulă, Eckels, ieși! Și nu te mai întoarce aici niciodată!

Eckels nu se putea mișca.

— N-auzi? se burzului Travis. La ce te zgâiești?

Eckels adulmeca văzduhul, care mirosea într-adevăr a ceva - un miros atât de subtil, aproape imperceptibil, încât doar un mic strigăt de alarmă al simțurilor sale îl avertiza că-i acolo. Culoarele - albă, cenușie, albastră, portocalie - de pe perete, de pe mobilă, din bolta întrezărită prin fereastră, erau... erau... Și apoi, simțea ceva. Carnea i se încrâncenă. Mâinile începură să-i tremure. Adulmeca prin toți porii bizară mireasmă. Undeva, cineva slobozise desigur una din acele fluierături, pe care numai un câine le poate auzi. Trupul lui răspunse printr-o tăcere de spaimă. Dincolo de încăperea aceasta, de peretele acesta, dincolo de omul acesta care nu era chiar același, așezat la o tejghea care nu era chiar aceeași... se afla o lume întreagă, cu oameni și străzi. Ce fel de lume era, nimeni n-ar fi putut spune. Îi simțea mișcându-se acolo, dincolo de pereți, aidoma unor piese de șah zgâlțâite de un vânt uscat...

Dar lucrul perceput numaidecât era firma atârnată pe peretele biroului, aceeași firmă pe care o citise în dimineața aceea, devreme, când intrase în birou. Firma se schimbase întrucâtva:

SOCIETATEA TIMPEX.
EXPEDIȚII DE VÂNATOARE SPRE ORIȘICE AN DIN
TRECUT
ALEGETZ SINGURI VÂNATU.
NOI DUCEM ACOLO PE VOI.
VOI ÎMPUȘCAȚI PE EL.

Eckels simți că se prăbușește pe un scaun. Își duse mâna, într-un gest nebunesc, la noroiul gros de pe

ghete. Tremurând, desprinsese un bulz de noroi.

— Nu se poate! Nu! Dintr-o nimica toată, să iasă așa ceva?! Nu se poate!

Prins în noroi, strălucea un fluture splendid, verde-auriu, cu pete negre, dar mort,

— Pentru un asemenea fleac?! Nu e cu puțință! Nu pentru un fluture! exclamă Eckels.

Fluturile căzu pe podea - un lucru de nimic, o bagatelă superbă, în stare să răstoarne echilibrul, doborând un șir de piese de domino mărunte, apoi un șir de piese mari, gigantice, de-a lungul anilor, în curgerea Timpului.. Eckels simțea cum îi vâjâie capul. Nu, fleacul ăsta nu putea schimba lucrurile. A ucide un fluture nu putea fi chiar atât de important! Sau da?

Fața îi înghețase. Gura îi tremura, când întrebă:

— Cine?... Cine a câștigat alegerile prezidențiale de ieri?

Omul de după tejghea râse:

— Glumiți? Doar știți bine! Firește că Deutscher! Cine altcineva? Nu nebunul de Keith, un neputincios! Acum avem un președinte curajos, un om de fier!

Funcționarul se opri.

— Ce-ați pățit? adăugă el.

Eckels genu și se lăsă în genunchi, întinzându-și mâinile cu degete tremurătoare spre fluturile auriu.

— N-am putea oare să-l ducem *înapoi*? vorbi el rugător, către lume, către sine însuși, către funcționar, către Mașină. Nu i-am putea oare reda viața? N-am putea oare să revenim? N-am putea...

Rămase nemișcat; cu ochii închiși, aștepta, tremurând. Îl auzi pe Travis râsuflând greu în încăpere, îl auzi apucându-și arma, ridicând-o și apăsând pe trăgaci.

Se auzi o detunătură.

SFÂRȘIT

MIRCEA OPRIȚĂ

O FALIE ÎN TIMP

Și totuși, fără să-mi dau seama, duceam dorul munților. Într-o dimineață m-am deșteptat dintr-un vis căruia îi rețineam sub pleoape ultimele pâlپări. Erau acolo, foarte clar și foarte aproape, imagini cărora le-am întârziat cât am putut destrămarea, ezitând între somn și momentul deplinei lucidității, convins că voi recunoaște locurile. Convingerea aceasta apăruse fulgerător, când unele detalii ale visului dăduseră minții mele semiadormite impresia că străbăteam un spațiu cunoscut, un peisaj prin care mai trecusem într-o altă împrejurare. Toată ziua, apoi, m-am gândit la munți, retrăind scene și senzații de demult. Îmi aminteam în special o expediție de unul singur, în Carpații vistici. Poate că era un capriciu al memoriei, pentru că, firește, aceea nu fusese nici singura mea ieșire în spațiul montan, nici cea mai spectaculoasă. Cunoșteam înălțimi mai mari și mai greu de atins, trecusem prin emoții mai violente în canioanele din Colorado, de pildă. Însă ceea ce văzusem în alte părți ale planetei nu anula, în timp, impresiile călătoriei pe care o făcusem cam la vârsta lui Al, trăindu-mi descoperirile cu înfrigurare, cu intensitatea dată de fantezia și entuziasmul ușor naiv al primei tinereți.

— Nu știi ce ai, mi-a spus Al, de dimineață nu-ți mai ies din cap munții ăia. În câteva rânduri am intervenit eu ca să corectez niște impulsuri pe care le-ai dat greșit. Ai să strici toți coloranții!

Era inutil să-i explic, totuși. Al îmi înțelegea gândurile cu destulă ușurință, și la fel și eu pe ale lui. Mă mustra cu o bucurie ascunsă, a fiului ajuns în anotimpul independenței. Îi înțelegeam sentimentele și cred că am zâmbit în așa fel încât Al s-a văzut descoperit și poate că s-ar fi supărat, dar nu i-am dat răgaz. Ca să ies eu însumi din starea aceea nedefinită, de tulbure vegetare însoțită de un total dezinteres față de problemele obișnuite ale zilei, i-am propus să lăsăm totul baltă și să ne repezim în munți. Să uităm de toate, și de coloranți, și de sâcâielile vecinilor, nemulțumiți din cauza unei defecțiuni la sistemul de alimentare cu energie, defecțiune de care Al nu părea să fie străin.

— Să mergem în munți, i-am spus, cunosc acolo niște locuri excepționale, vreau să ți le arăt și ție.

L-am *simțit* bucurându-se de neașteptata evadare pe care i-o propuneam. Într-un timp record, a selectat problemele care se puteau rezolva fără supraveghere și am mai pierdut apoi o vreme, până spre seară, cu reprogramarea mașinilor. Ne-am culcat obosiți, însă gândul apropiatei expediții în afara limitelor cotidiene ne surâdea și-i dădea emoții în primul rând lui Al. Dar și mie.

Seara, Al nu uitase să-i vorbească Magdei, i-a spus că o să-l iau cu mine în munți și că îi va fi dor de ea acolo. „Dar mi-e dor și aici! ” zicea, iar buna mea Magda, care abia se trezise și își pregătea dejunul în mijlocul oceanului, pe o insulă polineziană, lăcrimă și ne promise să nu întârzie acolo mai mult decât o cerea misiunea ei. „O să ne revedem curând! ” ne-a asigurat ea, urându-ne succes și petrecere bună. Apoi, numai mie, mi-a cerut să am grijă de Al și ne-am despărțit cu un oftat puțin cam teatral, care făcea parte din jocul

nostru peste distanțe. „Casa e pustie fără tine”, i-am spus, înainte de a întrerupe legătura, iar Magda mi-a zâmbit așa cum numai ea știe să zâmbească și m-am culcat cu surâsul acela întipărit sub pleoape.

Zorii ne-au găsit în aer, cu apărătoarele pentru obraz coborâte, ca să putem străbate spațiul rece al începutului de ziuă. Al dorea să zburăm mai sus și o vreme i-am făcut pe plac, dar numai atâta cât crezusem că suportă pentru început, fără forțări inutile, micile noastre scutere aeriene. Aveam nevoie de toată capacitatea lor acolo, în munți, ca să nu rămânem prizonierii nesfârșitelor povârnișuri de piatră și ai pădurilor multiseculare. Poate că ar fi fost și asta o soluție de vacanță, dar mie, atunci, îmi surâdea mai puțin decât, poate, lui Al.

Era lumină puțină încă, exceptând-o pe cea artificială a orașului. Constelațiile, în poziția lor dinspre ziuă, ne-ar fi putut dirija zborul chiar în lipsa aparatelor de orientare. Prin costume, frigul pătrundea prea puțin, abia ca o atingere neplăcută, și doar uneori îmi simțeam pielea străbătută de un frison; apoi, repede, reveneau senzațiile obișnuite ale zborului. Al se lăsase furat de plăcerea plutirii prin aer, recepționam semnele euforiei lui și, încetul cu încetul, m-am lăsat antrenat eu însumi într-o stare euforică. Era ca și cum fantezia proaspătă a lui Al, contaminându-mă, îmi vitaliza sensibilitatea și mă obliga, astfel, să percep cu acuitate detaliile aceluia început de zbor în doi.

Lăsarăm departe în urmă caruselul luminos al orașului; alte localități își bolteau spre sud și spre nord aureolele, din ce în ce mai vagi, mai șterse în pâcla prin care cerul, sub continua invazie a luminii solare, se făcea simțit deasupra și împrejur, peste pământul cenușiu. Apoi se lumină de ziuă. Soarele mă orbi puțin,

când, întorcându-mă la o exclamație a lui Al, l-am descoperit zbătându-se leneș între două ațe de nor, vineții, abia scăpat de sub orizont. Și am putut vedea munții, departe, în sensul zborului nostru, iar de atunci înainte ne-au reținut toată atenția, cu magnetismul lor subtil și binecunoscut.

Cum orizontul revărsa lumină, jos umbrele se risipeau, permițându-ne să urmărim panglica subțire a unui râu, tot mai subțire și tot mai șerpuită, pe măsură ce se apropia de munții vag sugerați în față – tente viorii, plutind în aburul dimineții. Abia târziu, când ne-am apropiat destul, și-au reliefat pe deplin masivitatea. Între timp soarele săltase pe cer, se făcuse mai cald. Am avut chiar și un mic incident cu instalația termică a costumului lui Al, dar nu cine știe ce, operația era nepretențioasă și, înțelegându-ne, i-am executat-o din zbor, ca să nu mai pierdem vremea degeaba. „Intrăm în munți, tată! ” mi-a comunicat la un moment dat Al, ca și cum altfel n-aș fi observat schimbările de relief de sub noi, dar cred că peisajul, un adevărat spectacol pentru ochi, îl încânta într-o asemenea măsură, că nu mai avea astâmpăr. Și din nou mi-a părut bine că-l luasem să mă însoțească, voiam să regăsesc niște locuri încă sălbatiche, să i le arăt, dacă scăpaseră cumva de invazia civilizației în răstimpul trecut de la ultima mea vizită acolo. Nu eram chiar atât de sigur că scăpaseră toate, auzisem despre niște lucrări începute de curând în munți, cercetări sau exploatări, nu știam cu precizie.

— Ei bine, vom vedea! i-am spus lui Al. Ne vom convinge acolo.

Dar m-aș fi bucurat să nu se fi atins nimeni de locurile acelea. Și, de altfel, exista spațiu destul, iar pădurile puteau înghiți în adâncurile lor, ca o nesfârșită

protoplasmă verde, toate instalațiile și toate mașinile pe care omul le-ar fi transportat acolo. Așa gândeam atunci, planând la o oarecare înălțime peste cocoșele verzi, despărțite prin văi înguste, împădurite și ele bogat. Relieful creștea, își boltea sub noi înălțimile încă netede, alternând pădurile cu pășuni, iar ochiul mi se îmbătase de atâta culoare dezlănțuită. Nările mi se umpluseră de mirosuri vegetale și de oxigen proaspăt, rece și amețitor. Era o vară timpurie, dar munții n-au anotimp, zic eu, ori au unul al lor, etern, un anotimp al vibrației estetice.

Ne-am ridicat mai sus, fiindcă vârfurile brazilor veneau uneori primejdios de aproape, cum treceam peste creste, pentru ca imediat covorul verde să se prăbușească în străfundurile vreunei văgăuni, spânzurând pe coastele abrupte, într-o încremenire mută, până acolo unde firul sinuos al apei pune capăt adâncului, limitând în spațiu beția vizuală. În câteva rânduri m-am simțit pătruns de un tremur ciudat, o vibrație scurtă a mușchilor, cum te-ar străbate repede un fior cald. Am pus asta pe seama exploziei de frumusețe cu care munții ne întâmpinau și abia mai târziu, mult mai târziu, am făcut legătura cu experiențele care începuseră acolo, jos, la adăpostul pădurilor.

Din urma noastră, soarele răsturna în văi umbre enorme, reci.

— Te duc, l-am prevenit pe Al, într-o vale de care ai să-ți amintești toată viața.

Și mă gândeam la locul acela cu nume ciudat de arhaic, Valea Iadului, despicătura care se adâncea în inima munților, împreună cu apa ei înspumată de lespezile unui teren colțuros, parcă zdruncinat de un cutremur, demult, în alte ere geologice. Lăsarăm spre

sud masivul mâncat de ploi și vânturi până la vinele crăpate ale granitului, și alte piscuri, ce se înfățișau privirii mai spre orizont, plutind în nori albicioși, ca niște iluzii. Și ne continuăram drumul spre vest, trecând iarăși prin fluxurile acelea care ne umpleau corpurile de furnicături, iar Al era fericit, zburda alături, forțându-și aparatul în cele mai neașteptate figuri aeriene, se juca și nu mult mi-ar fi trebuit să-i „calc” pe urme, să-l imit.

Am depășit o culme, trecând printr-o ceață ușoară, care izvora din susul munților și curgea leneș, spintecată în vârfurile ascuțite ale brazilor. Înaintam cu viteză redusă, ridicaserăm vizierele și simțeam pe obraz atingerea lipicioasă a aburului înghețat. Al îmi spunea ceva, din dreapta, și l-am auzit poticnindu-se în mijlocul frazei, cu un geamăt care aducea a oftat, iar pentru o fracțiune de secundă l-am pierdut din ochi, dispăruse. N-am avut însă timp să raționez, am căzut eu însumi sau am încercat o senzație de cădere, nu mai știu exact. Peste încă o secundă am descoperit scuterul lui Al, plutea cu vreo cincizeci de metri mai jos și aluneca într-o parte, într-o planare periculoasă, pentru că nu-și mai controla zborul sau nu mai putea să și-l controleze. „Concentrează-te!” i-am poruncit în gând și, imediat, Al și-a revenit, destinzându-și corpul pe când scuterul se redresa și se pregătea să ia înălțime. Ajuns alături, am observat că fața îi era palidă, avea întipărită pe ea o uimire fără margini și mai ales ochii i se dilataseră într-o expresie întrebătoare, ușor caraghioasă.

— Ai pățit ceva? l-am întrebat, îngrijorat de paloarea lui, dar el nu mi-a răspuns, a ridicat o mână, cerându-mi să ascult. Și într-adevăr, de departe, de foarte

departe, veneau bubuituri surde, repetate îndelung de un ecou înăbușit.

Am presupus că era vorba de experiențele celor din munți, dar Al privea tot mai nedumerit în jur și întrebarea lui, pe un ton neverosimil, vibra apoi între cer și pământ, ca o materializare a uimirii:

— Oh, tată! Spune-mi, unde suntem?

— În Valea Iadului, firește! I-am asigurat, crezând că recunosc locurile și, de fapt, nu greșeam, intrasem în partea superioară a văii, iar pâraul spumega în albia lui colțuroasă, jos, la îmbucătura dintre pante.

— Nu asta! a strigat. Uite colo!

Avea brațul întins, arătându-mi în lungul văii, peste câteva înălțimi mai scunde, o zonă în care se amesteca bradul cu foioasele, pentru că în nici un caz culoarea aceea ruginie nu putea fi a crengilor de brad. Apoi am înțeles ce voia el să spună și că-l uimise pe bună dreptate culoarea ruginie, care n-avea ce căuta în păduri la începutul verii, dacă nu cumva se datora capriciului unui modelator de climă. Dar parcă și soarele era mult prea slab pentru anotimp, mult prea jos și rece. Ne *întâmpina*, ajuns într-un mod neverosimil la scăpătat, deși cu numai câteva minute în urmă lumina lui ne proiectase umbrele *în față*, cum zburam spre apus. Era rece, rece de-a binelea, munții lăsau să scape în văi cortine dense de ceață alb-cenușie, iar ziua părea pe sfârșite, încât peste cel mult o oră noaptea avea să se înstăpânească pretutindeni, în ciuda noastră, în ciuda celor văzute și trăite până atunci. Parcă n-am mai fi fost în timpul nostru, parcă am fi ajuns pe neobservate *în alt timp*. În cu totul alt timp.

Ce experiențe fac ăia acolo? mă întrebam, preocupat de bubuiturile care nu încetaseră, deși

uneori se răreau, iar intensitatea sunetului slăbea. Și am înțeles curând că, în ciuda absurdității aparente a gândului care mă fulgerase, *eram* în alt timp, ne prăbușiserăm amândoi într-un timp greu determinabil atunci. În orice caz, era toamnă și bubuiturile nu conteneau, le-am auzit și aproape, în josul văii, ca niște plesnituri seci, urmate de explozii. Printre bufniturile înfundate, care făceau aerul să vibreze, am deslușit zgomote ritmice, mai slabe, repetate și amestecate într-un concert parcă lipsit de dirijor.

Apoi am văzut drumul – cobora, șerpuind paralel cu apa, ascuns uneori sub un mal împădurit. Era un drum strâmt și prost îngrijit probabil, iar Al, cu vederea lui mai bună, mi-a atras atenția asupra unor mașinării ciudate, care se târau în lungul lui, în coloană. „Nu-mi dau seama ce fac ăia, jos!” am spus, dar am fost de acord să reducem din înălțime și să planăm spre coloana de cutiuțe verzi, care își deschideau cu un uruit moale calea prin ceața eruptă din vale. „Circulă pe roți!” a exclamat Al. Cutiile acelea circulă pe roți”, a repetat el și s-a mirat de faptul că unele erau acoperite cu crengi, ca și instrumentele greoaie pe care le remorcau. N-am știut ce să-i răspund, dar nici n-am avut când, pentru că zborul nostru fusese observat de jos, ceața se risipise destul ca să putem fi văzuți pe cerul înserării. Atunci am fost martorii unor manevre pe care la început nu le-am înțeles: cutiile pe roți s-au oprit, vârate în mal, și din ele săriră nenumărate mogâldețe verzi-cenușii, erau oameni, dar nu știam de ce alergau în toate părțile, cuprinși parcă de panică. Nici când am auzit primele pocnete n-am înțeles ce se întâmpla, pluteam la vreo două sute de metri deasupra și urmăream scena. Pe lângă noi țiuu ceva de mai multe ori și, deodată, cum priveam spre Al, l-am văzut

smulgându-se din loc, se prăbușea spre pădure. „Scuterul nu mă ascultă! ” am perceput gândul alarmat al fiului meu și, cum mă temeam de o defecțiune greu remediabilă în zbor, am țâșnit după el, l-am ajuns la vreme și l-am acroșat. L-am acroșat pe el. Scuterul era prea greu ca să-l rețin, așa că l-am urmărit căzând rostogolit în fundul unei râpe adânci și împădurite. Jos, zgomotele se întetiseră, auzeam rafale și ecoul făcea împrejurimile să vuiască de parcă ar fi clocotit un cazan enorm. Nici Al nu era tocmai ușor, îmi dezechilibra scuterul propriu, dar căderea putea fi frânată, așa presupuneam. Ne abătuserăm spre mijlocul văii și curând am pătruns printre copaci, cu Al în brațe, și nu i-am dat drumul nici când ne-am lovit zdravăn de un trunchi, și nici cu o fracțiune de secundă mai târziu, când am căzut pe spate și ne-am rostogolit amândoi pe un mal abrupt, până între pietrele mari și ascuțite ale pârâului. Am rămas o clipă amețit, cu o mână spânzurându-mi în apă (îi simțeam răcoarea chiar și prin mânășă), apoi l-am auzit pe Al gemând și mi-am venit în fire. Al n-avea nimic, era mai mult năucit decât înspăimântat. Mi-am cercetat rapid scuterul aerian, își turtise partea din față și am fost surprins de prezența unor găuri cărora nu le înțelegeam apariția; parcă ar fi pătruns pe acolo două schije mici, perforând metalul. Am observat apoi că și costumul lui Al era atins, șters în dreptul șoldului de o altă schijă, care aproape că-l perforase. Înțelegând ce mă interesa, mi-a mărturisit că înainte de cădere simțise o fulgerare fierbinte în vecinătatea aceluiași loc de pe șold. În orice caz, scuterul lui era pierdut și aveam să constat imediat că și al meu era de prisos, așa, strivit, cum ieșise din ciocnirea cu trunchiul copacului și cu pietrele prăvălite în pârâu.

Nu înțelegeam de unde apăruseră găurile acelea, pentru că o explozie din interior se excludea de la sine. Dar era limpede că, de-acum înainte, trebuia să contăm numai pe rezistența picioarelor, ca să ieșim din Valea Iadului, în lungul ei, spre vărsare. Al era încă amețit, clătina din cap, acceptând totul fără nici o obiecție. Apa, alături, cădea peste niște bolovani înverziți de mușchi, făcea destul zgomot, nu mai mult decât un pârâu de munte, limpede și foarte rece tot timpul, dar mai ales toamna și iarna. Începeam să cred că Al avusese dreptate, poate că era într-adevăr toamnă, cum arăta culoarea pădurii de la o altitudine mai mică, unde razele dinspre apus dezvăluiseră frunzișul galben-roșiatic, rărit. Poate că era mai avantajos să coborâm într-acolo, mi-am zis, pe firul apei, sau mai bine pe drum. Gândindu-mă la drum, mi-am amintit de omuleții brun-cenușii care se împrăștiaseră ca niște păpuși dezarticulate în jurul cutiilor pe roți. Încercam să pricep ce căutau acolo și regretam că, înainte de plecare, nu fusesem tentat să mă interesez de experiențele care se făceau în munți. Apoi mi-am zis că oamenii aceia, probabil, nu plecaseră încă. Dacă văzuseră accidentul nostru, în mod normal ar fi trebuit să ne caute. Am încercat să prind vreun zgomot, altul decât foșnetul vântului și plescăitul apei pe pietre. Dar uruitul acela monoton, care însoțise deplasarea coloanei, nu se mai auzea.

— Te simți în stare să urci panta?

Al a încuviințat, deși șchiopăta puțin, când s-a ridicat în picioare. Trebuia să ne grăbim, dacă voiam să cerem ajutorul celor care se opriseră pe drum, deasupra noastră. Indiferent de treburile cu care se ocupau, mi-am zis, nu puteau să ne refuze, din moment ce am ajuns în încurcătură. Ne-am descotorosit de al doilea

scuter, lăsându-l acolo, în hățiș, lângă bulboana făcută de apa pârâului în scobitura adâncă a unei stânci.

— Să mergem, băiete! i-am spus lui Al și, sprijinindu-l, încercam să ieșim deasupra malului înainte de a se întuneca. Acolo, jos, lumina slabă se pierdea într-un spațiu lipsit de vizibilitate și se făcea tot mai frig. Respiram un aer înghețat, pe care răsuflările noastre îl transformau în aburi subțiri.

Abia făcuserăm câțiva pași pe panta alunecoasă, plină de rădăcini uscate și ace de brad, când Al mi-a strâns cotul, atrăgându-mi atenția astfel, în tăcere. Și am perceput eu însumi efluviile prin care ceilalți își făceau simțită apropierea, însă m-a surprins imediat mișcarea haotică a fluxurilor, felul cum alunecau pe lângă mine, fără să le pot reține și fără să le pot interpreta. Eram nedumerit, dar curând m-a cuprins neliniștea, o neliniște vagă, nicidecum cea din fața unui pericol iminent. Pur și simplu nu înțelegeam de ce efluviile acelea, pe care le percepeam discontinuu, îmi rămâneau totuși străine, ca și cum ar fi emanat de la structuri psihice prea deosebite de a mea și a fiului meu Al. Deodată, i-am văzut, coborau ca niște umbre cenușii, ghemuiți pe niște bastoane scurte, atenți la toate foșnetele pădurii. Și eram gata să-i strig, când unul dintre ei ne-a descoperit, cum stăteam alături, Al și cu mine, în picioare, nemișcați. A strigat el cel dintâi, dacă se poate numi așa urletul lui, un *Haalt!* gutural, care mi-a înfiorat nervii. Și s-a produs învălmășeală, tufișurile foșneau în jur, strivite, cum se grăbeau să ne înconjure, cu bastoanele îndreptate spre noi. Nu le vedeam prea bine fețele și, deși manevra lor ne luase prin surprindere, ni se părea ridicol ca oamenii pe care îi căutam și de la care așteptam ajutor să năvălească

spre noi urlând și să ne încercuiască la mică distanță, cu frică parcă, amenințându-ne nu se știe cu ce.

— Țștia nu par prea prietenoși! i-am șoptit lui Al cu o voce care îmi exprima toată uimirea, dar cel care părea să conducă grupul a urlat iarăși, amenințător, într-o limbă neînțeleasă. Ne cerea să facem ceva și, pentru că întârziam, a ridicat bastonul metalic, sau ceea ce luasem eu drept baston, l-a ridicat puțin și, de la câțiva pași, rafala de bubuituri ne-a asurzit, făcându-ne să tresărim și să ieșim astfel din șocul provocat de surprinzătoarea întâlnire. Și abia atunci, cred, abia atunci am avut revelația faptului că oamenii cenușii, pe care îi văzuserăm din zbor, târându-se în lungul drumului cu mașinăriile lor caraghioase, n-aveau nimic comun cu cei care experimentau în munți. Erau alții, așa cum și ziua era alta, și anotimpul. Simțeam că amețesc, dar șeful grupului venise aproape, ne amenința din nou și, din gesturile lui, am dedus ca voia să ridicam mâinile deasupra capului. „Ridică mâinile deasupra capului! ” am gândit, pentru Al, în caz că el nu pricepuse. Erau șase, îmbrăcați în mantale lungi, mai târziu am văzut cât de uzate, cât de murdare erau hainele lor. Cum am ridicat mâinile, deveniră îndrăzneți, s-au apropiat de noi, fără să ne scape de sub amenințarea armelor, ne-au pipăit buzunarele, golindu-le conținutul, și parcă nu erau mulțumiți de ce găsiseră, pesemne altceva așteptau.

„Tată, ce vor de la noi? Tată, ce s-a întâmplat? De ce sunt ăștia *atât de opaci*? ” întreba Al, îi simțeam întrebările și neliniștea, în vreme ce urcam printre brazi, cu mâinile ridicate, iar oamenii îmbrăcați în mantale sumbre ne însoțeau, mereu amenințători. Din când în când, auzeam vocile lor enervante (poate era de vină limba aceea neînțeleasă, cu vocale aspre și

consoane tăiate scurt) și, încercând să mă opresc, simțeam în coaste ghiontul dureros al armei. Îl loveau și pe Al, ca să grăbească mersul, ceea ce nu era ușor, pe pantă, având mâinile deasupra capului. Și l-am făcut să se stăpânească, să nu dea frâu liber mâinii care clocotea în el. „Liniștește-te, i-am cerut. Toate acestea vor avea un sfârșit! ” Dar nu era ușor cu Al. „Dacă mă mai împunge mult în coaste, mă întorc și-i dau o palmă! ” – cam așa putea fi descifrat gândul lui. Am făcut deci uz de toată energia și stăpânirea mea, ca să-l determin să renunțe. Era mai bine așa, în fața unor inși înarmați și care nici măcar nu-și ascundeau pornirile agresive.

— *Los! Los!* striga cel care conducea grupul, dar mai târziu, când aveam să ne confruntăm impresiile, Al susținea că, exact în aceleași momente, el auzise: *Davai, davai, vperiod!*

Străinul mă împingea de umăr, gâfâind, încât îmi era din ce în ce mai greu să-mi țin echilibrul și o dată am îngenuncheat, stârnind împotriva-mi un șir de strigăte și vorbe nemulțumite. M-am ridicat imediat, de teamă că, altfel, Al va face o prostie. Și, în vreme ce-mi urmam urcușul, desăvârșeam în mine înțelegerea care începuse cu câteva minute în urmă, când mi se revelase adevărul. Nu, îmi ziceam, aceia nu puteau fi contemporanii mei. Nimerisem printre ei într-un mod care îmi rămânea necunoscut, dar bănuiam că experiențele din munți, cele de care auzisem vag înaintea plecării, nu puteau fi străine de ceea ce se întâmplase. Și m-am simțit cutremurat de gândul că, urmărindu-se nu știu ce, *timpul fusese rupt* într-un punct al lui, poate ca efect secundar al experiențelor, dar nicidecum fără importanță. Timpul fusese rupt, se produsese undeva o breșă, o falie prin care eu și Al,

surprinși acolo, alunecaserăm până în seara oamenilor care strigau din urmă *Los, los! Davai, davai!* și mă împungeau cu arma în coaste, și mă obligau să merg înaintea lor, cu mâinile ridicate, spre drumul care trebuia să fie undeva, deasupra.

Al mi-a priceput raționamentul, dar nu se grăbea să-mi dea dreptate. „Am căzut, băiete! ” i-am comunicat, fără ca buzele să mi se miște pentru a articula vreun sunet. „Ascultă-mă pe mine, timpul s-a rupt, a apărut a falie prin care noi amândoi am alunecat și ne-am trezit în timpul nu știu cui, iarăștia au tras după noi cu armele lor grosolane și uite că ne-au găurit aparatele de zbor, iar acum îmi pare că dăm de alte necazuri... ” Al era nehotărât încă, îi venea greu să creadă că la acea oră nici unul dintre cunoscuții noștri nu mai exista (sau *nu exista*, pur și simplu), că nu rămăsese nimic din ceea ce ne aparținuse în alt timp, în timpul nostru. „Bine, dar cum? Și până unde...? ” veni întrebarea și am simțit iarăși ezitarea și neliniștea lui. Până la fund, până în fundul faliei ne-am dus! i-am răspuns. Uită-te la ei, cum arată și ce fac! Așa o să vezi cât de departe am alunecat, în urmă sau în jos, nici eu nu știu unde. Altfel nu s-ar purta ca niște iresponsabili și nu ne-ar teroriza, înainte chiar de a ști cine suntem și de unde venim. Am încercat să stabilesc cu ei o legătură extrasenzorială, dar ai avut dreptate, sunt opaci, structura lor e mult prea dură, mult prea neșlefuită pentru a intra în rezonanță, pentru a angaja dialogul cu noi. Cred, i-am mai spus, că ne va fi foarte greu să dialogăm, să ne înțelegem. Ne va fi foarte greu în general. L-am sfătuit totuși să aibă răbdare, să nu întreprindă ceva necugetat. Și, în orice caz, să mă anunțe dacă intenționa ceva, să mă anunțe din vreme.

— Cât o să ne țină *ăștia* cu mâinile în sus? m-a întrebat Al, înfuriat.

Vorbise tare și cuvintele lui, de neînțeles pentru urechile urmăritorilor, stârniră mânia lor, iar cel care îl conducea pe Al îi aplică, sub ochii mei chiar, două lovituri în spate, cu patul armei lui grosolane. Al s-a chircit, îl înnebunea durerea și o clipă am crezut că va cădea acolo, lângă tufișurile care spânzurau sub drum. Nu-i înțelegeam pe ceilalți: dacă tot nu voiau să ne ajute, nu înțelegeam de ce nu-și văzuseră de treburile lor, să ne lase în pace. Iar ei, în loc să facă asta, ne vânaseră din zbor, ne căutaseră prin pădure și ne duceau acum spre o destinație necunoscută. Cu amenințări și lovituri. Intrând nechemați în viața noastră, ne împiedicau și ne încurcau, și cred că eram prea blând când îi judecam astfel. Al își revenise între timp, gemea, iar eu îi recepționam amenințările și încercam să-l liniștesc din nou. „Tată, cine sunt *ăștia*, cine sunt? Și ce vor de la mine, de la noi? ” scrâșnea Al, neputincios, iar eu nu puteam decât să ridic din umeri, fiindcă n-aveam de unde să știu cine erau ei și unde ajunseserăm noi, în ce fundătură a vremurilor trecute. Și îmi era ciudă pe cei care, cu bună știință sau din imprudență, deschiseseră falia în timp, tocmai când Al și cu mine ne aflam deasupra Văii ladului.

Apoi am ieșit în drum, nu departe de cutiile pe roți. Fuseseră trase la adăpostul pădurii, sub povârnișul spânzurat deasupra drumului. Vreo treizeci de umbre le înconjurau. Însoțitorii noștri ne-au împins într-acolo, unde am fost cercetați din nou, la lumina tulbure a serii. O grămadă de figuri ostile ni se strânseseră în jur, erau mai mulți decât crezusem la început, și ne priveau rânjind și vorbeau tare între ei, repetând cuvintele, încât mi-au rămas câteva întipărite în minte,

nu le-am uitat, chiar dacă n-aveam să le aflu niciodată sensul. *Partisanen!* strigase un ins osos, cu ochii bolnavi, ascunși după niște apărătoare de sticlă, peste care purta un cozoroc negru, rotunjit, ieșit de sub acoperitoarea de cap, pălăria aceea cu fund rotund și cu însemne deasupra frunții. *Fașist!* auzea Al exact în același timp și distingea pe umerii slăbănogului niște epoleți cu stele mari, încă lucitoare în lumina gri a amurgului. I-am auzit și pe ceilalți spunând: *Partisanen* și ne priveau rânjind, ca și cum ar fi trebuit să înțeleg: până aici ți-a fost, de-acum ai încăput în mâinile noastre. Am ridicat din umeri, neștiind ce și cum să le răspund. Am ridicat tăcut din umeri și, atunci, Ochi-bolnavi s-a apropiat de mine și mi-a aruncat printre dinți un *schmutziger Rumäne* (de ce tocmai *schmutziger Rumäne*?) și m-a pălmuit.

— Al! am strigat. Nu mișca, Al!

Dar băiatul sărise și numai agilitatea unui ins cu manta neagră (Al spunea mai târziu că auzise *rumânskii șpion* și că mantaua ăluia era de un kaki-verzui vechi și murdar) îl împiedică să ajungă la cel care mă lovise. I-am văzut ochii, fulgerau, nu-l mai cunoscusem niciodată astfel, ca atunci când trăgeau de el trei vlăjgani violenți, încercând să-l supună. Cel cu sticle la ochi tresărise, privise câteva clipe scena, apoi a scos dintr-un toc o armă mică, bănuiam că-i o armă și tocmai de aceea am întins mâna înainte, strigând: „Nu! ” Și am regretat din nou că structura psihică a aceloră excludea o cale eficientă de influențare, așa cum de fapt excludea însuși dialogul. Însă gestul și strigătul meu reușiră să întârzie mâna lui Ochi-bolnavi, să-l facă să ezite, privindu-mă nehotărât, până când Al a căzut sub loviturile celor trei; îl izbiseră cu armele în cap și el leșinase.

Omul cu șapcă rotundă și cu apărătoare de ochi și-a vârât arma în toc, apoi l-am auzit vorbind celorlalți, scurt, poruncitor, probabil un ordin care ne privea pe noi, pentru că imediat ne-au legat mâinile la spate și, împingându-ne, ne-au condus spre una din cutiile lor pe roți. Ne-au urcat și ne-au dat brânci acolo, între niște lăzi clădite una peste alta. Câțiva s-au suit în urma noastră și ne-au ținut tovărășie, mai mult tăcuți, vorbind rar, umbre dușmănoase, cu armele între genunchi, tot timpul cât a durat călătoria. Vehiculele acelea primitive înaintau încet și scuturat, iar lăzile se clătinau amenințător, gata să se răstoarne peste noi, cum zăceam pe scândurile urât mirositoare, cu mâinile legate la spate. Al gema și, pentru prima dată, am avut destul răgaz să-mi revin din surprizele și emoțiile serii. Am putut să mă gândesc la tot ce mi se întâmplase și să mă întreb mai întâi dacă nu cumva visam. Dacă nu adormisem lângă pâraul Văii Iadului și visam toate lucrurile acelea incredibile. Dar scândurile de sub mine se zgâlțâiau, lovindu-mi des ceafa, mâinile mă dureau din cauza legăturii, care aproape că-mi intrase în carne. Îmi venea și să râd, uneori, ca de o absurditate. Ce-ar fi, îmi ziceam, să mă vadă buna mea Magda așa, târât aiurea de niște necunoscuți, însă imediat mi-am amintit că Magda nu mai era. *Nu era încă* și poate nici n-avea să fie decât peste o sumă de milenii. Iar acolo, alături, cu încălțăminte lor înaltă și veche și urât mirositoare aproape atingându-mi fața, acolo erau necunoscuții, reali și vii, incomparabil mai reali și mai vii decât imaginile lucrurilor printre care trecusem dimineața, când plecam de acasă. Al gema și, deodată, mi s-a făcut rușine. Îmi era rușine că ajunsesem acolo, pe fundul murdar al cutiei umblătoare, legat de mâini și palmuit, lângă băiatul în

care loviseră cu paturile armelor, înfundat. Dar nu înțelegeam nici atunci ce voiau de la noi, ce urmăreau cu noi, pe care nu ne cunoșteau și nici n-ar fi fost în stare să priceapă cine suntem. De ce nu ne lăsaseră în pace? De ce ne vânaseră, ne prinseseră și trăsaseră neomenește de noi și ne loviseră, ca și cum n-am fi fost tot oameni, ca și cum n-am fi aparținut neamului celor ce îmbrăcaseră haine brun-negru -verde-cenușii să se apere de frigul toamnei și, poate, nu numai din cauza asta. Făceam eforturi să-i înțeleg și nu reușeam.

„Unde ne-am vârat, tată?” simțeam gândul îndurerat al băiatului meu, dar nu-i auzeam decât gemetele, ceva mai potolite. Cele câteva umbre, așezate de-o parte și de alta a cutiei zdrăgănitore, pe niște banchete, sporovăiau în limba lor, uitaseră parcă de existența noastră. Departe, bubuiturile surde, pe care o vreme le-am ignorat din cauza pericolului iminent, se întetiseră. Afară se înnoptase, dar mi-ar fi fost imposibil să văd ceva, din cauza prelatei. Nu-mi dădeam seama dacă era cer senin sau, dimpotrivă, noros. În clipele acelea, stând cu ceafa pe scândura rece, aș fi vrut să văd stelele, dar nu le vedeam. Deasupra ochilor mei flutura, sumbră, prelată. Picioarele însoțitorilor puteau îngrozitor, îmi venea să vărs, miroseau de parcă veneau de la drum lung și n-avuseseră unde să se spele. Sau, poate, mi-am zis, acolo, în timpul lor, ei nici nu știau să se spele, să se curețe, le plăcea așa. Erau niște brute înarmate și atâta tot. Peste mirosul de murdărie se suprapuse curînd o duhoare și mai rea. Mi-am dat seama că era propria lor răsufare. Se făcuse sub prelată un fum aspru și otrăvitor, încât Al a avut un lung acces de tuse. I-am auzit râzând înveseliți, apoi a scăpărat ceva și, la lumina unei flăcări slabe, am recunoscut fața și

rânjetul celui care ne descoperise pe înserat, lângă pârau. Aceiași ochi mici și răi, pe când și-a apropiat și de mine fața, aplecând și luminița, ca să mă vadă mai bine. Îmi spunea ceva, rânjind, cuvântul *Partisanen* reveni pe buzele lui uscate și, fără să știu ce însemna, am înțeles din nou că nu ne puteam aștepta la nimic bun de la răpitorii noștri.

I-am transmis lui Al ce gândeam. „E de rău! i-am spus. Nu știu ce vor să facă ăștia cu noi, poate că scăpăm cumva din mâinile lor, când ajungem. Undeva tot vom ajunge și atunci vom vedea ce ne rămâne de făcut. Presupun că am alunecat jos, foarte jos în ruptura aceea de timp. Ar trebui să fim pregătiți pentru orice. Dacă ne-au observat și, mai ales, dacă vor putea, ai noștri au să ne recupereze, așa cred. Ce ne facem, însă, dacă nu mai avem nici o șansă și vom fi nevoiți să trăim mereu cu ăștia, între ei? ” Al s-a zbătut în colțul său și am priceput imediat cât îi surâdea perspectiva. „Trebuie să trăim, Al! I-am încurajat. Să trăim amândoi și să credem în salvare, indiferent care va fi ea. Deocamdată, să scăpăm din cutia asta pe roți! ” Mi-am dat seama, apoi, că Al scâncea între lăzi, plângea, distrându-i fără să vrea pe paznici, care purtau și pe deasupra lui o flăcăruie tremurătoare, ca să-l vadă mai bine și să râdă de slăbiciunea băiatului. Și-i suflau fum în nări. Al se gândise abia atunci cu seriozitate la faptul că lumea noastră, cu toate ale ei, putea fi pierdută pentru totdeauna.

Nu peste mult timp, vehiculele se opriră, scrâșnind. Însoțitorii coborâră și ne traseră jos; era noapte, frig, și îmi vine să cred că unii din cei care zgribuleau pe alături se întrebau cum de nu ne rebegea frigul în costumele noastre ușoare. Dintr-o privire am cuprins întâi mașinăriile cu țevi lungi, remorcate, și mulțimea

corturilor, sub pădure, abia desprinzându-și contururile din întunericul amorf. Apoi, am observat baraca. O lumină firavă ieșea printre crăpăturile din obloane, altfel ar fi părut părăsită, pustie. Necunoscuții săreau rând pe rând din celelalte cutii pe roți, se dezmoșteau, strigându-se unul pe altul și râzând. Auzeam comenzi și tropăituri. Omul cu apărătoare pentru ochi apăru iar și, împreună cu cel ce răspundea de noi, a intrat în baracă. Al și cu mine am rămas sub pază, afară, nu mult, până când ușa s-a redeschis și cel căruia mai-marii săi îi spuneau Kurt (în varianta lui Al: *leitenant Popov*, iar grasului i se adresau cu *tavarișci kamandir*) a ieșit în prag, de unde le strigă celorlalți să ne aducă acolo.

— Să fugim acum! mi-a șoptit Al cu o răsuflare fierbinte, lângă umăr, dar n-am fi avut nici o șansă, cu atâtea arme în jur și cu mâinile legate încă la spate.

O lumină a cărei sursă, aveam să înțeleg imediat, era energia electrică (atât de departe, în urmă, să fi alunecat? mă întrebam, cu ochii ațintiți o secundă spre becul mic și alungit) mi-a dezvăluit interiorul sărac, murdar, și mi-a arătat omulețul gras, incredibil de gras, care stătea în picioare în dosul unui birou și se uita la noi cu o curiozitate nereținută. Avea și el, pe cap, șapcă rotundă cu însemne strălucitoare, iar Ochi-bolnavi și mai ales Kurt i se adresau cu respectul pe care l-ar fi datorat unui șef foarte mare. Grăsanul ne privea zâmbind, un zâmbet unsuros plutea în jur, gata să te înăbușe. Mi-am dat seama că întreba ceva legat de zbor, arăta cu degetul în sus și își flutura mâinile caraghios, ca păsările. Arăta și spre noi – probabil voia să-i explicăm cum am zburat și unde ne ascunseserăm de ei scuterele aeriene. Și m-am bucurat pe ascuns, imaginându-mi figurile protesti pe care le-ar fi făcut

încuiații ăia dacă ar fi găsit eventual scuterele, cercetând astfel niște aparate ce aveau să fie executate abia peste milenii, încercând să le dea de rost cu mințile lor seci, de ignoranți stupizi și orbiți de febra urii. Alături am observat, aranjat cu meticulozitate, întreg conținutul buzunarelor noastre, și în special după hrana concentrată îmi părea rău. Mă hotărâsem să fac în așa fel încât măcar hrana să ni se înapoieze. Dar brutele acelea nu arătau prin nimic că ar fi fost dispuși să ne dezlege mâinile și să ne trateze omenește.

Apoi a plouat cu întrebări și strigăte, cu amenințări, unele după altele și toate la un loc. Ne-au împins lângă masă, ne-au arătat pilulele și mâncarea concentrată. Zbierau la noi, cerându-ne mereu ceva, cerându-ne să le explicăm ce era cu ele și chiar am vrut, chiar am început să le explic, deși mă îndoiam că mințile lor plate mă vor putea înțelege. Atunci au adus un interpret, care m-a ascultat câteva clipe, m-a întrebat ceva într-o altă limbă străină și, văzând că nu-l pricep, și-a exprimat față de mantalele negre (verzi) nedumerirea. Indivizii reîncepură să țipe, mai ales Ochi-bolnavi și Kurt, ca să-i arate grăsanului cât puteau fi de zeloși, probabil. Ochi-bolnavi m-a pălmuit din nou și, de data asta, n-am mai putut împiedica nimic din ce a urmat. Al își slăbise legăturile pe neobservate, avea mâinile libere și s-a repezit la Ochi-bolnavi, pur și simplu a țâșnit în direcția lui, cu mâna ridicată. Lovitura a fost scurtă, Al țintise gâtul și am fost aproape sigur că am auzit vertebrele trosnind. Ochi-bolnavi și-a scăpat capul într-o parte, chipiul i-a căzut, rostogolindu-se, urmat de sticlele pentru ochi și, fără un cuvânt, omul se frânse, alunecă greoi la picioarele lui Al. Am auzit un urlet. Țipase Kurt, avea ochii

injectați, și mâinile lui, tremurând, trăgeau de la spate arma cu țeavă groasă. Apoi arma a bubuit la doi pași de mine, a bubuit repetat, înecându-mă cu mirosul ei usturător, de chimicale arse. Și l-am văzut pe Al clătinându-se, aplecându-se nefiresc, ca retezat din șale, iar genunchii îi slăbiră și corpul lui subțire se prăbuși lângă Ochi-bolnavi. Se prăbuși, ciuruit. Grăsanul era palid, îi tremura buza de jos și se făcuse și mai mic în spatele biroului, iar Kurt mă privea cu ochii lui injectați și întorsese țeava spre mine, tremurând. Dar eu aveam mâinile legate la spate și m-am chinuit să rămân calm, de-acum știam că totul avea să depindă de calmul și de răbdarea mea, numai de ele. Al fusese mai nestăpânit, cedase impulsurilor, și uite că Al zăcea la picioarele mele, cu sângele împrăștiat. Se liniștise, degetele lui nu mai zvâcneau, nu mai era o primejdie pentru nimeni, așa că, înnebunit de furie, Kurt putea să izbească fără nici o teamă cu cizmele în corpul însângerat.

Îmi amintesc că, revenindu-și din șoc, grăsanul începuse să zbiere, încât Kurt l-a lăsat imediat pe Al, ciuruit cum era, și m-a împins afară, apoi m-au închis într-o altă baracă, întunecoasă, cu vergele de fier în dreptul ferestrelor. Am auzit scrâșnetele mecanismului de la intrare, apoi câteva comenzi și, aproape imediat, o umbră a apărut în apropiere, postându-se sub o sursă oarbă de lumină, de unde putea ține sub observație intrarea și ferestrele. Kurt plecase și, la câteva minute numai, l-au scos pe Al din baraca grăsanului, l-au târât departe de corturi, în marginea cealaltă a poienii. Le vedeam umbrele îndreptându-se într-acolo și îmi forțam privirea să pătrundă în noapte, să rețină tot. Pentru ei, Al era un cadavru, pentru mine încă nu, *putea fi reanimat*, dar numai acolo, în lumea

de unde veneam. Nenorociții ăștia îl zvârleau în marginea pădurii, ca pe un hoit zdrobit și netrebnic. Ce fel de oameni erau? mă întrebam supărat, poate umilit, simțindu-mă ca într-o cușcă. Și nu găseam un răspuns. Și de ce toate astea, de ce, până când tot așa? mă întrebam. Apoi mi s-a părut că înțeleg. Am înțeles în primul rând că trebuia să-i judec după alte tipare și după alte unități de măsură, n-avea nici un sens să introduc în problema aceea delicată măsurile timpului meu. Erau niște brute și, dacă fuseseră vreodată oameni, înnebuniseră și se abrutizaseră, coborând până la animalul din ei. Trăiau hrănindu-se din putere, beția puterii le întunecase mințile, însă eu știam acum că le era teamă – tremura carnea pe ei sub aerele de stăpâni pe care și le dădeau. Îi scurma o teamă care era și ea a animalului înnebunit. M-am convins de asta puțin mai târziu, înainte de miezul nopții, când, având mâinile eliberate de strânsoarea legăturii, tocmai mă pregăteam să fac ceva, îmi gândeam un plan. Bubuiturile de dincolo de munte slăbiseră mult și se răriseră, era liniște și frig, omul de pază zgribulea sub bec, mutându-se din loc în loc, cu arma în mână. Deodată, bubuiturile reîncepură, dese, adânci, parcă vuia întregul masiv, din adâncuri. Câteva explozii zguduiră barăcile, și, la lumina ștearsă a lunii, am văzut umbre negre ieșind speriate din corturi, oameni buimăciți de somn alergau aplecați, care spre mașini, care spre pădure. A fost o panică generală și abia târziu s-a potolit, după ce avusesem la un moment dat impresia că vor fugi cu toții, îmbarcați în cutiile lor pe roți, lăsându-mă uitat acolo.

Pe la miezul nopții știam clar ce-mi rămânea de făcut. Omul pus să mă păzească nu se mișcase din postul său, dar era iarăși liniște și, concentrându-mă,

am avut siguranța că voi reuși să-l adorm. Nu puteam să-i înving opacitatea, nu puteam angaja dialogul cu el, dar puteam spera în efectul „de șoc” obținut printr-o mobilizare totală a energiei mele psihice. Mi-am propus să-l influențez cu orice preț, copleșindu-l mental, strivindu-i împotrivirea, obligându-l să treacă dincolo de pragul leșinului. Era liniște, asta îmi convenea, iar luna, în vârful brazilor, lucea stins, lătită într-un văl diafan de ceață. Să aștept până se mai îngroașă ceața, mi-am zis. Și n-a trebuit să aștept mult, pentru că pâcla urca din vale și, curând, poiana întreagă fu înecată într-un vălătuc lăptos, iar aerul deveni parcă mai dens și mai greu. Era timpul să scap de omul care mă păzea, dar înainte de asta trebuia să-l fac să deschidă zăvorul. L-am văzut printre gratii, venea prin ceața mișcătoare, clătinându-se, cu brațele întinse în față, iar arma părea un instrument plantat caraghios într-una din mâinile acelei arătări fantomatice, care pipăia solul cu pași străini, nesiguri. Pași de orb. Apoi l-am pierdut din vedere și zăvorul a scrâșnit la intrare, dovadă că, în starea aceea de inconștiență, omul făcea totuși ce-i cerusem. Eram liber, în sfârșit liber, iar paznicul mă privea fără să vadă nimic, fără să înțeleagă ce se întâmpla cu el și cu mine. Cu o ultimă încordare l-am doborât, l-am făcut să cadă în pragul ușii deschise și n-am mai așteptat. Am traversat poiana, cu picături de ceață lipite pe frunte, pe obraji. Am trecut prin apropierea drumului, unde auzeam vorbindu-se încet, cred că erau cei ce păzeau mașinile, dar mergeam abia atingând pământul și nu m-au simțit. Ceața stăruia, groasă, complice, ușurându-mi înaintarea spre marginea pădurii, locul acela în direcția căruia privisem prin noapte ore în șir. Am avut puțin noroc, trebuie să recunosc. N-am căutat prea mult,

aproape ca m-am împiedicat de corpul lui Al, aruncat pe frunzișul umed. Era rece și, cu mâinile adunate sub burtă, înțepenise.

Alarma s-a dat curând. Încă nu apucasem să urc prin pădure decât vreo două sute de pași, când jos, în tabără, răsunară primele țipete și împușcături. Descoperiseră, cred, santinela leșinată în pragul ușii. Îl găsiseră pe individ mai repede decât îmi închipuiam eu că o să se întâmple – probabil veniseră să-l schimbe cu altul și nu mai era la locul lui, în post. Iar ușa barăcii era larg deschisă, așa cum o lăsasem. Și începuseră să strige, să se cheme prin ceață, iar în câteva rânduri izbucniră dinspre tabără împușcături. Eu urcam, cu corpul lui Al pe umăr. Era greu Al, mai ales la un drum în pantă, prin noapte, prin ceață, printre crengile umede ale brazilor. Necunoscuții încercau să-mi ia urma, mă considerau fie foarte important, fie foarte periculos, pentru că întreaga tabără se deșteptase și auzeam zgomotele lor, cum mă căutau, împrăștiți prin pădure. Cred că m-au căutat mai întâi prin tabără și în lungul drumului și în jos, spre pârau, unde era mai ușor de ajuns pentru cineva care ar fi vrut să fugă. Apoi s-au răspândit pe pantă, prin pădure, orbecăind după mine. Într-o vreme, ajunseseră atât de aproape, încât le-am văzut luminile lanternelor, lățite în aburul ceții, și le-am auzit vorba nervoasă, pe ton scăzut. Intrasem între niște tufișuri și stăteam ghemuit, lângă corpul țeapăn al fiului meu; începuse să-mi fie și mie o frică nebună, abia îmi mai stăpâneam bătăile inimii. Trebuia să scap, să mă îndepărtez cât de mult, apoi să urc cumva spre creasta muntelui. Numai acolo întvedeam salvarea, dacă exista vreuna. Al îmi era o povară, de aceea mă ajunseseră urmăritorii și m-au întrecut, dar încă mai speram într-un deznodământ

fericit și nu voiam să renunț la Al, *nu puteam* să renunț. Așa că l-am ridicat din nou în spinare, când zgomotele urmăririi nu s-au mai auzit, și am făcut un ocol. M-am abătut de la direcția care mă scotea de-a dreptul pe creastă, unde presupuneam că ei vor sta liniștiți la pândă, să mă aștepte. Am ajuns, astfel, în marginea unui torent secăt, prăvălit parcă din cer, nu din munte. Ceața se mai subțiasse, luna îmi arăta acum obstacolele, numeroase și adesea greu de observat în umbra întunecată a arborilor. Obosisem, urcam încet, cu răsuflarea întretăiată, iar pădurea se legăna fantomatic deasupra mea, înfiorată adânc de vântul rece al toamnei.

Spre ziuă am adormit într-o văgăună, dar începu curând să plouă și stropii mă trezire, căzându-mi pe față de pe frunzele tufișurilor sub care mă adăpostisem. Aveam să mă conving încă o dată cât de instabilă era vremea la munte, mai ales în acel anotimp, pe care nu-l alesesem, pur și simplu mă prăbușisem în el. Mai odihnit fiind, mi-am continuat urcușul. Zorii erau tulburi, pe un cer noros și umed, frunzișul căzut se umezise și el, dar nu într-atâta încât să nu ofere pasului puncte de sprijin. Al atârna pe umărul meu în aceeași poziție ghemuită și, la un moment dat, mi-am zis că totul era în zadar. Că, gata, Al se stinsese, ciuruit de arma lui Kurt, iar eu rămâneam captiv în timpul mantalelor negre-verzicenușii, iată adevărul, realitatea! Ce sperî, ce mai sperî? mă întrebam, târându-mă în sus, pe firul torentului. Sus e vârful muntelui și dincolo de creastă e o vale, și din nou o creastă, doar cunoști locurile, ai mai fost pe aici. *Când, nebunule, când ai mai fost?* Și, opintindu-mă, târam corpul lui Al; eram destul de obosit de urcușul continuu ca să nu-l mai pot ține pe

umeri și îmi era teamă că, nu peste mult, aveau să mă lase picioarele, le simțeam tremurând de încordare. Trebuia, totuși, să ies. Să ies deasupra, îmi ziceam, deși dincolo de creastă putea să fie o altă vale, mai multe văi și creste, și toate ale aceluiași timp, toate ale timpului în care mă prăbușisem. Dar speranța cuibărită în mintea mea se întemeia pe o presupunere, vagă, ce-i drept. Mă gândisem că ruptura aceea, falia în timp, putea avea și o localizare în spațiu, o limitare geografică. Îmi era greu să cred că experiențele din munți aruncaseră în urmă cu zeci de secole *întreaga* planetă. Trebuia să văd, să mă conving eu însumi și, dacă exista o singură ieșire din timpul străinilor, aveam datoria să o caut. S-o caut cât de repede, îmi spuneam, câtă vreme corpul lui Al mai putea fi regenerat și readus la viață.

Veni amiaza și cețurile se mai răriră, sus, unde ajunsesem. Stăruiau, groase și tulburi, în fundul Văii Iadului, unde înecaseră totul: drum, tabără, pârau, brazi. Soarele sclipi de câteva ori prin pâcla cerului și învioră puțin locurile. Numai că eu urcam acum pe o coastă golașă, cu mult grohotiș și iarbă puțină. Pădurea se terminase și abia sus, pe creastă sau pe platou (încă nu știam ce mă aștepta acolo), zăream câteva pâlcuri de brazi, unii strâmbați de vânt sau de viituri. Ca să ajung acolo, trebuia să străbat un loc descoperit. Cum n-aveam de ales, m-am aventurat în zona care nu-mi mai oferea adăpost și trecusem de jumătatea distanței, avansând, spre marea mea disperare, chinuitor de încet, cu opriri dese, când răsunară primele împușcături – o rafală lungă, care mi-a încordat nervii, obligându-mă să tresar. Trăgeau de jos, dinspre pădure, mă descoperiseră abia atunci, și o clipă am rămas fixat acolo, șocat de zgomot și uimit de

tenacitatea urmăritorilor; mă căutaseră fără întrerupere, prin toată pădurea, o noapte și o jumătate de zi, până îmi dăduseră de urmă. Apoi m-am smuls din loc, l-am apucat pe Al în brațe și mi-am urmat urcușul, cât de repede puteam. Instinctiv, simțeam că trebuie să mă adăpostesc, după pietre, după trunchiurile frânte, în șanțul aproape vertical al torentului.

Dinspre pădure rafalele răsunau mereu, mantalele negre (brune, verzi, cenușii) voiau să mă țină astfel în loc, în timp ce câțiva dintre urmăritori alergau prin zona descoperită, încercând să se apropie la o distanță convenabilă pentru tirul lor. Și mi-a fost iarăși frică, atunci, cu mogâldețele acelea în spate. Îmi era teamă să nu mă rănească, să nu mă doboare, ca pe Al, înainte de a ajunge sus. Să răzlesc pe platou, chiar dacă numai ca să mă pierd în pădurea de dincolo de munte. Atâta doream atunci: să scap de schijele armelor în porțiunea aceea descoperită, unde eram un vânat aproape sigur pentru urmăritori. Altfel, totul se termina, pentru Al și pentru mine, aveam să putrezim într-un pământ care n-ar fi trebuit să fie al nostru decât peste o întreagă veșnicie, după ce nimic din amintirea indivizilor ăstora nu va mai fi rămas. Dar ei trăgeau rafale după mine, încât munții clocoteau, repetând bubuiturile și amplificându-le, rostogolindu-le până jos, în apa pârâului. Obosiseră, nu mai puteau alerga nici ei. Mi se cățarau pe urme alene, desfăcuți în lanț, și abia câte o armă mai răpăia prelung, smulgând bucăți din piatră în stânga, sau în dreapta, sau deasupra mea. Curând atenția mi s-a concentrat asupra unuia singur, care îi depășise cu mult pe ceilalți și obosise poate mai puțin, pentru că făcea eforturi aproape supraomenești să mă ajungă.

Așa am răzbit sus, la brazi, și m-am târât la adăpostul lor, gâfâind, trăgând în urma mea corpul alb, rece și zgâriat al fiului meu Al. Eram murdar, zgâriat eu însumi, dar în primul rând speriat, pentru că-l știam pe următor aproape și nu mai puteam face absolut nimic, salvarea mea depindea de felul în care l-aș fi determinat să creadă că plecasem în altă direcție. Și abia atunci, cum stăteam în tufiș, cu pieptul lipit de pământ și cu nările în iarbă, abia atunci *am sesizat schimbarea*. Aerul era altul, mai cald și fără umezeală, iar soarele, când m-am răsucit să-l văd printre frunze, făcuse parcă un salt de câteva ore pe cer. Și iarba de care îmi lipisem obrazul, iarba avea în ea o clorofilă proaspătă, mirositoare, de un verde primăvărat, încât, înțelegând, m-a cuprins deodată amețea. Apoi mi-a venit să sar în picioare și să râd și să țip. Dacă n-am făcut-o, a fost numai din cauza următorului. Apucase să iasă și el în marginea platoului, cumpănindu-și arma în mâini și aruncând priviri cercetătoare în toate părțile. Era Kurt.

Ieșise *deasupra* și habar n-avea unde ieșise, idiotul! Mă căuta din ochi, mergând aplecat și mișcând într-o parte și-n alta țeava armei, gata să declanșeze schijele morții. Și habar n-avea unde ieșise! Îmi venea să râd, urmărindu-i printre frunze mișcările, dar n-am avut vreme să reacționez în vreun fel, pentru că individul văzuse ceva pe platou, ceva care-l făcuse să tresară. M-am ridicat într-un genunchi, să văd și eu: în margina pădurii, o construcție alb-azurie dinspre care veneau discutând *cinci*, nu mai puțin de cinci contemporani de ai mei! Kurt îi recunoscuse și el, după costume. Fusese surprins la loc deschis și, știindu-și camarazii în spate, începuse să urle din răspuțeri: *Haalt!* (ori poate *Stoi! Stoi!*, cum susține Al). Apoi am auzit rafala. Trei

oameni din grup îngenuncheară, alunecând în iarbă, spre nedumerirea celorlalți doi. Kurt ținea arma întinsă și făcea semne în urmă, celor care nu mai soseau și n-aveau să mai vină niciodată, pentru că acțiunea aceea, care rupsesse timpul și crease o falie până în vremea lui Kurt, încetase. Încetase imediat după ce el ieșise *deasupra*. Iar el nici măcar nu-și dădea seama că se petrecuse o schimbare, și încă ce schimbare! Își chema camarazii din urmă, fără să-i treacă prin minte că-i aștepta să apară dintr-un timp ce nu-i mai aparținea. El credea că, din clipă în clipă, mantalele morții aveau să năvălească din vale, alături de el, cu armele în mâini. Și nu-i scăpa din ochi pe cei în care trăsese.

Știam ce va urma. Unul din cei teferi, înțelegând situația, a scos tija generatorului. Trei scânteii reci și, sub privirile consternate ale lui Kurt, oamenii se ridicară, iar grupul își schimbă direcția și avansă spre el. *Haalt! Haalt!* urlă Kurt, amenințând cu arma și, din glasul lui gătit, din trăsăturile desfigurate ale feței, se putea înțelege că în ființa lui învinsese groaza. Ura și cruzimea erau atunci, în el, simple anexe ale fricii animalice. *Halt!* mai strigă o dată, apoi trase din mers, cum se retrăgea cu spatele spre Valea Iadului. Căzură doi, dar tijele regeneratoarelor scânteiară și cei loviți erau iarăși în picioare. Kurt trase din nou, nu lovi pe nimeni, îi tremurau mâinile pe armă, iar chipul îi ajunsese o mască a neputinței înfricoșate, a neputinței de a înțelege și raționa. Atunci am ieșit din desiş și i-am tăiat retragerea. Descoperindu-mă cu privirea, Kurt a dat drumul armei și, fără nici o comandă, a ridicat mâinile în sus.

*

* *

— Am fost să-l văd pe *leutenant Popov*, mi-a zis Al într-una din zilele trecute.

— Pe cine? am întrebat eu nedumerit, apoi mi-am amintit. A, pe Kurt!

Ei, da! îmi spuneam în gând, amuzat. Toți turbații ăia siniștri din *timpul lui Kurt...*

— Stă în țarcul lui, mănâncă toată ziua și nu face nimic, nici măcar limba nu vrea, sau nu poate să ne-o învețe, m-a informat Al. A îmbătrânit, săracul. S-a îngrășat și seamănă teribil cu *tavarişci kamandir*, rotofeiul care ne-a anchetat acolo, în baracă. Îi mai ții minte, tată, pe rotofei și pe Ochi-bolnavi și pe toți cei îmbrăcați în mantalele morții?

Sigur că-i țin minte. Ce și-or fi închipuit oare despre Kurt, care era atât de zelos, când tocmai el nu s-a mai întors din misiune?

SFÂRȘIT

MIRCEA OPRIȚĂ

NOAPTEA PRAGURILOR

Deci n-au scăpat de *asta!* gândeam, și i-am și spus-o lui Gion Vlad, răsucind în mâini idolul sidefiu. Era o constatare pe care o făceam fără prea multă plăcere, pentru că îmi contrazicea o afirmație de mai demult, o idee lansată de față cu martori, în împrejurări ieșite din comun. Iată însă că idolul îmi rânjea în palme, strâmbându-și fața într-o expresie firoasă, holbând în gol niște ochi vopsiți cu un roșu violent, o humă prelucrată care contrasta puternic cu materialul folosit la producerea micului monstru antropomorf. Cioplitura, dată grosolan, avea marginile rotunjite neuniform de prea multele atingeri; era neîndoielnic că figurina servise drept obiect de cult, și încă timp îndelungat.

— Nu, n-au scăpat! mi-a răspuns Gion Vlad. Pesemne că toți trebuie să treacă prin...

Și nu făcea decât să repete ceea ce susținuseră cândva Marc Nelson și Andreea, contrazicându-se cu mine și cu alții, dar timpul le dădea lor dreptate (proba era înaintea mea, mai mult decât convingătoare) și îmi demonstra mie ca greșisem.

— Ce fel de material au folosit? I-am mai întrebat pe Vlad, care clipea des din ochi, scărpinându-și cu un deget bărbia, într-o atitudine de aparentă indiferență.

— Ceva de-al lor, mi-a răspuns. Un material destul de răspândit pe Magnezia, un fel de lemn moale, ușor de modelat. Trebuie să recunoști că au învățat binișor meșteșugul...

Era adevărat. În cazul unor indivizi care, cu puține generații în urmă, nu știau nici măcar să cioplească piatra, performanța părea de-a dreptul incredibilă. Andreea avusese dreptate când le-a prezis un salt extrem de rapid. Cu toții ne dădeam seama că va fi un salt spectaculos, dar singură Andreea riscase să fixeze termene scurte, încât a fost luată în râs, i s-a spus că o face numai din dorința de a fi originală. Ei nu i-a prea plăcut, nu i-a plăcut deloc, dar și-a menținut opinia, cu toate că nu putea să și-o impună convingător. Îi lipseau argumentele, tuturor ne lipseau, mergeam atunci pe ipoteze și toate trebuiau luate în considerare, în egală măsură, până când aveau să apară probele. Iar probele n-au întârziat prea mult, arătând că Andreea, cu intuiția ei uimitoare, anticipase cel mai exact ceea ce avea să se întâmple cu strămutații și mai ales *când*.

Făcusem parte dintr-o echipă de intervenție. Nu cu mult în urmă reușiseră primele călătorii temporale controlate și încă mai circulau tot felul de teorii despre ce avea voie și ce i se interzicea crononautului. „Să verificăm! Să ne lămurim și să terminăm o dată pentru totdeauna cu superstiția asta! ” ni s-a spus, atunci când începuserăm să pregătim experimentul. Era și cazul să se arunce lumină într-un domeniu în care toți nechemații se amestecau, fie cu păreri și sugestii, cel mai adesea enunțate pe un ton doctoral, categoric, fie cu pretenția de a li se acorda calitatea de exploratori în imperiul Timpului și, firește, posibilitatea de a-și exersa acolo toate nebuniile, necontrolați. Până și noi, cei pentru care timpul avea mai puține secrete, fiind nu numai specialiști, ci și primii înrolați în echipele de control, ezitam, fără să putem hotărî dacă ne vom rezuma la rolul de simpli privitori, dacă singurul lucru pe care aveam să ni-l permitem în periplusurile

temporale era contemplarea. Sau, dimpotrivă, dacă aveam dreptul să intervenim, acolo unde era cazul. Dar *unde era cazul?* Iată o întrebare la care n-ar fi putut răspunde două persoane la fel.

— Cum să intervii?! exclamau unii, exteriorizându-și astfel îngrijorarea. Elimini undeva, pe o treaptă oarecare a istoriei, intenționat ori din greșeală, o personalitate de hotărârile căreia va depinde într-un moment crucial soarta unui popor, sau a mai multora, și dai istoria peste cap. O răstorni, o întârzi sau o accelerezi. Pur și simplu o schimbi, distrugând un tipar și înlocuindu-l cu altul, prin care evoluția lucrurilor va urma un curs modificat.

— Cum să nu intervii? se întrebau alții. Cum să nu acționezi dacă, de pildă, la un moment dat, într-o împrejurare anumită a călătoriei în timp, propria ta ființă îți este amenințată. Dacă ajungi în pericol și înțelegi că, prin pasivitate, prin atitudine pur contemplativă, tu însuși, cel născut în altă conjunctură temporală, riști să cazi victimă violenței, de care e plină istoria.

„Hai să terminăm cu superstiția asta! ” ni se spusese și am înțeles că trebuia să pregătim experimentul, pentru că teoretic se putea discuta oricât, se puteau enunța nenumărate ipoteze, dar numai încercarea (riscată sau nu, după cum urma să se vadă), avea să bătătorească o cale sigură printre atâtea presupuneri. Altfel, partizanii intervenției și cei ai voiajului temporal pasiv și-ar fi prelungit la nesfârșit disputa, fără ca vreun arbitru oficial să fie în stare să decidă în favoarea unora sau a altora. Iar dacă o decizie ar fi fost luată, probabil că ea ar fi favorizat, pentru început, pe neintervenționiști, din prudență, dintr-o justificată prudență. Și totul ar fi decurs normal,

până în ziua când primul călător ar fi dispărut în vreo fundătură a trecutului, cu un pumnal înfipt între umeri, înainte de a mai apuca să reentre în „tunelul” care l-ar fi supt înapoi, în timpul de unde plecase. Un asemenea accident era de presupus, mai devreme sau mai târziu. Și, atunci, ce vor face ceilalți? aceasta era întrebarea. Vor sta cu mâinile în sân? Sau, dimpotrivă, se vor simți datori să intervină, în cel mai fericit caz numai în situația când ei înșiși vor ajunge în încurcături. I-ar mai condamna vreo instanță când, ca să-și salveze viața, vor mutila destinul altora fără să-și mai facă probleme, fără să se intereseze de consecințe? Ca să nu mai vorbim de sentimentali, care, odată începută acțiunea de modificare a trecutului, s-ar lăsa antrenați într-o adevărată frenezie a intervențiilor, găsind că ar fi justificat să se amestece în toate momentele dramatice ale istoriei. Asta gândeam noi atunci, iar perspectivelor îngrijorătoare ce trebuiau verificate li se adăuga necesitatea de a stabili un fapt esențial, aflat la originea tuturor supozițiilor: dacă trecutul va fi suficient de maleabil încât să suporte intervențiile călătorilor și dacă nu cumva evenimentele consumate în istorie se vor dovedi atât de bine fixate în clișeele lor, încât nici o influențare din viitor să nu mai fie posibilă. Rămânea de văzut.

Într-un fluid impalpabil, am țâșnit spre destinația noastră îndepărtată: un ev scufundat în adâncurile timpului, fiindcă, experimentând acolo, ni se părea că vremurile mai noi rămâneau la adăpost. N-am fi vrut să facem greșeli care să se răsfrângă, direct și imediat, asupra contemporaneității. Acolo, în inima cuaternarului, totul era încă labil, iar o eventuală nereușită a experimentului își putea pierde pe parcurs consecințele, în așa fel încât efectele nedorite să se

destrame, să se stingă în acțiunea nivelatoare a vremii. N-a fost ușor să pătrundem acolo cu aparatura științifică și instalațiile complexe de supraviețuire, cu numeroasele noastre vehicule de transport. Am avut și încurcături: atunci am crezut că l-am pierdut pe Marc Nelson undeva, pe traseu, pentru că el era singurul din grup care nu-și făcuse apariția pe colina aceea cu arbuști piperniciți, unde ne fixaserăm locul de întâlnire. Ne-am instalat tabăra sub un cer amenințător, pregătit de furtună, cu nori spulberați și realcătuți continuu. Aerul era destul de rece, iar vântul culca în rafale iarba lungă, aspră, de un soi necunoscut. Nu puteam fi prea departe de o glaciațiune, probabil trecută; i se simțeau urmările în climatul instabil, în curs de lentă, aproape insesizabilă încălzire.

Marc nu venise și Andreea era disperată. „Nu se putea fără să facă el ceva! ” ne spunea Gion Vlad, nouă, celorlalți, fiind de părere că Marc, cu neastâmpărul firii lui, nu rezistase tentației de a introduce o escală pe parcurs, într-un nod oarecare al timpului, altul decât cel care ne interesa pe noi atunci. Dar Andreea era convinsă că Marc nu putea fi responsabil de ceea ce bănuiam noi că se întâmplase. Misiunea era prea importantă pentru ca el, din proprie inițiativă, să o complice fără nici un rost. Dacă nu venise la întâlnire, i se întâmplase ceva, începând din momentul lansării. Andreea se temea de o defecțiune la sistemele de transport temporal, ceea ce era destul de neliniștitor, pentru că nu ni se mai întâmplase și nimeni nu știa ce urmări ar fi avut asupra călătorului. În cel mai bun caz, presupunând că întreruperea bruscă i-ar influența doar în mică măsură starea normală a organismului, el s-ar fi prăbușit într-un timp

necunoscut, într-un an oarecare dintre noi și vremea pe care o părăsiserăm pentru a efectua experimentul.

Stăteam pe colină, în bătaia vântului, care nici nu aducea furtuna, dar nici nu dădea semne că ar fi vrut să se domolească. Eram supărați, îngrijați, neștiind ce trebuia făcut într-o asemenea situație: dacă să ne vedem de treabă, așteptând ca Marc să ne găsească singur, sau să pornim în căutarea lui. De fapt, cred că nimeni nu lua în serios ideea recuperării lui Marc Nelson prin eforturile grupului de intervenție, însă cineva o adusesese în discuție și ne gândeam cu toții la ea. Dacă el căzuse într-un *moment oarecare* din cele două milioane de ani care ne despărteau de contemporanii noștri, cine ar mai fi fost în stare să acorde o șansă cât de mică încercărilor de recuperare? Întâi trebuia să aflăm unde se produsese accidentul, fapt nu tocmai ușor de stabilit nici chiar într-un interval de timp mic, dar ținând de-a dreptul de iluzie în cazul lui Marc. Două milioane de ani nu sunt o glumă, ți-ar trebui măcar un colectiv de câteva sute de mii de oameni, lansați simultan, care să cerceteze secolele, să adune probe, să restrângă treptat aria, existând unele speranțe că în finalul acestei colosale acțiuni insul va fi recuperat. Noi, însă, abia douăzeci și doi, am fi fost striviți de muntele acela de timp, sub care coborâserăm, în caz că ne-am fi apucat să săpăm la întâmplare galerii prin el. Până unde să te întorci și unde să începi cercetările, ca să ai norocul să dai peste Marc, acolo unde căzuse? În plus, ar fi însemnat să lăsăm baltă experimentul, împrăștiindu-ne prin timp, iar riscurile deveneau infinit mai mari. Fiecare dintre noi se putea împotmoli undeva, într-un secol străin, obligându-i pe ceilalți la alte și alte eforturi de salvare.

Andreea suferea cel mai mult, dar n-a făcut crize și nici nu ne-a implorat să-l căutăm; înțelegea și ea că totul ar fi fost în zadar. I-am respectat cât am putut durerea și, destul de stingheriți, ne-am apucat de lucru. Altfel, rămâneam cu pachetele împrăștiate sub cerul liber, când noaptea, sau furtuna, sau și una și alta se apropiau. Hotărâserăm să facem acolo o tabără provizorie, să rămânem câteva zile numai, până îi vom fi descoperit pe cei căutați, apoi să ne mutăm undeva, mai aproape de ei. În acele momente, devenise limpede pentru toți că aveam să începem experimentul, cu toate regretele pe care le încercam după Marc Nelson.

Ploua mărunț și oblic, împrășcând în rafale suprafețele cortului, din fericire bine ancorat. Trecuse de miezul nopții când sistemul de siguranță a dat alarma și, buimăciți încă de somn, ne-am adâncit privirile tulburi în întuneric. Nu se vedea nimic și abia după câteva minute bune ne-am amintit ce era de făcut în asemenea situații. Am aflat direcția semnalului și, astfel, locul prin care se încerca străpungerea sistemului de protecție. Apoi ecranul ne-a deslușit o siluetă clătinată și ne-a adus aproape chipul lui Marc; era ud, pelerina îi spânzura șiroind de pe umeri, iar trăsăturile feței, așa cum apăreau traduse din spectrul infraroșu, ni-l arătau extrem de obosit, epuizat aproape.

— Marc! A venit Marc! am auzit strigăte în jurul meu, bucuria și stupoarea se amestecau în aceste cuvinte, cu care erau treziți cei ce mai dormeau încă.

Apoi cineva a anulat bariera protectoare și Marc Nelson s-a apropiat și a putut intra în cort, însoțit de o rafală de vânt umed. Zâmbea slab, mulțumit, făcând față cu greu asalturilor noastre interrogative, iar

Andreea plângea și-l ajuta să iasă din hainele ude. Și abia atunci am observat că, la spate, pelerina îi era sfâșiată, lipsea o bună bucată din ea, ca și cum i-ar fi fost smulsă de cineva cu violență.

— Unde-ai fost? Unde ai rămas? Întrebau mai mulți, dar el era prea obosit ca să poată răspunde.

— O să vă spun, a mai adăugat, înainte de a adormi, răzbit de căldură, culcat pe așternutul pregătit în grabă de Andreea, care l-a vegheat apoi toată noaptea.

Abia a doua zi a fost în stare să ne explice. Nu făcuse nici o escală pe traseu, rezistase ispitelor, apreciind că va mai avea prilejul să scotocească istoria într-o incursiune viitoare. Marc afirma că nici nu-i trecuse prin minte să ne producă încurcături. Dar aparatul său de ghidaj avea un joc care îi micșora precizia. Își dăduse seama de lucrul acesta abia când se trezise singur, pe aceeași colină, într-un luminiș, înconjurat de pădurea înzăpezită.

— De care pădure? Întrebase cineva, nedumerit.

— De asta din jur, precizase Marc Nelson, culcat încă în așternut, mișcându-și într-un fel anume brațul.

În jur nu era nici urmă de pădure. I s-a spus, iar el s-a mirat, rămânând cu mâna suspendată în aer.

— Da? Întrebase. Atunci, în orice caz, a fost. Poate că a ars între timp. Era o pădure bătrână și pantele erau pline de zăpadă, un strat gros până la genunchi.

Din povestea lui, am priceput că Marc, împins de acțiunea prelungită a transportorului său temporal, coborâse mai mult decât noi, se oprise într-un timp anterior celui în care trebuia să ajungem pentru a îndeplini misiunea primită de întregul grup și pentru care alunecaserăm în urmă cu două milioane de ani. Marc nu știa cu precizie unde nimerise, presupunea însă că mai aproape de începuturile cuaternarului.

Regăsise planeta într-o zi de iarnă geroasă, cu zăpadă scârțâitoare, lucind în lumina aspră a soarelui înghețat. Calendarul astronomic pretindea că era luna aprilie. Poiana unde ajunsese era pustie și la fel părea pădurea din jur, cu copaci desfrunziți, încărcăți de zăpadă grea pe ramuri. Se așezase pe balotul pe care îl transporta și ne aștepta pe noi, ceilalți, convins că venise primul la locul de întâlnire. În nici un caz nu-i trecuse prin minte, atunci, că aparatul lui era imprecis, având un joc aproape neglijabil, dar care, acționând într-o durată atât de imensă, determinase eroarea, o eroare pe măsura saltului realizat. Momentul opririi fusese calculat greșit și alunecarea prin „tunel” se prelungise, după cum în alte împrejurări se putea termina înainte de vreme, iar atunci l-am fi avut pe Marc Nelson undeva, între noi și timpul de unde plecaserăm, *prezentul* contemporanilor noștri. Marc ar fi fost pierdut pe acest traseu imens, așa cum credeam la început. Numai că el ieșise din intervalul acela și căzuse mai jos, mult mai jos, unde nici prin gând nu ne-ar fi dat să-l căutăm. Norocul lui a fost că s-a descurcat și a știut să ne regăsească.

Deci, el ne aștepta, așezat pe balot, iar noi nu mai veneam. I se făcuse frig și, ca să se apere de mușcătura gerului (nu putea ști dinainte că avea să sosească tocmai în miezul unei ierni prelungite), trebuia să despacheteze. Dar nu era sigur că terenul era cel mai bine ales pentru o tabără, așa că hotărâse să reziste cumva până la apariția noastră și, ca să facă totuși ceva, bătătorea locul pe lângă balotul de pânză groasă și în jurul cutiilor metalice pe care le adusese cu el. Pelerina era mai la îndemână, izbutise s-o scoată și să și-o înfășoare pe lângă corp. Se mai încălzise, dar întârzierea noastră, după ce așteptase zadarnic ore în

șir, îl neliniștea. Ca să-i treacă vremea mai ușor, pornise prin pădure, fără să se îndepărteze prea mult. Cerceta urmele lăsate în zăpada înghețată și încerca să recunoască după ele diverse animale. Dar erau prea deosebite de urmele pe care le știa. La un moment dat, speriasse niște cornute mici, un fel de cerbi pitici, care o rupseră la fugă și trecură culmea, țopăind prin pădure. Se năpustiseră în vale, pe versantul opus și, la câteva minute numai, din direcția aceea se ridicase un răget înfiorător, de fiară care atacă. Un răget scurt, icnit, purtat printr-un gâtlej enorm. Marc aprecia că fusese o felină, o felină mare, și se felicita că nu trecuse el, primul, dincolo de culme. Aproape că uitase de primejdii, cât timp fusese preocupat de întârzierea noastră și de frig. Răgetul i le reamintea. Îi amintea că pătrunsese într-un timp dominat de sălbăticiuni, dintre care unele de-a dreptul redutabile. Se speriasse atunci, răgetul îl lua prin surprindere și aproape că-l paralizase. Apoi se răsucise pe călcâie și începuse să alerge spre locul unde își lăsase balotul, dar acum cobora, iar zăpada era înghețată și alunecoasă. În grabă, căzuse de câteva ori, rostogolindu-se pe pantă.

Avu surpriza să constate că treaba pe care el nu se hotăra s-o facă o făcuseră lupii. Balotul era sfâșiat, iar haiticul trăgea de lucrurile lui, risipindu-le. Erau niște lupi mici, roșcați, flămânziți zdravăn de zilele și nopțile anterioare, din moment ce sfâșiaseră un obiect atât de nou, de neobișnuit pentru ei. Marc Nelson își vedea lucrurile amenințate și, ca să salveze ceva, ieșise în lumină. Lupii îl observaseră venind și, la început, surprinși de apariția nemaivăzută, se retrăseseră câțiva pași, agitați, mârâind amenințător. Dar erau prea flămânzi și prea mulți ca să fugă. Marc se gândise că va trebui să se folosească de armă, ca să-i alunge.

— Ai tras în ei? se interesă Gion Vlad, când aventurierul grupului ajunsese în acest punct cu povestirea.

— Nu, n-am tras, mărturisi Marc, intrigat de tonul alarmat cu care îi fusese pusă întrebarea.

— Bine ai făcut! Cine știe ce rol le va fi rezervat în arhitectura preistoriei! urmă Vlad, nedumerindu-ne pe toți, apoi am apreciat că glumea. Nu, nu! încerca el să se apere. Imaginați-vă că stomacul unuia din urmașii lupilor lui Marc îl va găzdui cândva pe dușmanul personal al primului cioplitor de piatră. Și asta, presupun, înainte ca bruta să-l elimine pe geniul preistoriei. Or, dacă Marc trăgea... vă dați seama ce tragedie! Vă dați seama...

Am râs cu toții de ceea ce putuse produce, fie și cu titlu de glumă, închipuirea lui Gion Vlad. Marc ne-a spus apoi că nu i-ar fi păsat de urmașii haiticului, ar fi tras, ca să-și salveze lucrurile, dacă ar fi avut la el arma. Dacă ar mai fi avut-o, fiindcă *fusese* asupra lui cu puțin timp înainte. Dar căzuse de câteva ori, în pădure, și e foarte probabil că arma îi lunecase afară din buzunar într-un asemenea plonjon forțat și se afundase în zăpadă. El nu observase pierderea, n-o observase la vreme, ci abia în poiană, față în față cu haiticul. Lupii urlau, șezând sau mișcându-se pe loc, fără să se retragă de lângă balotul sfâșiat. Apoi, cum omul ezita, deveniră curajoși, pregătindu-se să-l atace. Marc înțelegea că nu era de glumit, chiar dacă fiecare animal, luat în parte, nu depășea dimensiunile unei vulpi. Erau însă mulți, aproape o sută, încât Marc risca să fie doborât de acești hămesiți strămoși ai lupului de mai târziu, să fie ucis de ei înainte chiar ca omul, ca specie, să fi apărut pe Pământ. „Și nici măcar n-ar fi fost în stare să aprecieze asta, cu stomacurile lor

mizerabile! ” glumise cineva, ori poate Marc însuși, când totul nu mai era decât o amintire.

— Când i-am văzut venind, povestea el, am uitat de balot și am luat-o la fugă. Primii erau aproape, le simțeam răsuflările și mă temeam să nu mă încolțească în ultima clipă. Uite ce mi-au făcut, totuși! Își arăta el, ca pe un trofeu, mantaua sfâșiată. Apucasem să mă agăț de o creangă și încercam să-mi ridic picioarele pe trunchi, când o jivină și-a înfipt colții în mantaua mea. Dacă n-ar fi rupt-o, aveam de ales: ori mă lăsam tras între ei, ori urcam în copac cu lupul spânzurând de mine...

Marc Nelson râdea, iar Andreea îl privea muștrător, fără să-l certe, fericită în adâncul inimii ei că se întorsese, după ce toți îl credeau pierdut. Marc povesti apoi cum, călare pe o creangă și cu lupii roată în jurul copacului, își cercetase cronolansatorul (noroc că nu-l lăsase lângă balot!) și observase nepotrivirile, eroarea aceea. Însă condițiile deveniseră foarte vitrege pentru o activitate care cerea liniște și concentrare, așa că, pentru început, făcu un salt de douăzeci și patru de ore, ca să scape de haitic. Era din nou singur, pe creangă, unde zăpada scuturată apăruse la loc și știa că lupii nu l-ar mai fi deranjat decât în ziua următoare. Poiana era pustie, iar lucrurile lui din balotul sfâșiat dispăruseră. De fapt, *nu existau încă*.

Sprijinit de trunchi, Marc muncise ceasuri în șir, ca să-și lămurească întâmplarea căreia îi datora despărțirea de grup. Încetul cu încetul înțelegea și, calculând în funcție de dimensiunile erorii atunci constatate, își programase ascensiunea în timpul care, raportat la momentul acela, însemna pentru el *viitor*. Trebuia să străbată „tunelul” până exact în nodul temporal în care ne opriserăm, și calculase totul atât

de bine încât s-a trezit lângă noi în plină noapte, sub o ploaie torențială care avea să-l ude, în câteva minute, până la piele. Rătăcea pe colină, fără să distingă prea clar obiectele din jur și mult timp nu fusese convins că nimerise unde trebuia. Obosit, frânt, înmuiat de ploaie, cu amintirea proaspătă încă a emoțiilor din întâmplarea cu haiticul de lupi, nimerise pe neașteptate peste cortul abia făcut și declanșase, prin apariția lui, semnalele barierei protectoare, trezindu-ne astfel pe toți.

— Cum de n-ai luat-o în sens opus? l-am întrebat odată.

Singur, rătăcit de grup, cu aparatele defecte, putea crede că acela era sensul bun, scufundându-se în timp până cine știe unde. S-ar fi văzut, la un moment dat, în plină eră mezozoică, înconjurat de saurieni uriași. Dar Marc Nelson a clătinat din cap, zâmbind, și mi-a spus că așa ceva nu era posibil, n-ar fi reușit niciodată să facă o asemenea greșală catastrofală. Sensul bun îl *mirosise* imediat, dovadă că ne ajunsese din urmă la timp, înainte de a ne împrăștia în căutarea lui. Își imagina că puteam face una ca asta, că puteam abandona experimentul, ca să-l recuperăm! Bine că reușise el însuși să ne regăsească, îmi ziceam, bucuros să merg cu Marc într-una din primele noastre recunoașteri mai îndepărtate.

Ne-am abătut atunci spre munți, unde urmele glaciațiunii erau pregnante. Încă de departe ne-a întâmpinat albul mat al zăpezilor, care îi acoperea aproape în întregime, deși era vară și munții, așa cum ni-i aminteam, n-ar fi trebuit să păstreze zăpada decât în cele mai friguroase luni ale anului. Dar asta avea să se întâmple cândva, peste un apreciabil număr de milenii. Nouă ne era dat să vedem panorama

ghețarilor, începând din înălțimi, unde umpleau creuzetele uriașe ale viitoarelor lacuri alpine, și revărsați până aproape de poale, prin rupturile solului măcinat de frecvente alunecări, de prăbușirile unor porțiuni din masa compactă de gheață. Zburând, încercam să recunoaștem locurile, ceea ce nu era chiar atât de greu, și ne lăsarăm pătrunși de o uimire ușor de înțeles, dacă raportam imaginea percepută atunci la ceea ce știam noi despre întreg ținutul cercetat. Am reperat chiar vetrele câtorva mari centre urbane de mai târziu, pe atunci regiuni sălbatice, scufundate în pădurea rară, pământuri peste care timpul trecea încet, abia târându-se, aducând insesizabile transformări. Nimic atins, nimic modificat, nici un sens în plus față de cele conținute în manifestările obișnuite ale unei naturi virgine.

La întoarcere, am aflat că unul dintre noi, cineva din grup, vreau să spun, dăduse de urmele celor pe care îi căutam. Reușise să-i întâlnească în pădurile de dincolo de munții cu zăpezi veșnice, unde soarele încălzea cu ceva mai mult și totul era mai bogat: vegetația, fauna. Până și aerul, înmiresmat de ierburi, își pierdea din asprime, încât regăseam acolo niște primăveri cunoscute dintr-un alt timp, ulterior. N-am rezistat curiozității și, pe rând, ne-am deplasat în zona respectivă, ca să vedem despre ce era vorba, să ne convingem. Erau peste o sută, mai târziu am reușit să le stabilim cu exactitate numărul, dar atunci era greu să-i descoperi pe toți, cum viermuiau pe sub frunzișul copacilor. Scunzi, ușor încovoiați, călcând clătinat pe picioarele încă destul de scurte, oamenii aceia în alcătuire stăpâneau un capăt de pădure, terminat în savană, iar întâlnirea cu ei, realizată peste o atât de largă prăpastie în timp, avea să ne producă o impresie

profundă. Fără să fiu văzut, le-am urmărit mișcările; era vremea amiezii și ieșiseră în grupuri într-un luminiș, să se încălzească la soare. Frunțile lor teșite păreau să ascundă gânduri puține și sărace, traduse în gesturi greoaie, alteori pripite, în acțiuni simple și adesea întrerupte, abandonate în favoarea altora, care aveau aceeași soartă. Poate că era un fel de joc al după-amiezii, când lipsa de preocupări, care urma unui prânz cu rădăcini și fructe, se făcea simțită.

— Ei sunt, fără îndoială! șoptise lângă mine Andreea, care urmărea cu același interes mișcările hoardei.

Și mi-a atras atenția asupra câtorva indivizi înarmați cu bâte, erau paznicii grupului, fapt care se citea și pe chipurile lor grave, botoase, în privirile cercetătoare, aruncate împrejur. Ne-am străduit să nu ne trădăm prezența, dar simțurile acelora se dovediră extrem de ascuțite și prea greu de înșelat. Cu țipete lungi, înalte, careva dădu alarma și întreaga hoardă tresări din lânchezeala momentului. Neliniștiți, cu grohăituri de neînțeles, se adunară în grabă la adăpostul arborilor și așteptau acolo hotărârile unora care păreau să aibă un rol mai important în grup. Nu ne văzuseră, dar nările lor, sau urechile, cu care cercetau spațiul mai bine decât cu privirea, le aduseseră știri alarmante și-i făcuseră dintr-o dată deosebit de prudenți. Erau nespus de caraghioși, li se mișcau doar urechile și nările largi, gata să prindă cel mai mic foșnet și orice urmă de miros străin. Apoi, fără să se lămurească, se retraseră în pădure, târându-și măciucile cioturoase și pufnind nemulțumiți.

După ce le-am reperat poziția, trebuia, conform programului, să ne mutăm undeva, în apropierea lor. În experiment se prevăzuse o perioadă de studiu; era

obligatoriu ca, înainte de a se întreprinde ceva, să cunoaştem subiecţii şi reacţiile lor, să ne dăm seama cu cine urma să lucrăm, care era gradul lor de inteligenţă şi, mai ales, ce poziţie ocupau în mediul înconjurător. Pregătiserăm în acest scop o serie de teste care se completau prin observarea hoardei de la distanţă, sau prin colectarea informaţiilor comunicate de un număr de mici capsule, lansate în pădure. O tabără mai de durată, bine protejată împotriva sălbăticiunilor, ne-a servit de atunci înainte drept cartier general. La ieşirea din munţi, într-o vale îngustă, ferită de vizitele neaşteptate ale subiecţilor noştri (cel puţin pe timpul verii, aşa credeam), ridicarăm toate corturile şi instalaram complexe de aparate care le transformau, pe fiecare, într-un mic laborator. Trebuia numai să avem grijă ca nu cumva hoarda, dintr-un motiv oarecare, să migreze spre alte orizonturi, înainte de a prinde noi de veste. Dar o asemenea surpriză era aproape exclusă, după ce împânziserăm pădurea cu un sistem de informare atât de bine organizat.

— Vino să-ţi arăt ceva! I-am auzit ca prin vis pe Gion Vlad, chemându-mă în cortul lui.

Stăteam afară, sprijinit cu umărul de stâlpul antenei şi, într-un anumit unghi, printre corturi, o vedeam pe Andreea, care scosese un şezlong în faţa intrării şi se tolănise în el. O vreme privise în lungul văii, unde soarele sângera la apus. Fusesse cald toată ziua şi Andreea îşi odihnea picioarele desculţe, unul peste altul, balansându-se încet. Cred că nu mă văzuse, sau se prefăcea, cum stătea acolo, absentă, uşor melancolică. Apoi luase de undeva un pieptene, probabil îl avea la îndemână, şi începuse să şi-l tragă leneş prin păr, studiindu-se într-o mică oglindă. Şi

continua să se legene abia simțit în liniștea înserării, iar eu rămăsesem cu ochii ațintiți spre profilul ei, fascinat de umărul ei bronzat și de mâna care conducea leneș pieptenele prin păr. În momentele acelea îl invidiam pe Marc Nelson, pentru nopțile lui, pentru *nopțile lor*. Nu-mi puteam lua privirile de la Andreea și tocmai atunci Vlad mi-a spus: „Vino să-ți arăt ceva” și insista să intru în cortul lui, încât m-am înfuriat și nu mai știu prea bine ce i-am răspuns. În orice caz, ceva nu tocmai plăcut. Dar el insista de după pânza verzuie, zicea că aş putea să-mi dau un an din viață ca să nu scap scena aceea. Cu părere de rău, am renunțat la Andreea, la imaginea ei luminată de soarele dinspre asfințit și am intrat în cortul unde Vlad, ridicându-se de lângă un ecran, mi-a făcut loc alături, cu un rânjel care îi întindea toată fața.

— Mare lucru! i-am zis înciudat, după ce privisem ecranul. Pentru asta puteai să nu mă deranjezi!

Imaginea îmi arăta o femelă antropoidă care scurma cu palmele după rădăcini, între niște copaci tineri, în vreme ce țâncii, doi, tot atât de nespălați și cu părul tot atât de încâlcit ca și mama lor, se jucau alături și din când în când îi săreau în spate. Atunci botoasa își scotea palma din groapa în care scurmase și-i pocnea zdravăn, pentru ca imediat să scurme mai departe, cu o grabă amuzantă. Când se întorcea spre copii, îi vedeam expresia tâmpă pe o față pe care, ca să fie mai convingătoare în sancțiunile aplicate, și-o strâmba fioros. În rest, aparatul îi surprindea numai spatele acoperit de o blană scurtă, neagră, și călcâiele bătătorite, cum stătea ghemuită între trunchiuri și săpa groapa din care scotea rădăcini, ca să le roadă imediat cu lăcomie.

Toate acestea le-am văzut în câteva secunde.

— O fi străbunica ta! am adăugat, dar Vlad părea și el prea nedumerit de imagine ca să se supere pe mine atunci. A înțeles că, din nebăgare de seamă, schimbase canalul, când se ridicase să mă întâmpine. Altceva voia el să-mi arate.

— Privește aici! mi-a atras atenția, după ce a reglat aparatul.

Undeva, în savană, avea loc o vânătoare. Hoarda dibuise locurile de pășunat ale cirezilor de vite sălbatice. Înțelegeam că bărbații se strecuraseră prin ierburi până în apropierea lor, fiind simțiți abia în ultimul moment. Probabil că li se știa de frică, pentru că apariția lor stârnise panică în cireadă și animalele se risipiseră întâi, adunându-se grămadă la o bună distanță. Dar bărbații hoardei reușiseră, în îmbulzeală, să despartă de restul cirezii un tăuraș tânăr, care frământa pământul cu copitele, ținându-și capul aplecat, cu coarnele pregătite de atac. Bărbații îl înconjuraseră, se apropiau de el din mai multe direcții, înarmați cu pietre și măciuci. Tăurașul zvârlea din cap într-o parte și-n alta, își legăna corpul greoi pe picioarele subțiri și, rotindu-și speriat și furios ochii albicioși, întârzia să dea atacul și să iasă din încercuire. „Ce zici de treaba asta? ” mă întreba Vlad, iar eu am cercetat o clipă coarnele ascuțite ale taurului și fruntea lui lată, puternică, apoi am aruncat o privire peste cercul mogâldețelor înarmate cu bețe strâmbe, culese la repezeală de sub copaci. Am clătinat din cap, sceptic, convins că hoarda făcuse zadarnic risipă de energie, nu vedeam cum aveau să doboare tăurașul cu bețele lor.

— Au ambiții cam mari. Sau poate că le este foarte foame, dar, dacă nu cumva taurul își frânge singur gâtul, nu-i văd pe ăștia mâncând carne la cină...

Vlad era de altă părere. „Nu sunt la prima lor vânătoare”, spunea. Și se pregătea să urmărească toate momentele luptei, convins că hoarda avea șiretlicurile ei, că se bazaseră pe ceva când porniseră o vânătoare destul de primejdioasă.

Uitasem de Andreea. Momentul prins de emițătorii noștri se anunța captivant. „Vezi? Vezi?! ” am exclamat, la primele atacuri ale taurului, pentru care hominizii mărunți, ieșiți în savană, păreau niște jucării fragile. Ar fi putut sparge oricând încercuirea. Însă, orbit de furie, nu mai observa cireada retrasă spre orizont, îl stăpânea doar intenția de a-și ucide adversarii, ceea ce îl făcea de-a dreptul fioros, cum se răsucea brusc în loc, cum năvălea cu capul coborât, ținându-și coarneau pregătite. Vânătorii erau sprinteni, evitau atacurile și se ajutau între ei, din câte înțelegeam, pentru că urmăritul, mereu altul, înlesnea celorlalți să se apropie de animal și să-l lovească. Iar tăurașul, atins pe neașteptate de măciuci, își răsucea capul masiv, căutând alți adversari pe care să-i urmărească.

— Nici el nu știe să lupte, zise Gion Vlad emoționat. E tânăr și n-are experiență. Ția, așa slabi cum îi vezi, au să mănânce carne!

Și tocmai când părea atât de convins, ecranul arăta cum taurul îl izbise pe unul din vânători. Îl trântise la pământ, lovindu-l cu coarneau și strivindu-l în copite. Am tresărit, înfiorat de violența dramei care se consuma sub umbrele înserării, în savană, deși drama se desfășura în afara noastră, într-o altă lume parcă, într-o altă epocă. Și totul mi s-a părut atât de neverosimil, ca și cum scena aceea nu s-ar fi petrecut *chiar atunci* la o oarecare depărtare de tabără, sub

același soare care, apunând, făcuse din Andreea o întruchipare a ispitei.

Când am privit din nou ecranul, tăurașul alerga, traversa savana spre cireada lui. Bărbații hoardei îl mai urmăriră un timp, agitându-și amenințător măciucile, apoi obosiră și abandonară vânătoarea. Se întorceau în pădure, gesticulând încordați. Puțin a lipsit ca unii, vreo patru, să se încaiere. Trecând pe lângă vânătorul zdrobit, se aplecară asupra lui, îi mișcară un braț, un picior, ca să se convingă că murise. Apoi îl apucară doi de brațe și, fără să-i mai dea nici o altă atenție, îl traseră la adăpostul pădurii. Mergeau încovoiați, cu măciucile cumpănite în mâini, iar victima, târâtă prin iarba savanei, lăsa în urmă o pârtie care le însemna drumul. „Poate că au un ritual”, presupunea Gion Vlad, însoțind mortul cu privirea. Mă îndoiam, dar nu l-am contrazis, l-am sfătuit doar să nu schimbe canalul și să urmărească scena până la capăt. Asta nu putea decât să ne lămurească în privința unor obiceiuri ale hoardei. Dar se făcea noapte și Vlad, ca să-și continue supravegherea, s-a văzut nevoit să se folosească de informatorii care lucrau în spectrul infraroșu.

La masă, Marc Nelson povesti că dincolo de savană erau alte păduri, el zburase deasupra lor și dăduse de urmele altor hoarde, mai numeroase chiar decât cea din vecinătatea taberei. Unele aveau adăposturi săpate în malul fluviului, într-un pământ argilos... „Ne putem aștepta la o confruntare, presupunea cineva. N-avem instrucțiuni pentru asta...” Cu toții, însă, am fost de acord că, în principiu, o confruntare nu trebuia împiedicată, după ce făceam ce ni se cerea prin programul experimentului. Apoi cineva a observat lipsa lui Gion Vlad și eu m-am oferit să-l caut. Era în cortul lui, culcat, palid, abia și-a întors privirile spre mine.

Cred că vomase. L-am întrebat de ce nu venea la cină, iar el s-a strâmbat, clătinându-și fața aceea de suferind.

— Sunt canibali! mi-a spus, arătând spre ecran.

Asta era, deci!

— Înseamnă că au rezolvat simplu și repede cu înmormântarea, am încercat eu să glumesc. Ai urmărit scena până la capăt?

Vlad încuviință și mi-am dat seama că era inutil să-l mai chem, îi ajungea că văzuse cina hoardei.

— Uite de cine trebuie să ne ocupăm! striga Vlad a doua zi, revoltat. De antropofagii ăștia nenorociți! Uite pe cine ne-am propus să smulgem din inerție, să-i stimulăm, să-i înarmăm cu cunoștințe pe care, altfel, nu le-ar dobândi nici într-un milion de ani! Și pentru ce? Spune-mi... Pentru ce? Ca să se consume unii pe alții cu și mai mult entuziasm, profitând de uneltele pe care vrem să le punem în mâinile lor și de inteligența pe care le-o facem să scapere înainte de vreme.

Gion Vlad era pornit, era încă zguduit de scena văzută cu o seară în urmă.

— Ce te revoltă? l-am întrebat, spunându-i că, dacă mi-ar fi cerut părerea, eu i-aș fi spus dinainte care avea să fie soarta acelui nenorocit pe care vânătorii îl târau, mort, prin savană.

Și am mai observat că folosea greșit termenul *antropofagi*, deoarece hoarda nu mâncase pe nici unul dintre noi. Nu pentru că s-ar fi jenat, sau ar fi avut alte rețineri; pur și simplu ne ignora, și n-ar fi reușit vreodată să ne surprindă, datorită superiorității noastre, inteligență și tehnică la un loc. Da, noi *eram* oameni, iar ei încă nu. Acolo, în pădure, devoraseră pe unul de-al lor, un hominid sau chiar un pre-hominid oarecare.

— Asta nu schimbă cu nimic datele problemei, susținea Vlad. Pentru niște pretendenți la filumul uman, actul este înjositor și imoral!

L-am sfătuit să lase morala deoparte, când judeca o hoardă înapoiată și flămândă. Poate că dacă vâneau tăurașul nu-l mai mâncau pe nenorocit, sau poate că-l mâncau oricum, așa cum ar fi făcut, probabil, toate hoardele care populau la acea dată planeta.

— Țștia ni-s strămoșii, i-am spus. Acum îi vedem, îi cunoaștem, fără aureola cu care, în fantezia noastră, am fi tentați să-i învăluim. Urâți, mici, slabi, nepricepuți, murdari, proști, canibali și *imorali*, din punctul nostru de vedere. Nu uita asta: din punctul nostru de vedere! Ei însă nu știu mai mult și, neajutați, nu *pot* mai mult. Se mișcă între limitele lor, întrezăresc lumea prin bezna abia străluminată din noaptea continuă pe care o străbat și, cu tot ce sunt, cu tot ce au, își ajung lor înșile. Mă înțelegi, nu-i așa? Dacă n-am fi venit aici, hoarda și-ar fi urmat în mod firesc destinul, înlănțuind generații după generații, câștigând lent o experiență care, în final, i-ar fi plasat urmașii pe treptele urcate de Homo sapiens prin istoria civilizațiilor lui. Pe ăștia n-ai cum să-i judeci acum. Cel mult poți să-i ajuți, sau să crezi că-i ajuți, intervenind în viața lor, în structura socială și în experiența lor de indivizi limitați, accelerându-le evoluția, ascensiunea spre un orizont pe care nu l-ar putea bănuși și nici măcar noi nu-l cunoaștem exact. Tu ce zici, crezi că vreodată ar putea să ne mulțumească? I-am întrebat pe Vlad, care se așezase pe o piatră și își răcorea picioarele în pârâu. Eu cred că ne vor ignora mereu, indiferent de stadiul la care vor ajunge. Vom trece ca o nălucire prin memoria lor, vor fi incapabili să înțeleagă prea curând rolul nostru în însăși existența lor. Iar mai

târziu, după ce practic se vor fi plasat sub un alt destin, toate vor fi uitate, înmormântate în această noapte a pragurilor peste care îi obligăm să treacă.

— Tu nu crezi în experiment! Își închipui atunci Vlad, uimit de constatarea sa.

— Dimpotrivă! i-am răspuns, asigurându-l că altfel n-aș fi fost acolo, dar înțelegeam experimentul exclusiv ca pe o acțiune *a noastră*, profitabilă în măsura în care puteam lămuri ceva din secretele timpului și puteam decide în privința viitoarelor călătorii. Și eram aproape sigur că intervenția în destinul hoardei avea să fie extrem de reușită, cu consecințe bănuite, până la un punct, dincolo de care ele rămâneau totuși inimaginabile. Asta nu anula însă nimic din ceea ce afirmasem, nu anula în primul rând convingerea mea că, pentru hoardă, ceea ce intenționam noi să facem nu avea să însemne mai mult decât, în alt sens, o calamitate oarecare. Un cutremur, o epidemie, un incendiu în pădure, despre care supraviețuitorii își amintesc o vreme, tulburați, apoi se integrează în peisajul schimbat, în noua realitate, și totul reintră în normal.

Ajunseserăm să ne cunoaștem destul de bine subiecții. Nevăzuți, ținându-ne la o bună distanță, participam totuși la viața hoardei și înregistram mărturii unice despre cei care ar fi putut deveni, peste timp, proprii noștri strămoși. Știam însă că nu de *aceștia* va fi, totuși, vorba. Datorită intervenției noastre, evoluția lor avea să difere de cea normală, în primul rând prin rapiditate. Sau aveau să se piardă pe parcurs și atunci urma să ne interesăm, să aflăm din ce cauză. Oricum, timpul în care hominizii aveau să-și desăvârșească evoluția, producându-l pe Sapiens, era enorm, imaginația aproape că refuza să-l cuprindă. Și

tocmai de aceea fuseserăm trimiși atât de departe, în urmă, ca să nu deregăm o întreagă evoluție biologică prin consecințele unui asemenea experiment.

Îmi amintesc că, participând la pregătirea programului de lucru, cineva pusese o întrebare, care devenise apoi o *problemă* și, după ce i se găsise formularea cea mai bună, fusese încredințată calculatoarelor, pentru studiu. În faza aceea, nu știam încă precis unde aveam să fim trimiși, existau mai multe propuneri și nici una vizând o pătrundere atât de adâncă în timp. Istoria umană ne oferea – așa credeam noi atunci – suficient teren de acțiune, iar programul trebuia adaptat la condițiile timpului pentru care ne-am fi decis. Problema era, de fapt, cea a strămoșului eliminat: ajuns în trecut, îmi ucid, fără să știu, ascendentul, prin urmare elimin întregul lanț de persoane care în final m-au creat și, firește, mă autoelimin. „Să nu eludăm această eventualitate, s-a spus, chiar dacă probabilitatea accidentului rămâne aproape neglijabilă...” Și s-a interpretat problema în fel și chip, până când am ajuns la concluzia că, în cazul unui strămoș suficient de îndepărtat în timp, pericolul autoeliminării era exclus. Dacă între ascendentul în cauză și călătorul în timp se interpunea un număr uriaș de intermediari, zestrea cromozomială a primului slăbea până la completa anulare pe acest traseu și nimic din el nu se mai putea recunoaște în urmaș. Teoretic, nu mai avea importanță cine ocupase locul în lanț, cel eliminat sau altul. Se producea un fenomen asemănător cu cel rezultat la atingerea întâmplătoare a firelor din circuite separate. Sau, ca să fiu mai explicit: scufundându-se în timp dincolo de o anumită limită, călătorul putea conta pe contribuția rezistentă a ultimelor câteva sute de generații, inclusiv pe faptul că

nici o intervenție, nici o eliminare accidentală a vreunui ascendent din acel nod temporal nebulos nu mai influența în vreun fel oarecare un viitor pe deplin consolidat.

— Fiți liniștiți! primiserăm asigurări. Indiferent de ceea ce s-ar întâmpla acolo unde veți ajunge, accidentele temporale se exclud, în cazul vostru, ca și în cazul nostru, al celor rămași deasupra. Două milioane de ani topesc orice rezistență, orice contradicție declanșată prin acest experiment. Iar hominizii sunt suficient de îndepărtați de *Sapiens sapiens* ca să nu avem nici o surpriză. Sarcina voastră este să stabiliți, în funcție de experiment, consecințele imediate și limitele de siguranță.

Tocmai discutam lucrurile acestea cu Marc Nelson, umblând prin savană, într-o zi mohorâtă, fără ploaie și fără vânt, dar cu un cer închis, năpădit de nori sumbri. Coborâserăm acolo ca să plantăm o mică antenă în trunchiul unui copac solitar, pentru a fi mai bine apărată și ascunsă. Discutam în vreme ce ne făceam loc printre ramurile cu frunziș rar, de un verde șters. Și am convenit că, prin ceea ce ne propuseserăm noi să realizăm, aveam să eliminăm de pe filumul uman întreaga hoardă. Nu un singur ascendent, ci o întreagă hoardă! în aceste condiții, era greu de presupus că tocmai hominizii influențați aveau să producă în evoluția lor omul, pe noi înșine adică. Mai degrabă puteam crede că viitoarea ființă umană avea să rezulte din perfecționarea pe cale naturală a zestrei pe care o purtau celelalte hoarde, nu prea numeroase încă, dar aflate într-o certă afirmare în cadrul biologic al momentului. Subiecții noștri, trebuia să ne fie limpede asta, urmau să iasă din concurs, tocmai datorită superiorității câștigate. Erau, iarăși teoretic vorbind, în

situația explicată mai sus, a strămoșului scos din lanțul generațiilor, fără să i se cunoască lipsa. Cu ei sau fără ei, omenirea tot avea să apară, la timpul potrivit. Eram noi înșine cea mai sigură probă.

— Nu știu ce se va alege din hoardă, spunea Marc, reglând antena și fixându-i unghiul de lucru. Până la urmă vom afla, chiar dacă pentru asta va fi nevoie să mai facem un salt în timp. Mă amuză însă faptul că indivizii ăia habar n-au ce-i așteaptă și ce se pregătește, ce se țese în jurul lor. Zburdă prin pădure, vânează cu ciomegele, iar atunci când nu mănâncă stau cu burta la soare și dorm. Nu ne cunosc, nu ne-au întâlnit niciodată, deși uneori sunt tentat să mă arăt, să apar pe neașteptate în mijlocul lor, ca să le înregistrez reacțiile. Mă întreb ce ar putea înțelege, cu mințile lor înguste, dintr-o asemenea întâmplare.

L-am sfătuit ca, deocamdată, să-și vadă de treabă și să rămână ascuns, cum cerea și programul experimentului. I-am spus că, după părerea mea, indivizii aceia cu creiere nedezvoltate înțelegeau foarte puțin, dar posedau stomacuri perfecte și mâncau zdravăn, fără alegere. Cu noțiunile lor sărace, bune abia pentru orientarea în spațiul înconjurător, era puțin probabil să-și dea seama de unde veneam și ce reprezentam în lumea lor, ca să ne respecte în consecință.

— I-ai văzut, știi în ce stadiu înapoiat sunt. Nu spera că vei face o asemenea impresie, încât vei intra în mitologia cuaternarului. Așa frumos cum ești, credemă că, dacă nu ți-ai apăra pielea, sperându-i de moarte, vânătorii hoardei n-ar ezita să deschidă capitolul antropofagiei, în înțelesul cel mai strict al termenului, cu vreun milion de ani înainte de debutul

îndeobște acceptat al omului și al acelei grețoase ocupații care se leagă de numele lui...

Am impresia că l-am convins, pentru că n-a riscat și n-a dat experimentul peste cap dintr-o simplă curiozitate nesatisfăcută. Instrucțiunile cereau să fim cât se poate de discreți, nu avea nici un sens să ne trădăm prezența înainte de vreme.

Antena, cu bateriile ei puternice, ne-a fost de un real folos în nopțile următoare, când profitam de întuneric ca să transportăm în pădure obiectele de care era nevoie. Știam acum locurile preferate ale hoardei. În special o poiană largă, cu un izvor țâșnit într-un capăt, sub bolta de frunziș, fusese des vizitată și am hotărât să ne servim de poziția ei (hoarda dormea în copacii din apropiere) pentru restul experimentului rezervat hominizilor pe care doream să-i smulgem dintr-o îndelungată amortire.

În prima noapte am transportat acolo unelte, pentru că, oricât de primitive ar fi fost, reproduse după imagini vechi, obiectele acelea tot unelte se cheamă că erau. Eu însumi am așezat la rădăcina unui copac scorburos câteva securi, două sape și niște cuțite mari, sclipitoare. Era o adevărată plăcere să surprinzi, dimineața, reacțiile vânătorilor veniți să bea apă din izvor, când făceau cunoștință cu obiectele metalice oferite de noi, iar pentru ei apărute în chip miraculos. La început nu cutezară să le atingă, decât, cel mult, cu ciomegele, gata să sară în lături la orice mișcare suspectă. Apoi, văzând că obiectele nu se clinteau din loc singure și nici nu mușcau, curajoșii se îndemnară unul pe altul și îndrăzniră să le atingă, să le ia în mâini. Eram cu toții în fața ecranelor, urmăream expresiile nedumerite ale subiecților noștri, gesturile repezite prin care încercau să comunice, să-și limpezească

întâmplarea. Nu știau ce puteau face cu uneltele, la ce le-ar fi servit, dar metalul îi intrigase destul, iar în final le plăcuse, se vedea asta din felul cum îl cercetau și îl atingeau cu limba. Fețele lor, foarte mobile, expresive, arătau trăiri dintre cele mai intense în acele momente unice pentru hoardă.

Era amuzant cum descopereau ei sensurile unor obiecte necunoscute.

— Uite-i! Uită-te la ei! strigase cineva, râzând cu lacrimi în ochi, și într-adevăr avea de ce să râdă.

Hominizii uitaseră de apă, de izvor, uitaseră de tot ce-i înconjura. Interesul lor se îndrepta atunci exclusiv spre uneltele descoperite în poiană. Câțiva bărbați, înșfăcând securile și sapele, începuseră să alerge de colo-colo, fără nici un rost, pur și simplu le târau după ei, absorbiți de importanța acestei manevre lipsite de sens, în timp ce alții îi urmăreau, lăsându-se din când în când pe vine, ca să vadă mai bine ciudățeniile din mâinile semenilor lor. Dar, când să le folosească pentru a ucide un cerb năvălit din greșeală peste ei, în poiană, aruncară securile și se repeziră la ciomegele lor, la armele obișnuite, fără o prea mare eficiență în lupta cu animalele mari. Alergară apoi, urlând, pe urmele cerbului și abia într-un târziu, înapoindu-se fără vânat, regăsiră securile și le reveni interesul pentru ele, purtându-se însă ca și cum nu le-ar fi văzut niciodată până atunci. Le întorceau când pe o parte, când pe alta, uimiți, și din vreme în vreme le încercau metalul cu dinții.

— N-au încredere în tehnica modernă! glumea Marc Nelson, dar mai aproape de adevăr era faptul că hominizii nu se pricepeau să folosească uneltele, de-a dreptul revoluționare, pe care le introduceam în viața hoardei. Abia mai târziu, când intervenția noastră avea

să vizeze mai direct însăși ființa lor, vânătorii învățară să mânuiască obiectele de metal. Nici nu e de mirare că acomodarea cu ele nu se făcea dintr-o dată și fără ezitări în cazul unor indivizi care foloseau materialele așa cum le cădeau în mână, fără să le fi trecut prin minte măcar să cioplească pietrele, lovindu-le una de alta.

În orice caz, toți subiecții fuseseră identificați, de la adulții vârstnici și până la copii. Hoarda era în mâinile noastre, lucru pe care n-avea să-l știe niciodată, chiar dacă în anumite momente ne simțea vecinătatea și trecea printr-o vie tulburare. De la distanță, am injectat în creierul fiecărui individ o înregistrare special pregătită, cu imagini mai apropiate de felul cum înțelegeam noi Universul. Le verificam în felul acesta elasticitatea cerebrală și puterea de adaptare. Efectuând acest test, am avut surpriza de a constata că întreaga hoardă înnebunise, cuprinsă de o agitație învecinată cu panica. Și ne-am dat seama imediat că nu suportau înregistrarea pregătită cu atâta migală, pentru a-i trece astfel de un prim mare prag din noaptea lungă a minții lor. Era *prea mult* cât le-am dat, prea mare doza, iar ei păreau amețiți, speriați, derutați complet de umbrele care li se perindau prin creier sau de ceea ce înțelegeau din năvala lor. Ne-am convins deci că nu puteau asimila decât foarte puțin, în condiții normale. Prin urmare, era absolut obligatoriu să facem ceva cu ei, să le creștem capacitatea de înțelegere și, dacă altfel nu se putea, chiar volumul creierului trebuia modificat, mărit prin circumvoluțiuni suplimentare. Speram să obținem cumva o creștere calitativă a gândirii, prea era rudimentară și insuficientă cea a pacienților noștri.

Ne-am răspândit din nou în jurul și deasupra pădurii. Cu niște aparate speciale, ne-am învățat pe acolo până când și ultimul din hoardă își primise porția stimulatorie, lansată cu precizie spre țeasta alungită a fiecărui hominid. Rezultatele nu întârziară. După un timp, descoperirăm în atitudinea, în comportamentul lor, semne care păreau să exprime influența din afară, intervenția noastră vreau să spun. Alergau mai puțin fără rost, începuseră să fie mai sobri, mai meditativi, ceea ce putea fi o dovadă că în creierul lor se producea un fenomen rapid de limpezire. Informatorii subtili pe care îi lansaserăm în craniile câtorva subiecți traduceau în termenii noștri ceea ce se petrecea sub lațele nespălate și pline de păduchi ale hominizilor. Era de-a dreptul fascinant să urmărești transformarea acestor biete ființe abia desprinse din stadiul sălbăticiiei și, datorită nouă, obligate să facă un salt înainte pe lungul drum al speciei către ființa umană. Sau, poate că le obligam să se oprească la o răscruce, altfel ignorată, apoi să se abată pe o cale necunoscută lor și, încă, necunoscută nouă.

După un număr de injecții stimulatorie, procesul era pe deplin angajat. Memoria lor crescuse, la fel și capacitatea de a face conexiuni între imagini, de a sintetiza într-un tablou mai complex datele, destul de numeroase, intrate din lumea exterioară prin niște simțuri foarte sensibilizate, aparținând încă animalului în plină luptă cu natura. Și până atunci *simțiseră* intens semnalele lumii înconjurătoare, dar acum pricepeau mai mult, iar reacțiile lor deveneau mai precise, mai diferențiate. Până și expresia feței li se schimbase. Andreea observase prima lucrul acesta și ne făcuse o demonstrație, cu un exemplar studiat de ea, un mascul bătrân, decrepit, unul dintre puținii bătrâni ai hoardei,

pentru că mortalitatea părea să fie extrem de ridicată în condițiile vieții lor. Poate că individul nici nu era chiar atât de înaintat în vârstă, însă arăta jalnic, încovoiat de reumatism, abia mișcându-se printre femei. Nu ieșea la vânătoare niciodată, era prea slab pentru o ocupație atât de dificilă, așa că trăia retras, aproape ignorat de ceilalți, mâncând rădăcinile pe care și le dezgropa încet, cu degetele tremurătoare. Dată fiind slăbiciunea lui trupească, la împărțeala cărnii rareori ajungea, pentru că hoarda îl considera în plus, un balast inutil, și aștepta probabil să moară. Unii, trecând pe lângă el, mârâiau și își dezveleau dinții ascuțiți într-o expresie amenințătoare. Dar bătrânul era prea slab ca să mai primească vreo provocare și se îndepărta șchiopătând, dispărea tăcut în tufișuri. Femeile îl mai tolerau, dar nici ele întotdeauna, pentru că se obișnuise să fure (de fapt, toți furau, atunci când aveau ce). Bătrânul fura rădăcinile de la copii, mai ales de la cei mici, care nu știau să se păzească sau nu puteau să fugă. În filmul făcut de Andreea l-am văzut și noi pândind un copil și smulgându-i din mână bulbul abia început. Copilul, o mogâldeață încă patru-pedă, țipa și plângea, în vreme ce bătrânul se îndepărta, molfăind în gingii prada, și arunca în urmă priviri când speriate, când feroce.

— Uite, comenta Andreea, așa arată „bătrânul înțelept” al hoardei! E absolut de prisos și, sunt convinsă, la prima mare migrare spre sud sau spre munți, existența lui s-ar fi încheiat. Nu-l văd în stare să se mai țină de ceilalți, iar lor nu le mai pasă de el, am toate motivele să cred asta. Despărțit de hoardă și neputincios, cum arată, ar fi o victimă sigură pentru fiare, sau îl vor doborî bolile și frigul. Ați observat, probabil, că nu prea există bătrâni. Viața mizeră pe

care o trăiesc toți le aduce o senilitate precoce și-i transformă prea curând în epave. Iar hoarda, fără nici o umbră de sentimentalism, îi abandonează, dacă nu cumva natura aspră îi va fi eliminat ea însăși între timp.

Apoi Andreea prezentase o înregistrare luată după ce hominidul bătrân își primise dozele de stimulatori prevăzute în programul experimentului. Fusese surprins într-o după-amiază frumoasă, cam rece; se apropia toamna acelui an scufundat într-un ciclu temporal mai puțin blând în comparație cu cel pe care îl părăsisem. Bătrânul ședea pe o creangă, cu picioarele scheletice spânzurând – se așezase în așa fel încât să primească în față, prin frunzișul rărit, razele domoale ale soarelui. Dormita și se simțea bine, probabil. Întreaga lui ființă dădea semne de înzdrăvenire, din moment ce reușise să se suie în copac, după ce în ultima vreme reumatismele îl ținuseră, cocârjat și suferind, în răcoarea deseori umedă a pământului.

— Priviți-i ochii! ne-a cerut Andreea.

Și cu toții am urmărit expresia mai vioaie, mai inteligentă a celui examinat. Tresărise din somnolență și, scărpinându-se alene pe piept, conducea cu privirea un grup de vânători tineri, care treceau prin apropierea lui. Apoi căscase, încrețindu-și și mai mult botul ridat, și recăzuse în atitudinea aceea parcă meditativă, de (aș îndrăzni să zic, amuzându-mă puțin) calmă contemplare interioară.

Am recunoscut imediat că bătrânul arăta mai bine, iar o altă înregistrare ne-a convins pe deplin, ne-a convins de faptul că era aproape recuperat pentru viața obișnuită a hoardei și se angajase, alături de toți ceilalți, în procesul declanșat de noi. Într-un desiş, o

umbră mișca crenguțele la intervale neregulate, aplecându-se și revenind - era bătrânul, l-am putut vedea mai bine când informatorul apropiase imaginea și tot atunci am observat obiectul din mâna lui uscată: o sapă ușoară, una din cele multe lăsate la îndemâna subiecților, dar pentru care căzuseră parcă din cer. Bătrânul îi descoperise întrebuintarea și lovea pământul cu mișcări nesigure, oprindu-se din când în când ca să scurme în groapă și să smulgă din ea rădăcinile. Își făcuse o bună provizie alături. Uneori întorcea sapa cu fierul spre el, o cerceta concentrat și scutura din cap, cu nedumerire, ori poate că în felul acesta își exprima începutul de înțelegere care scăpărase dincolo de inteligența lui puțină.

Hoarda prospera. Uneltele metalice, cu care se obișnuiseră, erau un dar neprețuit (ei începuseră să simtă asta și-l apreciau în felul lor), o garanție aproape sigură a supraviețuirii. În plus, executând alte puncte din programul de influențare, le transmiteam periodic informații simple, cele pe care le consideram utile hominizilor, dar în primul rând accesibile. În tabără, discutam fiecare inițiativă și, în repetate rânduri, grupul se scindase, neînțelegerile pornind de la faptul că nu toată lumea era convinsă că trebuia să comunicăm hoardei cutare sau cutare lucru. Sau atunci când unii apreciau că nu venise încă timpul pentru o anume informație; trebuia deci să așteptăm, ziceau ei, până când creierul subiecților avea să fie pe deplin pregătit. Marc intenționa la un moment dat să-i învețe să folosească focul, însă vreo câțiva se opuneau categoric, pretextând că altele erau mai importante atunci.

— Nu e destul că se mănâncă între ei? spunea Vlad, încă obsedat de scena aceea mai veche. Mai dați-le și focul, ca să se mănânce prăjiți!

În privința focului aveau dreptate „conservatorii”, cei ce îndemneau la prudență. Marc nu rezistase totuși ispitei de a-l învăța pe un tânăr din hoardă să lovească pietrele într-un anumit fel și să scoată scântei. Acela, botosul, se trezise dintr-o dată *știind*. Și lovea pietrele, lângă un maldăr de frunze, de crengi uscate. Focul izbucnise, aprinsese crengile, spre spaima întregii hoarde, care se risipise în savană, urlând. Putea să ardă pădurea, și ar fi ars, desigur, dacă n-am fi deplasat acolo o echipă de zece oameni, cu proiectile speciale, ca să stingă incendiul. După întâmplarea aceea, întâlnindu-l pe Marc Nelson, Vlad pufnea nemulțumit, cu o muștrare mută în priviri. Iar celălalt, deși se simțea într-un fel vinovat de cele petrecute, se prefăcea că nu observă reproșul.

Informațiile prelucrate de noi și comunicate hominizilor treptat, în seturi din ce în ce mai concentrate, își propuneau, într-o altă etapă, să le servească la orientarea în teren, să le lărgască orizontul, împingându-l dincolo de limitele câmpului lor de observație. Hoarda știa acum că, departe, spre sud, se întindeau alte păduri și tot acolo curgeau apele domoale, dar înșelătoare ale fluviului. Nici un vânător nu văzuse el însuși un fluviu, trăiseră tot pe lângă munți, ca să se poată ascunde iarna în peșteri, unde zgribuleau înghesuiți unul în altul până când soarele târziu al primăverii următoare le încălzea iarăși sângele în vine, încurajându-i să iasă în pădure. Singurele ape întâlnite erau izvoarele și câte un râu de munte, mic, repede, învolburat, unde coborau să-și astâmpere setea. Dar, la un moment dat, vânătorii se

treziseră că știu mai multe, iar atunci când închideau ochii, vedeau cu mintea apa nesfârșită a fluviului, o întindere galben-verzuie, nămolosă, nu împede ca apele peste care trecuseră ei sau din care băuseră. În mintea lor stăruiau imagini tulburi, ca niște amintiri, numai că „amintirile” acelea erau, în realitate, rezultatul experimentului și fuseseră, toate, implantate, introduse în creierul hominizilor. Tot astfel le-am oferit câteva scheme valabile în organizarea și conducerea vânătorilor colective. Scheme generale, firește, prin care intenționam să-i facem să priceapă rostul unei tactici potrivite și să caute această tactică, s-o aplice în funcție de situație, dar și în funcție de elementele-tip sugerate de noi. Avea să se întâmple cu ei ce se întâmplă de obicei cu jucătorul de șah care studiază și memorează partidele celebre, aplicând apoi avantajos o schemă de joc prin care poate depăși, în rapiditate și precizie, mișcările unui adversar constrâns să învețe exclusiv din propria lui experiență. I-am văzut la lucru, în savană, încercuind vânatul, gonindu-l, atrăgându-l în capcane naturale pe care înainte le-ar fi ignorat, dar acum le foloseau cu pricepere și, în plus, aveau și arme mai bune. Pe de altă parte, femeile hoardei se văzuseră înconjurată de un număr apreciabil de obiecte folosibile într-o rudimentară gospodărie. A fost destul de greu să le facem să priceapă de ce trebuiau să răzuiască pieile de bivol. Însă, până la urmă, impulsurile noastre s-au dovedit hotărâtoare și, la fel, cuțitele nemaipomenite, lucitoare, inoxidabile, pe care le puseseam la îndemâna lor.

— Ceea ce facem noi acum, spuneam odată, pe când controlam împreună cu Andreea testele și eram entuziasmați amândoi de ultimele date comunicate de

observatorii noștri electronici - ceea ce facem noi aici e de-a dreptul fantastic! Îi preluăm pe ăștia, hoarda asta de hominizi primitivi, și-i aruncăm, îi proiectăm pur și simplu în umanitate! Generația cu care lucrăm, cel puțin, face saltul sub ochii noștri. Învață, involuntar și inconștient, lucruri la care ar fi ajuns, pe calea naturală, urmașii lor peste aproape două milioane de ani. Dacă aceste cunoștințe vor putea fi îndelung păstrate, transmise de la o generație la alta și, mai ales, dacă modificările făcute de noi în calitatea inteligenței acestora se vor consolida ereditar, profitul hoardei, datorat în exclusivitate nouă, va fi enorm, incomensurabil. Pe bună dreptate se poate afirma că aici creăm o colectivitate privilegiată. Și, dacă n-am lucra în acest trecut îndepărtat, care ne permite orice, pe bună dreptate ar trebui să ne fie teamă de consecințele intervenției noastre.

Nu i-am mai mărturisit că mie, de fapt, *îmi și era* teamă. Îmi era teamă de urmări și, uneori, după ce terminam lucrul, rămâneam cu privirile ațintite în gol. Încercam atunci să prelungesc în timp valorile introduse prin experimentul nostru în acel moment al evoluției preumane, ca să-mi dau seama, ca să aproximez măcar în linii mari soarta intervenției și în mod deosebit consecințele. Dar tot ce puteam face era să bâjbâi printre presupuneri, fără să mă pot agăța de nimic sigur. Și mi-am zis că va fi necesar un nou salt în timp, pentru că era prea riscant, totuși, după ce modelam în așa hal trecutul, era prea riscant să dispărem spre timpul nostru fără să controlăm. Fără să verificăm pe traseu evoluția fenomenului pe care l-am declanșat.

Dar până atunci mai era vreme. Deocamdată, experimentul trebuia desăvârșit și, pe când studiam

ultimele puncte din program, unul dintre informatorii lansați în adâncurile pădurii a dat alarma. Urmărea un grup de trei vânători înarmați cu bețe ușoare și lungi, pentru păsări. Scena nu ne interesa în mod special, văzuserăm de mai multe ori vânătorile de păsări. Dar informatorul, programat să urmărească toate obiectele în mișcare, surprinsese în apropiere, târându-se prin desișuri, felina. A fost o pândă scurtă, cu un deznodământ anticipabil, fiindcă hominizii mergeau cu vântul în spate și, atenți la coroanele copacilor, nu simțiseră primejdia. Am urmărit pe ecran, reluat, saltul lung și corpul destins al fiarei – era un tigru uriaș, superb așa zice, dacă în rememorarea unei asemenea sângeroase întâmplări încapă și o impresie despre cel care dăduse, prin surprindere, atacul. *Machairodus*. Un strămoș, poate nu atât de viclean, dar plin de o forță primitivă, al felinelor de mai târziu. În mai puțin de o secundă, victima era doborâtă, apoi spânzura în botul imens al fiarei, cum tigrul își ridicase capul și privea în jur, cu un fel de semeție războinică. Pisica ținând șoarecele în gură! Vânătorul murise instantaneu, străpuns de doi colți enormi, ca niște pumnale.

— O să avem de furcă! spusese atunci cineva și vorbele lui se adevărară.

Supraviețuitorii alergaseră ca niște ieșiți din minți spre capătul de pădure stăpânit de hordă și duseseră vestea. Foloseau deja un limbaj complex, cuvântul *tigru* spunea destul pentru acești nenorociți care trebuiau să trăiască o viață întreagă numai între primejdii. Informatorii ne țineau la curent cu mișcările hoardei, știam că erau paralizați de teamă, se cățăraseră în copacii cei mai înalți și priveau mereu desișurile cu neliniște. De data asta nu-și mai părăsiseră securile, arme mai de temut decât

măciucile subțiri, dar înțelegeau (și noi de asemenea) că nu le vor fi de folos într-un atac prin surprindere al tigrlui uriaș.

Așa a trecut ziua, cu îngrijorare și panică între hominizi. Noaptea, avertizoarele ne-au trezit: Machairodus dădea din nou lovitura. Venise pe urmele celor doi fugari, descoperise hoarda și, întărâtat de mirosul atâtor trupuri, ataca în mijlocul ei. Se cățăraseră într-un copac, încolțindu-și victima fără nici o dificultate, iar nouă nu ne rămânea decât să-i urmărim, în spectrul infraroșu, retragerea. Hoarda parcă înnebunise, vânătorii și femeile și copiii se treziseră și urlau, unii, alții înlemniseră, ca paralizați, în adăposturile improvizate între frunze, pe crengi. Strânși roată în jurul ecranelor, ne-am sfătuit și am hotărât pe loc că era cazul să intervenim, lucrurile nu mai puteau continua așa.

— Dacă n-am fi început experimentul, le-am spus, am putea admite că am fost și suntem martorii unei drame obișnuite a acestui timp definitiv apus. Dar felina asta a ucis, în numai câteva ore, doi dintre subiecții noștri și e mai mult ca sigur că acum, după ce a descoperit ascunzișurile hoardei, nu se va mai mișca din loc până când un singur vânător va mai fi în viață. Înseamnă că ei au de ales între a-și aștepta sfârșitul, înfricoșați, ghemuiți în vârfurile copacilor, sau, cu riscul de a fi atacați din urmă, să plece. Să emigreze peste savană, în cea mai mare viteză, spre pădurile din sud. Ambele soluții ne-ar zădărnici munca.

Ar putea să lupte, observase cineva, dar cei mai mulți au fost de părere că, posedând arme prea slabe pentru o înfruntare cu Machairodus și neavând o experiență în acest sens, hominizii erau lipsiți de vreo șansă. Și nici măcar n-ar fi îndrăznit. Trebuia să-i

apărăm, nu-i puteam lăsa pradă fiarei, chiar și pentru simplul motiv că investiserăm în hoardă un capital științific substanțial. Iar acum venise tigrul, cu intenția foarte clară de a-i devora pe cei din care făcuserăm mințile cele mai luminate, la acea dată, ale planetei.

Dimineața eram în zbor spre pădure, cu misiunea de a lichida tigrul uriaș.

— Ai să poți singur? întrebuse Andreea.

Nu mă îndoiam de faptul că aveam să reușesc, eu nu eram o biată creatură abandonată la discreția soartei. Din tabără mi se dădeau indicații, ia-o spre vest cinci grade, mi se spunea, acum un grad și jumătate spre sud. Ei urmăreau de acolo, cu toți informatorii, poziția tigrului în pădure și poziția mea, în aer, deasupra.

— Coboară! am auzit glasul lui Gion Vlad și știam că fiara se afla undeva, sub mine, trebuia doar s-o caut. Pluteam fără zgomot deasupra coroanelor verzi, cu arma pregătită. Mi s-a comunicat că unul dintre informatori, căzut pe aproape, îl reperase pe Machairodus în dreptul unui desiș cu frunze deja îngălbenite, un soi de arbust peste care toamna venea mai devreme. Am căutat desișul și, o clipă mai târziu, vedeam tigrul uriaș, își mlădia corpul roșcat, pășind alene, fără nici o presimțire. Apoi m-a simțit, totuși, sau poate că m-a zărit cu un ochi, cum coboram în picaj lent spre el. A tresărit, încordându-se, s-a întors cu tot corpul spre mine și cred că mă privea nedumerit, chinându-și creierul să înțeleagă. Să nu-l ucid imediat, mi-am zis; voiam să-l mai privesc câteva momente și eram curios, mă interesa cum avea să reacționeze. Machairodus m-a privit o secundă, poate mai mult, însoțindu-mi planarea cu un urlet furios, apoi se răsuci fără grabă și, pricepând că nu mă putea

ataca, începu să alerge, nu prea repede, pe marginea luminișului. Fiecare mișcare, fiecare undulare a corpului trăda o forță musculară ieșită din comun. Ce-o fi în mintea lui? mă întrebam. Ce își imaginează acest uriaș, stăpânul evului, probabil, văzându-se urmărit de o ființă zburătoare, cum n-a mai întâlnit niciodată? În orice caz, era conștient de puterea lui excepțională, pentru că, deși urmărit de mine, și încă din zbor, nu părea speriat. Cel mult nedumerit. Mârâia și răgea scurt, cu capul într-o parte, fără să mă scape din priviri. La un moment dat, când aproape că ajunsesem deasupra lui, s-a destins ca un arc, țâșnind furios în sus, iar laba lui, cu ghearele pregătite pentru apucat, a măturat, vâjâind, aerul de sub picioarele mele. Abia căzut la pământ, făcu un alt salt într-o parte și l-am văzut dispărând în desiș.

— Ce faci acolo? vorbi în receptorul din urechea mea Vlad, nemulțumit.

Urmăriseră scena pe ecrane și se întrebau ce mai aștept, de ce nu acționez. Le-am comunicat că pierdusem urma fiarei, vedeau și ei asta, și i-am rugat să mă ghideze din nou. Am zburat o vreme deasupra pădurii, apoi mi-am dat drumul printr-o spărtură în frunziș și imediat am zărit, în umbră, felina roșcată. Cred că ne-am văzut în aceeași clipă, iar Machairodus se ghemuise, mârâind surprins, dar nu i-am mai dat răgaz să-și revină. Am apăsat declanșatorul armei și flacăra, subțire și intensă, a izbit puternic în capul păros al fiarei, care tocmai deschisese o gură cât o hrubă și îmi arăta colții îngălbeniți. Când spasmele corpului său uriaș încetară, Machairodus era mort de mult, murise încă din prima clipă, cu țeasta perforată de jetul incandescent. L-am lăsat acolo, lângă rădăcinile buboase ale copacului, cu o oarecare părere

de rău, știind că, încă înainte de căderea nopții, animalele mici ale pădurii aveau să înceapă să-l devoreze.

Panica izbucnită în mijlocul hoardei a încetat abia după ce le-am sugerat noi înșine, printr-o înregistrare suplimentară, că dușmanul lor, tigrul uriaș, era mort. Și le-am indicat locul unde îl puteau găsi. La început nu voise nici un vânător să se deplaseze acolo, țineau sfat zgomotos, cu hotărâri pripite și contradictorii. Apoi, șovăind încă, doi tineri porniră în recunoaștere și, nu peste multă vreme, la vestea adusă de ei, întreaga hoardă dădu năvală, înconjură tigrul răpus și mult timp ne-am amuzat, în tabără, de figurile prostești pe care le făceau, cercetând cu o completă uluire rana inexplicabilă din capul rânjit, fioros și în moarte.

Experimentul a fost dus apoi până la capăt, conform instrucțiunilor. Veni toamna, frigul se făcu pătrunzător și presimțeam că hoarda avea să-și schimbe curând locurile de vânătoare. Încă înainte de căderea zăpezii trebuiau să-și găsească adăpost într-o peșteră. Dacă, eventual, până atunci nu făcuseră așa, aveau s-o facă începând de acum, pentru că așa li se sugerase, așa *știau* ei că era bine, fără să bănuiască însă că gândurile acelea noi, uimitoare, nu se iviseră de fapt în țestele lor. Știau acum să aprindă focul și să-l folosească fără pericol pentru hoardă, sau pentru pădurea din jur. De mai multă vreme începuseră să-și strângă provizii, mormane de rădăcini. Cercetând munții, le-am găsit o peșteră potrivită și, după o ultimă comunicare, cuprinzând alte instrucțiuni, hoarda își adună lucrurile și porniră cu toții spre munți, urmând o direcție care trebuia să-i scoată la peștera aceea necunoscută. Pădurea rămânea în urma lor, dezgolită, pregătită de iarnă.

— E timpul să verificăm, i-am reamintit lui Vlad ceea ce se părea că el uitase.

Trebuia să știm pentru ce ne-am ostenit și ce rezultat, în timp, va avea intervenția noastră. Am discutat problema, adunați cu toții la căldura din corturi, în vreme ce afară vântul șuiera în lungul văii, învălătucind pe cer nori plumburii. Eu am propus cinci sute de ani, dar Marc Nelson și Andreea susțineau că trei secole erau un răgaz suficient pentru a permite niște concluzii. Până la urmă, am acceptat. „Fie și trei secole!” am zis. Și, fiindcă Marc umblase mai mult și cunoștea bine locurile, era omul cel mai indicat să mă însoțească, putea să-și dea seama imediat de eventualele schimbări, dacă acestea se vor extinde cumva pe o arie foarte largă.

În ziua plecării, Marc își pregăti minuțios un transportor dintre cele de rezervă, verificat de mai mulți inși din grup, ca să nu mai intre, fără voia lui, în vreo încurcătură de genul celei prin care trecuse la descinderea în timpul hominizilor. Încarmați cu tot ce ne trebuia, am făcut saltul, iar corturile galbene dispărură, împreună cu locatarii lor. Valea era pustie și doar în susul ei, departe, două căprioare alergau în salturi largi, abia atingând stâncile; apariția noastră bruscă le speriasse, probabil.

— Cred că am ajuns la destinație, mi-a zis Marc și, într-adevăr, verificarea poziției noastre în timp, luând ca reper data primei escale, ne-a confirmat presupunerile.

Am remarcat imediat că se făcuse mai cald; poate că întreg climatul planetei era în curs de încălzire, cel puțin așa arătau semnele. Și vegetația acelei cunoscute văi sporise, părea mai bogată în specii și nu știu de ce mi s-a părut totul, deodată, mai frumos.

Adică știu, dar nu înțelegeam de la început: ziua era mai plină de lumină, iar florile tocmai înfloriseră, albe și galbene și violete, își ridicau timid dintre pietre petalele mici, cu insecte mărunte adăpostite între ele.

— Ar trebui să nu mai pierdem vremea. Să-i căutăm! propuse Marc.

Și am zburat spre pădurea hoardei, o recunoșteam după detaliile care mi se întipăriseră în memorie pe când pluteam deasupra ei și căutam tigrul. Însă pădurea avansase adânc în savană, câștigase teren. Am redus înălțimea, aproape atingeam cu călcâiele frunzișul verde, dar nici o urmă de-a hominizilor noștri nu se vedea. Pesemne emigraseră totuși în pădurile de la sud, pe malul fluviului, așa am crezut. Dar acolo trăiau alte hoarde, mi-am amintit la vreme amănuntul acesta nu lipsit de importanță. Și ne-am hotărât să traversăm savana, tot în zbor, firește. Să ajungem în pădurile de la sud.

Treceam, apariții insolite, peste savană, stârnind neliniște în cirezile cornutelor sălbatice. Am pus pe fugă până și o familie de lei marsupiali, care, între niște mușuroaie, își expuseseră în tihnă blănurile la soare. Încă de departe am văzut fumurile, aburind subțire pe fondul mai întunecat al celeilalte păduri. Focurile aprinse acolo, la limita sudică a savanei, stăteau mărturie că munca noastră nu se risipise în zadar. Am făcut un popas la o distanță suficient de sigură pentru păstrarea unui anonimat la care încă țineam; o movilă scundă, cu smocuri de iarbă și scaieți, avea să ne servească excelent drept loc de observație și am despachetat în grabă, emoționați, luneta și alte câteva aparate pentru observarea optică. Apoi căutarăm focurile reperate din zbor și, apropiind la maximum imaginea, Marc tresări lângă umărul meu.

„Ei sunt! ” i-am auzit exclamația și aveam să mă conving îndată că nu greșise. Acolo, în jurul focurilor, nu puteau fi decât urmașii hoardei, urmașii *vechilor* (ce ciudat sună asta!) noștri pacienți. Erau tot botoși, departe încă de linia și expresia faciesului uman, dar ni s-a părut atunci că-și depășeau înaintașii prin statură, prin toate dimensiunile corpului. Vedeam acolo niște hominizi puternici, cu un mers mai greoi, dar mai apropiat de verticală. Iar capul, cutia craniană în special (și nu mă înșelam) părea sensibil mărită, dacă o raportam la imaginea strămoșilor lor din hoarda pe care abia o părăsiserăm și, totuși, de mult i se așternuse praful pe oase.

Și mai era ceva, legat de aceștia, de generația pe care o confruntam cu subiecții experimentului nostru. Cu cei prin care *începuserăm* experimentul, pentru că el se desăvârșea în timp, confirmându-ne o serie de ipoteze. Aceștia, pe care îi observam la trei sute de ani după impulsul imprimat hoardei, nu numai că nu pierduseră învățăturile comunicate de noi, dar se descurcaseră excepțional în marea cursă a supraviețuirii. Aveam să înțelegem asta, și mai exact, abia mai târziu. Atunci am observat doar că își înveleau corpurile cu blănuri, ceea ce nu le-ar fi trecut prin minte înaintașilor lor. Iar uneltele și armele, din piatră cioplită, arătau că hominizii ne urmaseră sugestiile „anonime” și deprinseseră un meșteșug avantajos, cu mult înainte de apariția lui pe o cale normală. Obiectele metalice, cadourile noastre, se pierduseră, ori nu erau în posesia grupului atunci observat, dar asta nu mai prezenta importanță din moment ce vânătorii învățaseră să-și facă singuri, chiar grosolan lucrate, lucrurile de care aveau neapărată nevoie.

Marc era vesel.

— Țștia prosperă, prosperă! mi-a spus, făcându-mi cu ochiul. Nu mai rabdă de frig, vânează cu mai mult succes și, prin urmare, mănâncă zdravăn și cresc. Sunt mai robuști decât pârliții cu care am început „distracția”. Uite, au inventat până și moda epocii!

Se referea la îmbrăcăminte rudimentară, din piei și blănuri, a celor de lângă focuri. Apoi i-am numărat și, sfătuindu-ne, am ajuns la concluzia că aceia nu puteau fi decât o parte, o mică parte probabil, din urmașii hoardei. Un calcul aproximativ ne făcea să credem că, în ciuda tuturor vitregiilor pe care le-ar fi avut de înfruntat, urmașii hoardei trebuiau să se fi înmulțit considerabil.

I-am căutat pe ceilalți. Din loc în loc, în păduri, în savane, le vedeam așezările provizorii și pretutindeni ardeau focuri, pretutindeni am întâlnit uneltele acelea noi, din piatră cioplită, dovadă limpede a saltului imens pe care hominizii îl făceau. Avusesem dreptate când, discutând cu Andreea, afirmasem că hoarda urma să fie pur și simplu *proiectată* în umanitate. Acum urmașii hoardei împânziseră ținutul, se împărțiseră ei înșiși în hoarde mai mici, reprezentând însă, cu toții, aceeași cultură. O cultură superioară celei etalon, a hominizilor evoluți normal, pentru că noi făcuserăm, dintr-o hoardă aleasă la întâmplare, un grup privilegiat.

— Bine-bine, l-am întrebat pe Marc, dar unde sunt ceilalți?

— Care *ceilalți*?

— Cum? Chiar nu înțelegi?

Mă gândisem atunci la celelalte hoarde, care existau, el însuși le văzuse, la descinderea noastră în acel timp mai vechi. Populau pădurile de lângă fluviu, iar unele își aveau săpate adăposturile, ca niște

cuiburi, în malul argilos. „Știu, îmi aduc aminte! ” zicea Marc. Dar pădurea de lîngă fluviu era stăpînită acum de cetele hoardei privilegiate și nicidecum nu se vedeau semnele unei alte culturi. Nici reprezentanții unei alte culturi nu erau de găsit, deși, credeam noi, ei ar fi trebuit să existe. Ne imaginaserăm chiar că vom putea face o confruntare pe viu, ca să constatăm astfel, la distanță, rezultatele experimentului. Numai că hoardele ce ne-ar fi servit drept „martor”, și în funcție de care ar fi trebuit să apreciem saltul hominizilor influențați, dispăruseră.

— Poate că i-au alungat, presupunea Marc. În comparație cu privilegiații, ceilalți erau înapoiați și rămâneau din ce în ce mai mult în urmă. Poate că nu i-au putut suferi alături și i-au obligat să se retragă din ținut.

Eu mă temeam de ceva și mai rău.

— Nu uita, i-am spus, că și unii și alții erau canibali. Numai că noi, *atunci*, am pus în mâinile unei hoarde arme mai bune. Și le-am ascuțit inteligența. Dar cu asta nu știu dacă le-am schimbat și obiceiurile.

Văgăunile din malul fluviului, acolo unde odinioară fusese sălașul altor hoarde de hominizi primitivi, erau pustii. Cercetându-le, nici n-ai fi crezut că fuseseră locuite cândva. Trecuse foarte multă vreme de la părăsirea lor, nu rămăsese nici o urmă. Eram tot mai îngrijorați și, acolo, la câțiva pași de apa galben-verzuie, ne-am așezat în iarbă, să judecăm situația și să vedem ce aveam de făcut.

Așadar, lucrurile erau mai complicate decât crezuserăm. Experimentul prevedea o intervenție fermă în viața unui mic grup de indivizi aparținători ramurilor preumane. Nimeni nu-și imaginase, totuși, că intervenția noastră va fi decisivă nu numai la nivelul

unui mic grup, ci avea să schimbe însuși cursul evoluției unei specii, al unei întregi colectivități. Ce se petrecuse, oare, în intervalul de trei sute de ani care ne despărțea de debutul experimentului? ne întrebam. Hoarda privilegiată prosperase, desigur, se înmulțise nemăsurat, răspândindu-se pretutindeni. În această manifestare explozivă luase în stăpânire o arie tot mai largă, clătinând astfel puterea fiarelor și pregătind-o pe cea de mai târziu, a rațiunii angajate. De altfel, asta era de prevăzut. Dar ce se întâmplase cu celelalte grupuri de hominizi, care și ele urcau spre rațiune, numai că mult mai încet, cu pauze și ezități? Unde dispăruseră? Și de ce?

— Dacă ăștia, privilegiații, îi spuneam lui Marc Nelson, nu i-au putut suporta alături și i-au împins în cine știe ce pustietăți, e greu de crezut că acolo vor supraviețui, ca să producă într-o zi rasa umană. Greu de crezut, pentru că și în păduri o duceau mizerabil, abia se ținea viața în ei, trăiau nesigur și sub o veșnică amenințare. Împinși în pustiuri, hominizii depășiți de inteligența și forța hoardei privilegiate n-au nici o șansă, în caz că mai supraviețuiesc. Sunt condamnați să piară, așa cum o istorie mai apropiată de noi a demonstrat în câteva cazuri. Ar mai fi de presupus că ăștia, privilegiații, în vremea marii lor expansiuni, nu numai că i-au învins pe cei din hoardele mai prost înzestrate, ci i-au exterminat, i-au vânat sistematic. Trebuiau să distrugă, să scape de vecinătăți nedorite, ca să asigure liniștea și (de ce nu, în cazul unor canibali?) hrana hoardei. Dar asta contează mai puțin acum. Contează însă faptul că, indiferent de felul cum au sfârșit sau vor sfârși hominizii evoluți pe calea naturală, ei nu mai pot atinge timpul optim pentru

umanizare și, practic, sunt eliminați, mai curând sau mai târziu, din cursa spre ființa umană.

— Atunci, poate că privilegiații!... încerca Marc să-și explice.

Era exclus totuși, pentru că *omul exista*, și civilizația, cultura lui de asemenea, în timpul de unde veniserăm. Deci fără legătură cu experimentul. Iar privilegiații care, departe, în urmă, ne tăiaseră rădăcinile, erau în fond creația noastră și evoluau, vizibil, în alt ritm, chiar dacă nu într-o altă direcție. „Cred că s-a întâmplat ceva uimitor, i-am spus lui Marc, și avem cea mai teribilă dovadă pentru teoria călătoriilor temporale. La problema strămoșului eliminat să te gândești! ” am adăugat, simțind că-mi venea amețea pe măsură ce avansam pe firul acela care părea să explice situația.

— E limpede că ăștia, cărora le-am imprimat impulsuri extraordinare, ne-au tăiat rădăcinile. Ni le-au tăiat dintr-o deplină ignorare a celor ce trebuie să se întâmple într-un viitor, el însuși ignorat, nebănuit de mințile lor încă plâpânde. Dacă existăm acum, asta se datorează numai faptului că aceste creaturi au acționat dedesubtul unui nivel de la care acțiunea lor s-ar răsfărânge periculos asupra propriei noastre existențe. De asta ți-am amintit de strămoșul eliminat. Eu cred că, dacă existăm, după tot ce-au făcut privilegiații ăștia, ne susțin rădăcinile de mai sus, la care ei n-au ajuns.

— N-au ajuns încă, avea să observe Marc Nelson, aruncând pietricele în apa tulbure a fluviului, ca și cum s-ar fi jucat, dar fața îi oglindea concentrarea.

Și acest *încă* a început să mă obsedeze, ca și cum ar fi circulat prin mine: un fluid fierbinte, o febră. Întrevedeam abia atunci posibilitatea, alarmantă

pentru noi, ca acțiunea noastră remodelatoare să nu fi luat sfârșit, iar consecințele experimentului să nu se stingă în vreme. „Ce te faci cu ăștia? ” întreba Marc, referindu-se la privilegiați, firește. Și, ca să înțeleg mai bine, ca să mi se limpezească intuiția aceea de moment, am încercat să le urmăresc cu gândul, în continuare, evoluția. Puteam fi siguri că aveau să supraviețuiască, *îi pregătiserăm* pentru asta. Le imprimaserăm impulsuri care îi aruncau peste zeci și sute de milenii, iar ei intraseră într-un ritm neatins de noi înșine, de strămoșii noștri, de nici un individ și nici un grup din orice punct al filumului uman. Și, deodată, cu mintea tulbure încă de gândurile acelea înfierbântate, mi-am dat seama ca apărea un risc imens, la care nu ne așteptam. Apărea riscul ca privilegiații, în timp, *să ne depășească!*

Acum încă nu era târziu. Ei ne eliminaseră niște ascendenți foarte îndepărtați, iar noi existam datorită unor rădăcini care ne susțineau mai sus, pe parcursul a două milioane de ani. Dar timpul avea să treacă și pentru aceste creații ale noastre, pentru privilegiații care, fără să ne cunoască, fără să ne poată bănuie intervenția, ne datorau totul, poate că însăși existența lor ca indivizi, nu ca indivizi privilegiați. Era suficient să lăsăm tigrlul uriaș în viață, sub copacii unde strămoșii lor își făcuseră culcușurile, și cred că nici măcar unul singur din hoardă n-ar fi scăpat. Poate că într-o altă desfășurare a evenimentelor, în cea normală, naturală (când, neexistând încă, noi nu puteam interveni) așa s-a și întâmplat. Iar acum urmașii hoardei privilegiate trăiau și luau în stăpânire planeta, după ce ne eliminaseră strămoșii foarte îndepărtați. Și poate că am fi acceptat cu o superioară înțelegere situația, bine sprijiniți în rădăcinile de mai sus, dacă istoria cu

privilegiații s-ar fi oprit totuși acolo, la distanță de timpul din care veneam. Însă privilegiații își vedeau înaintea de drum, de ritm, profitând de avantajele pe care le obținuseră în urma experimentului nostru. Și, pentru prima dată, am văzut cu claritate pericolul.

Evoluând în ritm neschimbat, îmi spuneam, privilegiații aveau să ne ajungă din urmă și să se detașeze. Câștigul fiecărei generații, în cazul lor, era enorm, era incomparabil cu cel realizat în exersarea normală a speciei, în perfecționarea lentă, naturală, care într-un anume timp ne produsese pe noi. Chiar dacă n-ar fi parcurs un drum lateral, chiar dacă ne-ar fi călcat pe urme, privilegiații avansau mai rapid, extrem de rapid, încât apreciam că n-ar fi avut nevoie nici de o treime din numărul generațiilor care îmi stăteau în spate, pentru ca ei să știe tot ce cunoșteam eu atunci și poate chiar mai mult. Și, oricum, ar fi venit o vreme când, în ascensiunea lor prin timp, în cursa aceea *subterană*, ne-ar fi găsit rădăcinile de mai sus, cele în care ne sprijineam și în lipsa cărora existența noastră ar fi fost ea însăși anulată. Și chiar presupunând că nu s-ar fi atins de ele, că ne-ar fi lăsat în viață (e posibil ca între timp să renunțe la antropofagie, dar cine știe dacă eliminarea noastră n-ar fi dictată de alte rațiuni?), chiar dacă ne-ar lăsa în pace strămoșii indispensabili, mă gândeam că va veni totuși o altă vreme, când urmașii hoardei privilegiate vor erupe în timpul de unde plecaserăm. Ne vor fi, acolo, contemporani. Dar nu trebuia uitat faptul că în două milioane de ani ritmul lor de evoluție avea să-i distanțeze cu măsuri astronomice de etapa în care ajunseseră adevărații mei contemporani. Ne-am fi trezit față în față, conviețuind (conviețuind oare?) două specii umanoide: noi, reprezentanții evoluției naturale, cu istoria și cu

problemele noastre, alături de privilegiații față de care, date fiind ritmul diferit de evoluție și câștigul însumat al generațiilor, atunci aveam să fim tot atât de departe ca, să zicem, de inteligența incomprehensibilă dintr-o galaxie vecină.

— *Ăștia*, i-am spus lui Marc concluzia la care ajunsese, vin din urmă ca un tăvălug și chiar dacă ne vor suporta, după ce raporturile au să se inverseze sau, poate, au să se spulbere de-a dreptul în neant, chiar și așa cred că ne-ar fi foarte greu, alături. Ne-ar fi foarte greu, pentru că o comunicare și o înțelegere reciprocă s-ar exclude, așa cum acestea sunt imposibile acum, între noi și ființele încă primitive – accentuez: *încă* primitive – pe care le-am impulsionat cu experimentul nostru, ca să le transformăm într-o complicată și, poate, irezolvabilă problemă. De-ar fi numai atât!

— Ce-ar fi, totuși, de făcut? m-a întrebat Marc, privindu-mă calm de astă dată, și cred că m-a ajutat în felul acesta să mă liniștesc și eu. Aveam nevoie de calm, mă enervase neputința la care mă vedeam condamnat, alături de toți ceilalți, constatând urmările în timp ale unui proces declanșat de noi înșine. Apoi, cred că m-am luminat la față, dacă ar fi să judec după ușurarea simțită în întreaga mea ființă, când mi s-a părut că întrevăd o salvare.

— Repede! am strigat. Să ne întoarcem în tabără înainte ca *ăștia* să umple toate duratele timpului!

Reveniți în tabără, în nodul acela temporal unde roadele intervenției noastre erau abia la început, i-am întâlnit pe cei care ne așteptau și ne-am făcut, detaliat, raportul. Le-am arătat ce urma să se întâmple și le-am explicat de ce mă temeam. În concluzie, am cerut ca întreg experimentul să fie anulat, cât nu era prea

târziu. Altă soluție nu vedeam pentru înlăturarea tuturor urmărilor care mă alarmaseră.

Ceilalți ascultară cu atenție raportul, păreau să ia în serios avertismentele mele și ale lui Marc Nelson, dar erau încă nehotărâți. Ezitau.

— Ar însemna să-i distrugi, observă Gion Vlad, vorbind despre subiecții noștri abia retrași în peșteră pentru a înfrunta acolo, mai ușor, anotimpul friguros.

— De ce? am întrebat. Să facem saltul în urmă, până în momentul în care ne-am început intervenția și, firește, să reparăm.

— Ne-am amăgi singuri, era de părere altcineva. Oricum, ăștia, gata influențați, ar rămâne aici și nu s-ar schimba absolut nimic. Ca să scăpăm de ei, ar trebui să-i ucidem!

Chiar și așa! eram gata să spun, dar n-am spus-o. Înțelegeam că tuturor le părea rău de munca lor, amenințată să se irosească.

— Tigrlul uriaș i-ar fi ucis și totul ar fi fost normal, am observat eu, pregătind o scuză, dar Andreea adăugă imediat, ofensată:

— Noi nu suntem tigri!

Și începeam să mă îndoiesc de faptul că ei sesizaseră cu adevărat latura primejdioasă a experimentului și dimensiunile reale ale pericolului ce ne amenința.

Îi judecam, totuși, greșit. Ei înțelegeau totul, însă erau prea legați sufletește de experiment (cheltuiseră timp și energie cu pregătirea lui, investiseră, ca și mine, speranțe în rezultatul anticipat) și le venea nespun de greu să anuleze sensul acestor eforturi și speranțe. În plus, mai erau și hominizii, hoarda privilegiată. În momentele când scăpam de gândul înfricoșat care mă teroriza și când reușeam să nu-mi

mai închipui cum va arăta viitorul care ne-ar face contemporani cu urmașii lor, apreciam eu însumi că o asemenea linie de evoluție și un ritm ca al aceloră meritau să fie lăsate să se realizeze într-o specie în curs de umanizare. Prea era fascinantă perspectiva acestei soluții extraordinare.

Apoi Andreea spusese:

— Să-i mutăm! și în prima clipă n-a înțeles nimeni ce gândea.

Mai mulți întrebară, nedumeriți, unde voia să-i mute, când abia le găsiserăm peștera pentru iernat.

— În altă parte. Oriunde. În Orion sau în Casiopeea!

Și, deodată, ne-am dat seama că ea avea dreptate; în felul acesta se împiedica răspândirea urmașilor hoardei privilegiate în spațiul și mai ales în timpul ulterior al Pământului, iar ei erau menținuți totuși în viață și li se oferea un teren liber pentru evoluție. Li se dădea marea șansă. Trebuiau duși pe o altă planetă și colonizați acolo, *împământeniți*, dacă se poate spune așa. Mai târziu, poate nici nu chiar atât de târziu, ajungând la rațiunea deplină, vor avea, cu siguranță, o civilizație a lor. Departe de Pământ, accidentele, posibile în cazul unor civilizații suprapuse, se excludeau, ca și complexe pe care omenirea și le-ar fi putut face, la un moment dat, constatând inversarea pozițiilor într-un raport merit să exprime valorile acumulate și chiar (de ce nu?) calitatea inteligenței. Hoarda încă mai trăia somnul rațiunii, dar pragurile fuseseră aproape trecute și eu știam că urmașii privilegiaților aveau să ajungă la gândirea complexă cu mult mai repede decât ajunseserăm noi, prin puterile înaintașilor noștri.

— Va fi greu! Va fi greu să-i mutăm, aprecia Vlad.

Și am fost de acord cu toții că operația de recuperare a privilegiaților nu putea începe decât acolo, în timpul de unde veneam. Pentru o asemenea treabă nu ne ajungeau nici forțele și nici aparatele avute la îndemână. Întâi și-ntâi, trebuia să-i scoatem din nodul temporal unde primiseră impulsul care îi împingea rapid spre rațiune. Trebuia să-i scoatem, ca să fim siguri că, răspândindu-se, nu aveau să ne umple timpul și istoria. Și doar acolo, în contemporaneitatea noastră de origine, dispuneam de mijloacele de transport cu care i-am fi putut expedia într-o constelație oarecare, după ce le-am fi aranjat dinainte condiții de viață suportabile.

Îmi amintesc ziua când, reveniți cu o navă temporală încăpătoare, am descins, în plină iarnă acum, lângă intrarea în peștera hoardei privilegiate. Condițiile experimentului se schimbaseră, nu mai avea rost să rămânem ascunși, așa că pășeam spre peșteră, la vedere, pe zăpada scârțâitoare, ca să ne îndeplinim noua misiune. Fuseserăm observați de la bun început, de când nava sferică se materializase în fața intrării, iar hoarda stătea retrasă lângă peretele din fund, unde flăcările focului abia puteau să ametească întunericul. Vânătorii puseseră mâna pe securi (uneltele noastre, desigur) și se pregăteau de ripostă, iar femeile hoardei, înspăimântate, țipau pe tonuri foarte înalte și își strângeau progeniturile la piept. „Nu vreau zgomot!” ne spusese din vreme Gion Vlad, care conducea acțiunea. Dar țipetele încetară abia după ce am aruncat în fundul peșterii grenade conținând un narcotic sub formă gazoasă. „Unu... doi... trei... cinci... zece...” număra Vlad, ținând contabilitatea hominizilor, pe care îi scoteam, adormiți, din grota afumată. Stătea la intrarea în navă, iar noi, ceilalți,

scotoceam prin toate ungherele, ca să nu uităm vreun pacient. După ce toți membrii hoardei au fost înghesuiți în boxa pregătită pentru ei și tocmai ne pregăteam de imbarcare, apăru Marc Nelson, din gura întunecată a peșterii. Ținea în brațe un țănc rahitic, îl găsise ghemuit într-o nișă pe lângă care trecuserăm de mai multe ori, fără să ne dăm seama că exista ceva acolo.

— Uite-l pe dușmanul omenirii! exclamă Marc, râzând, și ținea deasupra capului puiul de hominid, leșinat. S-a ascuns, ca să ne facă zile fripte mai târziu, adăugă el, apoi botosul cel mic fu așezat peste movila de corpuri păroase în care se transformase, în interiorul navei, hoarda privilegiată. Încă nu-și reveniseră când, ajunși în timpul nostru, i-am transferat într-o navă spațială care zbura spre constelația Eridan, iar în drum putea să-și debarce extravaganții pasageri pe planeta Magnezia.

Idolul sedefiu adus de acolo, după numai câteva decenii, demonstra o lucrătură care nu mai era a cioplitorului în piatră, dovadă că foloseau cu pricepere noi unelte și saltul continua neîntrerupt, mai accelerat chiar decât mi-aș fi închipuit. Andreea, doar ea riscase să fixeze termene infime între o etapă și alta a evoluției privilegiaților (în curând nu vom mai putea vorbi de o *hoardă*) și uite că realitatea confirmă aceste ipoteze de-a dreptul cutremurătoare. Colonii de pe Magnezia păreau să fi descoperit sentimentul religios – idolul era una din probe și, urmărind pista asta, observatorii ne vor trimite curând informații despre natura ceremonialului. Era și aceasta o treaptă în drumul lor, se vede că nu o putuseră evita. Unul din praguri. Cum îl răsuceam în mâini, idolul își holba spre mine ochii enormi, vopsiți cu humă roșie, își rânjea

gura, fioros. I l-am înapoiat lui Gion Vlad și, cu o uimire mai veche, revenită acum, l-am întrebat, deși știam că nu-mi putea răspunde, nici el și nici altul:

— Dacă ăștia continuă în ritmul nebunesc în care merg, spune-mi, unde vor să ajungă?

SFÂRȘIT

ROBERT A. HEINLEIN

VOI, ZOMBILOR

All you, Zombies
1959

Ora 22:17.

Zona temporală V (est). 7 noiembrie 1970.

New York, Barul „La Tăticu”

Tocmai lustruiam un bol de coniac, când în bar își făcu apariția „Mama Nemăritată.” Era ora 22 și 17 minute, după timpul local al zonei cinci sau timpul zonei de est, în ziua de 7 noiembrie 1970. Un agent temporal are întotdeauna grijă să noteze ora și data, pentru că așa trebuie.

„Mama Nemăritată” era un tînăr de douăzeci și cinci de ani, cam de statura mea, cu trăsături copilărești și un caracter irascibil. Nu-mi plăcea cum arată, nu mi-a plăcut niciodată, dar cum era aici ca să-l recrutez, l-am întâmpinat arborîndu-i cel mai cuceritor surîs comercial.

Poate că sînt prea critic; tipul nu face pe nebunul, dar contrariază, pentru că oricine îl întreabă cu ce se ocupă primește invariabil același răspuns: „Sînt o mamă nemăritată.” Dacă nu e prea prost dispus, adaugă: „Scriu povestiri tip confesiune la patru cenți cuvîntul.” Însă, dacă nu are chef, abia așteaptă să se lege cineva de el. Se bate ca o femeie polițist și are o tehnică de luptă corp la corp de-a dreptul fantastică. Acesta era și unul dintre motivele pentru care mă interesa tipul, dar nu și singurul.

Acum părea cam băut și, judecînd după expresie, aș fi spus că urăște întreaga omenire. I-am turnat o porție dublă de tărie, lăsîndu-i sticla la îndemîină. Goli paharul și-și turnă încă unul.

În timp ce ștergeam tejgheaua cu cîrpa, i-am spus

în treacăt: „Ei, cum merg afacerile mamei nemăritate?”

Degetele i s-au crispat pe pahar și o clipă am crezut că mi-l va zvîrli în față. Am pipăit bîta ascunsă sub bar. Cînd te ocupi de manipulări temporale, încerci să prevezi totul; sînt însă atîția factori în joc, încît niciodată precauțiile nu sînt suficiente. L-am văzut relaxîndu-se; genul de indicii pe care înveți să le detectezi în cursul perioadei de pregătire. „Scuză-mă” i-am spus, „voiam doar să știu cum îți merge. Hai să zicem că te-am întrebat cum e vremea afară...”

„Afacerile merg bine”, răspunse el pe un ton ursuz, „îmi scriu poveștile, mi se editează și așa am ce să mănînc”.

Mi-am turnat și eu un pahar și m-am aplecat spre el spunîndu-i: „De fapt nu-s rele chestiile care le scrii. Am citit cîteva, e uimitor cît de bine surprinzi psihologia femeii!”

Deși nu vorbea niciodată despre pseudonimele sub care își publica povestirile, trebuia să risc. Din fericire, nu reținu decît ultimele cuvinte.

„Psihologia femeii”, repetă el pufnind. „Sigur că o cunosc. E și normal.”

„Zău?” m-am îndoit. „Ai cumva surori?”

„Nu, dacă-ți povestesc de ce, ai să crezi că fabulez.”

„Ei, nici chiar așa”, i-am replicat. „Barmanii și psihiatrii știu că nu există nimic mai ciudat ca adevărul. Dacă ai fi auzit măcar o parte din cîte s-au spus aici, te-ai putea îmbogăți. Lucruri cu adevărat incredibile!”

„Înseamnă că nu știi ce-i aia incredibil.”

„Nu zău? Sînt sigur că orice mi-ai spune nu mă va mira, am auzit altele mai grozave.”

Pufni disprețuitor: „Pariem pe restul sticlei?”

„Chiar și pe una întreagă!” i-am spus și am pus una nedestupată lângă el.

I-am făcut semn celuiilalt barman să se ocupe de clienți. Eram chiar la capătul teighelei, acolo unde păstram un taburet liber, avînd îngrămădite în față borcănase cu castraveți murați și alte nimicuri care merg la băutură. În partea cealaltă, cîțiva consumatori se uitau la televizor. În timp ce altul umbla la tonomat, astfel că eram izolați.

„Ei bine”, începu el, „sunt un copil din flori.”

„Nu mi se pare chiar așa de extraordinar.”

„Unul adevărat. Părinții mei nu erau căsătoriți!”

„Banal. Nici ai mei.”

„Cînd...” se întrerupse și pentru prima dată îi apărură puțină căldură în priviri. „Vorbești serios?”

„Cît se poate de serios. Sînt un bastard autentic, sută la sută. Pot să adaug că la noi în familie nimeni nu se căsătorește vreodată. Toți sîntem copii nelegitimi.” Cum îmi privea insistent inelul, i l-am arătat adăugînd: „Asta te intrigă? Arată doar a verighetă, îl port ca să mă lase femeile în pace. Este un inel foarte vechi, l-am cumpărat în 1985 de la un coleg, care l-a adus dintr-o misiune în Creta precreștină. Este șarpele Ouroboros. Care-și devorează perpetuu propria coadă. Simbolul Marelui Paradox.”

Îl privi în treacăt.

„Dacă ești într-adevăr copil din flori, îți dai seama de ceea ce simt. Pe vremuri eram o fetiță...”

„Ce? Mai spune o dată, cred că n-am înțeles bine!”

„Mă lași să povestesc? Ziceam deci că eram o fetiță... N-ai auzit vorbindu-se de Christine Jorgenson sau de Roberta Cowell?”

„A, poveștile alea cu schimbarea sexului? Vrei să

spui că...”

„Uite ce e, dacă mă întrerupi, nu-ți mai spun nimic. Copil găsit, am fost dus la orfelinatul din Cleveland în 1945, pe când aveam o lună. Îmi amintesc că eram geloasă pe copiii care aveau părinți. Când am aflat cum se fac copiii, și asta poți să mă crezi, se învață repede în orfelinat...”

„Știu”.

„... mi-am jurat că dacă, o să am vreodată un copil, acesta va avea și mamă și tată. Așa am reușit să rămân neatinsă, lucru mare pentru mediul în care mă învîrteam! A trebuit să învăț să mă bat pentru a-mi apăra puritatea. Apoi, crescînd, am înțeles că nu prea aveam șanse să mă mărit vreodată, din aceleași motive pentru care nu fusesem adoptată.” Privirea i se înăspri. „Aveam o față de cal, cu dinții ieșiți în afară, eram plată ca o scîndură și cu părul țepos ca sîrma...”

„Dar nu ești cu nimic mai urît ca mine!”

„Poate, dar cui îi pasă de cum arată un barman sau un scriitor? Cei care vor să adopte o fetiță, caută o zînișoara, cu ochi albaștri și bucle aurii. Mai tîrziu, băieții vor mutrițe nostime și profiluri apetisante.” Înaltă umerii a neputință. „Nu puteam concura cu ele. Atunci m-am decis să mă înrolez la U.S.O.A.R.E...”

„Unde?”

„La U S O A R E, Uniunea Surorilor Ospitaliere pentru Astronauții Reveniți din Exterior, acum li se spune Persoane Respectabile Obișnuite să Slujească drept Temperatoare în Tratarea Unor Astronauți în Tranzit din Exterior”.

După ce le-am plasat temporal, am recunoscut aceste nume. Pentru a desemna acest corp militar de elită, noi utilizăm altul: „Tinere Indicate pentru Refacerea celor din Forțele Extraterestre”. Salturile

temporale atrag după ele distorsiuni incredibile de vocabular. Mai ține cineva minte că o „stație service” era un loc unde se vindea benzină? Îmi amintesc că într-o zi, pe când eram într-o misiune în Era Churchill, o femeie mi-a spus: Așteaptă-mă la service-ul din colț. Ei bine, invitația nu are deloc sensul la care vă gândiți; pe vremea aceea stațiile service nu aveau paturi.”

„Mama nemăritată” își continua povestirea: „Era pe vremea când lumea ajunsese să recunoască faptul că e imposibil să trimiți oamenii în Cosmos, pentru luni și ani în șir, fără a lua măsuri de reducere a tensiunii. Îți mai amintești strigătele de indignare ale puritanilor? Asta era în favoarea mea, căci voluntarele erau puține. Pentru a fi acceptată, o fată trebuia să fie respectabilă, de preferință inocentă (specialiștii preferau ca antrenamentul să plece de la zero), cu o inteligență superioară mediei și stabilă emoțional. Dar cea mai mare parte a voluntarelor erau boarfe bătrâne sau nevropate, care clacau după zece zile în spațiu. Așa că n-aveam de ce să fiu neliniștită de fizicul meu; dacă mă acceptau, urmau să mă supună unui tratament ortodontic, să-mi facă permanent, să mă învețe să merg, să dansez, arta de a asculta un bărbat și toate celelalte, ca să nu mai vorbim de instrucția specială pentru servicii excepționale. La nevoie, puteau recurge la chirurgia estetică: nimic nu-i prea frumos sau prea scump pentru Băieții Noștri. Ca să nu mai spun că dacă evitai sarcina pe durata angajării, puteai fi sigură că te vei mărita cu un astronaut. La fel ca azi – „tinerele de la Refacere” se mărită cu astronauti și asta-i perfect normal, pentru că vorbesc aceeași limbă.

La optsprezece ani, cei din orfelinat m-au plasat ca ajutor într-o familie; aceștia nu voiau decît o servitoare ieftină, dar nu-mi păsa, înainte de douăzeci și unu de

ani nu mă puteam înscrie la U S O A R E. Ziua făceam menajul, iar seara pretextam că merg la cursurile de stenodactilografie, cînd de fapt frecventam o școală de maniere elegante, pentru a-mi spori șansele de acceptare.

Atunci am făcut cunoștință cu șmecherul ăla plin de bani. Ticălosul avea un teanc de bancnote de o sută de dolari pe care mi le-a arătat într-o seară, spunîndu-mi să-mi iau cît îmi trebuie. Dar n-am făcut-o. Îmi plăcea pentru că era primul tip drăguț cu mine, care nu încerca să-mi facă avansuri. Am renunțat la cursurile serale ca să-l văd mai des și a urmat cea mai fericită perioadă din viața mea. Apoi, într-o seară, în parc, a trecut la fapte.”

Văzîndu-l că tace, l-am întrebat: „Și după aceea?”

„După aceea, nimic! Nu l-am mai văzut niciodată. M-a condus acasă, mi-a spus că mă iubește, m-a sărutat și n-a mai venit niciodată. Dacă-l întîlnesc, adăugă el, îlucid.”

„Desigur, îți înțeleg sentimentele”, am spus pe un ton compătimator. „Dar să-l ucizi... să-l ucizi pentru că a procedat într-un mod atît de natural... Hm! Te-ai opus?”

„Ce? Ce are una cu alta?”

„Are! Poate merită să-i rupi oasele pentru că te-a părăsit, dar... „

„Merită mai mult Asta încă nu-i totul, stai să-ți spun. Am reușit să țin totul secret și am hotărît că-i mai bine așa. Nu-l iubisem cu adevărat și probabil că nu voi iubi pe nimeni vreodată, voiam doar mai mult ca oricînd să intru la U S O A R E. Virginitatea nu era *sine-qua-non*², așa că mai puteam candida. De abia îmi regăsisem echilibrul, cînd mi-am dat seama că rochia începe să-

mi fie prea strîmtă.”

„Un copil!”

„Ce crezi? Familia la care stăteam m-a ținut cît am mai putut să lucrez, apoi m-a dat afară. La orfelinat nu m-au mai primit și așa am ajuns să lucrez într-un spital, unde am golit plosca pînă mi-a venit timpul. M-am trezit într-o seară pe masa de operație, cu o asistentă medicală lîngă mine spunîndu-mi: “Destinde-te. Acum, respiră puternic.” Cînd m-am trezit, eram în pat, amorțită de la piept în jos. Chirurgicalul a intrat și m-a întrebat vesel, Cum te simți?”

„Ca o mumie.”

„Bineînțeles, ești plină de bandaje și tranchilizante, dar o să meargă bine. O cezariană nu-i cel mai ușor lucru...”

„O cezariană? Doctore... am pierdut copilul?”

„Nu, copilul e bine.”

„Băiat sau fată?”

„O fetiță sănătoasă de aproape trei kilograme.”

M-am liniștit. E ceva să fac un copil. Îmi spuneam că o să merg aiurea, că o să fac lumea să creadă că sunt căsătorită, iar micuței o să-i spun că tatăl ei e mort. Fetița mea nu va ajunge niciodată într-un orfelinat.

Dar chirurgicalul continuă: „Spune-mi... hm... (evita să-mi spună pe nume) n-ai avut niciodată tulburări hormonale?”

„Eu? Bineînțeles că nu. Dar de ce?”

Ezită înainte de a continua: „O să-ți spun totul, iar apoi o să-ți dăm o injecție ca să dormi. O să ai precis nevoie de liniște.”

„Pentru ce?”

„Ai auzit de medicul scoțian care a fost femeie pînă la treizeci și cinci de ani și a devenit bărbat după o intervenție chirurgicală? După aceea s-a însurat și are

o existență perfect normală.”

„Și ce are asta cu mine?”

„Ești un caz similar. Ești bărbat.”

„Ceee?” Am urlat, încercînd să mă ridic.

„Haide, nu te enerva. După ce te-am deschis, am găsit o adevărată harababură. În timp ce scoteam copilul, l-am chemat pe chirurgul șef, cu care te-am examinat și am lucrat ore în șir să salvăm ce s-a mai putut. Aveai două seturi complete de organe genitale, nedezvoltate complet, dar cele feminine erau capabile să-și îndeplinească funcția. Cum nu mai exista șansa să le refolosești le-am extirpat și am aranjat lucrurile în așa fel ca să te dezvolți ca bărbat.” Își puse mîna pe umărul meu: „Nu te teme, tinerețea e de partea ta, organismul se va adapta, vom supraveghea îndeaproape echilibrul glandular și vom face un bărbat grozav din tine.” Am început să plîng: „Și copilul meu?”

„Cum n-ai suficient lapte ca să-l hrănești, în locul tău n-aș încerca să-l văd și i-aș căuta părinți adoptivi.”

„Nu.”

Înălță din umeri. „E treaba ta. Ești mama lui, sau, în fine, ești părintele lui. Dar nu-ți bate capul cu asta acuma. Mai întîi trebuie să te pui pe picioare.”

A doua zi și în zilele următoare am văzut-o pe micuță și am încercat să mă obișnuiesc cu ea. Nu văzusem niciodată nou-născuți și nu știam cît sînt de urîți. Fiică-mea semăna cu o maimuță portocalie. Sentimentele pe care le încercam față de ea au făcut locul unei hotărîri ferme de a face totul ca să-i fie bine. O lună mai târziu însă, hotărîrea mea nu mai avea nici un sens.

„Adică?”

„A fost furată!”

„Furată?”

„Mama nemăritată” aproape răsturnă sticla pe care pariasem. „Răpită. Chiar din creșa spitalului.” Respiră cu greutate. „Ce părere ai? Să-i iei cuiva tot ce i-a mai rămas în viață?”

„Un adevărat ghinion, lasă-mă să-ți mai torn un pahar. Și... nici un indiciu?”

„Nimic din ce ar fi putut da o indicație poliției. Cineva, care a pretins că este unchiul fetei, a venit să o vadă. Profitînd de neatenția infirmierei, a plecat cu copilul.”

„Nu l-a putut descrie nimeni?”

„Un tip cu o mutră comună, ca a ta sau a mea. Asta-i tot. Sînt convinși că era tatăl fetei. Infirmiera s-a jurat că părea destul de bătrîn, dar probabil că era machiat. Cine altul să-mi fi furat fetea? Se zice că femeile fără copii încearcă asemenea furturi; dar cine a mai auzit că un bărbat să facă așa ceva?”

„Și ce-ai mai pățit după aceea?”

„Am rămas unsprezece luni în clădirea aia oribilă și mi s-au mai făcut trei operații. După patru luni, a început să-mi crească barbă. Înainte de plecare mă rădeam regulat și nu mă mai îndoiam că sînt bărbat”, surîse el fără urmă de veselie. „Începusem să mă uit cu interes la decolteul infirmierelor.”

„În fine, am impresia că n-ai ieșit prea rău din toate astea. Ești un tip normal, câștigi bani frumoși și n-ai probleme. Ca să nu spunem că-i mai ușor decît să fii femeie.”

Mă scrută fără amabilitate: „Nu înțelegi nimic.”

„De ce?”

„Ai auzit vreodată expresia, o femeie pierdută?”

„Da, pe vremuri. Dar azi nu prea înseamnă nimic.”

„Eram pierdut, atît cît poate fi o femeie; individul mă distrusese, nu mai eram femeie și nu știam cum să

fiu bărbat.

„Cred că ai nevoie de timp pînă te obișnuiești.”

„Nici nu-ți poți închipui, nu mă refer la felul de a te îmbrăca sau de a nu încurca ușile la WC. Asta am învățat la spital. Dar cum să trăiesc? Cum să muncesc? Nu știam nici măcar să conduc o mașină, nu aveam nici o profesiune și nu mă puteam gândi la munci fizice din cauza operațiilor suferite. Îl uram pe cel care m-a sedus; din cauza lui, visul meu de a intra la U S O A R E se spulberase. Dar ura mea a atins paroxismul cînd am încercat să mă angajez în Corpul Astronauților. Imediat ce medicul militar mi-a văzut cicatricea de pe abdomen, m-a declarat inapt pentru serviciu, deși m-a examinat îndelung, plin de curiozitate, căci citise o comunicare despre cazul meu.

Atunci mi-am schimbat numele și m-am dus la New York. Am găsit de muncă ca ajutor de bucătar. Apoi am închiriat o mașină de scris și am început să lucrez ca dactilograf la domiciliu. Vai și amar! În patru luni am bătut la mașină patru scrisori și un manuscris nenorocit pentru *Ziarul povestirilor trăite*. Numai bun pentru coșul de gunoi, dar tipul care l-a scris a reușit să-l plaseze. Asta mi-a dat o idee. Am cumpărat un teanc de reviste pentru femei pe care le-am studiat.” Mă privi cu un aer cinic. „Acum înțelegi de unde am amprenta de „feminitate autentică” în povestirile mele cu mame nemăritate, din singura versiune pe care n-am vîndut-o, versiunea reală?”

„Am cîștigat sticla?”

Am împins-o către el. Nu eram prea încîntat, dar trebuia trebuia dusă pînă la capăt.

„Mai vrei să pui mîna pe tipul ăla?”

O lucire sălbatică îi străbătu privirea.

„Ușurel. N-o să-l ucizi?”

Rîse sardonice.

„Îți bați joc de mine?”

„Stai un pic. Știu mai mult decît crezi despre treaba asta. Și cred că te pot ajuta. Știu unde să-l găsesc.”

Se întinse peste bar. „Unde-i?”

„Lasă-mi cămașa, băiețăș”, îi șopti-i dulce, arătîndu-i bîta, „dacă nu vrei să te trezești cît ești de lung în stradă și să le spun curcanilor că ai leșinat.”

Mi-a dat drumul.

„Iartă-mă. Dar spune-mi unde este. Și, cum se face că știi atîtea?”

„Toate la timpul lor. Există arhive, știi, în spitale, orfelinate, cabinetele doctorilor. Pe directoarea instituției în care ai copilărit o chema Fetherago, nu-i așa? Și după ea a venit o oarecare Gruenstein, nu-i așa? Înainte de a-ți schimba sexul te-ai numit Jane, nu-i așa? Și nu mi-ai spus nimic din toate astea, ei?”

Era bulversat și puțințel speriat.

„Ce înseamnă asta? Vrei să-mi faci necazuri?”

„Absolut deloc. Interesele tale sunt și ale mele. Sînt în măsură să ți-l dau pe tip în mîină. Faci cu el ce vrei. Dar nu cred că o să-l omori. Pentru asta trebuie să fii țicnit și nu ești. Cel puțin nu pari.”

„Lasă vorbăraia asta. Unde-i?”

I-am turnat un strop în pahar. Era amețit, dar mînia contracara efectul băuturii.

„Mai încet. Îți fac un serviciu, dar în schimb îmi faci și tu unul.”

„Care?”

„Meseria ta nu-ți place. Ce-ți dorești? Să cîștigi mult, să ai o muncă stabilă, cheltuielile profesionale rambursate integral, să-ți fii propriul stăpîn, să duci o viață aventuroasă și fără monotonie.”

Mă privi țintă.

„Aș zice să te lași de bancuri, tăticule, că o asemenea slujbă nu există.”

„Bine. Să privim lucrurile din alt unghi: îți dau pe mână tipul, te răfuiești cu el și după aceea încerci slujba. Dacă nu ești mulțumit,... ei bine, nu te pot obliga.”

Începu să ezite; ultimul pahar își făcea efectul. „Cînd mi-l dai?” Întrebă cu o voce înecată.

„Dacă bați palma, imediat”

Îmi întinse mîna „De acord.”

L-am făcut un semn celui alt barman să se ocupe de toate și m-am uitat la ceas: ora 23:00. Tocmai mă aplecam să trec prin ușa de sub bar. Cînd tonomatul începu să urle melodia „Sînt propriul meu bunic”. Omul de serviciu avea sarcina de a nu pune decît cîntece vechi, populare, sau arii clasice, căci nu pot înghiți.. muzica de după 1970, dar nu știam că placa asta era în tonomat.

„Oprește chestia aia”, am strigat, „și dă-i banii înapoi clientului care a comandat-o”. Apoi am adăugat: „Am să lipsesc o clipă. Mă duc în magazie.”

Mergînd înaintea “Mamei Nemăritate”, am luat-o pe coridorul care se termină cu o ușă la care numai eu și barmanul avem cheie. În magazie se află o altă ușă pe care numai eu pot să o deschid și prin care se ajunge într-o cămăruță.

Însoțitorul meu privi pereții fără geamuri și întrebă: „Unde-i?”

„Imediat.”

Am deschis cufărul, singurul obiect din cămăruță. Era un modulator portabil de coordonate, greutate: 23 kg inclusiv accesoriile, model 1992. O minunăție. L-am reglat cu grijă, nu mai aveam decît să depliez rețeaua limitatorului de cîmp, ceea ce am și făcut, fără să mai

stau pe gânduri.

„Ce-i asta?” mă întrebă el.

„O mașină de călătorit în timp”, i-am răspuns, aruncînd plasa în așa fel încît să ne acopere pe amîndoi. „Hei!”, țipă el, dîndu-se un pas înapoi. Ca să obții un asemenea rezultat, rețeaua trebuie lansată astfel ca partenerul de drum să se dea înapoi și să calce pe plasă, care în continuare trebuie să fie bine strînsă, altfel poți să rămîi fără tălpi sau fără o bucată de picior, ori poți lua cu tine o bucată de podea. Ăsta-i lucrul cel mai greu. Unii colegi încearcă să convingă subiecții să se lase închiși în plasă. Eu le spun adevărul și profit de uluirea lor pentru a face contactul. Ceea ce am și făcut.

Ora 10:30. Zona VI.

Aprilie 1963.

Cleveland (Ohio), clădirea Apex.

„Hei”, făcu el. „Scoate-mă din drăcia asta.”

„Scuză-mă”, i-am răspuns. Am repleat plasa și am aranjat-o în cufăr. „Spuneai că vrei să dai de tipul celalalt.”

„Dar... Am auzit ceva despre o mașină de călătorit în timp!”

I-am arătat fereastra cu degetul. „Crezi că sîntem tot în noiembrie? Și tot la New York?” în timp ce contemplă peisajul primăvăratec cu gura căscată, am scos din cufăr un teanc de bancnote de o sută de dolari, a căror serie era compatibilă cu anul 1963. Biroului Temporal nu-i pasă de cheltuieli (nu-l costă nimic), dar detestă anacronismele³ inutile. Dacă faci

³ Eroare constînd în fixarea unei întîmplări în alt timp decît cel adevărat; introducere în prezentarea unei epoci, a unor trăsături din altă epocă

prea multe greșeli, ajungi în fața curții marțiale, care te exilează timp de un an într-o perioadă dezagreabilă, anul 1977 de exemplu, cu munca obligatorie. Niciodată nu fac asemenea greșeli. Banii erau buni.

Întorcându-se spre mine, întrebă: „Ce s-a întâmplat?”

„E aici. Poți să-l cauți. Ține, ia niște bani pentru cheltuieli. Răfuiește-te cu el după aceea, am să vin să te iau.”

Bancnotele de o sută de dolari au un efect hipnotic asupra celor care nu-s obișnuiți cu ele. În timp ce număra teancul cu o figură neîncrezătoare, l-am împins afară și am închis ușa. A doua etapă a operației consta într-un mic salt temporal fără dificultate, în cadrul aceleiași perioade.

Ora 17:00, Zona VI

Martie 1964

Cleveland, clădirea Apex

Un bilețel sub ușă mă avertiza că închirierea camerei expiră săptămîină viitoare. Încăperea arăta la fel ca și cu o clipă în urmă. Afară pomii erau goi, iar cerul era înnorat. Am zăbovit atît cît să-mi iau banii contemporani, paltonul și pălăria, pe care le lăsasem cînd am închiriat camera, apoi am luat o mașină și am pornit spre spital. Mi-au trebuit douăzeci de minute să o plictisesc în așa hal pe asistenta medicală încît să mă lase singur în creșă, de unde am plecat cu bebelușul, fără să mă vadă nimeni.

Am revenit în clădirea Apex. Reglarea mașinii a fost deosebit de delicată de data aceasta. Întrucît încă nu exista în 1945. Dar am avut grijă să-mi precalculez parametrii.

Ora 1:00, Zona VI
20 septembrie 1945
Cleveland, motelul „Vedere celestă”

Copilul, modulatorul și cu mine, ne-am materializat într-un motel în afara orașului. Reținusem anterior o cameră, pe numele Gregory Johnson din Warren, Ohio. Perdelele erau trase, ferestrele închise, ușile încuiate și parchetul degajat în eventualitatea unui rateu la acronizare. Un scaun care apare unde nu trebuie îți poate produce vînătăi, nu scaunul, bineînțeles, ci reculul cîmpului.

Totul a mers normal. Jane dormea adînc. Am culcat-o într-o cutie de carton pe bancheta mașinii pregătite din timp. După ce am ajuns la orfelinat, am pus cutia pe trepte, întorcîndu-mă apoi la service-ul vecin (ăla unde se vinde benzină) și am telefonat orfelinatului. M-am urcat iar la volan, ajungînd la timp ca să văd cum cineva ia copilul înăuntru. Am abandonat apoi mașina lîngă motel, făcînd restul drumului pe jos. Ajuns în cameră, am efectuat un salt spațio-temporal spre viitor. Și am sărit înainte în timp. Destinația clădirea Apex, anul 1963.

Ora 22:00, Zona VI
24 Aprilie 1963
Cleveland, clădirea Apex

Am reușit să mă încadrez exact în timp, acuratețea temporală depinde de durată. Dacă calculasem corect, Jane tocmai descoperea, undeva în parc și în această noapte, că nu era chiar așa de inocentă pe cît credea.

Am luat un taxi ca să ajung la casa zgîrciților și i-am zis șoferului să aștepte după colț. În timpul ăsta eu stăteam și pîndeam în întuneric.

Apoi i-am văzut, mergeau pe stradă îmbrățișați. El a urcat cu ea pe verandă și a întârziat mult cu săruturile de noapte bună. Apoi ea a intrat în casă, iar eu m-am apropiat de el și l-am prins de mînă.

„Gata, fiule, am venit să te iau.”

„Tu!” Era de-a dreptul șocat.

„Eu. Acum știi cine e el – și după ce te gîndești un pic, o să știi și cine ești tu... și dacă te gîndești și mai mult, o să îți dai seama cine e copilul... și cine sînt eu...”

Nu a răspuns, era în continuare șocat. E un adevărat șoc atunci cînd îți este demonstrat faptul că nu poți rezista tentației de a te seduce singur.

L-am luat cu mine în clădirea Apex, iar apoi a urmat un alt salt temporal.

Ora 23:00, 12 August 1985

Baza subterană din Munții Stîncoși

L-am trezit pe sergentul de serviciu, m-am legitimat și i-am spus să îl bage în pat, cu o pastilă „veselă”, pe companionul meu și să îl recruteze mîine dimineață. Sergentul se uită acru la mine, dar gradul e grad, indiferent de perioada temporală; a făcut ce i-am spus. E posibil ca data viitoare cînd ne mai întîlnim, el sa fie colonelul și eu să fiu sergentul. În divizia mea e foarte posibil așa ceva.

„Sub ce nume?” mă întrebă el.

L-am scris numele. Sergentul ridică din sprîncene. „Așa deci, ah? Hmmm...”

„Limitează-te la datoria ta, sergent.” M-am întors înspre companionul meu. „Fiule, problemele tale s-au terminat. Ești pe cale să ocupi cea mai bună poziție pe care a ocupat-o vreun om vreodată și o să te descurci de minune. Eu știu...”

„Fii sigur că o să te descurci!” fu de acord sergentul. Uitați-vă la mine, născut în 1917, încă tânăr, încă cu poftă de viață. M-am întors în cameră să fac următorul salt, toate setările preselectate fiind puse pe zero.

Ora 23:00, Zona VII
Noiembrie 1970, New York
Barul „La Tăticul”

Am ieșit din magazie cu niște sticle de Drambuie, pentru a justifica minutul în care am lipsit. Colegul meu se certa cu clientul care a vrut să asculte „Sînt propriul meu bunic”. I-am zis să îl lase să îl asculte, dar după asta să scoată aparatul din priză. Eram foarte obosit.

E greu, dar cineva trebuie să o facă și pe asta și e foarte dificil să recrutezi pe cineva din anii care vor veni, din cauza Greșelii din 1972. Cel mai bine e să îi recrutezi pe cei care o duc greu și să le oferi ocupații bine plătite, interesante, (chit că uneori sînt periculoase) puse în slujba unei cauze necesare. Toată lumea știe de ce Războiul Șuierător, din 1963, a șuierat. Bomba ce avea numărul New York-ului pe ea nu a explodat și alte o sută de astfel de lucruri nu au mers așa cum trebuiau - aranjate de cei ca mine.

Dar asta nu e valabil și în cazul Greșelii din '72; asta nu ne aparține și nu poate fi reparată; nu e nici un paradox de rezolvat aici. Un lucru fie este, fie nu este,

acum și în veci, amin. Dar nu o să mai fie un alt lucru ca el, un ordin datat cu „1992” o să constituie întotdeauna o prioritate în orice an.

Am închis cu cinci minute mai devreme, lăsând un bilet în casa de marcat, în care îi spuneam managerului că îi acceptam oferta de a cumpăra și partea mea de afacere și că să discute cu avocații mei deoarece eu plec din oraș. Poate că Biroul o să încaseze plățile sale sau poate nu, oricum ar fi ei vor ca lucrurile să fie rezolvate cât mai mult. M-am dus înapoi în camera din spate și am făcut un salt în 1993.

Ora 22:00, Zona VII

12 Ianuarie 1993

Baza subterană din Munții Stîncoși, Anexă Temporală

M-am prezentat la ofițerul de serviciu și m-am dus în camera mea cu gândul să dorm o săptămână. Am luat sticla pe care pusesem pariu (la urma urmei, eu o câştigasem) și am tras o dușcă înainte de a mă apuca să scriu raportul. Avea un gust oribil și m-am întrebat cum de s-a putu să îmi placă Old Underwear. Dar era mai bună decît nimic; nu îmi place să fiu prea lucid, gîndesc prea mult. Dar nici nu beau mult.

Mi-am dictat raportul; erau patruzeci de recrutări și toate erau aprobate de Biroul Psiho – puneam la socoteală și recrutarea mea, care știam că o să fie în regulă. Eram aici, nu e așa? Apoi am dictat o cerere pentru mutarea mea la Operațiuni, eram sătul de recrutare. Am trimis înregistrările mai departe și m-am îndreptat spre pat.

Mi-au căzut ochii pe „Legile Timpului” de deasupra patului meu:

*„Niciodată să nu faci ieri, ceea ce trebuie făcut
mîine.*

Dacă reușești în sfîrșit, nu mai încerca niciodată.

O buclă în timp salvează nouă miliarde.

Un paradox poate fi para-rezolvat.

E mai devreme atunci cînd gîndești.

Strămoșii sînt doar oameni.

Toată lumea face greșeli.”

Nu mă mai inspirau ca pe vremea cînd eram recrut, treizeci de ani subiectivi de salturi temporale te uzează. M-am dezbrăcat și mi-am privit burta. O cezariană lăsase o cicatrice mare, dar eu sînt așa de păros încît nu o observ decît dacă o caut.

Apoi m-am uitat la inelul de pe deget.

Șarpele care își mănîncă propria coadă, la nesfîrșit. Eu știu de unde am venit – dar de unde ați venit voi, zombilor?

Am simțit că mă apucă durerea de cap, dar nu iau pastile pentru așa ceva. Ultima oară cînd am luat, voi ați dispărut.

M-am băgat în pat și am stins lumina.

Voi nu sînteți aici. Nu e nimeni, în afară de mine, Jane, aici în întuneric.

Îmi lipsești atît de mult!

SFÂRȘIT

SERGIU SOMEȘAN

SĂ N-O SĂRUȚI
PE ISABEL

Se pare că petrecerea a fost o adevărată reușită; cel puțin așa m-au asigurat toți cei care la sfârșitul ei mai puteau să-și exprime cât de cât coerent opiniile. Tocmai conduceam spre ieșire un grup gălăgios și vesel când am văzut-o pe Isabel că îmi face un semn discret.

— Maestrul vrea să-ți vorbească înainte de a pleca, îmi zâmbi ea fermecător atunci când am putut ajunge în preajma ei.

— Crezi cumva că...? întreb eu nedumerit și privesc spre fotoliul din colț, unde bătrânul Norris, un fel de invitat de onoare al serii, mă aștepta privind posomorât într-un pahar pe care îl bănuiam a fi gol.

— Dragule, se alintă Isabel, eu nu cred nimic! Dar dacă mă rogi pot să-ți calculez probabilitatea ca el să fie cel pe care îl căutăm...

La gestul meu de nerăbdare continuă:

— Hai, du-te liniștit! O să conduc eu invitații care mai sunt... Și, zău, nu mai fi așa crispat, petrecerea a fost minunată!

M-am îndreptat spre fotoliul din colț, unde mă aștepta Norris, nu înainte de a lua de pe o măsuță din apropiere două pahare. I-am întins unul și m-am așezat alături.

— Ei bine, tinere, spuse Norris după ce am ciocnit, aș vrea să stăm câteva clipe de vorbă. De fapt, am vrut să te abordez ceva mai devreme, dar erai prea ocupat să primești felicitările pe care sper să nu faci

prostia să le crezi tot atât de sincere pe cât sunt de înflăcărate...

Am privit spre Isabel, care tocmai conducea ultimii invitați spre ieșire, apoi m-am întors către omul de lângă mine.

— Vă ascult, am spus, cu speranța că Isabel se va descurca fără să facă nici o gafă.

Norris, observându-mi privirea îngrijorată, probabil că o interpreta în felul lui, pentru că nu se putu abține să nu spună, ascunzând un zâmbet malițios în spatele paharului:

— Fie vorba între noi, am impresia că ești invidiat de confrăți mai mult din cauza tinerei, fermecătoarei, dar mai ales ascultătoarei tale soții decât din pricina efemerului succes literar.

— Bârfe, maestre, bârfe! sar eu indignat. Ar fi în stare să născocească orice, numai să nu recunoască adevărata cauză a succesului și implicit a invidiei lor: talentul.

— Poate, poate, făcu el îngăduitor. Dar să nu divaghez... Vreau să te avertizez asupra unui pericol pe care îl simt dând târcoale în jurul tău.

— Pericol? întreb eu uimit. Singurul pericol de care știu mă pândește din partea croitorului soției mele. Dar, cu succesul de care se bucură romanul meu, sper să-i pot achita în sfârșit facturile.

A zâmbit îngăduitor:

— E vorba de un pericol pe care eu nu l-am știut evita, tocmai pentru că la început, departe de a părea un pericol, îți închipui că este o adevărată mană cerească... Începi prin a-ți pierde personalitatea de scriitor, iar arta ta va fi aservită unor scopuri pe care nici măcar nu le vei înțelege...

La figura mea probabil nedumerită, continuă:

— Mai bine să-ți povestesc totul de la început... Ai să înțelegi astfel despre ce este vorba... Acum vreo treizeci și ceva de ani, la scurtă vreme după apariția primului meu roman, mă pomenesc într-o zi căutat de un om pe care nu-l mai văzusem niciodată. Se numea Baffin, mi-a zis că era reprezentantul unei edituri foarte serioase și că ar dori să-mi facă unele propuneri. Banii de pe primul meu roman se topiseră îngrijorător de repede, inflația nu este de loc apanajul vremurilor de azi, așa cum ne place uneori să o credem, astfel că i-am ascultat cu interes propunerile. Sincer să fiu, m-au contrariat puțin clauzele contractului prin care mă obligam, în schimbul unei sume care mi s-a părut atunci enormă, să cedez editurii, care nici măcar nu era nominalizată, manuscrisul unui roman, ea arogându-și dreptul să-l publice când și sub ce nume ar fi dorit...

— Sper că nu ați acceptat, am intervenit eu.

— Bine ar fi fost, oftă el din greu. Din păcate, nu am putut rezista tentației. Mi-am spus - dar un caracter slab găsește întotdeauna scuze pentru propriile-i greșeli - că astfel îmi voi asigura o relativă independență materială și mă voi putea dedica ideilor cu adevărat importante care mă frământau, nu unor fleacuri comerciale, cum îmi cereau editorii... Dar banii de pe atât de ciudatul contract s-au terminat cu mult mai repede decât prevăzusem eu, astfel că, atunci când am fost vizitat din nou de Baffin, în loc să-l dau pe ușă afară, l-am primit cu brațele deschise. Pentru a mări prețul am început să inventez scrupule și remușcări, pe care de altfel nici nu le aveam. Cred că se aștepta la asta, mi-a spus că mă înțelege, în fond eram scriitor, și i se părea firesc să vreau să-mi văd numele scris pe coperta cărților și să mă bucur de

prețuirea confrăților și a cititorilor. Drept urmare mi-a oferit în schimbul noului meu roman aceeași sumă ca prima dată, împreună cu manuscrisul unui roman destul de bun pe care puteam să-l public sub numele meu. Din nou am acceptat, deși de data asta chiar că nu mai pricepeam nimic. Și a trecut destul timp până când datorită unei întâmplări am aflat adevărul. Baffin nu era altceva decât un traficant ordinar, chiar dacă venea din viitor. Venea dintr-un viitor îndepărtat unde calculatoarele, acum bieți copii neajutorați în fața actului artistic, înlocuiseră omul până și în artă, ultima redută cucerită, și ea, de mașini. Acestea ofereau atâtea facilități în domeniul creației, încât nu este de mirare că scriitorii, ca și alți artiști de altfel, deveniseră o specie pe cale de dispariție, dar cu atât mai prețuiți și mai încărcăți de onoruri, drept care mulți erau în stare să plătească sume astronomice pentru a putea trece drept scriitori... Cum cererea generează oferta, au apărut și indivizi de teapa lui Baffin, care se ocupau tocmai cu o asemenea contrabandă. Asta pentru că în acel viitor, pentru a putea publica un roman, acesta trebuia verificat de un așa-zis detector de opere umane, care elibera apoi un certificat ce autentifica faptul că textul era scris de un om și că nu mai fusese publicat de-a lungul istoriei. Și se pare că aceste detectoare nu puteau fi așa ușor înșelate, pentru că, altfel, Baffin nu s-ar fi complicat cu o atât de periculoasă contrabandă de-a lungul timpului. Cred că nu mai este cazul să îți spun că ceea ce îmi oferea el în schimb erau opere scrise de calculatorul lui personal; din câte am aflat, putea să scrie cam o sută pe oră...

Rămase un timp tăcut, pe gânduri. Apoi, văzând că nu spun nimic, sorbi din pahar și continuă:

— Ai să te întrebi, poate, de ce nu am renunțat

după un timp. După cum probabil bănuiești, Baffin a început să mă șantajeze că, dacă renunț, va da totul în vileag, sau măcar o parte... adică faptul că gloria mea se bazează pe niște texte scrise de o mașină... Iar eu mă simțeam prea bătrân pentru a lua totul de la capăt. Eram celebru, eram prizonierul unei celebrități la care țineam, chiar dacă era obținută cu niște romane scrise de o mașinărie...

Se ridică greoi din fotoliu, puse paharul pe măsuța de alături, apoi îmi întinse mâna.

— Te las acum, dar aș fi bucuros să știu că m-ai crezut, deși toată povestea asta pare atât de stranie...

I-am strâns mâna și l-am asigurat că tot ceea ce mi-a povestit pare foarte verosimil, și mai ales i-am promis că voi fi precaut dacă îl voi întâlni vreodată pe Baffin. Apoi l-am condus spre hol, unde se instalase de câteva minute o tăcere suspectă, care nu prevestea nimic bun. Acolo am văzut că ceea ce sperasem toată seara să nu se întâmple se și întâmplase deja: individul înalt, cu mustață și care tot timpul o urmărise pe Isabel din ochi manevrase în așa fel, încât să rămână ultimul cu ea. Când Isabel, ca o bună gazdă ce o sfătuisem să fie, i-a întins mâna la despărțire, el încercase probabil să o sărute. Iar acum Isabel îi strângea mâna fără ca pe fața ei delicată să se vadă urma vreunui efort, dar mustăciosul se înroșise la față în strădania de a-și elibera mâna. L-am expedit oarecum grăbit pe Norris, care privise scena în tăcere, cu coada ochiului, dar cu politețea unui perfect om de lume se prefăcuse că nu o bagă în seama, apoi m-am întors spre cei doi.

— Isabel, dă-i drumul!

De obicei, ceea ce îi spun execută instantaneu, motiv pentru care, așa cum observase și bătrânul Norris, eram destul de invidiat de cunoscuți, dar de

data asta a avut o oarecare ezitare. Ba mai mult chiar, mi s-a părut că înainte de a-i da drumul și-a intensificat puțin strângerea, făcându-l pe nefericitul îndrăgostit să scoată un geamăt îngrozit, în timp ce falangele îi trosneau în mâna fină a Isabellei. După ce mustăciosul a zbughit-o ca din pușcă, privind cu spaimă înapoi, m-am apropiat furios de ea:

— Ce naiba te-a apucat? Vrei să ratăm totul, acum, la sfârșit?

Ei bine, am trecut prin multe întâmplări într-o destul de aventuroasă existență. Dar mărturisesc că nici una nu m-a lăsat perplex, așa cum m-a lăsat răspunsul Isabellei:

— Răule! Ai fi preferat să mă sărute? – și mi-a întors spatele bosumflată, lăsându-mă realmente cu gura căscată.

Când mi-am revenit cât de cât, am dat să mă reped pe urma ei să-i cer o explicație, dar m-a oprit soneria. Am deschis și a intrat un bărbat mărunțel, între două vârste, care, după ce a privit scurt în jur și s-a convins că sunt singur, s-a scuzat pentru ora la care mă deranjează.

— Mă numesc Baffin, a adăugat el apoi, și sunt reprezentantul unei edituri importante. Dată fiind ora târzie, îmi veți permite să trec direct la subiect...

— Nu este nevoie, l-am întrerupt eu. Cred că știi despre ce este vorba.

— Trebuia să-mi închipui, zâmbi el satisfăcut. Bătrânul Norris te-a pus deja la curent... Sarcina mea este cu atât mai ușoară...

— Acum și a mea este ușoară, Baffin... Tribunalul Delincvențelor Temporale te așteaptă cam de mult...

A avut o mișcare ușoară spre șold, unde avea probabil generatorul temporal sau, cine știe, poate

chiar pistolul dezintegrator. În aceeași clipă a dat cu ochii de Isabel, care intrase pe neauzite și aștepta în spatele meu. Baffin încremeni cu mâinile depărtate.

— Nu se poate! șopti el îngrozit când îi zări medalionul, și se făcu dintr-o dată palid la față. Folosiți androizi Cobra! Am să vă reclam, știi doar că după accidentul de pe Sitis au fost interziși în toată galaxia...

Am dat din umeri nepăsător:

— Asta să le-o spui celor care m-au trimis. Până una, alta, te sfătuiesc să fii cuminte. Nu știu ce se întâmplă cu ea de ceva timp. Chiar acum câteva minute am găsit-o torturând un individ care avusese nefericita inspirație să o sărute. Influența epocii, probabil...

— Ce mai aștepți, atunci? Programează odată generatorul și să mergem. Abia aștept să ajung să-mi angajez un avocat bun și în trei zile să fiu iar liber...

L-am privit lung:

— Îmi pare rău, Baffin, dar se pare că și pe mine m-a influențat puțin epoca asta în care te aștept de mai bine de un an. Unde, ca să te atrag, am fost nevoit să scriu și un roman mizerabil... Uite, acum, de pildă, simt nevoia să fac un raport scris despre capturarea ta. Isabel, ai grijă de el!

Înainte de a închide ușa am văzut fața îngrozită a lui Baffin și cea radioasă a Isabelei, care se apropia de el cu mâna întinsă:

— Până vine, nu vrei să facem cunoștință? Pe mine mă cheamă Isabel!

SERGIU SOMEȘAN

OVIRAPTORUL

Poate îmi spui și mie ce se întâmplă, Tom. Îmi ești dator o explicație.

Larren privi lung la mine, așteptând un răspuns. Pe care, din câte îl știam eu, avea să îl obțină mai devreme sau mai târziu. Mai degrabă mai devreme decât mai târziu. Că acest răspuns nu avea să îi convină absolut deloc, asta nu mă mai privea pe mine. Mă rog, nu mă privea în mod direct, sau cel puțin nu mă privea atâta vreme cât nu mă puneă pe mine să repar lucrurile.

Am tușit ca să-mi dreg vocea, am mai luat o gură de gin, apoi m-am așezat mai confortabil în fotoliu.

Am subestimat cât de bine mă cunoștea, pentru că a îndreptat amenințător arătătorul spre mine și a spus categoric:

— Vreau fapte Tom, nu basme. Am să înfrumusețez eu lucrurile dacă va fi cazul. Tu spune-mi numai ce naiba se întâmplă! Pentru că acolo jos se întâmplă ceva...

Acolo jos se întâmpla să fie Silurianul timpuriu, adică acum ceva mai bine de 160 de milioane de ani. Un isteț de la Agenția Controlului Temporal a propus cu ani în urmă, atunci când populația Terrei a ajuns la vreo 60 de miliarde de oameni și nu dădea nici un semn că ar avea de gând să scadă, să transfere undeva în trecut populația suplimentară. Ceea ce la început a părut a fi o reîntoarcere la natură, preferată mai ales de cei neadaptați și de sufletele simple, s-a

transformat cu timpul, mai ales datorită unei publicități agresive, într-o adevărată afacere și, în mai puțin de un secol, aproape jumătate din populația Terrei s-a trezit transferată în Silurian. Repartizată pe comunități de câte un miliard de oameni, despărțită prin porțiuni de câte un milion de ani, părea că Silurianul va fi capabil să absoarbă tot surplusul de populație fără nici un fel de probleme. În principiu, așa ar fi trebuit să fie. După ce s-a observat că frunzele călcate și dinozaurii vânați în Silurian nu modifică în nici un fel rezultatele alegerilor prezidențiale din prezent, comunitățile au început să fie organizate în jurul unor imense Polisuri situate în locuri sigure din punct de vedere tectonic și care erau alimentate din belșug cu tehnologie modernă. Părea soluția ideală, mai ales că transferurile dintre Polisuri și civilizația actuală nu se făceau decât în sens unic, dinspre prezent spre trecut, și niciodată invers. Era o soluție înțeleaptă, pentru că nimeni nu ar fi știut ce să facă cu 30 de miliarde de oameni care ar fi vrut în același timp să își reia locul într-o nișă temporală ce nu mai exista de multă vreme. Cel puțin, spre deosebire de contractele oneroase în care condițiile dezavantajoase erau tipărite cu litere mici undeva în josul paginii, contractele de „integrare temporală” specificau clar asta cu litere mari la începutul paginii. Din această pricină, erau încurajate integrările care cuprindeau comunități și chiar regiuni întregi. De altfel, pentru cineva care nu dorea să părăsească Polisul pentru a vizita vecinătățile exotice, schimbările erau ca și inexistente. Informațiile circulau liber între Prezent și Polisuri, așa că nimeni nu se putea simți marginalizat. Teoretic așa stăteau lucrurile... Practic însă mereu apăreau probleme, pe care Agenția Controlului Temporal abia prididea să le rezolve.

Am tras adânc aer în piept și am spus tare:

— Isabel crede că cineva a făcut rost de schema unui generator temporal și acum a început să le fabrice și să se folosească de ele.

Larren a pufnit nervos și a făcut un gest ca și când ar fi alungat o insectă sâcâitoare:

— Nu dau doi bani pe ce spune Isabel!

Isabel era un android Cobra pe care îl foloseam în peregrinările mele temporale în calitate de agent al Agenției de Control Temporal. Mă încredeam mult în aprecierile ei, care nu prea dădeau greș, poate și din cauză că fără ea nu prea ar fi avut cine să stea acum spășit în fața puternicului administrator al ACT-ului. Dar faptul că avea o fire voluntară și independentă nu o făcea foarte iubită printre membrii Agenției. Totuși, câtă vreme aveam rezultate, asta nu prea conta.

Am ridicat din umeri nepăsător.

— Am să reformulez, atunci: eu cred că tehnologia transferului temporal a diseminat cumva în Polisurile doi și trei. Polisurile erau numerotate după data implementării. Cel mai vechi era numerotat cu unu.

— Tu crezi mereu ceea ce crede Isabel, mormăi el și se întoarce spre seiful din spatele lui, de unde scoase două cartele de Agent temporal independent.

Vru să mi le dea, dar se răzgândi, privindu-mă crunt:

— Înainte de a le primi: vreau informații sigure despre așa-zisa diseminare de generatoare temporale, și asta cât se poate de repede, altfel Consiliul o să ne toace mărunț-mărunț. Și o să am grijă să înceapă cu voi...

Am dat din cap spășit și am ieșit afară din birou. Pe hol mă aștepta Isabel, care citea o revistă, nepăsătoare la privirile provocatoare pe care i le

aruncau cei care treceau pe lângă ea. Era obligată să poarte tot timpul un medalion care o identifica drept android Cobra, dar uneori, mai ales în timpul unor misiuni mai dificile, renunța la el. Alteori, cum era de pildă astăzi, renunța la el din pură cochetărie. Tabuurile sexuale, mai ales în cadrul Agenției, erau extrem de bine întipărite, și încă nu cunosc vreun caz în care cineva să fi avut o relație cu un android. Chiar dacă arăta așa de bine ca Isabel.

I-am făcut semn că plecăm, și ea s-a ridicat, sau, pentru a fi mai exact, și-a ridicat cele 52 de kilograme de material biologic superb structurat. Lângă mine, un debutant a scăpat teancul de foi pe care îl purta de ceva vreme încolo și înapoi pe coridor, iar pe altul mi s-a părut că îl aud cum înghite în sec. Nu știu dacă am avut vreodată ocazia să o descriu pe Isabel: la prima vedere părea o tânără femeie, abia ieșită din adolescență, cu amestecul acela indescriptibil de inocență și impertinență, suplă, aproape slabă, dar în același timp bine rotunjită prin locurile în care era necesar așa ceva. Fața ei era nu numai frumoasă, ci și concepută în așa fel, încât atrăgea atenția. Trăsăturile regulate și feminine erau înconjurate de o cascadă de păr de culoarea mierii, care, prin faptul că și-l scutura mereu într-o încercare de a-l aranja, atrăgea în mod inevitabil atenția asupra ei. E clar că cei care au proiectat-o nu au fost normali: o fată atât de frumoasă nu are cum să existe! Explicațiile care mi s-au dat m-au satisfăcut o vreme: fiind atât de frumoasă, atrăgea privirile tuturor asupra ei, lăsându-mi mie câmp liber de acțiune. E adevărat că îmi oferea destulă libertate, pentru că, dacă eram împreună, orice mascul aflat prin preajmă abia dacă îmi acorda atenția pe care o dai unei viespi enervante care se învârtește pe lângă para

ta bine pârguită și din care tocmai te pregățești să muști. Că nu prea aveau să muște din para numită Isabel, nu o știam decât eu, dar atâta vreme cât îmi puteam vedea de misiuni nu prea îmi păsa de asta.

Am ieșit din sediul central al Agenției și, din obișnuință, am privit precaut în jur. Părea ca nu am atras atenția nimănui, așa că am plecat pe jos spre „Seif”, locul de unde trebuia în mod firesc să ne începem orice investigație cât de cât serioasă. „Seiful” era o clădire aparținând Agenției, cu grad de securitate zero și de care știa extrem de puțină lume. Câțiva agenți independenți, câțiva șefi de departament, cei de la pază și androizii care îi însoțeau pe agenți în misiuni. Oricum, prea multă lume, după părerea mea, dar nu m-a întrebat nimeni niciodată. Acolo se păstrau cele mai bine păzite secrete ale agenției și mai ales mult hুলিতেle generatoare temporale, care le permiteau agenților temporali să bântuie prin tot cuantumul spațiu-timp ca prin propria lor sufragerie. Erau puține și mereu numărate, răsunumărate, verificate și date pe mâna noastră cu multă zgârcenie. O dată încinși cu centura care conținea generatorul temporar, deveneam practic indestructibili și mai ales – aceasta era de fapt marea spaimă a autorităților – imposibil de detectat prin spațiu-timp. Din prezent agentul lipsea numai câteva secunde, dar nimeni nu putea spune cu certitudine cât timp real a consumat el acolo, în trecut. La început, la cursurile de instruire erau prezentate două posibile cazuri: într-unul, un agent temporal împiedica răpirea Elenei din Troia (în una dintre variante, o răpea chiar el), cu urmarea firească a lipsei din manualele de istorie a războiului Troian, iar din cele de literatură a „Iliadei”. Al doilea caz a fost considerat la vremea lui o adevărată blasfemie, dar eu,

care călătorisem destul în epoca respectivă, îl consideram perfect plauzibil. Agentul temporal călătorește în Iudeea și, mituind câțiva soldați romani, îl scăpase pe Iisus de răstignire. Urmările ar fi fost de data asta dezastruoase: în istoria lumii, dintre cele trei principale religii monoteiste, creștinismul, iudaismul și islamismul, primul lipsea cu desăvârșire, cu consecințe de-a dreptul catastrofale. După o vreme, scenariile au fost scoase discret din programă, și zvonurile vorbeau de un agent care chiar ar fi încercat să pună în aplicare, drept material didactic, unul dintre educativele cazuri prezentate. Nu am aflat niciodată care dintre ele, dar înclinam să cred că omul voise să o salveze de Elena. Tocmai pentru a evita asemenea tentații se pare că au fost concepuți androizii Cobra. Poate sunt numai zvonuri, dar se aude că sunt programați ca, în cazul în care unul dintre agenții temporali independenți o ia razna, să-l aducă la ordine. Sau chiar să-l lichideze discret, după cum spuneau alții. Cum niciodată nu am fost tentat să mă întorc în timp să o răpesc pe Elena din Troia, și nici altceva cât de cât asemănător, nu am putut să verific teoria. Ba, în cazul meu, aș putea spune că eu sunt cel care trebuie să o ferească pe Isabel de inițiative prea personale, asta ca să folosesc totuși un eufemism.

Cazul în care tocmai mă pregăteam să mă avânt cu capul înainte se baza pe o presupunere a Isabellei: cineva făcuse rost de un generator temporal individual și făcea contrabandă cu material biologic din Polisurile doi și trei. Poate și din altele, pentru că, o dată încăput pe mâna cui nu trebuia, un generator putea fi produs foarte ușor. Ar fi bine să amintesc aici că principiul generatoarelor temporale industriale, cele care transportau mărfuri și furnituri în polisuri, funcționa

perfect normal atunci când călătoreau *spre* polisuri. Când călătoreau *dinspre* polisuri spre prezent, prin însuși modul de funcționare, incinta temporală suferea un proces de iradiere care practic făcea imposibil transportul oricărui material biologic viu spre prezent. Ni s-a explicat de nenumărate ori că radiațiile erau parte a procesului de călătorie temporală dinspre trecut spre prezent folosind acel procedeu. Eu, unul, suspectam mereu că incintele erau iradiate intenționat, iar motivele sunt evidente, cum la fel de evident era că incintele nu au transportat niciodată material biologic viu spre prezent. În cazuri extreme, aprobate de Consiliu cu majoritate de voturi, un asemenea transport se putea face numai cu ajutorul unui agent temporal însoțit de un android Cobra.

Și totuși Isabel era convinsă că descoperise un trafic cu animale preistorice. Dinozauri, mai precis. Nu, nu întâlnise nici un dinozaur păscând prin parcurile orașului, iar dovezile ei erau destul de inconsistente și se bazau mai cu seamă pe vorbe auzite ici și colo în peregrinările ei prin oraș. În urma unor astfel de zvonuri, Isabel începuse să facă unele cercetări prin anticariate, unde se găseau de vânzare în mod curent o mulțime de ouă de dinozaur fosilizate. În mod normal, erau prezentate drept rarități descoperite în siturile preistorice. După ce cumpărase nenumărate ouă pietrificate, Isabel lansase zvonul că ar plăti oricât pentru un ou fecundat, viu, pe care voia să i-l facă cadou fratelui ei. I s-a spus că, în timp, cu puțină răbdare și cu mulți bani, până la urmă s-ar putea rezolva. Ar fi fost mai bine să fi așteptat să cumpăr mai întâi oul, dar, impetuos cum sunt, am preferat să dau alarma, și acum regretam deja că nu o ascultasem pe Isabel, care încercase să mă tempereze. Cum până în

prezent nu greșise decât o singură dată în aprecierile ei, și avusesem, slavă Domnului, sute de cazuri când nu greșise, m-am grăbit să-l anunț pe Darren, șeful Agenției. Nu era o informație pe care să o pot trece sub tăcere; implicațiile ar fi fost colosale pentru toată Agenția dacă ar fi fost adevărată. Și la fel de colosale, dar numai pentru mine, dacă nu ar fi fost adevărată. În timp ce străbăteam coridoarele Agenției spre ieșire, nu puteam să nu mă gândesc la cât de hazardată părea acțiunea mea privită la rece. Cum răul era făcut, nu ne rămânea decât să ne apucăm de treabă...

Mergeam așadar spre „Seif” să ne începem investigația; nu prea avusesem ocazia să mă plimb alături de Isabel pașnic și lipsit de griji. De obicei prezența ei alături de mine însemna că sunt în misiune, de unde o stare permanentă de alertă, cu toate simțurile treze, pentru că în orice moment puteam să trecem de la o simplă plimbare printr-un parc la o urmărire în viteză. De data asta, cum până la misiunea propriu-zisă părea să mai fie destul timp, m-am relaxat, încercând să nu privesc zâmbind la bărbații care întorceau capul după Isabel. La un moment dat, așteptând să traversăm, Isabel s-a aplecat discret spre mine:

— Suntem urmăriți!

— La câți bărbați s-au holbat azi la tine, ce mă miră este faptul că ne urmărește numai unul singur. Mă așteptam să fie o cohortă întreagă...

Isabel îmi zâmbi acru:

— Ha-ha, ce glumă bună. Numai că suntem urmăriți de o fetișcană...

Am înghițit în sec și am tăcut. În cazul ăsta, se schimba cu totul situația. În epoca istorică în care era

situată locația permanentă a Agenției erau obiceiuri extrem de tradiționaliste. Nu se auzise de lesbiene, și cum eu, la cei patruzeci de ani ai mei și cu o banală mutră de contabil, eram departe de a produce fiori în inimile feciorelnice, era clar că eram urmăriți din cauza a ceea ce eram, nu din pricina a cum arătam. După ce am traversat m-am oprit, m-am întors cu fața spre Isabel și am început să-i aranjez drăgăstos baticul. Se pare că gestul a atras atenția, deoarece, cu ochii la noi, vreo câțiva masculi din preajmă au început să traverseze, deși stopul era de mult pe roșu, și un cor de claxoane a stârnit interesul tuturor, astfel că am putut să privesc în liniște „urmărtoarea”. O fetișcană – așa cum spusese și Isabel, părea să nu aibă mai mult de douăzeci de ani, slăbuță, haine destul de ponosite pe ea și ochelari cu multe dioptrii. Un batic de o culoare incertă îi acoperea aproape jumătate din față, dar fără îndoială că nu o mai întâlнисem niciodată. Un fel de șoarece de bibliotecă, însă bineînțeles că totul putea fi doar o mască.

— Ce facem? am întrebat eu posac. Nu putem merge la „Seif” cu codița asta după noi...

— Dacă vrei, o împing eu sub o mașină, se oferi Isabel, și abia când am privit la ea mai bine mi-am dat seama că glumea; deși de la ea mă așteptam la orice.

Între timp, șoarecele de bibliotecă se ținea harnic după noi. Nu ar fi fost o soluție să încercăm să scăpăm de ea; urmărirea ar fi putut fi preluată de altcineva, mai experimentat și mai greu de depistat.

— Uite cum facem, m-am întors eu spre Isabel, vorbindu-i numai din colțul buzelor. Ne despărțim, mergem un timp pe trasee diferite, să vedem totuși după cine se ține. Apoi ne întâlnim și hotărâm ce facem mai departe.

— Bine, spuse Isabel privind concentrată spre urmăritoarea noastră. Mai ales că îmi pare foarte cunoscută și nu știu de unde să o iau. Poate pe drum o să-mi reamintesc...

Așa am făcut și, spre marea mea surpriză, ținta urmăririi a fost Isabel. „Poate totuși, chiar dacă nu sunt lesbiene, există femei care se lasă furate de frumusețea Isabellei”, mi-am spus eu și m-am grăbit spre punctul de întâlnire. Acolo, spre uimirea mea, am văzut șoarecele de bibliotecă discutând liniștită cu Isabel. Când m-a văzut, mi-a făcut semn să mă apropii mai repede. Am mărit pasul și, cu toate simțurile în alertă, m-am apropiat de ele. Cu fața numai zâmbet, Isabel îmi prezentă fata:

— Tom, uite, ea este Ana. Ți-am vorbit de ea zilele trecute – spuse Isabel grăbită, făcându-mi cu ochiul –, dar sinceră să fiu nu speram să rezolve atât de repede, turui ea repede și o prinse prietenos de braț.

— Încântat de cunoștință, m-am înclinat eu în fața șoarecelui de bibliotecă, și am văzut-o cum roșește discret.

— Mă bucur să vă pot fi de folos, domnule profesor, șopti ea și porni cu pași mărunți înainte.

„Profesor?” Ce altceva îi mai povestise Isabel despre mine? Fata asta avea uneori o imaginație debordantă, și eu trebuia să țin pasul aproape de ea. „Profesor!” Profesor de ce naiba? Ce le predam eu tinerilor învățăcei când ei mă priveau cuminți și însetați de cunoaștere? Aveam să aflu, fără îndoială, până la urmă, dar deocamdată încercam să mă țin după pașii mărunți și repezi ai șoricelului. O luase spre partea veche a orașului și în scurtă vreme am ajuns lângă Cetate. O veche cetate de apărare care supraviețuise ca prin minune vitregiilor vremii, dar

risca să se dărâme acum din pricina anticarilor. De câțiva ani buni foloseau cu pricepere fiecare fisură săpată de timp în trupul bătrânei cetăți pentru a-și deschide o dugheană unde să-și vândă marfa. Era de bon ton să vinzi marfă veche la umbra vechilor ruine. Fata ne arată firma unui anticariat, care, după cât de scorojită arăta din cauza ploilor, și-ar fi găsit fără nici o greutate locul alături de exponatele din vitrină.

— Am fost atât de încântată, domnule profesor, când am auzit că pentru dumneavoastră este cadoul! turuia mai departe șoricelul. M-am bucurat că am întâlnit-o astăzi, pentru că tocmai s-a rezolvat, dar nu știam cum să o anunț. Trebuia să aștept până rămânea singură, chiar dacă aveam toată încrederea și în dumneavoastră, dar știți cum merg lucrurile astea... La început, sora dumneavoastră nu a vrut să îmi spună pentru cine este, dar a făcut bine că mi-a spus. Acum am să vă ajut să vă alegeți un exemplar deosebit...

„Sora” mea Isabel zâmbea misterios, în timp ce eu eram din ce în ce mai nedumerit, simțindu-mă tot mai depășit de evenimente. Am intrat și mi s-a părut că tulburăm cu pașii noștri vechi fantome din somnul lor tihnit de după-amiază. Una dintre mumiile expuse de-a lungul zidului s-a desprins cu greu din locul în care se odihnea de veacuri și, mișcându-se sacadat, a început să se apropie de noi. Abia când a ajuns în puțina lumină care pătrundea palidă de afară prin geamul mic, am văzut că era un bătrân scheletic, dar la fel de viu ca mine și ca fetele de lângă mine.

— Bunicule, s-a repezit Ana în întâmpinarea lui, ți-am spus să nu cobori azi. Trebuie să ne lași pe mine și pe Anatol să ne ocupăm de magazin.

— A venit marfă, șopti bătrânul. A trebuit să se ducă să o aducă... Nu puteam lăsa magazinul așa... și

nici nu îl puteam închide... Clienții, vechii clienți trebuie să-l găsească tot timpul deschis.

Părea că efortul făcut pentru a-și expune în fața noastră crezul de anticar conștiincios îl epuizase cu totul, pentru că s-a așezat pe o ladă a breslelor, veche de câteva secole. S-a auzit o trosnitură, și nu am fost sigur dacă a trosnit lada sau oasele bătrânului.

Ana s-a apropiat protectoare de el:

— Am să le arăt eu exponatele, acum du-te înapoi în pat...

A privit în urma bătrânului cum își târa oasele din încăpere, a așteptat până a ieșit, apoi s-a întors misterioasă spre noi, șoptindu-ne:

— Prefer să nu fie aici, să vă pot arăta totul. El a apucat vremurile prohibiției și încă mai are rețineri chiar și cu vânzarea vechilor artefacte...

Și-a dat jos baticul care îi acoperea jumătate din față, și-a așezat cochetă ochelarii și mi-a zâmbit:

— Ar trebui să vă mulțumesc și eu, dar probabil că au făcut-o prea mulți ca să vă mai intereseze așa ceva. Oricum, fără cursurile și intervențiile dumneavoastră, nici acum nu s-ar fi legalizat vânzarea artefactelor din Lumea de Jos.

O luminiță s-a aprins în mintea mea: cursurile ținute la Facultatea de Antropologie acum câțiva ani, când urmăream traficul de artefacte în care îi bănuiam implicați și pe studenți. Și undeva în primele rânduri ale amfiteatrului, de fiecare dată, vedeam mutra ascuțită, ceva mai tânără și mai plină de coșuri, a șoricelului ce mă privea ca și acum cu o jenantă adorație.

— Am avut încredere în dumneavoastră, șopti ea întretăiat, iar mie mi se păru că roșește ușor.

Am zâmbit amintirii sub privirea cercetătoare a

Isabelei. Era unul dintre puținele cazuri rezolvate fără ea. Prin anticariatele orașului, în urmă cu vreo cinci ani, începuseră să apară artefacte ciudate, care nu aparțineau nici unei culturi cunoscute. Cum sursele păreau să fie undeva în rândurile studențimii, unul dintre profesori s-a îmbolnăvit brusc și eu i-am luat locul. Studenții... Întotdeauna inventivi și născocitori de noi modalități care să le completeze resursele mereu pe cale de a se epuiza. Soluția găsită de ei era relativ simplă: cum comunicarea între polisuri și prezent era relativ facilă, au aranjat ca cei din polisurile superioare să așeze în locuri dinainte prestabilite și puțin afectate de mișcări tectonice diferite fleacuri achiziționate pe nimic în timpul lor. De obicei erau depozitate în incinte care să le protejeze cât mai bine. Trecerea timpului făcea restul: îmbătrânea obiectele suficient de mult încât să reziste oricăror probe. Interesant este că din punct de vedere al severei legislații temporale nu fusese încălcat nici un articol de lege, și o bună parte din merit pot să spun că îmi revine mie pentru demonstrarea acestui lucru. Nu fusese folosit nici un generator temporal, și nici un gram de materie vie nu străbătuse milioanele de ani. Numai că absolvirea de orice răspundere a celor care practicau un astfel de comerț a dus la o asemenea răspândirea a artefactelor, încât, în scurtă vreme, prețurile s-au prăbușit și nimeni nu a mai fost interesat să cumpere nimic, indiferent cât de interesant ar fi arătat. Dar asta era un risc previzibil.

Între timp, Ana a coborât obloanele și a aprins lumina. Apoi, cu o figură de bătrân anarhist care își arată colecția de bombe unor prieteni, a deschis un dulap aflat undeva ferit, după niște mese. La deschiderea ușilor s-a aprins o lumină palidă și un val

de căldură umedă ne-a învăluit: pe rafturi, aranjate după mărime, o mulțime de ouă de diferite mărimi erau etalate privirilor. Ana se uită țintă la noi cu ochi strălucitori:

— Ei, ce spuneți? O să ne ajutați și de data asta?

Am înghițit în sec, și Isabel a făcut un pas spre dulap, privind cercetătoare. Apoi a atins un ou:

— Am putea să-l vedem pe ăsta?

Ana îl ridică cu grijă și îl așează pe platoul rotitor al unui aparat în care am recunoscut un bătrân ecograf modificat. Când ecranul verzui s-a luminat și Ana a reglat rezoluția, am înghițit în sec: silueta inconfundabilă a unui dinozaur pe cale să eclozeze se etala în toată splendoarea.

— Drace! am spus și apoi am înghițit în sec, lipsit de orice replică.

Am privit mai atent imaginea, apoi m-am hazardat:

— Pare a fi velociraptor...

— În nici un caz, m-a contrazis Ana. Mai degrabă oviraptor...

— Oviraptor este, a decis și Isabel după ce a privit atentă ecranul. În stare embrionară pot fi confundați destul de ușor, dar în mod sigur ăsta este oviraptor.

Văzând privirea mea ațintită întrebător asupra ei, Isabel nu a scăpat ocazia să își etaleze cunoștințele:

— Primul schelet de oviraptor a fost descoperit în 1924 de Henry F. Osborn, undeva în Mongolia. Cum a fost găsit deasupra unor ouă care nu conțineau embrioni, s-a presupus că le-ar fi consumat conținutul, și așa s-a pricopsit cu numele de hoț de ouă. După numai câțiva ani s-a mai descoperit încă un schelet, în stare mai bună, tot deasupra unor ouă de același fel, care conțineau embrioni de oviraptor fosilizați. De unde concluzia că primul oviraptor nu mâncase ouăle,

ci încercase să le apere... Dar, cum numele prinsese așa de bine în comunitatea științifică, i-a fost lăsat neschimbat, chiar dacă i se făcea astfel o mare nedreptate micului dinozaur. Oviraptorul era un dinozaur omnivor, de dimensiune mică, asemănător cu o pasare. Adultul avea în jur de doi metri și cântărea cam 25-35 de kilograme. Avea o constituție ușoară, mișcări rapide, picioare lungi și mers biped. Gâtul îi era flexibil, curbat în forma literei S, coada lungă, membrele anterioare scurte și puternice, cu câte trei degete lungi, potrivite pentru apucat, care se sfârșeau cu gheare curbate, cam de opt centimetri lungime. Membrele posterioare aveau și ele câte trei degete.

Capul său avea o formă ciudată, ca de papagal, cu un cioc mic, lipsit de dinți, dar cu fălci puternice, adaptate pentru a zdrobi prada. Oviraptorii aveau pe cioc o protuberanță mică, sub formă de creastă, asemănătoare cu un corn, care folosea probabil ca o podoabă pentru împerechere. Se crede că diferențele dintre aceste creste pot reprezenta diferite specii de oviraptori, sau poate diferențierea dintre mascul și femelă, dintre animalul tânăr și cel adult, în cadrul speciilor. Oviraptorii au trăit spre sfârșitul perioadei cretacice, cam cu 80-70 de milioane de ani în urmă. Ce altceva mai vreți să vă mai spun?

— Nimic, nimic, am spus eu repede, la gândul că ar putea să spună printre altele că tocmai văzuse câțiva cum se fugăreau în jurul ei, în timpul ultimei noastre vizite în Cretacic.

Ana o privea uimită:

— Încă nu am întâlnit pe cineva care să aibă cunoștințe atât de profunde despre dinozauri. Să vă mai arăt câteva ouă... Am aici unul mare de tot...

Isabel se dovedi a fi mai practică:

— Nu-i nevoie! Îl cumpărăm pe ăsta!

Ana privi încurcată când la unul, când la altul, înainte de a spune ceva:

— Dacă credeți că ne puteți ajuta să legalizăm și comerțul cu așa ceva, arată ea cu privirea spre dulapul plin cu ouă de dinozaur, mi s-a spus că vă pot oferi unul pe gratis. Altfel, costă destul de mult...

Cum să spui cuiva că una este să aduci de-a lungul milioanei de ani o piatră cioplită, și alta să transporti, indiferent cum, o ființă vie? Pentru că, la urma urmei, asta erau ouăle de dinozaur – ființe –, și transportul lor de-a lungul timpului încălca tocmai prima lege. De care știau toți contemporanii noștri, dar pe care nu o băgau în seamă pentru că nu se găsisese nici o modalitate de a o încălca. Ei, uite că acum cineva găsisese calea...

Am scuturat din cap nehotărât:

— De data asta nu pot promite nimic, Ana, așa că e mai bine să-l plătim.

Chiar când să plecăm a apărut și fratele ei, cu o mașină încărcată până la refuz cu cutii care semănau izbitor de mult cu incubatorul nostru. După ce Ana ne-a făcut cunoștință, Anatol – așa îl chema pe fratele ei – ne-a rugat și el să-i ajutăm să legalizeze odată comerțul ăsta, pentru că se săturaseră să se tot ascundă de autorități și să facă pe contrabandiști. Profitând de farmecul ei, Isabel l-a tras discret de limbă, și nu a fost nevoie de prea multe insistențe ca să aflăm că ouăle de dinozaur soseau din trecut pe aceeași filieră ca și artefactele.

Am plătit oul, Ana ni l-a ambalat într-un incubator și ne-a chemat apoi un taxi. În mașină, cu incubatorul între noi, Isabel m-a privit radioasă:

— După cum vezi, am avut dreptate! A câta oară?

— Asta rezolvă numai jumătate din problemă, am

spus eu posac. Să vedem cum rezolvăm jumătatea mai grea a ei! Îți dai seama că un ou nu rezistă zeci de milioane de ani, la fel ca artefactele de care ne vorbea Anatol. Nici o incintă, oricât de bine construită, nu face față unui milion de ani, când este vorba să protejeze o ființă vie. Sper să fie totuși o găselniță tehnologică, și să nu fie implicate generatoarele temporale.

— Va trebui să mergem până la urmă în Polisuri să aflăm. Pentru că nu ai sesizat un lucru esențial.

M-am încruntat încercând să reiau datele problemei, în timp ce lângă mine Isabel se hlizea încântată. Mereu se distra copios când sesiza amănunte care mie îmi scăpau. Chiar dacă pe urmă mă lăsa pe mine să culeg laurii...

După câteva minute de eforturi zadarnice, m-am dat bătut.

— Bine, isteațo! Spune tu despre ce este vorba...

— Polisul cel mai apropiat de prezent este situat acum 130 de milioane de ani...

Am dat din umeri.

— Știu asta, dar nu văd care este problema.

Isabel oftă, fals îndurerată:

— La anticariat, când m-ai întrebat, am spus tare ca să priceapă toți: oviraptorii au trăit cu 70-80 de milioane în urmă. Nici o așezare umană autorizată, câteva zeci de milioane de ani în jurul acestei date spre trecut sau spre prezent. Până ajungem la Centru gândește-te la asta, poate găsești o explicație. Larren sigur ți-o va cere...

Nu trebuia să mă gândesc prea mult ca să îmi dau seama că asta implica existența unor generatoare temporale neautorizate și a unor probleme pe măsură.

Probabil că eu și Isabel alcătuiam o pereche tare ciudată, așa cum căram între noi cu grijă incubatorul

pe coridoarele Agenției, deoarece aproape toți cei pe lângă care treceam întorceau capul în urma noastră. Nu prea ne păsa de asta, pentru că îi duceam lui Darren exact ceea ce voia: o probă. Nu am prevăzut un singur lucru: încăpățânarea lui și mai ales lipsa unui ecograf la îndemână.

Când am intrat la el, cu un gest teatral am așezat oul de oviraptor pe biroul lui și i-am spus:

— Voiai o probă? Uite proba!

Probabil că toată lumea a văzut măcar în filme cum arată un ou de dinozaur. Ca un ou de rață ceva mai mare, maroniu-verzui, cam de cincisprezece centimetri înălțime – și care stătea acum într-un echilibru precar pe biroul lăcuit al lui Darren.

Larren, după ce i-am povestit cum l-am achiziționat, l-a înconjurat tacticos, a ciocănit cu degetul în coajă ca și cum i-ar fi încercat tăria, apoi s-a întors cu milă spre noi:

— Îmi pare rău de voi! Cei mai buni agenți ai mei, și v-ați lăsat așa de ușor duși de nas...

Am privit nedumerit spre Isabel, care se mulțumi să ridice din umeri la fel de nedumerită ca și mine: uneori comportamentul lui Darren o lua până și pe ea prin surprindere.

— Ați fost înșelați, asta este! Vi s-a prezentat un trucaj ieftin ca să obțină un preț bun, atâta tot. Pe monitorul ecografului vi s-a prezentat o simplă înregistrare, și voi ați căzut în plasă ca doi novici.

Amintindu-mi de ochii sinceri ai Anei, am vrut să-l contrazic, dar chiar atunci Isabel mi-a dat un ghiont scurt, arătându-mi din priviri oul: o fisură mică apăruse acolo unde degetul șefului ciocănise coaja. Sub privirea noastră, fisura s-a transformat într-o crăpătură care se

lărgă văzând cu ochii. Un cioc ca de papagal își făcea loc fărâmițând bucăți mari din ou. Văzând încotro privim, șeful s-a întors și el spre ou chiar la timp ca să vadă micul oviraptor ieșind de acolo. Cum era cam aproape, a întins mâna să se apere, dar, fiind singurul lucru în mișcare, micul oviraptor s-a lipit drăgăstos de ea, piuind subțire, asemenea unui pui. Larren s-a îndepărtat rapid de birou, dar micul oviraptor a sărit jos cu o agilitate pe care nu i-o bănuiai și s-a lipit de piciorul lui.

Cu micul pui de oviraptor ținându-se după el, Larren ne-a dat cartelele pentru generatoarele temporale și ne-a făcut semn să plecăm. În multe misiuni în care am mai plecat după aia, așa mi-l reaminteam: făcând pași mărunți prin birou cu micul oviraptor piuind jalnic și ținându-se cu încăpățănare după el.

În drum spre „Seif” m-a sunat Larren:

— Auzi, Tom, făcu el încurcat. Fă cumva și află discret de la Isabel câteva amănunte despre oviraptori. În memoria ei aia cu care se laudă tot timpul trebuie să fie câteva informații despre ce mănâncă, ce obiceiuri are, pentru că am impresia că îi este foame...

I-am repetat cele câteva informații pe care le aflasem cu numai o oră mai devreme la anticariat de la Isabel.

— Și, fiind omnivor, cred că poți să îi dai să mănânce orice... Oricum nu contează, după cum știi, va trebui să scapi până la urmă de el.

Din receptor se auzi un chicotit, apoi un zgomot înfundat de pași, apoi Larren spuse:

— Știi ce cred eu, Tom? Bestia asta mică chiar ține la mine... Se ține ca un cățeluș după piciorul meu... Și ai dreptate, mănâncă orice: tocmai mi-a furat sandvișul de pe birou.

Lângă mine, Isabel a ridicat exasperată ochii spre cer, dar eu am încercat să îl temperez:

— Ar fi bine să nu te atașezi prea mult de el, doar știi că va trebui...

— La naiba, Tom, e o probă importantă, nu o putem distruge până nu rezolvați cazul, a mai spus el în timp ce, după zgomotele ce se auzeau, părea că încearcă să se urce pe birou, și a închis înainte de a-i mai putea spune ceva.

Înainte de a intra în „Seif” să ne luăm generatoarele temporale, Isabel m-a oprit:

— Știi pentru ce îmi pare rău, Tom?

Cum nu mă hazardam să urmăresc felul în care gândea Isabel, am clătinat din cap.

— Ai văzut oul acela mare și maro așezat pe raftul din spate al incubatorului?

Îl văzusem, și chiar mă tentase la un moment dat să îl cumpărăm. Mă gândisem că poate era mai scump, dar nu ăsta era motivul pentru care nu insistasem să îl vedem și eventual să îl cumpărăm. Era de-a dreptul imens și nu aveam nici un chef să îl cărăm în brațe pe coridoarele Centrului. Pentru ce ne trebuia nouă, ajungea unul cât de mic: important era să fie fecundat, și embrionul viu.

— L-am văzut, am afirmat eu, deși nu știam nicidecum unde voia să ajungă Isabel.

— Ei bine, o să regret toată viața că nu l-am ales pe ăla.

— De ce? am întrebat eu, deși aveam o vagă bănuială.

— Era de Tiranosaurus Rex, a spus Isabel și a intrat în „Seif”.

Larren avea să rămână cunoscut în istoria Centrului drept „Şeful cu Oviraptorul”. Uneori, când mă exasperau hotărârile lui arbitrare, în timp ce mi le comunica privindu-mă încruntat, jalonat îndeaproape de oviraptor, care părea că îi furase şi obiceiurile, nu numai sandvişurile, reuşeam spre marea lui uimire să zâmbesc. Pentru că atunci îmi imaginam că, în locul capului mic şi puţin nătâng al oviraptorului, lângă umărul şefului se iţea botul plin de colţi ascuţiţi al unui *Tiranosaurus Rex*.

SFÂRŞIT

MARCEL LUCA

LACUL
PĂSĂRII WANDOO

Cu puțin înainte de ivirea zorilor, forfota din interiorul bazei aeriene de la Ohopoho păru să se diminueze. Autocisternele lungi, fantomatice în culorile lor de camuflaj, se desprindeau una câte una de prizele de alimentare ale elicopterelor de asalt și transport și, purtate de dieselurile ce bâzâiau surd, coborau pe rampele adăposturilor subterane. În aerul rece pluteau aromele dulcege ale mlaștinilor aflate spre sud, în valea Stanley, pe care oamenii adunați pe platoul de apel de lângă pista numărul doi le combăteau îngrețoșați aspirând fumul aspru al țigărilor. Exclamații și înjurături rostite în mai multe limbi erau înăbușite de tropăitul bocancilor grei. Măturând cu farurile ierburile cenușii, incerte, o mașină de teren se apropia dinspre capătul benzii betonate. Se auziră niște comenzi scurte, la care, ridicându-și armele de pe jos și potrivindu-și cu iuțeală accesoriile echipamentului, cei trei sute de bărbați încremeniră în cele din urmă în rânduri verzui, compacte. Jeep-ul frână brusc și parcă lansat de forța inerțială a smuciturii, Hiena, teribilul colonel Schroeder, sări peste portieră cu o ușurință de necrezut pentru un individ atât de solid și îndesat. Aproape concomitent cu urletul sacadat al maiorului Layton, care ordona prezentarea onorului la comandant, colonelul chemă ofițerii și subofițerii la el, pentru a preciza detaliile de ultimă oră ale misiunii. MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, privea distrat prin plafonul

transparent al carlingei sclipitoarele constelații ale cerului austral. Își plecă ochii spre dreapta: copilotul său, Ludwig, studia concentrat orarul de zbor și frunzărea cu nervozitate hărțile de navigație.

— Ei, ce spui de ideea boss-ului? rosti în cele din urmă MacGregor, în engleză. Când o fi să-l curețe în sfârșit vreun glonț comunist, o să se grăbească singur spre Iad, cu gândul să-l fenteze pe Lucifer și să-i ia locul! He, he, he! râse el încântat de propria-i glumă.

— De ce râzi? tresări copilotul. Avea o față de adolescent, prelungă, cu ochi albaștri în care tălăzuiau undele întunecate ale unor tainice neliniști.

— He, he! Mi-l imaginam pe Schroeder-Hiena conducând iadul în urma unui puci militar!... Și-apoi... Ha, ha!... Și-apoi declarând Raiul spațiul său vital! Celălalt se enervă:

— Ia ascultă! Ai ceva cu noi, germanii, ca națiune? Ce-i tot dai cu spațiul său vital!

— Hai, nu fi copil! Doar știi că n-am prejudecăți din astea, zise scoțianul împăciuitor. Că la o adică, pentru o primă de pericolozitate extremă, plătită în dolari și nu în ranzi sud-africani, depusă corect în Elveția, mă și văd lovind primul cu o bazooka în poarta Sfântului Petru... Meditam doar la ideea asta, care e în exclusivitate a Hienei, de a arunca în aer barajul natural dintre lacul Wandoo și valea aceea ocrotită de junglă unde e dispersată tabăra coloraților... Dar ce ai?! Parcă ți-ar părea rău că după șase raiduri fără rezultat îi băgăm în sfârșit la apă, și încă la propriu...

— Nu!... Nu mă gândeam la asta, răspuse copilotul, fluturându-și o mână a nepăsare. Mi-am amintit însă de o veche legendă angoleză referitoare la acest lac Wandoo...

— Se trezește în tine Herr Doktor Ludwig Repka, universitarul de la Heidelberg! exclamă oarecum iritat MacGregor. Mă rog, care-i povestea? Ludwig îi cercetă o clipă, cu dispreț prea puțin ascuns, fața pistruiată de roșcovan rotofei și cam mărginit. Îl știa superstițios și o ocazie ca asta nu trebuia să-i scape:

— Dacă n-aș fi schimbat fără voia mea cariera universitară pentru cinstea de a conduce hârbul ăsta, le-aș fi vorbit studenților mei despre cele trei mari state care existau în sud-vestul Africii prin secolul XV: Congo, Lunda și Gola-an-Dango...

— Ei, pe dracu?! făcu celălalt neîncrezător. Erau negrii capabili de așa ceva?

— Mai mult decât atât: aveau o civilizație cu adevărat înfloritoare, iar portughezilor le-a trebuit mai bine de o sută de ani pentru a înfrânge rezistența lor organizată...

— Mda, rezistă ei și-acum, și încă destul de bine! Ce-i însă cu legenda aia? Ludwig Repka strivi cu dosul palmei un țânțar uriaș care zumzăia înnebunit deasupra cadranului fosforescent al busolei giro-magnetice.

— Zona în centrul căreia se află lacul și valea Wandoo este o regiune subecuatorială, împădurită, o cetate naturală inexpugnabilă. Cu toate acestea, ambițioși, portughezii se străduiau neîncetat să pătrundă până acolo, dar toate expedițiile piereau aproape fără urmă.

— Chiar așa?

— Legenda, care e foarte răspândită printre angolezi, susține că atunci când unitățile portugheze ajungeau, epuizate, în preajma lacului, din el se ridica o mare pasăre albă care le nimicea fără cruțare...

— Eh, povești! Cine dracu mai crede în pasărea Rok, cea cu dinții de oțel? se hlizi fără prea multă convingere MacGregor.

— Adevărul e că uneori mai scăpa cu viață câte un militar, sau câte un călugăr, dar erau atât de zdruncinați la minte, încât relatările lor erau socotite ca manifestarea unei boli psihice specifice acelor locuri. Cu toții susțineau că văzuseră pasărea înălțându-se, iar în fața slavei ei, spadele și lăncile, platoșele și muschetele se prefăceau în pulbere fumegândă... MacGregor asculta fascinat, cu pleoapa ochiului stâng umflată, zbatându-se ușor.

— Mai știi de ce vrăjitorii sunt în stare negrii ăștia?! Uite, îmi povestea un timp cam trăsnet, într-un bar din Windhoek... Brusc, apelul controlorului de zbor îi readuse în prezent. Și-au acoperit dintr-o mișcare urechile cu monstruoasele căști antifon, degetele, abile, apăsau butoane, conectau circuite, declanșau sclipirea mărunță și colorată a luminițelor de control, rosteau cu voce metalică în interfoane cifre și cuvinte magice ce terzeau la viață unealta lor de război. MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, porni motoarele, apoi se aplecă spre stânga, pentru a privi șirul lung de oameni care, cu spatele încovoiat, asurziți de zgomot și înfiorați de aerul rece dizlocat de palele dublelor elice de sustentație, urcau anonimi, unul câte unul, în pântecul vibrând al aparatului.

Încadrați riguros în formație, MacGregor și Ludwig Repka se aflau la mai puțin de cinci kilometri de obiectiv, când observară simultan apariția la câteva grade mai spre vest a șase bireactoare Buccaneer MK 50 desfășurate pentru atac.

— Începe dansul! rosti rânjind MacGregor, cu ochii la cele șaisprezece bombe de câte patru sute cincizeci de kilograme pe care fiecare avion le purta acroșate sub aripi. Lacul Wandoo sclipea ca o bijuterie verzuie, înconjurat de masa vegetală informă a junglei. În numai câteva secunde însă, latura sa dinspre nord-est părea un vulcan în erupție. Caruselul înfricoșător al morții înaripate dură mai puțin de trei minute. Gata de acțiune, în situația existenței unui punct de foc al inamicului, unitățile de desant executau, perfect sincronizate, elipse prelungi la o sută de metri înălțime. În preajma lor, ca niște câini de pază, patru dintre teribilele elicoptere de asalt Cobra vegheau și ele gata pentru intervenție. „Acțiunea a reușit!” transmise prin radio, în afrikaans, vocea hârâită a colonelului Schroeder. „Executați operațiunea Sisal!” Urma cercetarea văii inundate și nimicirea supraviețuitorilor. Unul câte unul, conform unui grafic riguros, aparatele luau cap compas spre nord-est. Jos, valurile de fum violaceu, de praf și mâl dezintegrat în fracțiuni microscopice, care acopereau ca un giulgiu luciul rănit al apei, începură să se destrame. Învolburate, apele se năpusteau spre poarta deschisă de curând, tot mai largă sub forța năpraznică a viiturii. Din cel de-al treilea elicopter de desant, ce patrula, singur acum, în latura sudică a lacului, MacGregor și Ludwig Repka priveau prin lentilele cu filtre speciale ale ochelarilor de zbor fundul mâlos, împestrițat de verdele murdar al vegetației de baltă. Ca un trăsnet din senin, glasul Hienei plezni în membranele căștilor:

— Mein Gott! Ce-o fi asta? Numai rușii... Natürlich! Numai rușii...

— Ce spune? întrebă peste umăr MacGregor. Abia atunci realizează copilotul că Schroeder vorbise în

germană, renunțând pentru prima dată, din câte știa el, la afrikaans, limba patriei sale de adopțiune.

— Dracu' știe despre ce ruși bolborosește, îi răspunse derutat scoțianului. Aproape imediat, glasul dintotdeauna al Hienei reveni tunător în căști:

— Apel general! Operațiunea Sisal se suspendă și toate unitățile se regroupează deasupra fostului baraj natural! Misiune: neutralizarea unei baze imense de rachete, cel mai probabil instalată de sovietici. Consemnul de suspendare a acțiunii în curs: Cuende! Apel general!... Virând strâns, MacGregor se îndreptă spre centrul fostului lac Wandoo și acolo zăriră înălțându-se grațios profilul neîndoielnic al unei rachete de un alb strălucitor, cu baza celor trei planuri de direcție acoperită încă parțial de apă învolburată. Spre vest, într-un elicopter de asalt, suspendat la vreo două sute de metri înălțime, colonelul Schroeder îi aștepta. Ludwig comandă deschiderea panourilor laterale blindate și aproape imediat aparatul trepidă în ritmul mitralierei grele, jumelate, mânuite de soldații din pântecul său. După câteva secunde, din lansatoarele laterale ale Cobrei porniră simultan două rachete aer-sol, marcându-și culoarul de trecere cu jeturi turbionare de fum alburii. Din momentul acela, copilotul avu impresia că timpul se dilată. Întâi văzu cum fuzeele argintii își încetinesc parcă zborul, întâmpinate din vârful rachetei atacate de un lung șir de globuri străvezii, ce străluceau în soare aidoma baloanelor de săpun cu care se jucase în copilărie. Apoi zveltele bombe zburătoare se făcură nevăzute, acolo, la jumătatea drumului lor, până unde vârstaseră văzduhul cu prelungite cozi de cometă.

— E pasărea Wandoo! E pasărea ta răzbunătoare! urlă MacGregor și mâinile sale se crispau pe manșă.

Dar Ludwig nu-i răspunse, căci clipa cea lungă nu se terminase: din vârful sidefiu al păsării nefaste porniseră pe un fir nevăzut alte șiruri de bule străvezii, tot mai mari și mai transparente pe măsură ce înaintau, stopând în înaltul cerului aparatul de zbor al Hienei. Și cei doi văzură din nou cu groază cum și acesta se dezagregă, cum din punctul acela de impact se desprind și cad, în poziții nefirești, patru trupuri omenești și alveola sclipitoare a carlingii. În acel moment, sosi și peste ei duhul globular al păsării lacului Wandoo. Cu uluire, dar și cu ciudată detașare, Ludwig simți întâi cum puntea de metal ce-i lega dantura se pulverizează în particule fine ca de nisip marin, după care văzu cum structura metalică a carcasei aparatului se destramă, simțind în același timp cum alunecă în gol. Înălțimea mică, de zece-cincisprezece metri, îi salvase pe cei mai mulți dintre oamenii aflați la bordul elicopterului de desant și totuși la malul lacului ajunseră numai ei doi, MacGregor și Ludwig Repka, după o luptă disperată de a răzbate prin capcanele fundului mlăștinos, ascuns sub strat de apă în care vegetația pune bariere de netrecut. Ceilalți se înecaseră probabil alunecând în depresiuni ascunse sau epuizați de flămânde lipitori ce colcăiau în mâlul răvășit de viitură. Stăteau amândoi culcați pe spate pe povârnișul malului înalt, la câțiva pași numai de răsuflarea umedă a pădurii veșnic verzi. În cele din urmă, după ce lansă cu glas răgușit un lung pomelnic de înjurături în limba clanului său, MacGregor se sculă în picioare și, aplecându-se, scutură destul de puternic umărul copilului.

— Să plecăm, Ludwig... Târfa aia de Pasăre Rok ne mai poate face vreo figură... S-o ștergem dracului! Trezit din letargie, Ludwig se sculă în capul oaselor. Se

priviră cu spaimă, fiecare dintre ei fiind oglinda fidelă a celuilalt. Din echipament rămăsese o mână de zdrențe acoperite de o crustă, parțial uscată, de mâl pestilențial și alge gelatinoase. Bocancii nu mai aveau cataramae sau crampoane metalice și era o minune că nu-i pierduseră din picioare. Brațele, pieptul, pulpele mai ales, erau pline de urmele vineții, însângerate, lăsate de ventuzele lipitorilor.

— Să-i dăm bătaie! rosti în cele din urmă Ludwig, întorcându-se ca un automat și pornind primul, clătinându-se, spre zidul vertical al junglei. Abia făcură câțiva pași și o vibrație neobișnuită a aerului îi opri în loc. Întorcând capetele și ridicând ochii, văzură înălțându-se încet marea pasăre albă a lacului Wandoo. Nici flăcări, nici aburi fierbinți, nici urlet de motoare reactive în forță, ci doar o insolită structură geometrică suspendată în tării. Se oprise la nu prea mare înălțime și cei doi priveau cu uluire cum culoarea sa de un alb perlat începe să pâlpâie parcă intermitent, topindu-se tot mai mult în transparență. Un țiuț ciudat, de înaltă frecvență, începu să le chinuie timpanele și o amețală ușoară îi pătrundea, insinuantă. În cele din urmă, după o ultimă revenire în spectrul vizibil, pasărea lacului Wandoo dispăru cu desăvârșire.

*

Pentru cei doi bărbați, zilele și nopțile ce urmară își pierdură șirul firesc. Se târau ca două fiare rănite, înfometați și însângerați, prin pădurea nesfârșită, coborând mereu spre sud, pândind noaptea la marginea satelor înșirate de-a lungul râurilor pentru a fura orice putea astâmpăra cât de cât foamea. Pătrunzând în savană, pășeau împleticit pe solul pietros, printre tufărișurile spinoase ce le vezicau epiderma chinuită, ocolind cu teamă craalurile

înconjurate cu palisade înalte ale negrilor bantu, apoi, mai mult târându-se, ajunseră în nordul deșertului Namib. Și când, într-o dimineață, se treziră înfrigurați, după ce linseseră roua condensată pe cuticula ciudatei plante Welwitschia mirabilis, în ceața care se destrăma încet, văzură, la numai câțiva metri depărtare, fâșiile paralele de beton ale unei imposibile autostrăzi. Se repeziră și, în genunchi, pipăiră neîncrezători cu palmele. MacGregor ridică ochii spre tovarășul său:

— Damned! Cum e posibil? Unde suntem?!... Ludwig nu răspunse. Cunoștea zona din survolările anterioare, avea întipărită în memorie, ca și celălalt de altfel, imaginea hărților pe care le folosiseră zi de zi. Nu se rătăciseră și totuși șoseaua asta nu putea să existe în lungul deșertului Namib... Amândoi zăriră deodată un vehicul strălucitor ce se apropia cu repeziciune.

— Un automobil! răcni Ludwig sărind în picioare și fluturându-și mâinile deasupra capului. O mașină curioasă opri silențios în fața lor, o portieră translucidă se deschise și un negru tânăr, zvelt, coborî privindu-i cu nesfârșită uimire:

— Ce-i cu voi?! De unde veniți? întrebă el într-o afrikaans cu accente surprinzătoare. Se apropiară de el, iar MacGregor ceru cu voce gătuită:

— Apă! Dă-ne puțină apă... Băiatul se repezi spre interiorul mașinii și reveni cu patru recipiente cu conținut portocaliu. Băură. Limonada fortifiantă le dădu puteri sporite.

— Hei, negrule, ne duci și pe noi?

— Unde? șopti tânărul cercetând cu teamă înfățișarea celor două arătări în zdrențe, cu bărbi și plete încâlcite din care care se zăreau doar ochii sălbatici, injectați de suferință.

— Spre cel mai apropiat post de poliție sau spre cea mai la îndemână bază militară... Tânărul se urcă la locul său și, acționând un mecanism, basculă vertical portierele din spate. Cei doi bărbați se instalează șovăitori în fotoliile ce le îmbrățișară elastic trupurile obosite, capota se etanșează și vehiculul demară lin. Bordul neobișnuit, absența volanului îi intriga tot mai mult pe foștii piloți de elicopter, iar tânărul negru, în cămașa sa albă cu mâneci scurte, părea din cale afară de firav, așa cum stătea pe locul său din față. Își cerceta pasagerii cu coada ochiului și în cele din urmă, ezitând, făcu un contact pe pupitrul de comandă și rosti repezit vreo două fraze în dialectul bantu. Un monitor de bord prinse viață redând imaginea unui bărbat de culoare, purtând un chipiu înalt și un bluzon cu epoleți nedeslușiți, care răspunse pe un ton relaxat câteva cuvinte. Mai multe clipe după convorbire, perplecși, cei doi încercară să înțeleagă ce se petrece, după care MacGregor mormăi în barbă:

— Cu cine ai vorbit, băiete?

— Cu poliția rutieră...

— O.K. După mai puțin de un sfert de ceas, văzură venindu-le în întâmpinare, la mică înălțime, un aparat de zbor ce aducea cu o uriașă broască țestoasă. Tânărul își opri mașina cu un puternic oftat de ușurare în fața aerodinei care bloca acum șoseaua. Trei negri înalți, în uniforme ușoare, cafenii, se apropiară cu pas elastic. Ludwig și MacGregor coborâră greoi și cu inimile strânse.

— Cine sunteți? întrebă unul dintre polițiști, care părea să fie șeful celorlalți, privindu-l insistent pe scoțianul care bolborosea niște înjurături în barba-roșcovană, încâlcită și murdară. Tovarășul acestuia se simți obligat să răspundă:

— Suntem piloți din forța specială aeropurtată a colonelului Schroeder, unitatea 21, cu baza la Groot Fontein...

— ...Și dorim să fim cât mai rapid transportați la cea mai apropiată bază aeriană, completă pilotul cu glas obosit, încercând să descifreze semnificația treselor necunoscute de pe epoleții bărbatului din fața lui.

— Bine, desigur..., mormăi acesta privindu-l îngândurat. Eu sunt locotenentul de poliție N'dola. Veți veni cu noi... La bordul celui mai ciudat aparat de zbor din câte văzuseră până atunci, Ludwig și MacGregor căzură într-o toropeală abulică. La un moment dat, locotenentul îl scutură de braț pe cel dintâi și-l întrebă parcă cu indiferență:

— Veniți din misiunea Wandoo?

— Da, da! se grăbi acesta să răspundă. Ne târâm de câteva luni... A fost un dezastru acolo... Un dezastru inimaginabil!

— Ooo! Pasărea..., șuieră și MacGregor cu ochii încețoșați de o spaimă fără nume. Aterizară pe un teren gazonat din fața unui șir de pavilioane mici, cochete, înconjurată de un brâu vegetal care, așa cum desluși Ludwig cu ochi de profesionist în timpul manevrelor de aterizare, era înconjurat la rândul lui de un gard de sârmă ghimpată și de posturi de pază. Coborâră cu toții și se îndreptară, în grup, spre singura clădire cu două nivele. La câțiva pași de ușă, Ludwig Repka se opri și, întorcându-se spre locotenentul N'dola, spuse cu tulburare în glas:

— Domnule, cred că am ghicit... Câți ani au trecut de când ne-am executat misiunea? Locotenentul ezită o clipă, apoi se hotărî:

— Optzeci și doi de ani! Iar Namibia e independentă încă din secolul trecut. Vă veți obișnui cu gândul... Și

pentru noi e inexplicabil ce s-a întâmplat cu dumneavoastră... În ultimii patru ani am reperat nouăsprezece cazuri.

— Optzeci și doi! Doamne-Dumnezeule, cum se poate una ca asta?! se lamentă Ludwig, în timp ce MacGregor, lovind cu pumnul său păros în canatul ușii de care își sprijinise fruntea, striga cu voce gătuită:

— Asta-i răzbunarea păsării Wandoo! Răzbunarea Păsării Rok a colorațiilor!...

— Gura, soldat! se auzi atunci glasul tunător al Hienei. Cei doi înlemniră. În cadrul ușii stătea chiar temutul colonel Schroeder.

— Gura! repetă el, apoi duse conspirativ degetul la buze: Șșșșt! E o mistificare comunistă aici! E mâna rușilor, le mai spuse el în șoaptă, clipind semnificativ din ochiul drept, după care se repezi printre cei doi piloți, ocoli cu dexteritate grupul polițiștilor și, cu mâinile larg desfăcute, începu să alerge peste gazonul verde, imitând uruitul motoarelor de avion, păcănitul elicopterelor și răpăitul rafalelor de mitralieră...

SFÂRȘIT

FRANCISC CARSAC

ZEUL PE CARE-L ADUCE VÂNTUL

Traducere
ȘTEFAN GHIDOVEANU

*Pentru
A. Bertram Chandler,
aceasta întâmplare de la marginea Galaxiei*

S'GHAMI

La ora crepusculului, Gam, Wha și Minami s-au înălțat aproape concomitent pe orizontul de est; curând după aceea, Ghané, luna roșie, li s-a alăturat. Se apropie sorocul. Cu toții am pregătit peșterile sacre și am îngrămădit la intrare pietrele cu care le vom zidi când va veni Pô Atia, noaptea zeului. Turan, bătrânul, a recitat cuvintele tradiționale în fața preoților și a căpeteniilor, în vreme ce femeile s-au agitat toată ziua, ducând provizii și lemne în străfundurile pământului, să fie gata pentru marea serbare. Iar eu, S'ghami vânătorul, tremur de bucurie și de teamă, în același timp. De bucurie, căci zeul va călca încă o dată peste pământurile sale, așa cum o face la fiecare zece generații, iar eu sunt aici și voi putea povesti totul copiilor și nepoților mei. De teamă, fiindcă destinul se poate dovedi crud, oferind-o pe Maémi drept jertfă! Maémi cea cu surâsul grațios, Maémi care după marile vânători de toamnă îmi va deveni soție.

Jos, în cuprinsul câmpiei, tabăra oamenilor veniți din cer strălucește în întuneric, din pricina stelelor captive pe care le-au aprins. Este pentru prima dată când la

momentul apariției zeului vor asista martori străini de lumea noastră. Eram copil la sosirea lor, dar încă îmi amintesc groaza care a cuprins satul când corabia sclipitoare ce-i adusese s-a așezat în valea Ghir, la cinci mii de pași către vest, și când preoții au crezut că zeei înalturilor au coborât să ne vadă. Apoi străinii au învățat limba noastră și astfel am putut afla că nu erau decât niște muritori asemenea nouă, venind nu-se-știe-de-unde, traversând cerul, tot așa cum neguțătorii din Nébo traversează marea, cu vasele lor. Când îi vezi, au ceva respingător în înfățișare, cu pielea albicioasă ori neagră precum cărbunele, deși – spun ei – acolo, în ciudata lor țară, alții au chiar pielea de culoare galbenă. Niciunul dintre aceștia nu are însă nuanța de un albastru intens a fructelor de rhimé, așa cum o avem noi, părul le este negru sau galben, în loc să lucească violet, ca al nostru, iar buzele lor ard de un roșu palid, excepție făcând femeile, dar despre ele Maémi mi-a spus că și le vopsesc cu unsori colorate. Ei nu vânează, nu cultivă bong-ul și selur-ul, asemenea nouă, în schimb scormonesc pământul. Nu caută minereu de fier pentru arme și unelte, ci doar niște cristale colorate, pe care, de fiecare dată când cele patru luni sunt împreună pe cer, le îndeasă într-un vas care pleacă imediat. Aceste cristale sunt câteodată frumoase la privit, dar, după opinia fierarilor noștri, complet inutile și ce altceva ar putea să facă din ele decât podoabe pentru nevestele lor? Pentru a săpa galerii, oamenii înalturilor stăpânesc demoni din metal care suflă și tună, mușcând stânca și îndepărtând-o. Și, cu toate că adesea sunt mai înalți și mai solizi decât noi, n-ar fi în stare să ne urmărească pe munte sau să lucreze la câmp o zi întreagă, sub lumina soarelui arzând. Cu excepția lui Jack și al lui Pièrre.

Lui Jack îi place să vină cu mine la vânătoare. Ne-a învățat limba și, de asemenea, a învățat cum să se folosească de un arc, atunci când preoții noștri i-au spus că armele sale care scuiă foc nu sunt pe placul zeilor și că nu fac altceva decât să sperie vânatul, cu zgomotul lor ca de tunet. L-am deprins cu arta de a urmări mouh-șii, bifer-ii și gôné-le, iar el, într-o zi, mi-a salvat viața, în momentul în care un boujoum furios mă aruncase într-o groapă. Atunci a scos de la brâu o armă interzisă și a doborât animalul, iar eu am tăcut, n-am spus nimic preoților, căci Jack este prietenul meu. A râs cât îl țineau puterile de numele animalului, dar n-a fost în stare să-mi spună pentru ce. O aluzie la una dintre vechile lor legende, mi-a explicat el. După care m-a sfătuit să las în pace boujoumii și să nu mai fugăresc decât snark-ii. Dar o piele de boujoum este un cadou necesar pentru cel ce vrea să se căsătorească și, oricum, în regiunile în care trăim nu există niciun snark. Poate de cealaltă parte a mării?! Când am să ajung la Nebó, voi pune întrebarea asta neguțătorilor.

Și Pierre este prietenul meu, dar el e mult mai ciudat. Nu locuiește în tabăra oamenilor veniți din cer, ci singur, într-o colibă de metal, înălțată la câteva mii de pași distanță. Și el răcolește pământul, dar nu pentru minereu de fier, ca noi, nici pentru bizarele cristale colorate pe care le adună ceilalți. Caută în piatră urmele ciudate pe care aceasta le ascunde câteodată, urme ce se aseamănă cu niște cochilii marine sau cu niște oase. Toate astea el le numește fosile și odată mi-a explicat că demult, demult, înainte de oamenii și animalele de astăzi, au existat altele, acum dispărute. Câteodată, cercetează și solul vechilor grote abandonate. Mi-a arătat pietre cioplite, cu vârful ascuțit ca al fierului de lance sau al pumnalelor,

aidoma celor pe care preoții le utilizează pentru sacrificii, și mi-a spus că, înainte ca noi să cunoaștem metalul, acestea au fost armele și uneltele strămoșilor noștri. E posibil. Neguțătorii din Nébo povestesc și ei că de cealaltă parte a oceanului oamenii mai au încă arme de piatră. Dar neguțătorii din Nébo spun multe...

Și apoi mai e și Mary, prietena lui Maémi. Ea are părul galben ca tulpină de selur uscat, iar ochii-i sunt albaștri precum cerul palid al primăverii. Străinii spun că e frumoasă, pielea ei este însă roz ca pântecele unui pește. Mary e fiica lut John, cel-totdeauna-furios, căpetenia străinilor.

El le-a interzis alor săi să aibă de-a face cu cei din neamul meu, iar lui Mary să o întâlnească pe Maémi. Se vede bine că nu cunoaște șiretenia femeilor!

Noaptea devine tot mai profundă. Mâine, în zori, vor sosi pelerinii, venind de la Nébo, dinspre Thar cea întinsă, din Sélingué și din Arhimadot, îndepărtate. Odată trecută Pô Atia, vor veni împreună cu noi, să se închine urmelor și să se roage ca zeul să le aducă noroc. Sunt mândru că m-am născut în satul Sâmi, cel vizitat de zei!

JACK

Sunt nervos, ori mai curând – pentru a mărturisi adevărul – mi-e teamă. Nu știu de ce. Poate din pricina răpăitului tobelor de acolo, din satul indigenilor, un răpăit surd și susținut, care mi-a zgâlțâit intestinele cât a fost ziua de lungă. Astăzi nu i-am văzut nici pe S'ghami, nici pe altcineva dintre ai lui. Cei câțiva băștinași ghuiși pe care-i folosim în mină, la trierea vagoanelor, nu au venit nici ei și Ned Kincannon, contramaistrul irlandez, a trebuit să-și mobilizeze mecanicii să facă treabă în locul lor, nu înainte de a-i fi

înjurat și amenințat. Atmosfera a fost fierbinte, apăsătoare, începând chiar de pe la mijlocul dimineții. Iar neliniștea, odată ivită, a crescut fără încetare. I-am vorbit despre asta șefului meu, John Carpenter. A ridicat din umeri. „Știi foarte bine, Jack, că ghușii sunt pașnici și-apoi, oricum, aici avem cu ce să ne apărăm.” Mâna lui a indicat, cu un gest larg, pereții de metal ai adăposturilor noastre și dezintegratoarele amplasate în turnurile de observație, alături de proiectoare.

Are dreptate, totuși mă simt singur, foarte departe de planeta mamă. Ne aflăm aici la marginea Galaxiei, atât de departe, încât în această perioadă a anului cerul nocturn nu înfățișează decât cele trei planete exterioare, aproape aliniate acum, precum și vreo două, trei stele pricăjite. Dar asta nu-l afectează pe Carpenter. Pentru el nu contează decât cantitatea de minereuri rare pe care-o vom trimite pe Terra, precum și fiica lui, Mary.

Mary! Toți cei cincisprezece bărbați care se află aici sunt îndrăgostiți de ea; inclusiv eu. Pe cât de dur este taică-su, pe-atât de gingașă este ea, frumoasă ca o zeiță și având mai multe diplome în științe decât oricare dintre noi. Cu excepția lui Pièrre, desigur. O iubesc pe Mary. Și cred că ea știe acest lucru, uneori privirea i se fixează asupra-mi, amuzată, ba chiar și un pic visătoare; în acel moment încep să sper.

Deocamdată, însă, mi-e teamă. Teamă pentru ea. S-a lăsat noaptea, noaptea străină. Ce fiară necunoscută urlă în munți, dincolo de satul băștinașilor în care tobele au tăcut, un urlet bizar, anormal, nepământean? Ce se întâmplă acolo? Am luat legătura prin radio cu Pièrre, care-i cunoaște pe ghuși mai bine ca oricine, mai bine și decât mine. Se pare că se pregătește o mare serbare religioasă, dar el n-a putut afla nimic

precis și, fidel principiului său de a aștepta ca încrederea să vină de la sine, n-a mai insistat. Doar S'ghami, trecând pe lângă el, a murmurat: „Nu ieșiți când va bate vântul înghețat de sud, s-ar putea să dați de *Zeul-pe-care-l-aduce-vântul*”.

Eh! O clipă! Există în toate astea ceva bizar! Am simțit deja vântul de sud, dar nu e deloc înghețat. Arzător, mai degrabă, un fel de sirocco aducând uscăciune. Vântul înghețat de sud, spusese însă S'ghami. Nu are nicio noimă, doar dacă Pièrre n-o fi înțeleș greșit. Sau poate n-a auzit bine... Înghețat... broami... broami creta, vântul înghețat... Ah! Pricep! Pièrre nu aude prea bine cu urechea dreaptă și S'ghami i-a spus probabil drohami creta, vântul-čerăscolește-nisipul. Căci deșertul se află aici, în spatele nostru, către sud.

Faptul de a fi lămurit acest mic mister m-a liniștit și, pentru moment, mă simt mai puțin înspăimântat. Orice fel de teamă ar fi, de altfel, ridicolă. Șeful are dreptate, nimic nu ne poate amenința pe această planetă. Băștinașii sunt încă în stadiul de trecere de la vârsta bronzului la aceea a fierului, grupați în orașe-state, reprezentând începutul formării primelor imperii. În zece sau cincisprezece rânduri, misiuni terestre s-au instalat aici, profitând de faptul că rhalindienii, în ciuda pielii lor albastre, au o înfățișare pregnant umanoidă, pentru a încerca prin studierea lor, să arunce oarecare lumină asupra trecutului Terrei. Există chiar și un crucișător, la Méлиндé, la mai puțin de o mie de kilometri de noi. Bineînțeleș, suntem totuși un pic izolați la marginea de nord a deșertului Ghûlé, dar, chiar și în caz de atac masiv și neașteptat, ajutorul ne-ar parveni la circa douăzeci de minute de la

declanșarea apelului de alarmă. Nu există nimic, aici, de care să te temi din partea oamenilor și prea puține din partea elementelor naturii. Rhalinda se află într-o perioadă de calm tectonic și ar fi nevoie de un cutremur mult mai serios decât cele câteva zguduituri pe care le-am resimțit în ultimele zile, pentru a periclita în vreun fel adăposturile noastre de metal și a ne pune în pericol.

După căldura de peste zi, noaptea este umedă. Ghané își revarsă lumina peste fața câmpiei, între faleze și noi.

PIÈRRE

Planeta Rhalinda,
2 iulie 2403,
misiunea nr. 337A,
raport nr. 512.

Rahat, rahat și iar rahat! Nellie, să ștergi asta când vei pregăti raportul pentru ochii domnului director, bătrânul puritan ar fi șocat, dar numai astfel de vorbe exprimă cel mai bine ceea ce simt eu acum. Ușchită planetă! De fiecare dată când cred că am înțeles ceva, haț! totul se năruie! Planetă afurisită! Bineînțeles, aș putea să-mi încep raportul cu calm, demn (chiar așa, domnule director), dar știu că te amuză să auzi cum îți este înjurat superiorul chiar și cu trei luni întârziere, iar pe mine asta mă ușurează! În fine, să trecem la lucruri serioase.

1°Xenologie. Între noi fie vorba, Nellie, nu este caraghios faptul că eu, un planetolog, sunt obligat să mă ocup și de problemele de xenologie a acestor triburi de vânători-agricultori din această lume

pierdută, în vreme ce atâția xenologi de cabinet pigulesc opere pe cât de geniale, pe-atât de definitive, fără să fi părăsit nicicând Londra, Washington-ul, Moscova, New-Delhi sau Parisul? În sfârșit, s-o lăsăm... Cei câțiva care sunt, totuși, aici, se află în orașele din nord și se mulțumesc să petreacă, în vreme ce eu hoinăresc prin deșert. Nu râde, Nellie. Știu că-mi place să fac asta, dar totuși...

Deci, astăzi am descoperit existența încă a unui zeu la ghuiși. Un zeu care trebuie să aibă probabil legătură cu meteorologia, din moment ce i se atribuie drept mijloc de locomoție vântul. Asta-i tot ce știu. Nu, nu chiar tot. Uite: m-am dus în această după-amiază în satul indigenilor, încercând să recrutez oarece mână de lucru, care să mă ajute să transport niște fosile într-un punct accesibil aerodinei mele.

Chestie frumoasă câmpurile astea antigravitaționale, dar care – contrar a ceea ce majoritatea oamenilor cred despre ele – nu oferă posibilitatea de a debarca oriunde. În tot cazul, nu pe o îngrămădire de blocuri prăbușite în fundul unui canion cu pereții abrupti. Iar unele dintre aceste blocuri fosiliere sunt prea grele pentru mine singur. M-am dus deci în sat și l-am găsit pustiu; nimeni – cu excepția copiilor și a câtorva femei bătrâne. Când le-am întrebat, n-au vrut să-mi spună unde se află adulții, dar eu aveam o bănuială și m-am îndreptat către grote.

Nu am încercat să mă apropii prea mult, cu atât mai puțin să intru. Sunt în relații bune cu ghuișii și vreau să mi le păstrez. Nu am chef nici să sfârșesc cu o sulită înfiptă în spate, cum li se mai întâmplă adesea, aici, ca și aiurea, oamenilor prea curioși ori prea grăbiți. Știu foarte bine că voi termina prin a vizita aceste caverne. În cinci, zece ani poate... M-am mulțumit să observ

intrările și ieșirile cu ajutorul lunetei. Femeile aduceau ulcioare cu apă, cu gulim și cu diverse alte provizii, iar bărbații împingeau de-a rostogolul pietre mari, cu care construiau un perete gros în cadrul intrării de la grotă principală. Prietenii mei pregătesc, așadar, o sărbătoare religioasă: zidul acesta este însă nou. De la prima mea ședere, acum zece ani, n-am văzut niciodată construindu-se un zid, deși am asistat totuși – oh! de departe! – la pregătirile principalelor ceremonii.

Nimic de făcut, oricum, câtă vreme erau atât de ocupați! M-am întors la Sâmi și am așteptat. Bărbații au revenit destul de târziu și s-au făcut că nu mă observă, toți, cu excepția lui S'ghami. El a rămas puțin mai în urmă și, trecând pe lângă mine, a rostit, cu voce foarte înceată: „Nu ieșiți când va bate vântul înghețat de sud, s-ar putea să dați de *Zeul-pe-care-l-aduce-vântul*”. Eram gata să fac un gest pentru a-l reține ca să-i cer explicații, el însă, în mod vizibil se grăbea: nu ținea să fie văzut împreună cu mine în acea seară și și-a riscat poate viața pentru a-mi transmite amintitul avertisment. Faptul că a întrebuințat pluralul și nu singularul politeții (vohi, nu ito), arată că îndemnul se adresa tuturor pământenilor. I l-am transmis deci lui Jack Torrance ca să-l difuzeze. Chestiune de urmărit, cum se spune, și acest vânt înghețat de sud, care mă intrigă!

2°Paleontologie. Aici se duce dracului totul! Știi, Nellie, bazându-mă pe lucrările lui Smith și Anderson, pe cele ale lui Delgado, Maurel și, de asemenea, pe propriile mele cercetări, crezusem că pot schița o paralelă între istoria geologică a Terrei și cea a planetei Rhalinda. O paralelă care se potrivea foarte bine și care, în linii mari, părea să reziste. Era primară,

cu viața întâi acvatică, apoi terestră; era secundară, cu echivalentul local al reptilelor noastre și chiar al dinosaurilor, precum și cu apariția primelor mamifere rhalindiene; era terțiară, cu dispariția majorității reptilienelor și cu dezvoltarea mamiferelor; în fine, era cuaternară, când s-au dezvoltat strămoșii umanoizilor rhalindieni. Există chiar și o curioasă asemănare între anumite obiecte din piatră cioplită, găsite în cursul, cercetărilor mele și cele păstrate în muzeele de preistorie de pe Terra. Convergențe, bineînțeles; un vârf de lance nu poate să aibă mai mult de treizeci și șase de forme și să rămână eficace.

Există, totuși, deosebiri interesante. De exemplu, dispariția finală a pseudodinosaurilor se datorează probabil marii perioade glaciare de la sfârșitul extrem al secundarului lor, în timp ce la noi perioadele glaciare s-au situat mult înainte sau mult după acesta. Iar acea glaciațiune are într-un fel de-a face cu existența antroposaurilor. Îți mai amintești de raportul meu cu nr. 223, în care am descris o asemenea ființă, căci nu îndrăznesc să-i spun „animal”? Am acum un schelet al său complet: aproximativ patru metri înălțime, poziție bipedă, coada în balansier, picioare uriașe cu cinci degete, labele anterioare înzestrate cu mâini prehensile, având șase degete dintre care unul mare, mai mult sau mai puțin opozabil, fălci puternice, înarmate cu o frumoasă dantură ascuțită, dar cu o anumită diferențiere în ce privește incisivii, caninii și molarii; în sfârșit, cutie craniană... Ei, bine, Nellie, aici se schimbă totul! Cutie craniană bine dezvoltată, cu un creier, desigur, inferior celui uman modern, chiar și celui al Neanderthalienilor, dar aproape la același nivel cu creierul pithecantropului terestru!

Da, știu. Antroposaur este un termen hazardat. Aș fi procedat poate mai bine numindu-i pitecosauri, deși nici o maimuță nu a avut un creier atât de evoluat. Nu am nici o probă că ar fi dezvoltat cândva o cultură. În orice caz, asta s-ar fi întâmplat acum optzeci de milioane de ani – tereștri sau rhalindieni, diferența este doar de vreo douăzeci de ore pe an. Admițând că au cioplit câteva unelte de silex, șansa de a le regăsi... Ah, dacă-am fi ceva mai numeroși! Incidental, poți să-i amintești unchiului tău, senatorul, că dacă în universități s-ar consacra mai puține fonduri echipelor de baseball sau de fotbal și ceva mai multe paleontologiei... Dar nu-ți lua sarcina asta, nu există nicio speranță!

Deci, am un schelet complet, suficiente fragmente, precum și un număr de urme de pași ale acestei ființe care părea angajată pe calea unei umanizări sauriene. Antroposauri sau pitecosauri, cum doriți, frecventau malurile lacurilor și-și lăsau urmele pe nisip, amestecate cu acelea ale vânatului și ale rivalului lor – cel mai mare, cel mai de temut, dar și cel mai stupid – megalosaur. Desigur, desigur, știu că termenul a fost deja folosit, că se aplică la un anumit dinosaur terestru. Dar este dificil să inventezi cuvinte noi, iar acesta exprimă cel mai bine esența a ceea ce era respectivul animal rhalindian – un saurian monstruos. Trimiteți-mi un dicționar japonez sau navajo și voi încerca să formez cuvinte noi, din moment ce greaca și latina par epuizate de șapte sute de ani de clasificări științifice. Și ele n-ar fi mai barbare decât Phascolotherium, Struthiomimus ori Metriorhyncus! În vreme ce majoritatea faunei străvechi dispărea, antroposaurii, mai inteligenți, păreau să se adapteze condițiilor din ce în ce mai reci. Aveau ei oare sânge

cald? Purtau haine? Inventaseră focul? Cine știe? Dispar, totuși, la rândul lor, către sfârșitul glaciațiunii, în prima perioadă a terțiarului local. Cel puțin asta credeam până astăzi. Și adesea, în lipsă de altceva mai bun, utilizam amprentele lor drept fosile directe. Labele li s-au schimbat în decursul evoluției, dar, măsurând raportul între diversele degete, credeam că știu destul de exact în ce stadiu mă aflu. În acest mod, am reușit să descifrez înșiruirea de urme de la Tarô, la circa șase kilometri sud de aici, înșiruire atât de întreruptă de falii, în toate direcțiile, încât ai impresia că toate cataclismele planetei s-au petrecut aici. Și, bineînțeles, din pricina acestor urme, atribuisem tot șirul cretacului final rhalindian. Erau singurele fosile găsite, dar ele existau acolo în număr mare.

Or, în această după-amiază, după eșecul meu din satul băștinașilor, am luat aerionul și, profitând de cele câteva ore de lumină care mai rămâneau, am pornit să explorez încă o dată gresiile cuaternare de lângă lacul Vaeta, sperând să găsesc acolo ceva urme noi ale rhalindienilor preistorici. Am adunat, de la suprafață sau fixate în rocile de gresie propriu-zise, destul de multe unelte paleolitice, având circa patru sau cinci sute de mii de ani. De această dată, însă, vântul spulberase nisipul adunat peste o mare dală pe care n-o văzusem niciodată descoperită, iar acolo, izbind privirea, au apărut urme de antroposaur! Indubitabile, indiscutabile! Sub una dintre ele, înfundate în nisipul deplasat sub greutatea acelei ființe, se aflau patru unelte din piatră cioplită!

3° Seismologie. De câteva zile, scoarța se mișcă, oh! slab în această regiune. Faptul trebuie pus probabil în legătură cu alinierea celor trei planete exterioare, îndeosebi a celor două uriașe, Wha și Minami.

Zguduiturile par o idee mai accentuate când luna este și ea la zenit.

Asta e, Nellie. Banda magnetică de față va pleca în trei sau patru zile cu astronava-cargo pe care o așteptăm ca să îmbarce mineralul. Fii drăguță, suprimă acuzațiile și cuvintele grosolane, fă din ea un raport adevărat, ca pentru Bătrân, și pune totul în ordine, încât – la venirea în concediu, peste șase luni – să pot să atac de îndată opera mea definitivă asupra Rhalindei.

S'GHAMI

Încă de târziu, din noapte, pelerinii au dat năvală și noi îi îndrumăm către grottele înalte, de unde nu vor mai coborî decât după vizita zeului. Au fost pregătite pentru ei culcușurile din paie de bong și blănuri de gôné, moi și albe. Atur, căpetenia neguțătorilor din Nébo este și el de față; dacă se va ivi ocazia, am să-l întreb despre minunile de dincolo de mare și dacă, într-adevăr, acolo oamenii mai folosesc încă unelte de piatră. Astăzi, însă, am de lucru, căci sunt maestru de vânătoare, proviziile de vânat nefiind suficiente.

Maémi se află deja în peștera sacră, laolaltă cu celelalte tinere fete din clanul Mhé al poporului ghuis, pentru a fi supuse ritualurilor de purificare, înainte ca Mâna Destinului să o arate pe aleasa zeului, mâine noapte. Sunt mândru că aparțin clanului Zeului Vântului. Oamenii veniți din cer sunt ocupați cu treburile lor, astăzi însă nu se vor mai bucura de ajutorul nostru. Am văzut mașina zburătoare a lui Pièrre îndreptându-se către răsărit, căci el a descoperit o mulțime de oase pe fundul prăpastiei Rhô. Nici eu n-o să merg astăzi să-l ajut. Ieri, m-am întâlnit cu el în

sat și l-am avertizat să nu iasă când se va porni vântul cel rece. Preoții ar fi furioși dacă ar ști, dar un vânător este un vânător, nu o femeie sau copil, iar Pièrre este prietenul meu. Orice întâlnire dintre zeu și muritori este fatală pentru aceștia din urmă, dacă ar fi să dăm crezare tradiției. Știu că lui Pièrre nu-i e frică de zei și că are în serviciul său geniile focului și ale fulgerului, dar, oricare ar putea fi rezultatul întâlnirii, e preferabil ca aceasta să nu aibă loc. Mai știu că el va repeta avertismentul meu fraților lui, că mă va asculta și va rămâne noaptea viitoare în marea lui colibă de fier. Căci Pièrre respectă tradițiile noastre, deși moare de dorința de a ne cunoaște ritualurile secrete. Se ascunde în depărtare, în spatele stâncilor și ne urmărește cu tubul său magic, ce apropie lucrurile. El crede că noi nu știm asta, dar puține sunt faptele care scapă privirilor ascuțite ale vânătorilor din clanul Mhé al poporului ghuis!

JACK TORRANCE

3 iulie 2403.

Ceartă puternică, azi-dimineață, între Pièrre și John. Subiectul: muncitorii indigeni, absenți în dimineața asta, la fel ca și ieri. John voia să meargă să-i aducă în lovituri de cizmă, Pièrre să-l amenințe că-i va face un raport la Biroul afacerilor interstelare, unde el are destulă trecere, pentru că primul să se liniștească.

Am vorbit apoi despre avertismentul transmis de S'Ghami. Pièrre este categoric: e vorba, într-adevăr, de un vânt înghețat, deși nici el, nici eu nu înțelegem ce vrea să însemne asta. Poate vreun fenomen meteorologic necunoscut nouă, dar care nu explică nici aluzia la zeu, nici pentru ce amicul nostru ține atât de mult să nu ieșim din casă, în timpul cât va sufla vântul cu pricina.

Ora 19: Mi-am scrântit piciorul stâng, azi după-amiază. Accident ridicol - salt într-un șanț. Și nu mai avem în farmacie nici Venecyl 3, nici măcar novocaină.

PIÈRRE BELLAIR

3 iulie 2403.

M-am întors târziu din canionul Rhô, unde mi-am petrecut ziua cu degajarea din gangă a oaselor de dinosaur rhalindian. Ca de obicei, am luat masa de seară la cantina minerilor. John era acolo și a făcut mutre. Acest om, de altfel foarte inteligent și bun, în ciuda violenței sale, este cu câteva secole în urmă în ceea ce privește raporturile cu băștinașii. Fără îndoială, crede că natura i-a creat pentru a servi drept culi ai Companiei Interstelare a Minelor.

L-am întâlnit, de asemenea, pe Jack, cu glezna bandajată: urâtă entorsă, iar farmacia mea este tot atât de goală ca și a lor. Am vorbit de una, de alta, el în special despre Mary. Este îndrăgostit lulea și cred că-l înțeleg. Dacă nu te-aș fi avut pe tine, Irène, pe tine și pe copiii noștri, cred că și eu la rândul meu... În mod evident, nici Jack nu-i este indiferent ei, așa încât cred că totul se va sfârși printr-o căsătorie, fie că John o vrea sau nu. Mary este blândă, însă hotărâtă, și dacă-l iubește pe Jack, atunci se va căsători cu el, contra întregului univers dacă va fi necesar. Am cercetat cu atenție mai vechile mele însemnări, dar n-am găsit în ele nici urmă de vreun zeu pe care să-l aducă vântul. Este adevărat că ar însemna să fiu naiv ca să cred că aș putea pătrunde prea departe în cunoașterea religiei prietenilor mei ghuiși! N-am reușit nici măcar să intru într-una din grotle lor, inclusiv acelea - știu asta - care nu servesc decât drept depozit. Sunt binevenit la vânătoare, în sat și... cam atât!

Acum câteva minute, am luat totuși legătura prin radio cu Jack, recomandându-i să reînnoiască de îndată consemnul: în această noapte, nimeni nu va ieși afară! Drept fundal, l-am auzit pe John mormăind: „Prin urmare și voi credeți în aiurelile indigenilor?”

Un vânt lejer s-a pornit, către sud. Un vânt cald... Acum este ora 21,30 și înainte de a mă culca, trebuie să-mi transcriu în clar notițele. Bună seara, Irène!

S'GHAMI

După terminarea banchetului ritual, în vasta peșteră luminată de torțe și lămpi cu ulei, am cântat imnurile sacre și am împlinit dansul zeului. Ora alegerii se apropie și mergem cu toții în prima grotă, unde ne așteaptă tinerele fete, așezate în cerc în jurul Mâinii

Destinului. Ce teamă îmi el! Zeul trebuie să știe că Maémi este cea mai frumoasă și mai gingașă. Mi-e teamă să n-o aleagă pe ea. Dar sunt egoist, căci oare ce-ar putea fi viața nevestei unui umil vânător pe lângă aceea a soției unui zeu? Și ce onoare pentru familia ei, ba chiar și pentru mine însumi!

Ne aflăm în Camera Destinului – întreaga populație adultă a clanului și unele personaje importante din rândul pelerinilor. Preoții au încercat să vadă dacă Mâna se rotește și i-au verificat pânda. Se așteaptă doar semnalul pândarului, singurul aflat afară, care să anunțe sosirea zeului. O privesc pe Maémi, este palidă și tăcută, la fel ca și toate însoțitoarele sale, zdrobită de posibila grandoare a destinului său, totuși un moment ochii noștri s-au întâlnit și ea mi-a zâmbit. Acum buzele i se mișcă ușor, se roagă, o face oare pentru a fi aleasă, ori pentru a rămâne cu mine?

Nohio creta! Vântul cald a început să sufle. Nu-l simțim în peșteră, în spatele zidului în care mai există doar o suprafață strâmtă, pe unde vor trece întâi pândarul, apoi, în curând, aleasa. Așteptăm, în lumina tremurătoare a torțelor pe care le poartă bătrânii. Sus, pe platforma lui, Opar neofitul este gata să deschidă fereastra săpată în rocă, pentru a lăsa înăuntru suflul zeului.

Auotô creta! Vântul rece! Toată lumea este încordată, cu răsuflările tăiate. Zeul e în drum spre noi! Broami creta! Vântul înghețat a sosit! Orblo, marele preot, dă semnalul. Fereastra de lemn se deschide și suflul rece al zeului pătrunde în peșteră, izbind pânda. Mâna destinului se învârte pe pivotul ei bine uns. Deja fereastra s-a închis, pânda cade și Mâna se răsucește, se răsucește la capătul brațului ei de lemn, cu degetul întins desemnând tinerele fete, una după alta. Câteva

dintre ele își mușcă buzele, altele tremură. Brațul se învâрте din ce în ce mai lent. O, mare Khami, zeu al vânătorii, nu-ți părăsi servitorul, fă că degetul să n-o arate pe Maémi! Se va opri înainte de ea, indicând-o pe Valoh cea mândră, se va... Degetul arată spre Maémi, ea este aleasa!

Trece prin fața mea, rigidă cu ochii pierduți, înveșmântată cu haină din piele de boujoum cu care preoții tocmai au gătit-o. În clipa trecerii prin surpătură se întoarce și-mi face un semn de adio cu mâna, apoi dispare în noapte. S-a terminat, se zidesc ultimele pietre. S-a terminat! Ar trebui să fiu bucuros și plin de încredere, de mândrie, da? Sunt trist de moarte. Nu o voi mai revedea niciodată pe Maémi!

JACK

E aproape miezul nopții și în cantonamentul tehnicienilor toate luminile s-au stins, doar ferestrele lui Mary și ale tatălui ei mai sunt încă luminate. Stau întins într-un șezlong, pe galeria dinspre nord. Satul băștinașilor este întunecat și așa a fost încă de la lăsarea serii. În noaptea asta nu se zărește niciun foc, pe nicăieri. Probabil că sunt cu toții la cine știe ce sărbătoare afurisită, în fundul vreuneia dintre grotele lor, grote unde nici măcar Pièrre n-a putut intra. Dinspre sud a început să bată vântul, dar nu e deloc înghețat și suflă din ce în ce mai violent. Pe acoperișul de metal și pe pereți scârțâie nisipul, aici, la nord, mă aflu la adăpost. Glezna mă doare și nu pot să pun piciorul în pământ. O să mă duc la culcare, cu atât mai mult cu cât vântul se răcește și temperatura scade. Să fi venit oare vântul înghețat al lui S'Ghami?

S-a făcut foarte frig acum, vântul este aprig și, în mod indiscutabil, înghețat. Un zgomot puternic se aude

undeva, jos, venind dinspre hangare, probabil o tablă sfâșiată care vibrează, imitând astfel tunetul. Și - îmi privesc ceasul, pentru a fi sigur că nu mă înșel - deși am trecut cu douăzeci de minute de miezul nopții, mi se pare că cerul e mai deschis la culoare decât adineauri, mai clar decât la lumină normală a lui Ghané, luna roșie, aflată pe cer, aproape de zenit. Mă ridic din șezlong, dau colțul schiopătând și o iau pe galeria vestică, unde sunt imediat înțepat de nisip și înghețat de viscol. Și rămân cu gura căscată. Acolo, înspre sud, e ziuă! Se pot vedea nori albi pe cerul albastru, ori mai curând în interiorul unui triunghi de cer siniliu, în vreme ce pretutindeni în jur este noaptea în care strălucesc Ghané și cele trei planete exterioare, Gam, Wha și Minami. De altfel, de-abia dacă reușesc să le mai disting; sunt pierdute în strălucirea lunii ce le va eclipsa în curând.

Un zgomot de pași în urma mea: mă răsucesc cu un tresărit, uitând de picior și scot un strigăt de durere. John se află aici și, fără să spun nimic, îmi îndrept brațul către sud.

— Bizar fenomen, spune el, și căruia savantisimul nostru prieten Pièrre Bellair îi va găsi cu greu o explicație. Până una-alta însă, mă duc să fixez afurisita aia de tablă, altfel îi va trezi pe toți.

— Nu credeți că ar fi preferabil să așteptăm dimineața? Vântul înghețat, prezis de S'Ghami, a apărut deja și o ieșire acum ar putea fi periculoasă...

— Baliverne! Vântul există, fără îndoială, nimeni nu poate nega. În privința zeului, am să cred în el când l-oi vedea și-apoi am la mine revolverul!

Dispare în josul scărilor. Cu piciorul meu scrântit, neputând face nimic altceva, aștept. Mary mi se alătură, sprijinindu-și coatele de balustradă.

— Unde e tata?

— S-a dus să fixeze tabla care...

Oh! Acest țipăt, acest țipăt cumplit, două focuri de armă, un alt strigăt, întrerupt brusc. Mary a ajuns în josul scărilor, surdă la apelurile mele, mă grăbesc, mă precipit, cad aproape zdrobindu-mă de balustradă. Un nou țipăt, unul de femeie, ascuțit, urmat de un fel de gâlgâială pe jumătate articulată, apoi nimic. Mary! Mary! Mă târăsc, sar într-un picior, apoi alerg, uitând de orice fel de durere, ajung la colțul hangarelor, mă împiedic de o masă întunecată, John, cu țeasta pe jumătate smulsă. Mary! Mary! Nimeni nu-mi răspunde.

Atunci, din toate puterile mele, trag mânerul sirenei de alarmă.

PIÈRRE

Nu cred să se fi scurs mai mult de treizeci sau patruzeci de secunde între momentul în care am auzit sirena și cel în care m-am așezat la comanda aerionului meu, având alături pușca și dezintegratorul. Tocmai îmi terminasem de transcris notițele și mă duceam la culcare. Sirenă în plină noapte, asta vrea să însemne atac general sau cataclism. Nu cred în niciun atac, deși mi s-a părut că am auzit focuri de armă, puțin mai devreme. Vântul e năprasnic și înghețat, întocmai cum l-a prezis S'Ghami, iar către sud există un triunghi ciudat, de rouă și cer bleu, la aproximativ șase kilometri distanță, chiar deasupra șirului de urme de la Tarô!

Aerionul aleargă cu toată viteza pe care mi-o permite îndrăzneala, dar vântul de nisip face ca la nivelul solului vizibilitatea să fie aproape nulă. Cu atât mai rău, nu am timp să înalț aparatul, dar știu că nu există niciun obstacol între casa mea și tabără. Frânare

la marginea catastrofei și iată-mă în imediata apropiere a magaziiilor, în colțul cărora se îngheșuie Jack și cei cincisprezece oameni de la mină. Jack e incoerent și cheamă într-una: „Mary! Mary!”, iar când oamenii se îndepărtează, pot să văd la lumina unei lanterne cadavrul lui John, într-o mare de sânge.

Apoi Jack se mai liniștește și pot să-i pun întrebări, lui, căci ceilalți nu știu absolut nimic. John este mort, iar Mary a dispărut după ce țipase. Nicio urmă pe solul tare, deși e posibil ca în foiala lor oamenii să le fi călcat în picioare. Îmi înfig mâna, aidoma unui harpon, în brațul lui Angus McGregor – un scoțian ursuz, pe care nimic nu-l înspăimântă-îl catapultez pe al doilea loc, liber, al aerionului și plecăm, la nivelul solului și cu farurile aprinse, către sud. Sudul de unde vine acest vânt înghețat, care acum s-a mai potolit puțin, sudul dinspre care a venit, fără îndoială, și zeul, fie el ce-o fi, și înspre care a plecat iarăși.

Eu pilotez, Angus observă solul. Înaintăm încet, încercând să descoperim niscai urme. Ceva în stare să smulgă pe jumătate capul unui om, dintr-o singură lovitură, trebuie să fie mare și greu. Triunghiul de cer albastru, în mod cu totul curios, are aerul că se micșorează pe măsură ce ne apropiem. Și, dintr-o dată, Angus strigă: „Acolo! Acolo!”

„Acolo” este un izvor pe care-l cunosc foarte bine și unde vin să se adape fiarele sălbatice. În lumină oblică a farului, decupate în umbre brutale, exista un număr de urme familiare. De asemenea, altele care nu sunt obișnuite decât pentru mine! Mai întâi nu-mi vine să cred, totuși, acolo, în fața ochilor mei, sunt urmele proaspete ale unui enorm antroposaur, adânc întipărite în pământul moale. Apa n-a reușit încă să le umple pe cele mai recente.

Sar jos din vehicul și le examinez mai îndeaproape. Există două serii, una mai veche, îndreptându-se dinspre sud, și alta mai proaspătă, către sud. Alături de acestea din urmă, se află acolo și sânge roșu, sânge omenesc, mult. Mult sânge. N-o vom mai revedea niciodată pe Mary!

Reluăm urmărirea, atât de repede pe cât ne-o permite zborul la rasul solului. Zeu ori antroposaur, monstrul va simți mângâierea unui dezintegrator dat la maximum. Angus este alături, cu arma pregătită. I-am explicat, în câteva cuvinte, ce cred că s-a întâmplat. Un antroposaur viu! Unde pot să se ascundă oare? Am survolat întreg deșertul, de mai multe ori, și n-am văzut nimic. N-are importanță, îi vom regăsi oricum și atunci...

Ne apropiem de zona de cer albastru, zona în care e ziuă, și începem să luăm altitudine. În clipele ce urmează nu-mi pot crede ochilor! Jos, sub triumghiul luminos, deșertul a dispărut; există, în schimb, o stepă de ierburi înalte, un râu (îi cunosc albia fosilă, întretăiată de falii, în zona urmelor de la Tarô), un lanț de munți acoperit de ghețuri, profilat în depărtare, apoi antroposauri și alte animale, dintre care identific unele, după resturile pe care le-am găsit deja. Este o scenă din cretacicul rhalindian târziu! Dar e o nebunie, e imposibil. Accelerez și mai mult, brusc, însă, Angus îmi smulge volanul și facem la dreapta, în vreme ce scoțianul urlă: „Se închide!”

Într-adevăr, se închide! Triumghiul bleu aproape că a dispărut de pe cer, iar deșertul câștigă teren cu fiecă clipă, sub lumina roșie a lui Ghané. Vântul suflă din ce în ce mai puternic, ca și cum aerul rece n-ar mai găsi decât o crăpătură îngustă prin care să se strecoare. Zăresc, tocmai când trece limita, un antroposaur uriaș,

strângând între fălci un lucru însângerat, care altădată purta numele de Mary! Pe jumătate ridicat, cu riscul de a cădea peste bord, smulg dezintegratorul dintre mâinile lui Angus și trag, nimicind în plus și un grup de antroposauri aflați în fața unei colibe mari, din crengi. Coliba ia foc, siluetele se tocesc și totul se termină. Deșertul se închide aidoma unor fălci.

S'GHAMI

Clepsidra indică ora zorilor. Ieșim din grotă unul câte unul, în lumina palidă a zilei născânde. La picioarele falezei s-a îngrămădit nisipul. Iar eu merg, cu fruntea plecată, mohorât și fără speranță.

Strigăte! Ridic privirea. Pe platformă, la jumătatea drumului către tabăra, oamenilor veniți din cer, o siluetă! Maémi! Inima îmi tresaltă de bucurie, apoi se strânge. Maémi este dezonorată! Zeul a refuzat-o și noi, poporul ghuis, ne-am atras mânia lui, norocul o să ne părăsească!

Maémi vine către noi, cu pași lenți, plângând în tăcere. Orblo îi pune întrebări. Ea scutură din cap, n-a văzut nimic, dar a auzit strigăte în tabăra oamenilor veniți din cer, s-au aprins luminile mari, după aceea mașina lui Pièrre și-a luat zborul către sud, în direcția Porții Zeului.

O iau la fugă înspre tabără. Pièrre este acolo, cu un aer trist și furios, totodată, iar Jack stă așezat pe treptele scării și plânge. Ceilalți străini se strâng în spatele meu, tăindu-mi calea, ostili. Șeful cel mânios a fost ucis și Mary a dispărut, cu siguranță e moartă și ea. Mary? Mary a fost aleasă! Încerc să le explic ce mare onoare li s-a făcut și că șansa le va surâde de-acum înainte, dar ei răcnesc în limba lor barbară și, dacă n-ar fi Pièrre acolo, m-ar sfâșia, fără îndoială.

Pièrre mă ia de braț, mă duce într-una din camerele lor și-mi spune că nu există niciun zeu, nimic, doar o fiară inteligentă ivită din alt timp și că Mary a fost devorată de aceasta! Nu-l cred! Mary, moartă, și peste puțină vreme Maémi...

PIÈRRE

Tocmai i-am explicat lui S'Ghami ce s-a întâmplat, dar nu m-a crezut. Am să le explic și tovarășilor mei, deși mi-e teamă că nici ei nu mă vor crede. Nu am fotografii, nimic pe care să li-l arăt! Și totuși, sunt sigur că am pătruns adevărul. După spusele lui S'Ghami, zeul revine cam la fiecare zece generații odată, ceea ce echivalează cu vreo trei sute de ani ciclul, după maniera în care înțeleg ghuishii generațiile. Trei sute de ani! Ciclul de conjuncție al celor trei planete exterioare și al lunii este de 297 de ani! Sunt prea apropiate cifrele pentru a fi o coincidență și, de altfel, S'Ghami mi-a vorbit odată despre timpul sacru când zeii se adună pe cer.

Ne aflăm la marginea extremă a Galaxiei. Un autor din secolul XX, Bertram Chandler, care a scris o serie de romane de anticipație petrecându-se în această zonă, pretindea că la marginea Marelui Vid țesătura spațiului-timp este mai slabă decât în apropierea centrului Galaxiei și că acolo se poate întâmpla orice. Cred că avea dreptate. Cred că la fiecare 297 de ani, sub influența atracției combinate a celor trei planete exterioare și a lunii, această țesătură se sfâșie într-un punct al planetei Rhalinda și astfel prezentul este pus în legătură cu vârstele revolute. Iar aceste vârste sunt perioada glaciară de la sfârșitul cretacicului rhalindian, era antroposaurilor! Vântul înghețat este o masă de aer rece care împinge aerul cald actual înaintea lui.

Cum satul este la nord de zona sensibilă și cum nu există, în toate celelalte direcții din jur, decât deșert, pe aproape 1.500 de kilometri, sosirea zeului este anunțată de un vânt de sud, un vânt înghețat de sud, bun să trezească imaginația băștinașilor primitivi. Probabil că vreun antroposaur împins de curiozitate se îndreaptă către nord (există, fără îndoială, și alții, care o iau în alte direcții, dar pe aceia nu-i întâlnește nimeni, niciodată) și astfel dă peste indigeni. Cum s-a născut ritul ofrandei miresei nu știu și în mod sigur nici nu voi ști vreodată. Tot astfel cum nu voi ști ce instinct indică antroposaurului sfârșitul cronoclasmului și faptul că e timpul să se întoarcă pe domeniul său. Aceste incursiuni urcă foarte departe în timp, după cum o dovedesc urmele pe care le-am găsit deasupra uneltelor de silex din paleolitic. Și oare câte fete, plecate pline de veselie sau de gravitate să se căsătorească cu un zeu, și-au găsit moartea între fălcile unui antroposaur?

Peste trei sute de ani, dacă vom mai fi încă pe această planetă, descendenții noștri vor fi pregătiți. Nu ne putem gândi să invadăm trecutul pentru a-i distruge pe antroposauri. Sau o vom face? Ar fi curios ca noi să fim cauza dispariției lor, foarte aproape în timp de această perioadă pe care am întrezărit-o în cuprinsul triumfului. Poate că trupul lui Mary conținea și germeni care, inofensivi pentru ea, vor cauza - au cauzat - un fel de ciumă antroposauriană, Marea Moarte. Nu știu. Oricum, putem încercui punctul în care se produce ruptura cu o împrejmuire de netrecut. Și putem, de asemenea, să încercăm să le explicăm cu răbdare, ghușilor, că zeul lor nu este altceva decât un monstru din trecut.

S'GHAMI

Cu puțină vreme în urmă, Maémi s-a aruncat din înaltul falezei, nevoind să supraviețuiască rușinii și să ducă o viață de paria. Am încercat să îi mut gândurile de la o așa faptă, i-am propus să plece cu mine, pe o corabie a neguțătorilor din Nébo. Dincolo de mare, unde nu ne-ar cunoaște nimeni. N-a vrut însă. Atunci i-am dezvăluit ceea ce Pièrre mi-a explicat și eu nu pot să accept încă, deși el nu m-a mințit niciodată. Nici ea n-a crezut în povestea asta fantastică. Am condus-o până în înaltul Stâncii Negre și i-am ținut mâna într-a mea, până ce s-a hotărât. Astă seară o voi îngropa și, dacă preoții nu vor fi de acord, eh! Ce-mi mai pasă acum de viață!

După zisele lui Pièrre, Maémi și Mary au murit degeaba. Ar fi prea groaznic și prefer să cred că noi am păcătuit, că zeul și-a întors fața de la noi, pentru a-i favoriza pe oamenii cerurilor. Dar păcatul nostru neștiut trebuie să fi fost foarte mare, pentru ca în loc de Maémi cea frumoasă, Mary, biata Mary, fiica cerului, cu pielea roză ca de pește, să fie aleasă de *Zeul-pe-care-l-aduce-vântul* !

SFÂRȘIT

MIHNEA MOISESCU

CRÂMPEIE DIN
VIAȚA
UNUI TIMPONAUT⁴

⁴povestire din vol. Intoarcere pe țărmul dispărut - ed. Albatros 1975

Știi că nu-mi plăceau vorbele mari. Te asigur că nici astăzi nu le folosesc decât cu maximă prudență și numai atunci când sunt convins că doar prin ele se exprimă integral adevărul, adică atunci când, de fapt, încetează de a mai fi „vorbe mari”. Și dacă-ți spun acum că ești singurul om în fața căruia aș putea să-mi deschid cu adevărat inima, să știi că fraza asta romanțios-desuetă cuprinde cel mai pur adevăr.

În treisprezece ani, cât ai fost plecat, n-am mai reușit să-mi fac un prieten ca tine. Poate că sunt omul unei singure prietenii, așa cum am convingerea că sunt omul unei singure iubiri...

Dacă am încercat? Nu o dată! Poate că am încercat chiar prea insistent să-mi fac alți prieteni... Și de aici nereușita. Probabil că, în parte, a fost vinovată și meseria mea... Dar acum, toate astea nu mai au nicio importanță, din moment ce tu te-ai întors și deci am în fața cui să-mi deschid sufletul, fără să mă tem că voi cădea în ridicol...

Desigur! O parte din întâmplările pe care le vei afla a trebuit să le relatez și diferiților șefi. Am raportat, făcând efortul de a păstra acea obiectivitate și luciditate științifică în spiritul cărora am fost atât de insistent educați noi, timponauții. Și tu, ca astronaut, cunoști bine această educație, dar, crede-mă, în cazul nostru ea a fost cu mult mai severă. Și e normal dacă

ne gândim că, în expedițiile cosmice, voi sunteți însoțiți de „mașini cugetătoare”, capabile să vă trezească oricând din beția unei erori, pe când noi nu putem lua în călătorii niciun fel de aparatură. S-au construit câteva analizoare și înregistratoare care să ne însoțească, și pentru că, după cum știi, fiecare timponaut este propriul său vehicul, s-a încercat o maximă miniaturizare. Și s-a reușit. Toate aparatele acelea aveau misiunea să facă o analiză cât mai obiectivă a lumii în care poposeam și să înregistreze diferite aspecte ce ni se păreau esențiale. Astfel, „elementul subiectiv”, care poate să apară în relatările timponautului, urma să fie cenzurat. Dar înregistrările se ștergeau complet din memoria aparatului, pe drumul întoarcerii. „Dezintegrarea temporală”, fază prin care se trece în lansare ca și în recuperare, are acest efect. Creierul uman s-a dovedit iarăși net superior aparatelor. E adevărat că după șocul „dezintegrării temporale”, suferit la întoarcere, timponautul uită și el tot, sau aproape tot ce-a văzut pe parcursul călătoriei. Amnezia e însă trecătoare. După o zi, sau după câteva ore doar, amintirile încep să se închege, mai întâi fragmentar, apoi într-o unitate coerentă. Sunt momente extraordinare! Trăiești acut senzația că în creierul tău renaște o lume necunoscută, pe care parcă abia atunci o vezi pentru prima oară cu adevărat. Să știi însă că și această forță de regenerare e limitată. Cam după cincizeci de călătorii apare „criza”, manifestată prin prelungirea perioadei de amnezie. În epoca de pionierat a călătoriilor temporale, acum doisprezece ani, s-au petrecut câteva accidente grave, fiindcă nu s-a ținut cont de limita de rezistență a creierului și unii timponauți și-au continuat activitatea și după apariția crizei. S-a ajuns astfel să li se provoace

chiar o amnezie totală, nevindecabilă. Trei dintre ei au suferit „accidentul cel mare” chiar în timpul călătoriei. Au uitat, pur și simplu, cine sunt și au rămas, s-au pierdut în lumea trecutului în care coborâseră. Îți dau toate aceste informații, ca să poți înțelege mai bine ceea ce am să-ți povestesc. Să știi că nu numai tu, care ai lipsit de pe Pământ cincisprezece ani, adică exact perioada în care s-a dezvoltat știința „călătoriei în timp”, cunoști foarte puține lucruri despre meseria noastră. Opinia publică este informată cu o extremă zgârcenie. De asta S-au născut tot felul de legende, unele prezentându-ne ca pe niște „supraoameni”. Fenomenul s-a repetat, dealtfel, în decursul istoriei, sub diferite aspecte. Atunci când meseria ta abia devenea o realitate, cosmonauții erau socotiți și ei, de mulți, un fel de „supraoameni”. Poate că asprimea selecției a generat această părere. Ei bine, în cazul nostru, al timponauților, selecția e cu mult mai severă decât în cazul primilor cosmonauți, pentru că, în afara calităților fizice și psihice pe care trebuiau să le aibă ei, mai e necesară o anumită „predispoziție” a organismului, deosebit de rară: capacitatea de a se „dezintegra temporal” o are un număr foarte resitrâns de oameni. Ca să-ți faci, cât de cât, o idee, află că numai eu am fost selecționat dintre douăzeci și patru de mii de candidați voluntari. Și nici acum n-am habar cu ce se deosebește organismul meu de al tuturor celorlalți! În aceste condiții și ținând cont de faptul că numărul de călătorii pe care poate să le facă un timponaut este limitat, nu-i de mirare că am fost și suntem foarte puțini cei care practică această meserie. La ora actuală există un, singur „Centru” pe tot Pământul, cu numai patruzeci și trei de timponauți. Ar fi deci de înțeles de ce mulți ne socotesc un fel de

„supraoameni”...

Ce cred eu? Hm... Recunosc că am trăit – și nu o dată – beția orgoliului de a fi unul dintre puținii „aleși” și am avut convingerea că numai eu, „stăpânul timpului”, pot să-mi dau seama ce este cu adevărat prețios într-o viață, că numai eu pot să judec, cu deplină obiectivitate, oamenii și faptele lor, pentru că perspectiva timpului, fie și a „timpului negativ”, adică a trecutului, conferă puterii mele de judecată valențe deosebite, de care sunt lipsiți toți ceilalți. E un sentiment al detașării, pe cât de măreț și amețitor în perioada activității noastre, pe atât de chinuitor atunci când suntem nevoiți să ne pensionăm, să ne reintegrăm unei vieți „banale”. Se pare că această reintegrare este un proces deosebit de dramatic, pe care unii l-au sfârșit în mod lamentabil: fie prăbușindu-se în prăpastia singurătății depline, în care încearcă să re trăiască la nesfârșit amintiri din timpul călătoriilor temporale, fie pierzându-și, pur și simplu, mințile. Desigur, astea au fost „cazurile limită”, dar nici ceilalți, care aparent au reușit să se „reintegreze”, nu prea sunt, după câte știu, fericiți. Asta probabil pentru că nu pot totuși să reîncepe să guste „bucuriile obișnuite”. Deși la „pensionare” cei mai mulți dintre timponauți sunt încă tineri, nu mai reușesc nici măcar să se îndrăgostească, atât de puternică rămâne obsesia meseriei practicate. Eu cred că dacă s-ar putea îndrăgosti, reintegrarea în viața obișnuită ar fi totală, sau aproape totală, ar deveni o reintegrare de esență și nu una, în bună parte, formală. Pot să fac această afirmație pentru că...

Dar despre asta am să-ți vorbesc puțin mai târziu... Să știi că, mai ales în ultimul an, când am trecut de

ceade a treizecea călătorie temporală, gândul la viața care mă așteaptă după pensionare mi-a dat târcoale tot mai insistent. Căutam să mă conving că eu voi reuși să depășesc „criza” și să redevin un „sociabil”. Dar, din păcate, nu prea reușeam! Îmi dădeam seama că criteriile mele de judecată asupra valorii și nonvalorii, asupra esențialului și neesențialului, asupra fericirii și nefericirii suferiseră mutații ce mi se păreau ireversibile și, ceea ce e și mai grav, mi se părea că noua mea optică asupra vieții va rămâne absolut neconciliantă față de „optica obișnuită”. Psihatrii susțin că aceasta e boala noastră profesională, o gravă dereglare psihică, o ciudată formă a unui complex de superioritate. Am fost de la început convins că aveau dreptate, și de asta am făcut toate eforturile ca să lupt împotriva bolii. Îmi repetam că viața poate fi privită din diferite unghiuri, ceea ce duce, inevitabil, la criterii de judecată deosebite care, într-un anumit fel, au fiecare valabilitate. Îmi spuneam că dacă unghiul din care neobișnuita mea meserie mă făcea să privesc viața ar redeveni cel obișnuit, aș reuși, cu timpul, să judec iarăși totul după „criteriile cotidiene” și astfel să depășesc criza neadaptabilității ce știam că mă pândește la pensionare. Dar încercările mele de autoliniștire nu prea aveau efect. Căpătasem convingerea că numai dacă o mare „pasiune obișnuită”, o pasiune dintre cele care zguduie sensibilitatea sau conștiința „oamenilor obișnuiți”, ar reuși să mă stăpânească, aș putea spera la „reintegrare”. Lucrul mi se părea însă imposibil! Credeam că nicio pasiune nu s-ar mai fi putut naște din pricina obsedantei mele meserii. Și totuși...

Ți-am vorbit despre boala noastră profesională, despre complexul de superioritate care ajunge să pună

stăpânire pe noi, fiindcă a constituit și constituie încă o mare problemă. Deosebit de grav e faptul că „boala” nu are efecte numai asupra psihicului timponauților, în sensul unei rupeți de colectivitate, în sensul unei crize de neadaptabilitate, ci alterează, într-o măsură diferită, de la caz la caz, puterea de obiectivizare atât de necesară studierii epocilor din trecutul omenirii în care călătorește. Complexul de superioritate se manifestă câteodată nu numai în legătură cu contemporanii, ci și cu istoria însăși. Unii timponauți capătă convingerea că numai ei pot să judece cu adevărat o epocă sau un marcant personaj istoric. Iată motivele pentru care în relatările lor de după călătorie apare o notă nedorită de subiectivism, uneori deosebit de puternică. Cu câțiva ani în urmă a existat cazul unui timponaut atât de intens marcat de complexul de superioritate, încât studierea „pe viu” a istoriei devenise pentru el un mijloc de „demitizare” a marilor personalități. Știi, cred, ce înseamnă acest fenomen, pentru că, de-a lungul timpului, a apărut nu o dată...

Exact! În artă. Și mai ales în literatură. Din dorința de a „reumaniza” diferite personalități istorice, care deveniseră în conștiința maselor mai mult simboluri decât oameni, adevărate mituri, unii scriitori s-au apucat – bazându-se, într-o măsură mai mare sau mai mică, pe date reale – să îmbrace „portretul schematic” al eroului cu slăbiciuni și frământări „cotidiene”. Uneori, atunci când talentul creatorului era cu totul deosebit și când echilibrul artistic dintre „esențial” și „particular” sau chiar „neesențial” se păstra, rezultatele artistice au fost valabile. Dar, în multe alte cazuri, „demitizarea” a însemnat pulverizarea personalității eroului așa cum se cristalizase ea, de-a

lungul timpului, în conștiința oamenilor. Și „marele public” a refuzat, adesea cu indignare, portretul propus, „umanizarea” părându-i-se nu un proces care să-l apropie sufletește de eroul favorit, ci o adevărată denigrare a personalității admirate. Poate că aici intervenea și necesitatea eternă a omului de a crede în exemplul unor „eroi esențializați”, necesitatea de a-și crea mereu mituri. Chiar și în epoca noastră se nasc mituri, chiar dacă nu ne dăm seama „sau nu vrem să le recunoaștem ca atare, se nasc mituri nu din neștiință, ci chiar din evoluția științei. Necesitatea de a crede în „mitul eroului” există și astăzi, poate chiar mai puternică decât altădată, fiind legată de însăși aspirația spre perfecțiune a omului. De asta încercarea de „demitizare” a unor personalități istorice devenite „eroi”, pe care se apucase să o facă timponautul de care-ți vorbeam, era nu numai un act inutil, dar și nociv. Protestele au început să se audă cu o vigoare crescândă, creând un adevărat curent de opinie defavorabil timponauților și dând „apă la moară” istoricilor care pretind că observațiile noastre „pe viu” nu pot avea o reală valoare științifică, atât din cauza inevitabilului subiectivism și a limitării ariei de cunoaștere, cât și a fascinației exercitate asupra noastră de evenimente care, din perspectiva istoriei, sunt neesențiale. Conducerea grupului de timponauți a încercat să-l tempereze pe „demolatorul de eroi”, dar fără folos. În numele unui adevăr în care credea, desigur, el a continuat să facă cunoscute public slăbiciuni, vicii, greșeli ale diferitelor personalități istorice. Complexul lui de superioritate căpătase forme acute, în așa măsură încât se socotea singurul „judecător cinstit și obiectiv al Istoriei”. În cele din urmă a trebuit să fie scos din rândurile timponauților

și, în același timp, i s-a interzis să mai participe la adunările publice unde ar fi putut continua „opera” sa de „demitizare” a personalităților pe care le cunoscuse, în mod direct, în anumite momente ale vieții lor. În felul acesta, omul care își făcuse un adevărat viciu din plăcerea de a dărâma înaltele socluri ale eroilor istorici, a fost, în mare măsură, neutralizat...

Dacă s-a încercat să pătrundem și în viitor? Hm... Cum îți imaginezi că o astfel de tentație ar fi putut fi evitată?! Dorința de a călători în viitor a fost deosebit de puternică în perioada de început a meseriei noastre, atât de puternică, încât s-a ajuns chiar la accidente tragice. Pentru că viitorul a refuzat să se lase „pătruns”! Atunci când direcția de lansare pe axa timpului era pozitivă, adică spre viitor, „dezintegrarea temporală” nu se producea... Dintr-o ambiție pe care astăzi o socotim dementă, doi timponauți și unul dintre savanții coordonatori s-au încăpățânat să spargă „carcasa viitorului”, mărink forța de șoc a lansatorului. Și „dezintegrarea temporală” s-a produs, dar, numai după câteva minute, pe fotoliile de recuperare au apărut trupurile neînsuflețite ale experimentatorilor, strivite, uscate, de parcă s-ar fi izbit, cu o viteză fantastică, de un zid... Au fost ultimele încercări de acest gen și foarte mulți oameni cu bun simț nu s-au sfiit să afirme că sunt mulțumiți de eșec, deoarece cunoașterea viitorului, spre deosebire de cea a trecutului, ar putea deveni un act nociv, prin crearea unei psihoze care, la rândul ei, ar ajunge un puternic factor perturbant în viața individuală și socială chiar, producând poate dereglări catastrofale pentru urmașii noștri. Există și o teorie în legătură cu imposibilitatea

de a pătrunde în viitor, teorie care pornește de la faptul că în călătoriile (temporale nu e folosit niciun vehicul ce-ar putea fi „neutru” față de timp, neutralizând astfel și omul din el. Vehiculul e propriul nostru trup, și în trupul acesta e adunată experiența speciei, a întregii vieți chiar, de la apariția ei pe Terra. Deci trupului omenesc, implicit celui al timponautului, îi este „cunoscută” o uriașă traiectorie de „timp negativ”, adică de trecut, dar absolut nimic din traiectoria „timpului pozitiv”, a viitorului. De aici posibilitatea de a călători pe drumul „cunoscut” al trecutului și imposibilitatea de a pătrunde în viitor...

Da, sunt de acord cu tine că ar fi plicticos să știu ce mi se va întâmpla peste doi sau zece ani, sau chiar să știu precis ce se va întâmpla cu nepoții mei. Desigur, orice om, care merită cu adevărat această denumire, își leagă acțiunile, adică prezentul, de un viitor pe care și-l imaginează, spre care aspiră. Altfel viața omului ar fi lipsită de cel mai esențial punct cardinal, ar fi mereu o „navă în derivă”, aruncată într-o parte sau alta de valurile succesive ale clipelor prezente. Da, mă interesează viitorul, atunci când socotesc că sunt capabil să mi-l imaginez și să-i pun temelii. Interesul acesta – în care intervine, cred, și o doză din pasiunea eternă a omului pentru inedit, pentru aventură chiar – generează una dintre satisfacțiile esențiale ale vieții, devine unul dintre cele mai puternice motoare ale progresului. Oare călătoriile în „timpul pozitiv” n-ar reduce simțitor această satisfacție prin cunoașterea concretă a ceea ce va fi?! Și poate că o altă formă a primitivei credințe în „destinul implacabil” ar începe să ne sufoce spiritual...

Da, da... Recunosc... Felul acesta de a judeca poate să fie determinat de limitele puterii noastre de înțelegere și de factori sentimentali, deci, în esență, subiectivi. Probabil că problema ar putea fi privită și din alt unghi, obținându-se o altă rezolvare... Poate cea adevărată. Dar, deocamdată, eu rămân ferm la punctul meu de vedere... pentru că sunt prea puternic atașat de el. E un atașament la care n-aș renunța fără să fiu profund nefericit...

„Nefericit”... Hm... Dar acum sunt altfel? Cred chiar că termenul e prea sărac ca să exprime ceea ce simt... Tu ai să mă înțelegi, sunt sigur că ai să înțelegi când am să-ți povestesc... când am să-ți spun povestea Irei... Povestea Irei și a mea...

Ira a intrat în rândul timponauților cam odată cu mine și o bună parte din cursurile de pregătire le-am făcut împreună. În timpul cursurilor ne vedeam zilnic, iar după aceea, când începusem să ne practicăm meseria, destul de des. Dar, aproape trei ani, Ira n-a fost pentru mine decât o colegă ale cărei reale merite profesionale eram oricând gata să le recunosc. Nu-i înțelegeam pe tovarășii mei, atrași de „farmecele” Irei ca niște fluturi de o flacără. Nu-i înțelegeam, pentru că eu am socotit-o, timp de aproape trei ani, lipsită complet de feminitate. Mi se părea prea fermă, dură chiar, și această trăsătură de caracter socoteam că e vinovată de înăbușirea feminității. Asistam, cu un ușor sentiment de dispreț, la suferințele „fluturașilor îndrăgostiți”, care-și ardeau pe rând aripile apropiindu-se de „flacăra rece” numită Ira. Cu timpul, între mine și Ira a apărut un fel de încordare, căreia, negăsindu-i o explicație logică, i-am spus „antipatie instinctuală”. Știi, mania de a eticheta stările de spirit, chiar și pe cele personale, apare cam la toți timponauții...

Dacă nu m-am grăbit punând această „etichetă”?

Dacă nu mă înșelam singur?

Nu, nu cred... Pe atunci antipatia mea era reală, atât de reală, încât de la o vreme am început să-i găsesc Irei și unele lipsuri profesionale... Trebuie să știi că fiecare timponaut devine specialist într-o anumită epocă istorică, pentru care simte o atracție deosebită și pe care o vizitează cu mai multă insistență. Tendința aceasta a fost încurajată în mod deliberat, mai ales în ultimii ani, pentru că astfel se poate obține un sondaj istoric în profunzime. Preferințele Irei s-au îndreptat însă mai mult spre un „fenomen istoric” decât spre o epocă, deși „vrăjitoria” și celebrele „processe ale vrăjitoarelor” s-au petrecut mai ales în perioada feudalismului. În ironiile răutăcioase ale „îndrăgostiților respinși” se făceau cu plăcere asociații între Ira și vrăjitoarele evului mediu, care o interesau atât de mult. Interesul acesta era însă perfect justificat și fenomenul merita, într-adevăr, să fie studiat pentru că a constituit una dintre „marile absurdități” ale istoriei.

Timp de secole, Europa și America chiar au trăit sub psihoza demonismului, psihoză ce te trimite cu gândul la titlul unei celebre gravuri a lui Goya: „Somnul rațiunii zămislește monștri”. Paradoxal e faptul că „processele vrăjitoarelor”, niște sinistre farse judiciare, au atins punctul culminant tocmai în perioada de mare elan a Renașterii. Ținând seama de aceste elemente, trebuia să recunosc că interesul Irei față de fenomen era justificat. Socoteam însă că pasiunea pe care o pune în cercetări căpătase un aspect criticabil, pentru că avea o puternică tentă sentimentală.

După una dintre călătoriile ei temporale, Ira mi s-a părut schimbată. Știa să-și mascheze stările sufletești, totuși am sesizat apariția unor fisuri în „platoșa” ei de

fermitate. Și poate că prin fisurile acelea am început să o văd pe adevărata Ira. Se întorcea dintr-o călătorie făcută în Germania de pe la începutul secolului al șaptesprezecelea. Asistase la arderea pe rug a șaizeci de „vrăjitoare” și a unui număr de cincisprezece copii între nouă și doisprezece ani, copii pe care judecătorii îi declaraseră „vânduți diavolului” și al căror suflet, după opinia lor, nu putea fi eliberat din ghearele Satanei decât prin arderea trupurilor. În relatarea pe care a făcut-o în fața grupului de timponauți, relatare echivalentă cu un raport oficial, Ira s-a străduit să evidențieze, cât mai obiectiv, acele elemente care aveau o valoare științifică generalizatoare pe plan istoric. Și a reușit. Dar a rostit și câteva fraze într-un „stil” aparte, cu o nuanță deosebită în glas, o nuanță pe care ceilalți cred că n-au sesizat-o. A repetat chiar de trei ori, aproape identic: „Și strigătele copiilor, ale căror trupuri începuseră să fie mistuite de flăcări, au făcut să amuțească vuietul mulțimii adunate în marea piață a orașului. Și când glasurile s-au topit pentru totdeauna, s-a lăsat o liniște atât de adâncă, încât piața părea înțesată de statui, nu de ființe vii”. Frazele acestea, felul în care fuseseră rostite, m-au ajutat să-mi dau seama cât de puternic impresionată fusese Ira. După ce adunarea a luat sfârșit, s-a grăbit să se facă nevăzută. A trebuit să o caut o bună bucată de vreme. Am găsit-o într-un colț dosnic al parcului. Între două boschete de pe malul unui lac. Nu m-a auzit apropiindu-mă. Stătea pe un bolovan, cu privirea fixată pe un punct nedefinit. Trăsăturile feței, de o perfecțiune care uneori mă enervase, erau acum răvășite. Căpătase în clipele acelea ceva din înfățișarea unui copil speriat și neputincios în fața unei bănuite, necunoscute amenințări. Mi-am dat astfel pe

deplin seama ce efect avusese asupra ei ultima călătorie temporală și m-am simțit dator să-i spun că ar fi bine să amâne cât mai mult noua călătorie proiectată. Ira a reușit să se stăpânească; trăsăturile feței și-au recăpătat perfecțiunea și în privire i-a reapărut sclipirea aceea metalică, care mă indispunea... „Am depășit de mult vârsta când aveam nevoie de sfaturi!” mi-a replicat. Prima mea pornire a fost să-i întorc spatele. Dar n-am făcut-o. Știam că bravează, că e obligată să braveze ca să o ascundă pe Ira pe care o zărisem mai înainte. Dar, lipsit de tact cum sunt uneori, n-am găsit să-i vorbesc despre nimic altceva decât despre regulamentul care prevede că atunci când timponautul, simte că a fost puternic impresionat de anumite întâmplări petrecute pe parcursul unei călătorii temporale, trebuie să sisteze orice deplasare în trecut și să se prezinte în fața comisiei de psihiatri. Ira mi-a plătit imediat stupiditatea, replicându-mi caustic: „Mulțumesc pentru sfaturi, dar ai uitat, probabil, că, în timpul cursurilor de pregătire, luam întotdeauna calificative mai mari decât tine la «Regulament»”. Hotărât să plec, am făcut câțiva pași, dar m-am oprit apoi și m-am trezit strigând aproape, cu o voce de nerecunoscut: „Încerc să te ajut, nu înțelegi?! Poate că nici tu nu-ți dai pe deplin seama cât de impresionată ai fost de arderea copiilor acelor pe rug”.

Ira m-a fixat, un timp, cu o privire profund uimită, apoi trăsăturile feței i s-au răvășit iarăși și a rostit, silabisind aproape cuvintele: „Strigătele copiilor sfâșiau aerul pieței... S-au stins pe rând, după ce deveniseră slabe ca niște băței îndepărtate de aripi... Și-aș fi putut interveni... Aș fi putut salva copiii... Pentru mine ar fi fost un lucru atât de simplu... Atât de simplu...”

Vezi, țin minte fiecare cuvânt al ei de atunci. Țin minte perfect și tot ce i-am spus eu. Am încercat să o conving că a procedat exact cum trebuia, că în niciun caz n-ar fi avut dreptul să acționeze. „Da... Regulamentul... a gemut vocea Irei. Legea numărul unu, înțeleapta înțeleptelor... Dar poate inumana lege a celei mai avansate, societăți urmane”. „Știi foarte bine că alegea neintervenției este strict necesară! Am replicat. Știi că ea ne cenzurează acele porniri sentimentale care ar putea deveni periculoase. Știi doar!”

Ira m-a ascultat cu un fel de buimăceală pe chip, de parcă atunci auzea pentru prima oară tot ceea ce-i spuneam. Apoi a șoptit: „Știu? ... Da... știu...”

Dar țipetele copiilor dintre flăcări... Și liniștea din piață... Și eu care...” Vocea i s-a stins, ca apoi, brusc, toată comportarea ei să se schimbe. A sărit în picioare și mi-a spus cu un glas înghețat: „Acum du-te și raportează! Poate chiar asta ai urmărit. Știu foarte bine că nu-ți sunt simpatică și... recunosc... nici tu mie. Du-te și raportează! Doar așa prevede regulamentul! Și un timponaut perfect ca tine nu calcă niciodată «litera regulamentului»!”

Am plecat în grabă, nu pentru că m-aș fi simțit jignit, dar îmi dădeam seama că prezența mea devenise, în clipele acelea, insuportabilă Irei. Știam foarte bine că ar fi trebuit să raportez. Regulamentul prevede că atunci când un timponaut observă la un tovarăș de-al său o stare psihică cât de cât anormală, are obligația să raporteze. Totuși... am păstrat tăcere. Atitudinea mea a șocat-o, desigur, pe Ira. Vedeam asta din privirile scurte pe care mi le arunca atunci când ne întâlneam întâmplător. Nu ne-am mai vorbit multă vreme. Dar, de la un moment dat, privirile noastre și-

au găsit un limbaj al lor. Exista între noi o anumită taină, o anumită complicitate, care, chiar dacă nu recunoșteam nici față de mine însumi, îmi făcea plăcere.

La prima sesiune științifică, Ira a susținut cu vehemență ideea că menirea timponauților n-ar trebui să fie doar aceea de a verifica veridicitatea faptelor istorice cunoscute, sau de a sesiza „atmosfera” unui anumit moment din trecut.

„Toate aceste lucruri, spunea ea, le-au făcut și istoricii pe baza unei participări directe la anumite evenimente, sau folosind cele mai felurite documente. Desigur, avem obligația să cenzurăm notele de subiectivism care apar în relatările lor, totuși socotesc că nu acesta ar trebui să constituie scopul nostru esențial. Oamenii de astăzi pot înțelege, în mare măsură, cauzele, chiar cele intime, care au determinat un eveniment istoric, pot reconstitui imaginativ o anumită atmosferă din trecut, dar e greu, mult mai greu să înțeleagă, în profunzime, psihologia strămoșilor noștri de acum cinci sau șase sute de ani și mai ales să înțeleagă anumite sentimente ale lor, complet străine omului de astăzi, cum ar fi, de pildă, cele generate de „teroarea demonismului”. Dacă am reuși ca noi, timponauții, să pătrundem în esența sentimentelor trăite de strămoși, a unor sentimente necunoscute nouă, cred că am îmbogăți știința istoriei cu o ramură foarte importantă și originală. Poate că meseria noastră s-ar apropia de artă „de literatură îndeosebi, dar asta ar constitui un merit, nu o carență”.

Ideile Irei au stârnit discuții furtunoase. Mulți socoteau propunerea ei „o utopie semiinfantilă”. Alții destui, o găseau însă demnă de toată atenția. Consiliul

de conducere a luat în cele din urmă o hotărâre în această privință. S-a declarat de acord ca timponauții să studieze, atunci când aveau posibilitatea și socoteau că merită, și acele sentimente ale strămoșilor care, pentru vremea noastră, pot fi socotite „fosile”. Ira a fost deosebit de bucuroasă. Înțelegeam de ce, poate mai bine ca oricine. Eram convinși că ea nu se va mulțumi însă numai cu studierea „sentimentelor fosile”, ci va încerca chiar *retrăirea* lor, pentru că și atunci când asistase la arderea copiilor trăise aceleași sentimente ca o parte măcar din mulțimea adunată în piață. Înainte de a pleca în noua călătorie temporală, Ira m-a căutat și mi-a mulțumit, fără să specifice pentru ce. Am rugat-o să fie prudentă, să nu se lase prea puternic fascinată de „sentimentele dispărute”. Drept răspuns, mi-a zâmbit numai, dar un zâmbet cum nu mai văzusem, un zâmbet pe care n-am să-l pot uita niciodată...

Trecuseră mai multe zile de la plecarea Irei, zile în care m-am interesat de zeci de ori dacă legătura dintre ea și Centru se păstra. Primeam mereu același răspuns afirmativ și nu-mi păsa de ironiile ce începuseră să se facă pe socoteala mea. În fiecare zi exista o oră pe parcursul căreia Centrul întrerupea legătura cu Ira. În ora aceea stăteam cu inima înghețată și nu o simțeam bătând din nou decât atunci când, după exact șaiszeci de minute, becuțul roșu de sub numele Irei, aflat pe un panou al Centrului, se reaprindea. Becuțul acela era singura legătură cu Ira, unica formă de comunicare dintre ea și noi...

Ai dreptate! Despre asta nu ți-am vorbit! Ora de întrerupere a legăturii Centrului cu cei aflați în misiune, care diferă de la un timponaut la altul, este încă strict obligatorie, constituind perioada de reacumulare a

energiei necesare recuperării celui plecat. Timponauții au dat acestei ore felurite denumiri: „ora desprinderii totale”, sau „ora integrării depline”; „ora inimii” sau „ora emoțiilor pure” și câte altele... Ira i-a spus „ora adevărului”, pretinzând că, în cele șaiszeci de minute, timponautul, aflat într-o lume străină, se întoarce mai mult spre el însuși, reușind să se judece mai profund și mai obiectiv, reușind să se cunoască mai bine. Mi-a plăcut această denumire și am adoptat-o, deoarece exprima și stările mele sufletești din perioada întreruperii legăturii cu Centrul. Desigur că și toate celelalte denumiri au izvorât din sentimentele trăite de timponauți. Și să știi că stările sufletești din „ora adevărului” sunt foarte complexe: o teamă surdă, poate ceva din teama atavică a animalului rătăcit de turmă, se amestecă cu plăcerea excitantă ce ți-o poate crea pericolul necunoscut pe care ar trebui să-l înfrunți absolut singur, fără ajutorul „minunilor” timpului nostru, de fapt, eterna plăcere a „aventurii nude”. Pentru că în „ora adevărului” nu numai că nu te mai poți transfera în timp, dar nu mai beneficiezi nici de „pierdeaua antivideo”, cu care devii invizibil, nu mai poți zbura nici pe „perna” de antigravitoni, și nici nu poți lansa razele hipnotice, capabile să adoarmă instantaneu orice agresor. Toate aceste „minuni” sunt generate de mica „plasă de păianjen” pe care fiecare timponaut o poartă sub pielea creștetului. „Plasa”, de fapt un fel de antenă, extrem de fină, leagă trupul nostru de Centru. Prin ea se face transferul, prin ea devenim invizibili și putem să zburăm sau să lansăm razele hipnotice. Datorită multiplelor funcționalități ale „plasei”, i s-a dat, de către timponauți, o denumire care a devenit aproape oficială. I s-a spus „Dădaca”. Dar, atunci când legătura cu Centrul e întreruptă,

„Dădaca” nu mai are nicio putere. În „ora adevărului” ne trezim „cu mâinile goale” în fața eventualelor pericole și trăim o emoție... Cum să-ți spun... nu neapărat intensă, ci fascinantă prin nuanțele, prin „misterul” ei... E o emoție ce devine un fel de plăcere aproape vicioasă și nu cred că am fi prea fericiți dacă „ora adevărului” ar dispărea... Așa cum ți-am povestit, mă duceam de mai multe ori pe zi să privesc lumina beculuțului roșu de sub numele Irei, ochiul acela cu strălucire constantă care îmi repeta parcă, încurajator: „Se va întoarce... Se va întoarce”. Dar, într-o dimineață, becul s-a stins! Și „ora adevărului” pentru Ira începea abia spre seară. S-a stins, și a continuat să rămână așa; zadarnic mai speram noi, cei adunați în sala de recuperare, într-o „minune”. Conform regulamentului, la două ore după o întrerupere neprevăzută a legăturii cu un timponaut aflat în misiune, trebuie trimisă pe urmele lui o „expediție de salvare”. Termenul e cam pompos, pentru că astfel de „expediții” au fost formate întotdeauna dintr-un singur om.

În mod logic – o logică bazată pe toată experiența de până atunci – stingerea beculuțului din dreptul numelui Irei nu putea să însemne decât stingerea vieții ei. Cealaltă cauză posibilă a întreruperii legăturii, amnezia totală, părea exclusă, deoarece Ira se afla abia la a douăzeci și doua călătorie temporală. Totuși m-am agățat cu desperare și de această posibilitate – care, evident, mi se părea cea mai bună – pornind de la gândul că poate, datorită deosebitelor emoții pe care le trăise în călătoria anterioară, creierul ei devenise mult mai fragil și deci amenințat precoce de „marele accident”.

Reușisem să mă conving în suficientă măsură că așa

se petrecuseră lucrurile atunci când m-am oferit să plec pe urmele Irei. Mi s-a dat aprobarea. Am obținut toate datele în legătură cu locul și timpul în care se aflase Ira în momentul întreruperii legăturii. Era vorba de un orășel din Germania evului mediu, districtul Colonia, anul 1488, a doua zi a lunii iunie. Mi s-a comunicat că în acel an, în respectiva regiune avuseseră loc puternice represalii împotriva celor bănuți a fi vrăjitori. Prigoana fusese dirijată de doi inchizitori, Sprenger și Kraemer, deveniți celebri datorită manualului lor de combatere a demonologiei, „Malleus Maleficarum”, ceea ce în traducere înseamnă „Ciocanul vrăjitoarelor”. Acest manual a fost considerat ulterior drept „cel mai uimitor monument de superstiție pe care l-a cunoscut omenirea”. Era, în același timp, un monument de cinism, autorii ajungând la concluzia că împotriva celor suspectați de vrăjitorie se putea folosi orice metodă pentru a li se smulge mărturisiri. Lingușirea, amenințarea, promisiunile mincinoase, torturile cele mai crude... Orice, fără ca inchizitorul să se împovăreze cu vreun păcat. Îți dai seama ce porți deschidea persecuțiilor un asemenea manual! Totodată, e ușor de înțeles câtă atracție putuse exercita asupra Irei orășelul în care conducători ai „campaniei antidemonice” erau necruțătorii autori ai „Ciocanului vrăjitoarelor”.

Când am ajuns la locul dorit, se însera. Pe străzile strâmte ale orășelului, întunericul se lăsa mai repede decât în piața din fața primăriei, o piață destul de întinsă, pavată cu dale de piatră, în mijlocul căreia se afla o statuie a Madonei cu pruncul în brațe. Poate din pricina luminii voalate a înserării, sau dintr-o autosugestie inconștientă, ori poate pentru că, într-adevăr, chiar așa era, chipul sculptat mi s-a părut atât

de asemănător cu al Irei, dar, în același timp, atât de neînsuflețit, încât m-a cuprins o panică surdă. Gândul că Ira nu putea fi decât moartă, gândul pe care reușisem să-l țin la oarecare distanță timp de câteva ore, m-a mușcat cu înverșunare. Mi-am dat seama că nu-l voi putea potoli decât acționând. Și singurul lucru pe care socoteam că îl am de făcut era cercetarea întregului orașel, casă cu casă. Învelit în „mantia antivideo”, chiar în seara aceea m-am strecurat într-un număr destul de mare de locuințe, dar fără rezultat. Peste noapte am dormit – sau, mai precis spus, am ațipit din când în când, ghemuit pe soclul statuii din piață și protejat de radiațiile ce mă făceau invizibil. În zori, mi-am reluat „vizitele” sistematice, și până seara nu mai rămăsese necercetat, după părerea mea, niciun loc unde Ira s-ar fi putut afla. Desperat, am intrat și în cimitirul de la marginea orașului, gândind că, dacă Ira murise, trebuia să fie îngropată undeva. Am găsit trei morminte noi, dar numele și datele săpate pe crucile de piatră erau prea precise ca să poată aparține unei biografii inventate, eventual, de Ira și transmisă unor oameni din orașel. Ultimul lucru pe care am socotit că-l mai aveam de făcut a fost acela de a deveni vizibil și de a mă adresa trecătorilor, punându-le tuturor întrebarea dacă n-au cunoscut sau n-au zărit în ultimele zile o străină cu ochii așa... și părul așa... Oamenii – deși eram îmbrăcat ca ei și vorbeam, cred, foarte bine limba lor cu ajutorul „Dădăcii” – mă priveau cu suspiciune, unii dându-mi, grăbiți și dușmănoși parcă, un răspuns negativ, alții trecând mai departe, prefăcându-se că nu m-au auzit. O bătrână pe care am întrebat-o, s-a depărtat aproape în fugă, întorcând de trei ori capul să mă privească și închinându-se, în același timp. La un moment dat, am avut impresia că

sunt urmărit. Și așa era. Doi oameni îmbrăcați în negru se țineau scai de mine. Probabil că unul dintre cei cărora le cerusem informații sesizase autorităților prezența „ciudatului străin”. Și cum în orășel domnea o puternică atmosferă de suspiciune, datorită prezenței inchizitorilor – atmosferă pe care o observasem nu numai pe străzi, unde oamenii abia schimbau două, trei cuvinte, ci și în locuințe, unde se vorbea, de asemenea, puțin și pe un ton coborât – nu m-am mirat că eram urmărit. Aș fi putut să scap de cei doi, dispărând brusc în spatele „perdelei antivideo”. Dar nu voiam să creez, în felul acesta, o spaimă în plus și să alimentez cine știe ce superstiție. De aceea am grăbit pasul, până ce am ajuns pe o străduță foarte întunecoasă. Întorcând capul, nu i-am mai zărit pe urmăritori, și abia atunci m-am făcut nevăzut. După câteva minute, oamenii în negru au trecut în fugă pe lângă mine. M-am dus în piața din fața primăriei, continuând să fiu protejat de radiațiile A.V. Acolo, din câteva căruțe, se descărcau mormane de vreascuri uscate, paie și butuci subțiri de lemn. Mi-am dat seama că se pregăteau ruguri. Aflasem, din frânturi de discuție purtate în șoaptă, că în dimineața următoare trebuiau să fie arse niște „vrăjitoare”. Am privit o vreme cum erau înălțați stâlpii de care urmau să fie legate condamnatele, apoi ochii mi s-au oprit pe chipul statuii din mijlocul pieței. Și iarăși am constatat că semăna extraordinar cu Ira, dar, de data asta, trăsăturile din piatră ale Madonei păreau însuflețite. Un gând mi-a șoptit că dacă Ira trăia, cu siguranță că va fi printre cei ce se vor aduna să asiste la execuție. Chiar dacă a suferit „amnezia totală”, gândeam, subconștientul îi va retrezi interesul pentru „spectacolul” de a doua zi. Cu această nouă nădejde în

suflet, am adormit sub zâmbetul Madonei, am adormit fără să mă mai sinchisesc de agitația celor ce înălțau rugurile într-o margine a pieței.

M-am trezit în plină lumină. Soarele se ridica de după turla ascuțită a primăriei. Cerul era de un albastru intens, și fațadele viu colorate ale caselor ce împrejmuiau piața râdeau parcă în lumina crudă a dimineții, nepăsătoare la ceea ce se pregătea în imediata lor apropiere. Emoțiile, agitația, veghea din noaptea precedentă mă făcuseră să dorm mai mult decât aş fi dorit. Piața era pe jumătate plină de oameni. Unii probabil că veniseră de cu noapte ca să ocupe un loc „în fotoliu” la „spectacolul” ce avea să urmeze. Madona – deci și eu – era înconjurată de valul mulțimii. Noroc că nimeni nu trecuse gârdulețul din jurul statuii, noroc că nimeni nu se apropiase de soclul pe care dormisem. Altfel, îți dai seama ce spaimă s-ar fi putut crea dacă vreunul s-ar fi împiedicat de mine, în timp ce dormeam, adică s-ar fi împiedicat de „ceva nevăzut” ... Desigur, atunci nu mă gândeam la toate astea. Primul și singurul meu gând a fost să o caut pe Ira. M-am ridicat deasupra mulțimii și am zburat de câteva ori în lungul și în latul pieței. N-am zărit-o pe Ira, și totuși mai speram, deoarece curioșii continuau să se adune. Curând, piața fu înțesată în așa măsură, încât nu mai putea intra în ea niciun om măcar. Rămăsese liber doar un coridor de vreo doi metri lățime, care ducea spre cele paisprezece ruguri, un coridor limitat de soldați. Deși mă convinsesem că Ira nu se afla în fața primăriei, continuam să zbor, bezmetic, pe deasupra mulțimii, să o caut. La un moment dat, mi-a venit ideea că poate n-a reușit, din cauza aglomerației, să pătrundă în piață și a rămas pe marginea drumului pe care trebuiau să sosească

condamnații. Am zburat în afara pieței. Mulțimea forma, pe o latură și alta a străzii, lanțuri parcă fără de sfârșit. Mi-am reluat cercetarea cu o încăpățănare sporită... La un moment dat, șirul de oameni de sub mine a început să freacă și același murmur trecea din gură în gură: „Sosesc!”

Am zărit, spre capătul străzii principale două căruțe mari, la care erau înhămați cai negri. În căruțe se aflau condamnații. Erau prea departe ca să le pot vedea chipurile și, de fapt, nici nu mă interesau. Trebuia să o caut în continuare pe Ira. Zburam spre căruțe, pe deasupra șirului de oameni de pe stângă a străzii, studiind cu atenție fiecare figură, până și pe cele bărbătești, de parcă Ira s-ar fi putut ascunde sub o înfățișare străină. Când am ajuns în dreptul primei căruțe, curiozitatea m-a împins totuși să privesc. Am zărit șase femei, toate îmbrăcate în cămăși lungi de pânză grosolană. Trei dintre ele stăteau cu privirea ținută spre cerul atât de albastru al dimineții și-și mișcau buzele într-o rugă, desigur.

A patra avea ochii tulburi, răătăciți, ca de dement, iar celelalte două, niște bătrâne care semănau între ele, poate din pricina zbârciturilor fără de număr ce le brăzdau fețele, priveau sfidător în jur, dezvelindu-și, într-un rânjet sarcastic, gingiile uscate, fără dinți. Probabil că sfidarea lor a întărit mulțimea, din rândurile căreia au început să se audă huiduieli și cuvinte de ocară. Mi-am desprins cu greu privirea de pe cele două „vrăjitoare” pe care aveam senzația că le cunosc. Abia mult mai târziu mi-am dat seama cum se născuse această impresie: bătrânele semănau foarte bine cu un chip dintr-o gravură de Goya, o gravură din ciclul „Capricii”...

În cealaltă căruță am zărit, la început, doi copii, două

fetițe de treisprezece, paisprezece ani. Se țineau de mâini și ochii lor oglindeau deplin starea de buimăceală în care se aflau. Apoi... apoi am zărit-o pe Ira! Pe Ira în căruța condamnaților! Era tunsă și îmbrăcată la fel ca ceilalți osândiți. Cu un braț ținea strâns, pe după umeri, un băiețel de vreo zece ani. Deși lipsită de podoaba părului, mi s-a părut mai frumoasă ca oricând. Chipul ei căpătase un uimitor aer de puritate, așa cum îl iau numai unii copii, poate datorită expresiei ochilor nefireisc de larg deschiși, un amestec de uimire și spaimă paralizantă. Prima mea pornire a fost să mă reped și să o smulg din căruța aceea, să o duc undeva, cât mai departe, undeva unde să se liniștească repede și să i se topească groaza din privire. Dar mi-am dat seama că acționând astfel aș fi încălcat grosolan „legea neintervenției”. Mulțimea care ar fi zărit-o pe Ira ridicată în văzduh de „cineva” invizibil n-ar fi putut gândi decât un lucru: că diavolul o salvează pe vrăjitoarea sa favorită. Îți închipui ce șoc ar fi suferit sărmanele minți amețite de atâtea superstiții și ce argumente aș fi dat „luptătorilor contra demonismului”... Am zburat, la mică înălțime, pe deasupra căruței în care se afla Ira. În felul acesta aveam, cât de cât, impresia că o protejez. Și, aproape instantaneu, mi-am imaginat cum ajunsese ea în „căruța blestemelor”. Suferise, gândeam, amnezia totală și rămăsese în orașelul acela fără să știe cine este, de unde vine. Atrăsese ușor atenția și se trezise în fața „vânătorilor de vrăjitoare”, care abia așteptau să mai găsească încă o victimă. Și cum purtarea Irei nu putea fi decât extrem de ciudată pentru ei, o supuseseră interogatoriilor bestiale, în urma cărora ea recunoscuse un lucru adevărat: că nu crede nici în Dumnezeu și nici în diavol, că aceste „personaje” nu

există. O astfel de mărturisire, desigur neobișnuită, putea constitui temeiul condamnării... Cam așa îmi imaginam că, se petrecuseră lucrurile, în timp ce ne apropiam de piață. Apoi m-am gândit la câteva variante de eliberare a Irei, în toate ținând cont de „legea neintervenției”. După ce m-am hotărât asupra felului în care voi acționa, m-am depărtat de căruță și m-am așezat pe balconul primăriei, unde se adunaseră notabilitățile orașului și patru călugări iezuiți, dintre care doi erau tratați cu deosebit respect. Am bănuir că sunt celebrii autori ai „Ciocanului vrăjitoarelor. Curiozitatea m-a îndemnat să mă strecur în spatele lor, sperând să aud vreun crâmpeli de discuție. Dar cei doi tăceau, cu privirea fixată pe ruguri. Fețele lor păreau niște măști complet inexprsive. Între timp, condamnații fuseseră coborâți din căruțe și stăteau aproape lipiți unul de altul, ca o mică turmă încolțită de fiare. Din mijlocul mulțimii adunate în piață se înălța un vuiet continuu, înăbușit, din care țâșnea uneori câte un, strigăt de ocară la adresa „vrăjitoarelor”, câte un strigăt în care mi se părea că ghicesc mai mult spaima decât ura. Apoi cei trei călăi au început să ducă condamnații spre ruguri, pe rând. Cu două dintre „vrăjitoare”, femei tinere, au avut mult de luptat până să le lege de stâlpi. Se zbăteau cu o forță pe care numai desperarea le-o putea da, strigând, nefiresc de ascuțit, că sunt nevinovate. Alte condamnate se rugau, repetând mereu, pe un ton ridicat, numele lui Dumnezeu și al lui Isus. Bătrânele despre care ți-am vorbit strigau ceva, adresându-se, după cum mi s-a părut, călăilor care le legau și preotului ce se afla în apropiere. Rânjetul nu le dispăruse de pe buzele uscate. Mi-am dat seama că blestemau, probabil niște blesteme cumplite, pentru că i-am zărit pe cei din

primele rânduri ale „spectatorilor” încercând să se retragă măcar un pas, temându-se ca blestemele să nu-i atingă și pe ei. Am auzit apoi țipetele de groază ale celor trei copii condamnați, pe care călăii îi duceau pe sus spre ruguri. În clipele acelea vuietul mulțimii a conținut aproape cu totul și multe, foarte multe capete s-au plecat. Ira nu s-a împotrivit deloc când au dus-o, ultima, spre rug. Dar mersul îi era șovăitor și, în cele din urmă, genunchii i s-au înmuiat cu totul. Mi-am dat seama că leșinase. Călăii au continuat să o târască. Abia atunci unul dintre cei doi iezuiți, în spatele cărora mă postasem, a rostit câteva cuvinte în latinește, pe care „Dădaca” mi le-a tălmăcit: „S-a topit cu totul îndrăzneala blestematei ăsteia”. Celălalt călugăr a clătinat din cap afirmativ, în timp ce un vag surâs îi apăruse în privire. Au început apoi să se aprindă, pe rând, vreascurile din ruguri. Mi-am luat zborul și m-am oprit deasupra Irei, care, leșinată, stătea strâns legată de stâlp. Când călăul a dat foc vreascurilor de la marginea rugului ei, am socotit că era momentul să acționez. M-am înălțat deasupra pieței și am lansat un jet puternic de raze hipnotice. Vuietul mulțimii și țipetele condamnaților au încetat brusc. Am zburat apoi, în mare viteză, de câteva ori, pe deasupra orașelului, „bombardându-l” cu razele hipnotice. Curând am fost pe deplin convins că toți locuitorii adormiseră și vor dormi astfel mai bine de o jumătate de oră. M-am întors în piață, am tăiat cu sabia unuia dintre soldați funia care o lega pe Ira de stâlp, am pus sabia înapoi în teacă și, luând-o pe Ira în brațe, m-am înălțat deasupra primăriei. Focurile rugurilor se încinseseră puternic. Numai limbile lor portocalii se mai mișcau în piață, în întregul oraș. Oamenii și celelalte ființe dormeau în picioare, sau în poziția în care îi

atinsese raza hipnotică. Știam că toți se vor trezi în aceeași clipă și nimeni nu-și va da seama de cele întâmplare, știam că atunci când „spectatorii” vor zări rugurile arse aproape complet, vor fi convinși că au asistat permanent la mistuirea lor. Socoteam că, în felul acesta, intervenția mea devine cu totul neglijabilă.

M-am grăbit să o duc pe Ira în afara orașului. Se apropia ora întreruperii legăturii mele cu Centrul și trebuia să fim la adăpost sigur. Am coborât într-o mică poiană dintr-o pădure deasă. La marginea poienii se aflau câteva tufișuri. Acolo am făcut un culcuș. Mi-am dat seama că Ira nu mai era leșinată. Dormea și ea sub influența razelor hipnotice. Nu pot să-ți descriu emoția cu care îi așteptam trezirea. Nu știam ce răspuns am să-i dau dacă mă va întreba cine sunt și ce căutam în acel fund de pădure. Pentru că eram convins că n-o să mă recunoască, așa cum eram convins că suferise „amnezia totală”. Din moment ce trăia, numai „marele accident” putea explica întreruperea legăturii ei cu Centrul. Dar lucrurile s-au petrecut cu totul altfel decât mă așteptam. Chiar în prima clipă când s-a trezit și și-a fixat privirea asupra mea, mi-a îngânat numele, apoi a șoptit: „Știam că trebuie să veniți... Știam că tu ai să vii... Și totuși, când mă duceam spre rug... începuse să mi se spulbere nădejdea... și m-a cuprins o spaimă... o spaimă pe care niciun cuvânt n-ar putea-o reda”. Mi-am dat astfel seama că Ira nu-și pierduse câtuși de puțin memoria. Nu mai înțelegeam nimic. Am vrut să-i cer explicații, dar mi-a luat-o înainte, întrebându-mă cum o salvasem. După ce i-am povestit, a îngânat: „Ai procedat foarte bine... Dar... pe băiețelul cu care eram în căruță... Măcar pe el de l-ai mai fi scăpat! „ I-am spus că asta ar fi însemnat să calc flagrant „legea

neintervenției”, pe care și așa o încălcasem totuși. Ira a tăcut o vreme, ca apoi să șoptească: „Oricum... i-ai ajutat pe condamnați... N-au mai simțit chinurile arderii...” După aceste cuvinte a readormit. Timp de zece, cincisprezece minute s-a cufundat într-un somn bântuit probabil de coșmaruri. Gemea prelung și trupul i se crispa. La un moment dat, m-am gândit să o trezesc, dar n-am făcut-o. Stăteam lângă ea și-i mângâiam fruntea. Uneori îi atingeam părul tuns scurt de tot și atunci simțeam o înfiorare, de spaimă parcă.

Când s-a trezit, își recăpătase stăpânirea de sine. A început să-mi povestească, fără să-i fi cerut, aventura prin care trecuse... Provocase, în mod deliberat, propria ei arestare. Venind în orașelul unde „procesele antidemonice” erau în toi, se apucase să spună câtorva bătrâne habotnice că Sprenger și Kraemer nu erau altceva decât niște vânători sângeroși de suflete nevinovate. Bătrânele se grăbiseră să repete preotului vorbele străinei, iau preotul nu întârziase să comunice totul temuților inchizitori. Așa avusese loc arestarea Irei, întemnițarea ei alături de celelalte „vrăjitoare”, adică exact ceea ce dorise. Spera să cunoască astfel, în mod direct, simțămintele virtualelor condamnate. Arestatele erau niște femei simple, țărânci. De altfel, marea majoritate a „vrăjitoarelor” condamnate în evul mediu au fost țărânci. Toate credeau cu tărie în Dumnezeu și-l rugau de sute de ori pe zi să le salveze. Excepție făceau cele două bătrâne care practicaseră, într-adevăr, vrăjitoria și care, datorită unui îndelungat proces de autosugestie, vecină cu demența, ajunseseră să se socotească „Nevestele lui Lucifer”, ale „Marelui iobag răsculat”, cum i se mai spunea diavolului prin acele locuri. Mărturisind, de la bun început, cu mândrie „legăturile lor cu Satana”,

bătrânele nu fuseseră supuse torturilor. În schimb celelalte, care nu-și recunoșteau vreo vină – inclusiv o copilă ce abia împlinise paisprezece ani – au cunoscut din plin torturile, fiind obligate, până în cele din urmă, să facă mănturisirii mincinoase, să vorbească despre relațiile lor cu diavolul, să născopească chiar amănuntele cele mai absurde. Asta pentru că ajunseseră să prefere moartea în locul torturilor repetate. Ira s-a încăpățânat însă să nu facă nicio mărturisire mincinoasă, turbându-i, în felul acesta, pe anchetatori. Dealtfel, încă de la prima confruntare, îl pusese pe celebrul Sprenger într-o postură ridicolă. Iezuitul, învățat să aibă de-a face cu niște nenorocite inculte și terorizate, s-a trezit bombardat de răspunsurile și întrebările Irei bazate pe o logică ce nu putea decât să-l deruteze. Prima ședință de judecată s-a transformat, de fapt, într-un proces al acuzatorilor. Ira mi-a mărturisit că a procedat astfel aproape involuntar, dintr-un fel de bravadă. Bineînțeles că judecătorii s-au mâniat cumplit. Dar Sprenger, cu inteligența și viclenia lui deosebită, a găsit modul de a transforma răspunsurile și întrebările derutante ale Irei într-un „cap de acuzare”, susținând că însuși Lucifer, împăratul iadului, vorbea prin gura acuzatei, întinzând „capcane diavolești”. Au luat hotărârea să-l alunge pe Lucifer prin cele mai cumplite torturi, adică prin torturarea trupului în care se ascunsese. Și, după ce au tuns-o pe Ira – pentru că se credea că diavolul obișnuiește să se ascundă în podoaba capilară – au supus-o la tot felul de chinuri. Trupul ei purta nenumărate urme: două degete strivite de o menghină specială, arsuri provocate de vergi de fier înroșite în foc, urme de lovituri de bici. Articulația umărului drept îi era luxată datorită unei torturi „excepționale”

denumită „estrapade”, în care se proceda astfel: anchetatul era legat cu mâinile la spate. De încheietura pumnului i se prindea o sfoară ce trecea printr-un scripete agățat de tavanul camerei. Victima era ridicată cu sfoara aceea, apoi lăsată să cadă brusc până aproape de podea. Șocul producea o luxație a umărului, insuportabil de dureroasă. Până la aplicarea acelei torturi, Ira- consecventă hotărârii luate, de a trece prin aceleași experiențe fizice și spirituale ca celelalte acuzate - suportase chinurile, făcând apel doar la voință. Dar, după luxarea umărului, dându-și seama că anchetatorii vor repeta cu ea „procedeul estrapade” și pentru că se temea - simțindu-și rezistența epuizată - că va ajunge să spună ceea ce doreau călăii, sau unele adevăruri care iar fi constituit pentru judecători tot niște „capete de acuzare”, apelasă la minuscula plasă de păianjen de sub pielea capului, la „Dădaca” timponautului. A comandat-o în gând și anumiți centri (ai creierului i-au fost temporar anesteziați. În felul acesta a putut să-i sfideze în continuare pe inchișitori prin rezistența ei, dar, în „jocul” în care singură intrase, acum „măsluia cărțile”. Anchetatorii au schimbat, în cele din urmă, procedeul. Cu un ac lung și foarte subțire s-au apucat să-i înțepe, în mod sistematic, fiecare centimetru de piele, ca să descopere „sigma diaboli”, adică semnul diavolului. Se presupunea că Satana aplică pe trupul slugilor sale o pecete, care lasă fie o pată neagră sau roșiatică, fie o zonă insensibilă. Ști pentru că pe pielea Irei nu se găsea niciun fel de pată, s-au apucat să caute, cu ajutorul acului, zona insensibilă. Așa se face că i-au înțepat și pielea capului, pe porțiunea sub care se afla „plasa” atât de fină. Din clipa aceea, legătura Irei cu Centrul s-a întrerupt. Părea cu totul neverosimil ca un

vârf de ac să fi defectat minunata invenție, și totuși altă explicație nu exista! În felul acesta, Ira s-a pomenit complet dezarmată în fața anchetatorilor întărâtați peste măsură, mai ales că nu descoperiseră niciun punct de insensibilitate pe pielea acuzatei. Au reînceput torturile cu și mai mare sălbăticie. Ira a mai rezistat o vreme, apoi a procedat ca alți zeci de mii de „suspecți” din timpul cumplitei prigoane a „vânătorilor de vrăjitoare”: a recunoscut că era sluga Satanei!

„Mi-am dat seama că fără «minunile» pe care le-am inventat, suntem la fel de vulnerabili ca strămoșii noștri, ba chiar mai vulnerabili decât unii dintre ei”, mi-a spus Ira...

Într-adevăr, se cunosc cazuri când acuzații au rezistat celor mai teribile torturi, susținând cu tărie că n-au avut nici o legătură cu diavolul și gândul lor s-a îndreptat numai spre Dumnezeu.

Ira era conștientă că experiența ei nu fusese prea reușită, pentru că trăise doar parțial sentimentele celor pe nedrept acuzați, fie datorită gândului că poate scăpa, după voie, în orice clipă din situația în care intrase, fie – după ruperea legăturii cu Centrul – datorită speranței că se va trimite, pe urmele ei, un salvator.

„Poate doar spaima pe care am trăit-o atunci când călăii m-au împins spre rug, spaima încercată înainte de a leșina, să fi fost foarte asemănătoare cu sentimentul trăit în aceeași situație de alți condamnați. Pentru că atunci nu mai aveam nicio speranță că aș mai putea fi salvată”, mi-a mărturisit.

După ce am lăsat-o să povestească totul, fără să o întrerup, i-am spus că, după părerea mea, încălcase grav, prin experiența făcută, „legea neintervenției”.

„În ce fel?” m-a întrebat, calmă. I-am replicat că era

posibil ca, datorită „rezistenței” ei, judecătorii să fi devenit mai aspri și să fi pronunțat condamnarea la ardere pe rug și a uneia sau a mai multor acuzate, cărora altfel le-ar fi dat pedepse mai ușoare. Mi-a răspuns că se gândise și ea, înainte de începerea experienței, la o asemenea posibilitate și de asta se implicase într-un proces în care știa precis că toți „suspecții” vor fi condamnați la ardere pe rug, inclusiv cei trei copii. Asistase chiar la executarea lor și abia după aceea se întorsese cu câteva zile în urmă și provocase propria ei arestare. Am recunoscut că precauția fusese înțeleaptă, totuși, după părerea mea, era posibil ca „încăpățânarea” ei la anchetă să fi determinat anumite „mutații psihice” judecătorilor, jigniți profund și de faptul că nu putuseră contracara „logica diavolească” a neobișnuitei acuzate. „Mutațiile” acestea influențaseră poate hotărârile lor din alte procese, determinându-i să fie mai subiectivi... mai duri. Desigur că Ira nu privise urmările experienței și sub acest aspect. A căzut pe gânduri și abia într-un târziu a îngânat: „La început... nu-mi propusesem deloc să-i înfrunt pe anchetatori mai mult decât celelalte acuzate. Nu doream să devin un «caz aparte», dar aerele de «judecători infailibili» și de posesori ai «supremei înțelepciuni» pe care și le dădeau inchizitorii, deși mintea lor era încețoșată de porniri bestiale, a trezit în mine o revoltă puternică, dublată de dorința de a-i înfrunta. Atacându-i cu argumente logice, cărora nu le găseau răspuns, umilindu-i în felul acesta, - trăiam senzația că-i răzbun pe toți cei care fuseseră victimele fanatismului criminal. S-ar putea ca din acest sentiment să se fi născut greșeala... despre care vorbeai... deși nu cred... ba sunt chiar sigură că n-am influențat în niciun fel

comportarea ulterioară a judecătorilor, pentru simplul motiv că îndârjirea lor împotriva celor acuzați de vrăjitorie era, chiar înainte de intervenția mea, maximă”.

Îmi dădeam seama că nu prea credea în ultimul ei argument, dar se încăpățâna să se agațe de el. N-am mai insistat și ea a fost cea care a rostit întrebarea pe care aș fi dorit să i-o pun: „Dar ai noștri s-ar putea să mă considere totuși vinovată, nu?” Am răspuns afirmativ și i-am împărtășit îngrijorarea că experiența pe care o efectuase putea fi etichetată drept o încălcare grosolană a „legii neintervenției”, ceea ce ar fi dus, în mod automat, la excluderea ei din rândul timponauților. „Să mă excludă?! a exclamat. Știi ce-ar însemna asta pentru mine? Ar fi ceva cu mult mai îngrozitor decât toate torturile inchizitorilor!”

Știam că nu exagerează... În clipele acelea mi-am dat cu adevărat seama cât o iubesc. Simțământul că trebuia să o apăr împotriva unei catastrofe sufletești a devenit mai puternic decât toate „principiile etice” în spiritul cărora fusesem educat. Și m-am trezit propunându-i o „variantă” a aventurii trăite, pe care să o folosească în raportul către șefi. Varianta prezenta arestarea Irei ca un fapt neprovocat de ea, ca un accident căruia nu i se putuse împotrivi printr-o dispariție subită, tocmai pentru ca să nu alimenteze în plus superstițiile și îndârjirea judecătorilor. Nu trebuia să amintească nimic de felul în care îi înfruntase pe inchizitori și urma să susțină că intenționase să evadeze de pe rug, atunci când fumul și flăcările ar fi mascat-o de privirile „spectatorilor”. În rest... Putea să spună adevărul.

Ira a ascultat „varianta” cu aceeași spaimă și buimăceală în privire. Înainte de a o părăsi, i-am șoptit:

„Tu ai să spui ce ai să crezi de cuviință! Eu voi relata doar ceea ce-am văzut și cum te-am scăpat de pe rug. În rest, tot ce mi-ai povestit voi păstra pentru mine! „ M-am întors la Centru și am raportat situația în care se afla Ira.

A fost trimis un expert care i-a înlocuit „plasa de transfer” și astfel a putut fii recuperată. După o zi de tratament, toate urmele lăsate de tortură pe trupul ei dispăruseră. În raportul pe care l-a înaintat a folosit exact „varianta” pe care i-o sugerasem. Așa ne-am trezit legați de o nouă „complicitate”, o legătură ce se adăuga dragostei noastre, curând mărturisită. Trebuie să știi că minciuna la care eram amândoi părtași nu prea ne chinua conștiințele, poate și datorită faptului că, în urma cercetărilor făcute apoi de Ira, căpătasem convingerea că inchișitorii, pe care ea îi înfruntase, dăduseră ulterior exact sentințele pe care le-ar fi pronunțat chiar dacă Ira n-ar fi făcut experiența. Confruntarea dintre realitate și documente era liniștitoare. Aveam impresia că aventura provocase, în schimb, „mutații psihice” lrei și mie însumi, dar niște „mutații” care nu-mi displăceau deloc: amândoi devenisem mai sensibili la ceea ce se petrecea în jurul nostru, în zilele noastre. Cu toate că interesul pentru meserie nu se diminuase câtuși de puțin, amândoi făceam planuri în legătură cu viața pe care o vom duce după „pensionare”. Poate că, de fapt, aceste „mutații psihice” erau determinate de dragostea noastră și nu de „aventura” trăită în evul mediu.

Poate... Nu știu... Ceea ce știu e că ajunsesem să privim „pensionarea” nu ca pe un „sfârșit chinuitor”, ci ca pe o reîntoarcere într-o lume firească, în care puteam găsi noi idealuri, noi bucurii. Ira visa să avem mai mulți copii, sau cel puțin un băiețel blond ca acela

cu care stătuse în căruța ce o dusesse spre rug. Îmi spunea că sentimentul matern, care „hibernează” în sufletul oricărei fete, i se trezise, probabil, pentru întâia oară, în clipele când ținuse aproape de inima ei fruntea băiețelului condamnat...

Da, da! Exact! Nu ne mai temeam deloc de „criza neadaptabilității” de după „retragere”... Cam la trei luni de la aventura prin care trecusem, am hotărât să ne căsătorim. Conducerea nu s-a împotrivit, deși era pentru prima oară când niște „timponauți activi” se căsătoreau. Psihiatrii au socotit că această unire putea fi chiar o „experiență fericită”, care să-i ajute, cât de cât, la rezolvarea dificilei probleme a „neadaptabilității”. Eu aș fi dorit să facem „călătoria de nuntă” undeva, într-o regiune muntoasă, rămânând în timpul nostru, dar Ira a venit cu o altă propunere și, bineînțeles, n-am putut să o refuz. Mi-a spus că-mi pregătește o surpriză care implica o „călătorie temporală”. Locul și epoca avea să mi le dezvăluie mai târziu. Datele necesare transferului nostru le comunicase ea Centrului, fără ca eu să le cunosc. Totodată, căpătase aprobarea ca „ora adevărului” să fie aceeași pentru amândoi. Insistase mult până obținuse această aprobare. Conducerea pretindea că o decalare a întreruperii legăturii cu Centrul ar fi dat posibilitatea unuia dintre noi să-l apere pe celălalt, aflat în „ora adevărului”, dacă s-ar fi ivit vreo primejdie. Ira insistase însă, argumentând, jumătate în glumă, jumătate în serios, că fiind vorba de „voiajul nostru de nuntă” și nu de o misiune, ni se putea face această favoare. O „oră a adevărului” comună, pe un îndepărtat țărm temporal, ar fi devenit o legătură sufletească în plus! Era, dacă vrei, un capriciu al Irei,

un „capriciu romantic” care mi-a plăcut însă și pe care l-am susținut și eu până ce am obținut aprobarea.

După transferul temporal, m-am trezit la marginea unei păduri, de unde începea un teren cultivat. Nu prea departe se zărea un sat destul de mare, cu locuințe construite din lemn. În spatele satului, pe o creastă, se înălța un castel fortificat. Ira mi-a spus, cu un ton de copil pus pe șotii: „A sosit momentul să-ți verific cunoștințele, stimată soț! Privește în fața ta și spune-mi în ce timp am coborât? Îți permit o eroare de un secol și, ca să-ți dovedesc ce examinatoare generoasă sunt, fac o precizare: castelul a fost terminat acum douăzeci de ani”. Am privit cu atenție clădirea construită din piatră, cu ziduri groase și crenelate, străjuită atât la intrare, cât și pe colțuri, de turnuri de pază, unele dintre ele ca niște butoaie așezate pe un „picior” gros și toate având caracteristic arcul în formă de semicerc. Stilul artei militare romanice din secolul al XII-lea mi se părea evident. De asta am răspuns cu siguranța unui elev care și-a învățat conștiincios lecția: „Cred că ne aflăm între anii 1100-1200, probabil undeva în Germania”. Ira m-a lăudat pentru răspuns și a precizat că eram în anul 1182, în Lorena. „Aici va fi prima etapă a voiajului nostru, a adăugat ea. Și vom locui în această reședință princiară!”

Păstrându-ne invizibilitatea, am pătruns în castelul care avea o mulțime de coridoare strâmte și încăperi mari, cu mobilă masivă, cioplită destul de grosolan. Mi-am dat seama că Ira cunoștea foarte bine interiorul castelului, ceea ce dovedea că-l mai vizitase și, probabil, nu o singură dată. M-a dus în aripa de nord, într-o încăpere mai bogat mobilată, în mijlocul căreia trona un pat uriaș, și mi-a precizat că era camera de musafiri, folosită extrem de rar, în care vom locui.

„Aici, slugile nu calcă decât o dată pe lună, când se îndură să facă puțină curățenie”, mi-a spus Ira. Dealtfel, observasem și eu că aripa nordică a castelului era pustie. În aripa dinspre est, lucrurile se schimbau însă. Slugile, destul de numeroase, treceau pe lângă noi cu cine știe ce treburi, în bucătărie trei femei, înarmate cucuțite enorme, ciopârțeau trupul unei căprioare, iar într-o încăpere mai mică, cu un aer intim, împodobită cu tot felul de țesături, m-a așteptat marea surpriză: stând aplecată deasupra unui gherghef, am zărit-o pe Ira! Purta o fastuoasă rochie de catifea și părul îi era strâns într-o bonetă de dantelă!

Am rămas stupefiat și nu mi-am revenit decât atunci când am auzit vocea Irei, a adevăratei Ira, șoptindu-mi lângă ureche: „Dă-mi voie să ți-o prezint pe stră, stră, stră... de nu știi câte ori «stră» bunica mea!” Surpriza pe care mi-o pregătise era, într-adevăr, extraordinară. Natura crease două exemplare umane identice la o distanță de peste o mie de ani! ... În zilele cât am stat la castel, am încercat permanent un straniu sentiment de jenă, provocat de prezența apropiată a femeii aceleia ce semăna fantastic cu soția mea. Ira îmi sesizase stinghereala și glumea, nu fără o urmă de ironie: „Fii atent să nu te îndrăgostești de străbunica!” Aș fi vrut să-l cunosc și pe stăpânul castelului. Era plecat însă într-o expediție războinică. Ira mi-a spus că nici ea nu-l cunoscuse, deși mai vizitase castelul de trei ori. Se părea că feudalii de prin acele locuri erau foarte ocupați cu micile războaie pe care le purtau între ei. În afara slugilor și a ostașilor, în castel am mai întâlnit un bărbat tânăr, voinic, cu niște ochi acvilini sub sprâncenele neobișnuit de dese, cu părul, mustața și barbișonul de un blond auriu. Un exemplar masculin foarte reușit pentru acea epocă. Era, după câte am

înțeles, comandantul ostașilor care apărau castelul... Făceam cu Ira lungi plimbări prin împrejurimi. Am vizitat, nevăzuți, și satul din apropiere, casele lui din lemn, sărăcăcioase, unde mizeria se cuibărise temeinic. Atunci când se apropia „ora adevărului”, ne cufundam în codru, pentru că, deși eram îmbrăcați ca niște seniori ai acelei vremi, nu doream să fim văzuți, nu numai la castel, dar nici de vreun țăran, pe care prezența noastră ar fi putut să-l surprindă foarte mult, deși pe Ira ar fi confundat-o cu castelana, stăpâna lor.

De fapt, asta s-a și întâmplat. Și iată cum: ne plimbam prin pădurea din apropierea satului. Era în seara celei de a patra zile de când ne aflam pe acel „țarm temporal”. Deodată am auzit foșnete neobișnuite în niște tufișuri din apropiere. Ne-am grăbit să ne înfășurăm în „mantia antivideo”. Dintre tufișuri a apărut o femeie tânără, purtând în brațe un băiețel de vreo doi ani. Femeia avea o privire rătăcită și fața ei părea o mască a disperării. Strângea la piept copilul care stătea nemișcat, cu ochii închiși. Dormea, sau poate era mort. Femeia s-a oprit chiar în poienița în care ne aflam noi, a așezat copilul pe iarba deasă, apoi s-a trântit în genunchi și a început să scormonească pământul cu unghiile, de parcă ar fi căutat să facă o groapă, în timp ce glasul ei se ridica tot mai puternic, tot mai dramatic, într-o rugă pe care „Dădaca” ne-a tradus-o și pe care o țin și acum minte, aproape cuvânt cu cuvânt:

„Tu, stăpân al iadului, dă-mi ascultare și voi fi sluga ta pe Pământ și după moarte și mă voi lepăda de Dumnezeu, căruia zadarnic m-am rugat, zile și nopți, căci n-a vrut să-mi vindece copilașul. Acum te rog pe tine să-l scapi din ghearele morții, pe tine, mare stăpân al iadului. Dacă-l scapi, mă voi dărui ție cu trupul și

sufletul meu!”

Femeia a repetat această „profană”, improvizată invocare a diavolului de câteva ori, continuând să scurme pământul, poate cu intenția de a se apropia măcar cu câțiva centimetri de cel căruia îi cerea ajutor și care se afla, după credință, undeva în „sâmburele de foc” al pământului. „E îngrozitor!” a șoptit Ira, apoi m-a întrebat cu voce gîtuită: „Îți dai seama la ce grad de desperare a ajuns femeia asta, dacă e gata să se vîndă diavolului numai ca să-și poată salva copilul? Îți dai seama ce ruptură s-a petrecut în sufletul ei care credea, desigur, cu tărie, în Dumnezeu, ca să ajungă să facă ceea ce face acum?! E îngrozitor!” Nu puteam înțelege atât de bine ca ea sentimentele, drama pe care o trăia femeia aceea, totuși... Apoi Ira mi-a șoptit: „Am ținut mâna pe pieptul copilului și «Dădaca» mi-a dat diagnosticul: o formă foarte gravă de pneumonie, ce poate fi vindecată numai dacă i se administrează...” Am întrerupt-o, bănuind unde voia să ajungă. I-am spus că n-are dreptul să intervină, că era vorba de viața unui om, deci de o intervenție majoră. Mi-a replicat însă cu o voce pe care nu o recunoșteam: „Nu-ți dai seama că femeia înnebunește în caz că-i moare copilul?! Și ce crezi că se va întâmpla dacă în satul ăsta mizerabil o să mai trăiască un om în plus?! De ce trebuie să aplicăm „legea neintervenției” atât de rigid, atît de inuman?! Uită-te și tu la nenorocita asta de mamă!”

Femeia din fața noastră, cu degetele însângerate, renunțase să mai sape pământul și să-l mai cheme pe diavol. Stînd pe vine, își luase copilul în brațe și-l legăna, îngânînd un crâmpei de melodie fără început și fără sfârșit și aruncînd în jur priviri în care scliffea, din cînd în cînd, nebunia. Am simțit-o pe Ira lipindu-se

de mine. În clipele acelea aş fi dorit să-i privesc chipul, dar nu era cu putinţă. Când suntem învăluiţi în „mantia antivideo” nu putem zări nici propriul nostru trup. Vedem numai ceea ce se află dincolo de radiaţiile protectoare. Ira mi-a şoptit: „Du-te la castel. N-am să lipsesc mult”, şi s-a desprins de mine. Zadarnic am bâjbâit în jur, cu intenţia să o împiedic să facă ceea ce bănuiam că avea de gând...

După vreo trei ore, femeia care îl invocase pe diavol a trăit extraordinara surpriză de a vedea apărând în cocioaba ei pe „marea doamnă” a feudei. Pentru că, din prima clipă, a fost pe deplin convinsă că Ira era castelana. Vizita a speriat-o mai mult chiar decât o apariţie a Satanei, la care poate se mai aştepta, după cele petrecute în pădure. Toate acestea mi le-a spus Ira când s-a întors la castel. Mi-a povestit şi despre „saltul” pe care îl făcuse la începutul secolului XXI, de unde „furase” medicamentele pe care le dăduse femeii cu copilul bolnav, explicându-i că sunt nişte leacuri aduse de la „celălalt capăt al pământului” de un „cavaler răătăcitor”. Îi ceruse să jure că nu va spune niciodată, nimănui, ceva despre vizita pe care i-o făcuse „stăpâna”. Deşi nu înţelegea nimic din ceea ce se întâmpla, femeia jurase, jurase pe viaţa copilului ei. „Vezi, deci, că am luat toate precauţiile, aşa că poţi fii liniştit”, mi-a spus Ira, încercând să prevină muştrările mele. Şi nici n-am mai muştrat-o, socotind că ar fi fost inutil. Eram totuşi foarte supărat şi ea şi-a dat seama. Îmbrăţişându-mă, mi-a şoptit: „Sunt prea fericită ca să pot vedea acum pe cineva nefericit şi să nu-l ajut. Dar îţi promit solemn că n-am să mai încalc «legea neintervenţiei». Dealtfel, poţi fi convins că şi încălcarea de astăzi nu va avea absolut nici o urmare”. Într-adevăr, şi mie mi se părea că Ira aranjase totul perfect.

A intervenit însă ceva, acel „ceva” pe care ne-am învățat să-l numim „factor imprevizibil”, firicelul de nisip capabil să deregleze un agregat complex și subtil construit. De fapt, a fost vorba de un fel de banală „lovitură de teatru”, folosită adesea în vechile piese de către autorii mediocri. După două zile, dimineața, în timp ce stătea, nevăzută, în bucătărie- voia să învețe câteva rețete culinare - Ira a aflat, din discuțiile unor slugi adunate acolo, că femeia căreia îi dăduse medicamentele fusese adusă la cartel și se găsea undeva, într-o cameră de tortură. A mai aflat și motivul arestării. În seara când Ira fusese la copilul bolnav, mai venise pe acolo și o vecină care, ajungând la ușa bordeiului și auzind o voce necunoscută, șovăise să intre. Curiozitatea o împinsese totuși să privească prin fereastră. Își dăduse seama, după îmbrăcămintă, că înăuntru se afla o „senioară”, căreia nu-i putuse desluși însă trăsăturile feței din pricina slabei lumini a opaițului. Văzuse și medicamentele și înțelesese, deși nu auzea cuvintele, că vecina ei făcea un jurământ, pentru că ținea ridicată, după obicei, mâna stângă, mâna inimii. O zărise apoi pe Ira ieșind din bordei și, după câțiva pași, înălțându-se în văzduh, dispărând.

În noaptea aceea, curioasa vecină probabil că nu închisese o clipă ochii, așteptând zorile ca să alerge la preot și să-i povestească totul. Preotul ceruse femeii pe care o ajutase Ira să-i spună ce se petrecuse în casa ei, cine o vizitase. Neaflând nimic de ceea ce dorea, și părându-i-se că totul „mirosea” a lucru necurat, a vrăjitorie chiar, „slujitorul domnului” s-a gândit că era cazul să-i anunțe pe stăpânii de la castel. S-a adresat comandantului gărzilor, care, la rândul său, a raportat castelanei. Aceasta a poruncit ca țărancă să fie silită să spună adevărul...

La insistențele Irei, am pornit să căutăm camera de tortură. În timp ce străbăteam coridoarele reci și umede ale subsolului, luminate ici și colo de câte o torță, i-am reamintit de câteva ori promisiunea pe care mi-o făcuse de a nu mai călca în niciun fel „legea neintervenției”. Un țipăt ascuțit ne-a indicat locul unde se afla camera de tortură, a cărei ușă am găsit-o întredeschisă. Am oprit-o pe Ira să intre. Puteam vedea și așa tot ce se petrecea înăuntru. În încăperea strâmtă, luminată de câteva torțe, se găseau mai multe persoane: stăpâna castelului, falnicul comandant al gărzilor, un alt bărbat scund, cu bărbia și maxilarele neobișnuit de proeminente și, legată de un butuc, femeia pe care o ajutase Ira. Cam la un metru de ea se afla băiețelul care – probabil mult însănătoșit – își întindea mâinile spre maică-sa, plângând încet.

„Dădaca” ne-a tradus apoi strigătul mânios al castelanei. Porunca bărbatului cu maxilare proeminente, călăului, s-o ardă iarăși cu fierul înroșit pe „blestemata vrăjitoare”. Țipetele torturatei stârneau ecouri de-a lungul coridoarelor lungi. Ira, lipită de mine, tremura. În ochii castelanei, o scânteie de cruzime se aprindea puternic când porunca ca arestata să fie supusă unor noi torturi.

Dar țărâna se încăpățâna să susțină că nu o vizitase nimeni, că nu știa de unde sunt bobițele acelea albe – medicamentele – care fuseseră găsite în bordeiul ei. Țipa sfâșietor atunci când trupul îi era ars, sau când i se înfîgea un ac sub unghii, dar își ținea jurământul dat, deși nu putea înțelege, desigur, nimic din ceea ce se petrecea cu ea. Repeta, din când în când, aceeași întrebare: „De ce, stăpână?! De ce?!” I-am spus Irei că ar fi mai bine să plecăm, dar a refuzat. „Vreau să văd! mi-a șoptit. Nu mi-aș fi putut închipui

că femeia asta, care seamănă atât de bine cu mine, poate fi crudă ca o fiară”. Am îngânat ceva despre „orbirea mistică”, dar fără prea multă convingere, pentru că și mie mi se părea comportarea castelanei cu totul inumană. Vrând parcă să ne întărească părerea, „marea doamnă” a amenințat-o pe torturată: „Dacă nu mărturisești adevărul, am să poruncesc să fie ars și copilul tău, pe care poate că l-ai închinat diavolului!” Călăul s-a apropiat cu o vargă de fier înroșită în foc, de băiețel. Acesta, intuind pericolul, a început să țipie: „Mamă... Mamă”. Ira repeta în șoaptă: „Nu se poate! N-or să facă asta! Așa ceva n-am mai văzut... Și doar am văzut atâtea! Nu se poate!” Dar călăul părea hotărât să ducă porunca la îndeplinire. L-a oprit strigătul mamei: „Nu! Copilul nu! Am să spun! Tot ce vreți!” Apoi a întrebat cu aceeași nemărginită uimire: „De ce, stăpână?! De ce-mi ceri să calc jurământul pe care ți l-am făcut? De ce să spun ceea ce știi? Doar tu ai venit la mine, doar tu mi-ai dat bobițele astea albe... ca să mi se vindece copilul...”

Îți închipui ce efect au avut cuvintele ei asupra castelanei, a comandantului gărzii și a călăului chiar. S-au prefăcut parcă toți trei în stane de piatră. Abia într-un târziu am văzut-o pe stăpână deschizând, de câteva ori, larg, gura. Am avut impresia că se sufocă. Apoi a reușit să scoată un fel de șuierat ascuțit: „Vrăjitoare ticăloasă! Îndrăznești să spui o asemenea minciună?! Îndrăznești?!” și s-a repezit spre vasul cu cărbuni încinși, a apucat una dintre vergile de fier și a lipit-o, a apăsat-o pe sânul stâng al femeii. Ira repeta, strângându-mi convulsiv brațul: „Toate astea se petrec din cauza mea... Din cauza mea...” Chiar atunci am perceput zumzetul pe care îl cunoșteam atât de bine, zumzetul prin care „Dădaca” mă vestea că mai sunt

doar trei minute până la întreruperea legăturii cu Centrul. Stând în pragul camerei de tortură, uitasem cu totul de „ora adevărului”! Se părea că Ira, bântuită de remușcări cum era, nici nu sesizase semnalul pe care și „Dădaca” ei îl lansase, desigur. A trebuit să-i repet de câteva ori că începe „ora adevărului”, ca să înțeleagă situația. Ținând-o cu fermitate de brațul pe care nu i-l puteam vedea, am silit-o să mă urmeze. Când străbătusem coridorul spre camera de tortură, observasem în zid un fel de gură întunecoasă, probabil o firidă mai adâncă. Socoteam că e singurul loc unde ne puteam ascunde pe timpul întreruperii legăturii cu Centrul. Nu se mai punea problema să ajungem în aripa de nord a castelului, de obicei pustie, pentru că, în cel mult două minute, deveneam vizibili. Firida în care ne-am strecurat era destul de încăpătoare și mai ales foarte întunecoasă. Putea fi, socoteam eu, un ascunziș sigur timp de o oră. Țipetele repetate ale țărăncii, dublate de ecou, le auzeam perfect și de acolo. Strâns lipită de mine, Ira continua să rostească aceeași frază, mereu aceeași frază: „Din cauza mea... Din cauza mea” ... Aș fi vrut să o contrazic, dar nu găseam cuvintele potrivite. Apoi a ajuns la noi Țipătul sfâșietor al băiețelului și, în același timp, rugămintea maică-si: „Nu-l chinui, stăpână! Pe el, nu!” Ira a scâncit: „Torturează copilul! Trebuie să-i opresc! Trebuie!” Am simțit-o smulgându-se de lângă mine. N-am apucat să o rețin, nici să-i spun că nu mai avea timp să intervină. Bănuiam că voia să-i adoarmă pe toți cei care luau parte la interogatoriu cu un jet hipnotic și să scoată țaranca și copilul din castel. M-am repezit pe urmele ei. Deodată am zărit-o la lumina unei torțe ce se afla lângă ușa camerei de tortură.

În clipa aceea. Legătura cu Centrul se întrerupsese!

Devenisem vizibili! Ira nu și-a dat însă seama de acest lucru și a pătruns în încăpere. Am auzit exclamația castelanei, strigăt de uimire și spaimă. Apoi am năvălit și eu înăuntru. Toți stăteau înmărmuriți, în poziții nefirești, cu ochii gata parcă să le iasă din orbite: călăul ghemuit lângă vasul cu cărbuni încinși, arestata cu picioarele înmuiate, atârnată de funii, comandantul gărzilor lipit de zid, cu palma crispată pe mânerul spadei, și castelana în mijlocul încăperii, cu o vargă de fier în mână. Numai copilul se zbătea pe podea, țișând sugrumat. Pe brațul lui dezgolit se zărea arsura. Poate că abia la intrarea mea, Ira și-a dat seama cu adevărat că nu mai eram invizibili și am zărit spaima năvălindu-i în privire. M-am trezit așezându-mă în fața ei, dintr-o pornire aproape instinctivă de a o proteja, în clipele următoare, comandantul găzii mi-a repetat întocmai mișcarea, devenind pavăza stăpânei sale. Nu știu cât am stat așa, față în față. Țipătul isteric al castelanei m-a dezmeticit. Am înțeles un singur cuvânt: „Diavolii”. Desigur, noi eram „diavolii”. Castelana s-a lipit de spatele comandantului gărzilor, i-a prins cu mâinile mijlocul, căutând protecție, dar încercând parcă, în același timp, să-l protejeze. Ira i-a imitat, aproape identic, gesturile. Brațele ei îmi strângeau cu desperare mijlocul. Bruscat, comandantul a scos un fel de muget, poate un strigăt de luptă alterat, s-a desprins din îmbrățișarea castelanei și și-a smuls spada din teacă. Bineînțeles că mi-am dat seama ce-o să urmeze. Am îndepărtat brațele lrei de pe trupul meu. Primul obiect ce mi-a căzut în mână, primul obiect cu care am putut înfrunta atacul a fost o făclie. Dar, după câteva lovituri de spadă, mai strângeam în pumn doar un ciot nefolositor. Am auzit-o pe Ira strigându-mi: „la asta! „ și m-am trezit în mână cu un

drug de fier destul de lung și ascuțit,.. Nu știu cât a durat lupta. Probabil foarte puțin. La un moment dat, am lovit atât de puternic, încât adversarul a scăpat spada cu care para și drugul de fier i s-a prăvălit în moalele capului. Am auzit clar pârâitul craniului strivit și frumosul comandant s-a prăbușit la picioarele mele. Prinzând-o pe Ira de braț, am scos-o din încăpere. Am închis ușa și am tras zăvorul, apoi ne-am îndreptat iarăși spre firida unde ne adăpostisem înainte. Dar, numai după câțiva pași, chiar în apropierea uneia dintre făclii, Ira s-a oprit și, lipindu-se cu spatele de zidul coridorului, a îngânat: „Ce se petrece? Ce se petrece cu mine?” De ai fi văzut ce privire avea în clipele acelea! ... Apoi... Cum să-ți explic... S-a topit... sau nu... S-a prefăcut parcă în abur... Nu! Mai degrabă aș putea spune că parcă a supt-o zidul de care se lipise...

Da, da! Asta a fost impresia pe care am trăit-o. După dispariția ei, am lovit bezmetic cu pumnii în zid, încercând să deschid o poartă nevăzută, o ușă mascată. Apoi mi-a venit ideea că, datorită unei cauze necunoscute, „Dădaca” Irei reintrase în funcțiune, transferând-o, fără comandă, pe cine știe ce „țarm temporal”.

Și acum, după șase luni, cred cu tărie același lucru... Am căutat-o prin multe locuri și timpuri unde speram că s-ar putea afla, pornind de la ideea că, chiar în cazul unui transfer accidental, „Dădaca” ar fi ținut, totuși, cont de preferințele Irei. Am făcut douăzeci și cinci de călătorii temporale numai în câteva luni. Fără niciun rezultat... Bineînțeles că voi continua. Nimeni nu mă va putea împiedica să o fac atâta timp cât „plasa de transfer” se va afla sub pielea craniului meu! ...

Știi... Au încercat să mă convingă că toate căutările

mele nu și-ar avea rostul. Mai ales după ce Arud a ajuns la o concluzie... La concluzia lui stupidă... Au încercat să mă convingă...

Ce concluzie? Am să-ți spun, și-ai să înțelegi și tu că totul e absurd! ... Arud, colegul nostru Arud, s-a transferat în locul și în epoca în care am fost cu Ira și a făcut, pretinde el, cercetări minuțioase care l-au dus la concluzia că, în „istoria obiectivă”, adică în cea în care nu intervenisem eu și Ira, castelana s-ar fi îndrăgostit de frumosul comandant al gărzilor și ar fi avut, probabil, împreună un copil, pe care soțul, seniorul, l-ar fi socotit propriul său fiu. Arud pretinde că a văzut o serie de scene intime petrecute între castelana și blondul războinic. A căutat să mă convingă să le văd și eu. Bineînțeles că am refuzat! ... Oricum, n-am să ajung să cred absurda lui teorie care pretinde că, omorându-l pe comandantul gărzii, am „ucis”, încă înainte de a fi fost conceput, copilul său cu castelana, și deci am făcut să dispară tot lanțul familial al Irei și, implicit, am făcut-o să dispară chiar pe Ira! Cum aş putea crede asta?! E mai mult decât absurd... Deși, știu... Teoretic... Dar sunt ferm, ferm convinși că totul s-a petrecut așa cum bănuiesc eu: o intervenție accidentală a „Dădăcii”, din cine știe ce cauză de neînțeles, și Ira a fost trimisă... Și se află și astăzi, undeva, pe un „țarm temporal” ... Și mă așteaptă să o salvez... Așa s-a întâmplat! Fără nicio îndoială! ... Tu ce crezi? ... Sau nu! Nu mă interesează ce crezi! Oricum, voi continua să o caut pe Ira până o voi găsi, sau până mă voi pierde și eu, fără memorie, pe un țărm al trecutului. Numai când n-am să mai știu nici cine sunt... Dar și atunci... Atunci crezi c-am s-o uit pe Ira? Crezi c-am s-o pot uita?

SFÂRȘIT

